

TÓT NÉPDALOK.

Bánósi

A HAZAI NEM-MAGYARAJKÚ
NÉPKÖLTÉSZET TÁRA.

ELSŐ KÖTET.

TÓT NÉPDALOK.

KIADJA

A KISFALUDY-TÁRSASÁG.

PEST.

EMICH GUSZTÁV TULAJDONA.

1866.

TÓT NÉPDALOK.

FORDÍTOTTÁK

SZEBERÉNYI LAJOS, LEHOCZKY TIVADAR, TÖRS KÁLMÁN,

BEVEZETTE

SZEBERÉNYI LAJOS.

KIADJA

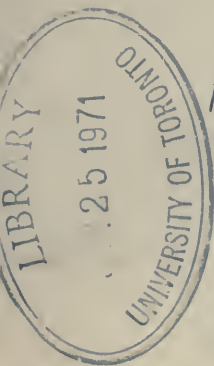
A KISFALUDY-TÁRSASÁG KÖZLÖNYE.

PEST.

EMICH GUSZTÁV TULAJDONA.

1866.

3411-271 1628

PH
3163
K5

A Kisfaludy-Társaság, keletkezése óta, egyik fő feladatának tekinti a magyar népköltészet termékeinek gyűjtését. Ebbeli törekvései azonban félésszerek, ha a magyar népköltészet fölkinchelésében elő nem mozdítják azon szláv, oláh, német ajkú népek, melyekkel az országos élet egysége a magyart egy ezredéve összeforrasztotta s melyeknek költészete, valamint táplálkozott a magyar népköltészetből, úgy viszont maga is táplálta ezt.

A Társaság ennél fogva magyar népköltészeti kiadásait homunk más nyelvű népeinek költészeti kincseivel ohajtja kiegészíteni, s e végből mindazon hazánkfiat, kik valamely nem-magyar ajkú néptársunk költészetét ismerik s e mellett magyarul is tudnak írni, fölhívta és fölhívja, hogy a népköltészeti maradványokat, legalább a becseseket, mind a magyar irodalom, mind az illető nép irodalma érdekében, fordítsák le és küldjék be.

A Társaság oly szerencsés, hogy hazai, nem-magyar ajkú népköltészetünk táráát immár egy tetemes tót népdalgyűjteménynyel megindíthatja. A férfiak, kiknek sikeres közremunkálása e gyűjteményt létesítette, fogadják irodalmunk nevében a Társaság szíves köszönetét. Szolgáljanak egyszer-smind buzdító például másoknak.

E kötetet azon ohajtással nyújtjuk át a közönségnek, vajha azt többi népeink költészeti termékeinek kötetei minél gyorsabban és sűrűbben követnék.

Pesten, újév napján 1866-ban.

GREGUSS ÁGOST,
a Kisfaludy-Társaság titkár.

A tót népdalokról.

1847-ben néhány hetet Szeberényi Andor ösém-nél falun töltvén, a hosszú téli estvéken olykor elő-vettük Kollár János tót népdal-gyűjteményét, s inkább enyelgésből, mint valami komoly szándékkal egyet-egyet, a mely leginkább feltűnt, magyarra fordítottunk. Kis gyűjteményünk akkor mintegy 50 darabra szaporodott. Visszatérvén aztán akkori rendes lakhelyemre, Pestre, komolyabban kezdtem a dologról gondolkozni. Az egykori tudós állítása szerint az író irása után lehet megismerni, mi azon ó-kori bölesre emlékeztet, ki, midőn egy ifju kérdezte volna: milyen véleménynyel van felőle? esupán ezt válaszolá: „Beszélj!”

A nép irálya, beszéde az ő költészete. Ez szellemi műveltségének legbiztosabb hővmérője, úgy hogy Schiller mondása helyett: „In seinen Göttern malt sich der Mensch“ sokkal inkább mondhatni: költészetéről ismerhetjük meg a népet. Mert míg a vallás nem egészen önleges sajátja a népnek; hanem inkább a műveltség magasb fokán álló egyének nézeteinek és meggyőződésének majd világosabb, majd homályosabb viszfénye: a költészetben a nép saját belső életét fejezi ki. A vallás részben bele van csöpögtetve, kívülről adva, úgy hogy ott csak a felfogás jellemzi annak birtokosát; a költészet saját lelkéből származik, menten idegen hozzájárulástól.

Ha tehát figyelemre méltónak találjuk távol nemzetek népköltészetét, miért ne bírna legalább is oly nagy, ha nem sokkal nagyobb fontossággal azon népek dalainak ismerete, melyek velünk századok óta összeforrva, jó és bal sorsban egyaránt osztozva, testvéreinkké váltak, melyek ez összeforrás következtében a magyar jellem némely oldalait szintén elsajátították, s melyekből talán ránk is ragadt valami?

E gondolatok által indítatva, kis gyűjteményünk rendezéséhez fogtam, s e munkát befejezve, a Kisfaludy-Társaság akkori titkáranak, Erdélyi Jánosnak, ki a nevezett Társaság megbízásából a magyar népdalok gyűjtésével foglalatoskodott, át is adtam. Örömmel tapasztaltam, hogy az általam tisztelt férfiú tetszését eszméim megnyerték, s reményt is nyújtott, hogy a Kisfaludy-Társaság az akkori gyarló gyűjteményt ki fogja adni. Úgy tudom, hogy a fordítást valamelyik 1848-dikiülésben be is mutatta. De oly események következtek be, melyek figyelmünket a népdaloktól és Kisfaludy-Társaságtól másfelé irányozták.

Azonban a főnebb említett eszméről sohasem mondtam le egészen, és a nagy vihar lecsillapúlta után lassankint hol egy, hol két tót népdal fordítása szülemlett meg. Ezekből egykét mutatványt 1853-ban a Pákh által szerkesztett és hosszabb életre méltó Szépirodalmi Lapok 38. számában közöltem. Azóta ez úgy egészen aludni látszott, s én csaknem lemondtam a reményről, hogy lesz valaha alkalmam

fordított tót népdalaimat a magyar közönségnek bemutatni. És íme 1865-ben felszólítást bocsátott közre a Kisfaludy-Társaság a Magyarországon élő mindenféle nemzetiségek népdalainak beküldésére. Előszedtem tehát poros irományaimat, és a mennyire körülményeim és az idő rövidsége engedte, összeállítottam gyűjteményemet, belefoglalva néhány dalt az 1847-ben másod magammal fordítottak közül is. Ez népdalgyűjteményem eredete.

Fölhasználok egyszersmind ez alkalmat, a tót népdalról néhány észrevételt elmondani. Csupán azt kell még előre bocsátanom, hogy valamint fordított népdalaim legnagyobb részét, úgy következő jegyzeteim némelyikét is Kollár Jánosnak már fönnebb is említett, eddig legterjedelmesebb, két kötetnyi gyűjteményéből merítettem *).

Kevés nép van, mely a dalolást annyira kedvelné, mint a tót. Mely tulajdona e népnek régibb történeténél. Theophylactusnál ugyanis olvassuk: „590-ik évben a görögök Thraeciában három férfit fogtak el, kik fegyverek helyett hangszereket viseltek. Mauritius császár kérdé: kik ők? „Szlávok vagyunk, felelének, szeretjük a zenét, ezitarák és hegedűk mellett dalolunk.“ A császár esodálkozván az emberek szelid erköleseir, megvendéglé s hazájokba kísérteté őket.“ De magokban némely dalok-

*) Czíme: Národnie zpievanky, čili písne světské slovákuv v Uhrách. Od Jána Kollára. V Budíně. 1834. és 1835. (Nemzeti dalgyűjtemény, vagyis a magyarországi tótok világi dalai. Kollár Jánostól. Budán. 1834. és 1835. Két kötet.)

ban is föltalálható ennek tanúbizonysága; mert legalább 120—130 oly dal van az említettem gyűjteményben, melyek nem csupán hagyomány szülte reminiscenciák a szlávok pogány isteneire, hanem magokban foglalják még a bálvány-imádás világos nyomait, s így kétségtelenül még azon kor szüleményei, midőn a nép még a keresztyén vallást általánosan föl nem vette. Hogy pedig e nép kedveli dalaits, arról tanúskodik e két körülmény: Egyik, hogy a most felhozott régi dalok annyi viszontagságos századon keresztül ki nem haltak, hanem a nép ajkain nagy részben ma is föltalálhatók. Másik, hogy Kollár két kötete 2500-nál több dalt tartalmaz, melyek közt ha egyfelől vannak olyanok is, melyeket nem ismerhetünk el valóságos népdaloknak, de másfelől a gyűjtés nem teljes, valamint magam is, szűk ismeretem daczára is, nem egy népdalt ismerek, melyeket ott hijába keresünk, sőt olyanok közül is többet lefordítottam.

A tót népdal mély lyrai ömlengése, szelídsége, részben elevensége által kedvelteti magát. És ha a szerbekéiben bizonyos meglepő élez uralkodik, mely szépségöknek alapja, itt inkább az ellenkező áll; mert czek legfőbb beese a lyrai ömlengésben rejlik. És e gyöngédség — valamint a magyarokban is — nem mesterkélts, erőltetett, csinált, mint például a német úgynevezett népdaloké, hanem egyszerű, mintegy magából a természetből kiáradó, vagy más szóval, valódi nép-dalok, nem a nép szájába tolt költemények. Vannak azonban a tót népdalok

közt is, hol egy-egy élezes ötlet vagy fordulat egészen más, gyakran ellenkező hangulatba, megy át. Néha például a szerelmes legszomorúbb panaszai valami nevetséges hasonlattal, olykor gúnynyal, sőt nem egyszer borzasztó átokkal végződnek. Ilyenek például a gyűjteményben: 2. 19. 20. 30. 37. 55. 66. 109. 149.

Azon idyllszerű hang, mely a legtöbb magyar népdal elején áll, mint: „Káka tövén költ a rueza,“ „Falu végén kicsiny ház,“ „Magasan repül a daru,“ stb. a tót népdalokban is föltalálható. Ezek is gyakran — noha a következőkkel szorosb összefüggés nélkül — a természetből kölesönzött valamely tüneménynyel vagy képpel, milyenek: nap, hold, esilág, erdő, völgy, virág, harmat, stb. kezdődnek. S bármit tartsanak erről némelyek, ezt nem csak nem lehet a népköltészetnek vétkül tulajdonítani, sőt ebben sokszor a legkellemesebben meglepő plasticitas nyilatkozik. Tanúbizonysága ez annak, hogy a mely nép ily képekkel ékesíti dalait, nagy barátja a természetnek, melylyel foglalatoskodik. Ezen tehát legkevésebbé sem csodálkozhatni, sőt azt kellene csodálnunk, ha a nép, megfeledkezve a természeti szépségekről, melyek naponkint szeme előtt állnak, megfeledkezve arról, a mivel szüntelenül foglalatoskodik, egészen önmagába zárkoznék. — Nevezetes azonban, hogy a legrégebb tót népdalokban, azokban t. i., melyek mythologiai tárgyúak, e képeket nem találjuk. Úgy látszik tehát, mintha a magyarok szomszédsága e tekintetben is nyomot hagyott

volna a népköltészetben ; mintha e festői hang csak azon idő óta ment volna át a tót népdalokba , mióta a magyarokkal közelebb érintkezésbe jöven , szokásaikkal megismerkedtek , s ezek jelleméből rájuk is ragadt valami. Tagadhatlan ugyanis , hogy e festés a költészetben keleti dús képzelem szüleménye, mely a magyar vért nyugat felé hiven kísérte , s vele mindeddig megmaradt. De azért a magyar népdal mégis nagyon különbözik a tóttól , különösen nagyon gyakori levén emebben a száraz reflexio , moralizálás , okoskodás. E két szélsőség azonban gyakran igen szépen olvad össze, az utóbbi sajátság mintegy mérsékletet , kárpótlást találván az elsőben.

A ki a magyar népdalokat ismeri , és e gyűjteménybe betekint , bizonyosan akad részint egyes helyekre , részint egész dalokra , melyek a két népnél nagyon hasonlítanak egymáshoz. Ilyen péld. a 227. szám alatti :

Ha összehívnám a
Világ irlnokait . . .

E dal képei ugyanazok , melyek a „Népdalok és mondák“ II. kötete 337-ik számú dalában :

S ej Tisza , Duna tiszta volna,
S hat vármegye diák volna,
Még sem tudná azt kiírnya,
S ej kit szeretek a majorba'.

A 244-diknek néhány verse ugyanaz , mely a „Népdalok és mondák“ II. köt. 332. sz. alatt áll. A tót így hangzik :

Nem fogom azt tenni , a mit eddig tettem,
Hogy a szeretőmhöz másokat vezettem.
Míg ők játszadoztak , én addig bámultam ;
A nagy fájdalomtól csaknem elájultam.

A magyar pedig következő :

Soha sem cselekszem, a mit cselekedtem,
Hogy a jó pajtásom' a rózsámhoz vigyem.
Ők ott ölelkeztek, én távolról néztem,
Megütött a bánat, azzal visszatértem.

A 245-diknek következő sorai egy magyar népdalban szóról szóra megvannak :

Még csak bölesőben rengettek,
Már is nekem ígérgettek.

És nem ugyanazon tartalmú e az itt 78. szám alatt levő következő dal :

Hol lakol te , én kedvesem? „Keresztúron.
Keresztúron lakom én,
A pap húga vagyok én,
Én lelkecském“

a következő magyar dallal :

Hol lakik kend , komám asszony ? „Keresztúrban.
Keresztúrban lakom én,
Bíró lánya vagyok én
Keresztúrban.“

Vagy pedig a következő :

Erdő , erdő , milyen zöld vagy,
Kedves rózsám , be messze vagy !
Túl erdőkön . túl hegyeken
Elhül köztünk a szerelem, (93.)

mely a magyarban így hangzik :

Erdő , erdő , be magas vagy,
Kedves rózsám , be messze vagy !
Ha az erdőt levághatnám,
Szeretőmet megláthatnám.

Meglepő hasonlatosságra akadunk a következőben is. A 224. tót népdal utolsó versszaka így hangzik :

Nem jártam utána, utánam jött a lány,
Mint a zöld fű után a szelid kis bárány.

A magyar pedig (Népd. és mond. II. köt. 542. dal) így :

Nem jöttem én gyalog ide,
Vasas szekér hozott ide ;

Barna babám kökény szeme
Csalogatott engem ide.

Szorgalmas keresés és összehasonlítás után még számos hasonló helyet lehetne felmutatni. Ki fogja azt meghatározni: melyik az eredeti, melyik a kölcsönzött? A szöveg sehol sem árulja el az eredeti sajátságot. Némelyeknél a dallam látszik Ariadne-fonalat kézbe szolgáltatni, a mennyiben a magyar tartalommal megegyező szövegű dalokat ugyanazon dallamra dalolják, melyre a magyarokat. De vajon biztos-e ez iránytű? Alig. És pedig annál kevésbbé, mivel a tót nép annyira kedveli a dalolást, hogy más nép dalait hallván, és a dallam fülében megmaradván, ahhoz azonnal keres saját dalai közt szöveget, vagy költ hozzá új dalt, még ha a dallam félreismerhetlenül idegen is rá nézve. Így a 241. számú és több más dalt tisztán magyar, a 109. és 215. szám alattit tökéletesen német dallam szerint dalolják. Mikor Vörösmarty „Fóti dalát“ a magyar nép énekelni kezdte, alig mult el néhány hét, már a tótoknak is volt daluk a dallamára. Alig énekelték el a népszínművekben a „Végig mentem az ormódi temetőn,“ vagy „Beszegődtem Tarnóczára bojtárnak“ kezdetű dalokat: 2 — 3 hét múlva Pest környékén 4 — 5 mértföldnyire nem volt tót falu, melyben ezek dallamai szerint tót népdalokat nem lehetett volna hallani.

Egyébiránt azon tót népdalokban is, melyeknek tartalma nines rokonságban a magyar népdalokéival, fölismerhetők a szomszédi viszony befolyásának nyomai, és pedig olyanokban is, melyek-

ket a magyar elemtől elszigetelt vidékeken, péld. Trecsénben, Sárosban stb. hangoztatnak. Mert nem csak egyes magyar szavak találhatók beennök, olyanok, melyek a tót népnél nincsenek használatban, mint: kedves, Istenem, szívem, fejedelemka (fejedelelnő), Erdély, paripa, esatovat (csatázni), juhász, kintes (köntös), fenék, kutya lelki, ebadta, kisasszony, tudom, rajta, iriesitoszt (örökség), oldomás, disznó teremtetete, banovati (bánni) stb., hanem egészen magyaros kifejezésekre, sőt tisztán magyar ragokra is akadunk. Különösen megkedvelték az el szóképzőt, melyet tótra fordítva az igékhez csatolnak. Így „el hervad“ különben csak „vad m íti“, s e helyett számtalanszor előfordul a népdalokban: „ta u vad m íti“ (hin verwelken), „el é g ni“ — „z h o r e ti“ helyett „ta z h o r e ti“ (hin verbrennen). Végre a magyar „é“ birtokrag számtalan tót szóhoz van a népköltészetben egészen magyarul mellékelve, péld. B o h d a l é, K o v á c s é, s z ú k e n y í k é (posztósé), h r u e s j a r é (fazekasé), stb.

A dal csak dalolás által válik igazán azzá. Szólnom kellene tehát a tót népdalok dallamairól is. Azonban nem lévén a zene elméletében annyira jártas, hogy e tekintetben illetékes ítéletet hozhassak, czélszerűbbnek tartom Füredy Lászlónak erre vonatkozó véleményét ide igtatni: „Die Volkslieder haben etwas Einfaches, Eigenes und also Characteristisches an sich, das der Nation eigen ist; die musikalischen sind kunstgerecht, und mithin nicht im-

mer nationell und characteristisch. Jene sind auf die Stufen einer Tonart beschränkt, diese moduliren bisweilen in die entferntesten. Die eigene, volksthümliche und characteristische ist besonders in slavischen Volksliedern häufig und in so grosser Mannigfaltigkeit anzutreffen, dass beinahe nichts zu wünschen übrig bleibt. Denn nach der Verschiedenheit der Texte dieser Lieder, gibt es auch im Gesang eine grosse Verschiedenheit. Es gibt heroische und sanfte, klagende und fröhliche, ernsthafte und zum Tanz geeignete, ferner Sommer-, Arbeits- und Gesprächs-Lieder, deren jede Art ihr eigenes Gepräge trägt. — Bemerkenswerth ist es, dass die Literatur der Musik die alt-griechischen Tonarten, von denen 6 authentische und 6 plagalische sind, für nicht mehr vorhanden, oder vielmehr für todt erklärt, indem sie behauptet, dass solche bloss noch in einigen alten Kirehengesängen beibehalten, und auch da nur 8 Tonarten vorfindig wären, und die lydische (eine authentische) Tonart, die f dur Scala ohne b f g a h c d e f für so total todt ausgibt, dass darin angeblich in seiner ursprünglichen und authentischen Form gar kein Gesang mehr vorhanden sei; da doch im Gegentheil die slavische Musik zur Genüge darthut, dass eben diese, und besonders diese Tonart es ist, die in ihren Gesängen fortwährt und lebt. Denn die meisten ihrer Klag- und Tanzlieder sind in dieser Tonart gesetzt. So z. B. findet man in der dorischen Tonart ihre heroischen, in der myxolydischen ihre Arbeits-, Sommer- und viele Tanzlieder.

Man glaubt beinahe allgemein, dass die Mannigfaltigkeit dieser Tonarten dem Gefühle Zwang anthue; doch dieser Zwang verschwindet, sobald man sich diese Lieder in ihrer Eigenthümlichkeit und dem Character der altgriechischen Tonarten gemäss denkt. — Auch ihre Taktarten sind verschieden: es gibt $\frac{2}{4}$, $\frac{3}{4}$ und $\frac{4}{4}$ Taktarten. Im $\frac{2}{4}$ Takte sind ihre Tanzlieder gesetzt; die übrigen meist im $\frac{4}{4}$ Takt. Im $\frac{3}{4}$ Takte findet man auch welche, die aber böhmischen Ursprungs zu sein scheinen, demungeachtet aber den volksthümlichen Character der Slaven unverkennbar an sich haben.“

Vannak a tót népdalokban némely kedvencz szavak és tárgyak, melyek igen gyakran előfordulnak. Ilyenek a férfinevek közt: János, Jano, Jancsi; a nőnevek közt: Anna, Panna és Zsuzsi; a színek közt leggyakoribb a fehér, úgy hogy hozzá épen nem illő főnevekhez is esatoltatik. Előfordul péld. nem csak fehér angyal, lány, mákvirág, topoly, stb., hanem fehér nap, hajnal, sőt irás is. Továbbá a f e s t e t t; tehát festett kapu, járom, szerető, kard, stb. A házi állatok közül leggyakrabban említettik az ökör, mint a magyaroknál a ló; a madarak közül: sólyom, galamb, fűlmile, liba, fecske; a fák közül a hárs (a pogány szlávok szent fája) és a körtve; a folyók közül a Duna, mely még Turóc megyénél és Muránynál is említettik; a városok közül Beszterezébánya; az ételek közül a kása.

A szeretőnek leggyakrabban előforduló nevei és melléknevei: kedves, kedveske, legkedvesebb,

kegyes, szeretett, drága, arany, gyönyörű, derék, takaros, szerető, lélek, szív, angyal, kép, élet, öröm, gyönyörűség, vigasztalás, virág, rózsza, szegfű, lilium, eper, madár, galamb, sólyom (férfi) feeske, fehér lúd (lány), drága kő, gyöngy, gyémánt, kristály, kincs, csillag, hajnal, puha kenyér, stb.

Szólnom kell még a tót népdal alakjáról is. Az itt közlöttem 253 népdal—kivéve talán hármat, legfőlebb négyet—hogy a fordítás annál hűvebb legyen, az eredeti alakjában van visszaadva. A figyelmes olvasó azonnal észre fogja venni, hogy noha a tót nép különböző vérsalkatokat használ népdalai számára, leggyakoribb mégis az alexandrinus vers. A tót nép dalainak felénél jóval több ily alakban van szerkesztve. Azonban ebből azt következtetni—mint azt Kollár főnebb idézett munkájában teszi—hogy a tót alexandrinus az eredeti typus, melyből a hellen és latin hexameter származott, legalább is nagyon elfogult állítás. Annál kevésbbé lehet e véleményyt elfogadni, mivel tót nyelven, valamint a népdalokban, úgy más költeményekben sem szokás a rímet mértékkel párosítani, noha a tót nyelv a hellen és római mértékes versekre éppen oly alkalmas, mint a magyar. Az alexandrinok rímelésére nézve megjegyzendő, hogy rendszeren a két egymásutáni sorban van rím; néha azonban egyszerre átugrik a rím ugyanazon sor harmadik és hatodik lábára, és vannak rá esetek, hogy aztán a következő sornak csupán hatodik lábában van az előbbi sornak megfelelő rím,

míg máskor ennek harmadik és hatodik lába külön rimet tartalmaz. Ezt népdali költői szabadságnak nevezhetnők.

Itt kell megemlítenem a gyakran előforduló ismétléseket is, mint azok a fordításban is többnyire vissza vannak adva. A tót népdal ugyanis a sor első szavát majd a második, majd a harmadik, majd végre a negyedik lábban igen gyakran ismétli. Ez ismétlés a népdaloknak csaknem felében föltalálható. De csalatkoznék, ki azt hinné, hogy ez minden rend nélkül történik, s talán csak a véletlentől függ. Sőt inkább itt a legnagyobb következetesség uralkodik. Az alexandrinus versben ugyanis, ha a sor első szava háromtagú, az közvetlenül egymás után ismételtetik. Péld. 5. dal: „Furulyán furulyál, dorombon dorombol.“ 16. sz. „Istenem, Istenem, jaj mit cselekedtem?“ 44. sz. „Dalaim, dalaim, honnan eredtetek?“—Ugyane szabály áll akkor is, ha kéttagú szó egytagúval van összekapcsolva, a mikor az mintegy a háromtagút képviseli, péld. 72. sz. „Hej Duna, hej Duna, te sebesen folyó.“ Ugyanez áll akkor is, ha a sor három egytagú szóval kezdődik, péld. 141. sz. „Ne menj el, ne menj el, hiszen még nincs reggel.“ — Ha az első szó két szótagból áll, akkor az ismétlés a harmadik lábra esik, péld. 139. sz. „Erdő, hamvas erdő, mező zöld búzával.“ 31. sz. „Repülj, madár, repülj, erdő, berek felett.“ 37. sz. „Voltak fiúk, voltak, de ők már kihaltak.“ 45. sz. „Dalolj, leány, dalolj, én meg majd hallgatok“ stb. — Arra is van eset, hogy az

első szó négytagú, s ezt a tót népdal elmélete két kéttagú szónak tekintvén, a harmadik lábban a négytagú szónak esupán első felét ismétli. Fordításomban erre nem levén példa, az eredetit idézem:

Marti | necsko | Marti | más esizs | micsky z karty.
(Mártonka, Mártonka, kártyából van esizmád.)

Minde szabályok azonban csak is az alexandrinusokra nézve állnak; más versalakokban az ismétlések szabálytalanok.

A mit a tót népdal sajátosságairól talán még nem hoztam volna föl, azt az olvasó jelen gyűjteményben maga is fel fogja fűdözni. Annál inkább pedig, mivel főleg a fordítás hűségére törekedvén, kevesebb figyelemmel voltam a rim és versalkat helyességére*), mely utóbbi hiányért elnézést kell kérnem.

Szeberényi Lajos.

*) Ennek tulajdonítandó többi közt a danákban előforduló sok kicsinyítő főnév. A tót nyelv ebben nagyon gazdag, mivel benne nem csak egyszerű kicsinyítő fő- és melléknevek vannak, hanem még a kicsinyítők kicsinyítői is, péld. malý, malicský, malicsinský, malilinký. Épen úgy nagyítók is vannak, mi aztán az ellentéteket még inkább növeli.

ELSŐ CSAPAT.

SZEBERÉNYI LAJOSTÓL.

1.

Költi lányát anyja
Jó reggel ágyából :
„Panna lányom , Panna ,
Hideg vízért menj el ,
Jeges hideg vízért ,
Ott, hol a hárs zöldel !“
Elment Panna vízért
Zöld réten keresztül ;
A kút összeomlott ,
Kanna meg nem merül.
Reá kiált anyja :
„Panna fiam , Panna ,
Hol vagy oly sokáig ?
Hogyha még most sem jössz ,
Ott kövülj meg helyben !“

Megkövült a kanna ,
Mereven kövé vált ,
És zöld juharfává.
Változott el Panna.

Arra visz , arra visz
Egy egyenes ösvény ;
Azon ment két ifju ,
Két vándorló testvér ,
Zenész mind a kettő.

„Bátyám , milyen hosszú
Uton elhaladtunk ,

S ilyen juharfára
 Schol sem akadtunk.
 Vágjunk róla ágat,
 Egyet hegedűnek,
 Egyet meg vonónak.“

A mint bele vágtak,
 Vért ömölni láttak,
 Söt a földre estek.
 Bele vágtak újra,
 És a fa így zúga :

„Vágjad bátran, vágjad,
 Csak szívem' ne sértsd meg,
 Vágd le azt az ágat,
 Egyet hegedűnek,
 Egyet meg vonónak.

Azután menjetek
 Anyám ajtajához,
 És ott ezt húzzátok :

„Ez az a leányzó,
 Ki juharfává lett,
 E hegedű fája
 A kend Panna lánya,
 És e vonó fája
 Jobb karból nőtt ága!“

Az ifjak úgy tettek,
 A házhoz elmentek,
 Keservesen húzták.
 Az anya ezt hallva,
 Az ablakhoz állt :
 „Menjetek, menjetek,
 Ifjak, innen tova,
 Bút ne növeljetek,
 Elég búm az nekem,
 Hogy ninesen gyermekem.“

2.

Váltogasd , váltogasd
Újad' a furulyán ,
Hogy meghallja hangját
Valamennyi leány.

Váltogasd , váltogasd ,
Bár úgy választanál ,
Hogy feleségeddel
Kéretezni járnál.

3.

- Kedvesem , kedvesem ,
Ne búsítsd szívedet ,
Ha te szeretsz , én is
Szeretlek tégedet.

Örömet hordozom
Képedet szívemben ,
Hiszen tudod , érted
Be sokat szenvedtem.

Be sokat szenvedtem ,
De azt nem fájlalom ,
Mert teérted édes
Nekem a fájdalom.

Isten vezéreljen ,
Ő megótmazzon ,
Hűséges szívedért
Áldjon meg , galambom.

Szerencsétlen Katalin.

Kisütött a nap sugára
A sötét éj elmúltára,
Kisütött a fal színére,
Kisütött a kertceskére.

Rózsa kelyhét kifejtette,
Lányok gyültek körülötte,
Piros rózsát szakítottak,
Szép koszorút fonogattak.

Hogy az elsőt befejezi,
A rossz lélek környékezi;
A mint végzi a másikat,
A lélek ily szóra fakad :

„Enyim ohajtasz-e lenni,
Kati, vagy Istent tisztelni?!”
„Nem fogom Istent tisztelni,
De tied akarok lenni!”

„Állj föl, Katicza, a köre,
Én meg lépek a kengyelbe,
A kengyelből a lovamra,
Elviszlek paradiesomba.

Paradiesomba viszlek át,
Tölteni szíved ohaját,
Melyről még nem is álmodott
Atyád, anyád és rokonod.”

A városon túl haladva ,
Biztos útvonal nem akad ,
Csak tüskéken , az ördögnek
Ezen vetésén , döcögnek .

Most a pokolhoz ér az út :
„Nyissátok a magas kaput ,
Elhoztam a kert virágát ,
A nemesnek Kati lányát .

Adjatok egy széket neki ,
Az utat hadd pihenje ki ,
Azután szurkot innia ,
Itt kell neki maradnia .“

Mig az egyik kaput nyitja ,
A másik rá hunyorítja ,
Harmadik szurkot tálalta ,
A negyedik megkínálta :

„Igyál kávét , szép lelkecském ,
Te lélsz a feleségecském !“
„Nem iszom én a lőrédet ,
Nem leszek én feleséged !“

Hogy egy pohárt kiürít ,
Mindjárt megváltozott színe ;
Midőn még egygyel megivott ,
A szájából láng lobogott .

Aztán kérte az urakat ,
Hogy nyissák ki a kapukat ,
Avagy az ajtót legalább ,
Hogy friss szellő lenghesse át .

„Vau-e itt tölünk valaki?
 Anyámnak azt ajánlani,
 Hogy oktassa testvéremet
 Jobban, mint növelt engemet.

Engemet kényemre hagyott,
 És a pokolba juttatott;
 Engemet vert csak nádszállal,
 Verje azt tövises ággal.“

Istennek mért nem szolgáltál,
 Templomba miért nem jártál?
 Örökre itt lesz a helyed,
 Hol a tüzes kint viseled.

5.

Furulyán furulyál,
 Dorombon dorombol,
 S mindazt csak azért, hogy
 Más lányokra gondol.

6.

Három évig fontam
 Egyetlen orsóra,
 Mégis odaadtam
 Tegnap pálinkára.

Az anyám megszidott,
 Minek adtam oda.
 Azért, anyám, azért,
 Mert szomjam nagy vala *).

*) Vagy : Mert fájt reá fogam.

A rektor eltemet ,
Tartozik is vele ,
Vetettem petákat
A hegedűibe.

S ha temetésemen
Szépen nem búcsuztat ,
Síromból is fogom
Kérni petákomat.

7.

Kiszabadult János.

Janesi mezőn teheneket ,
Panni pávát legeltetett ;
A pávák legszebbikét
Agyonrugta a tehén.

De ezt senki meg nem tudta ,
Csupán egyetlen fiúeska ;
E fiú észrevette ,
Ki urát vetkeztette.

„Uram, uram, kedves uram ,
Valami szólnivalóm van ,
Azt neked megmondanám ,
Ha nem haragudnál rám.“

„Miért haragudnám meg rád ,
Ha nekem azt megmondanád ?“
„A pávák legszebbikét
Agyonrugta a tehén.“

Az urak nem tartózkodtak,
Hamar tanácsot tartottak,
A tanácsban végezték,
Janesit bebörtönözzék.

Elfogták, bebörtönözték,
Magas fal közé helyezték;
Oda vitték a rabot,
Hol mély víz fölött lakott.

Levelet írt az atyjának,
Melyben e szavak valának :
„Atyám, Isten áldjon meg,
Válts ki innen engemet.“

„Kedves fiam, írd meg, mi a
Váltságodnak szabott díja?“
„Biz az négyszáz vörös pénz,
S ugyanannyi fehér pénz.“

„Kedves fiam, édes fiam,
Nines anyyi pénz birtokomban,
Ammyit nem szerezhetek,
Ott kell elveszned neked.“

Levelet írt az anyjának,
Melyben e szavak valának :
„Anyám, Isten áldjon meg,
Válts ki innen engemet!

„Kedves fiam, írd meg, mi a
Váltságodnak szabott díja?“
„Biz az négyszáz vörös pénz,
Ugyanannyi fehér pénz.“

„Kedves fiam, édes fiam,
Nincs annyi pénz birtokomban,
Annyit nem szerezhettek,
Ott kell elveszned neked.“

Levelet írt a bátyjának,
Melyben e szavak valának :
„Bátyám, Isten áldjon meg,
Válts ki innen engemet!“

„Kedves öcsém, írd meg, mi a
Váltságodnak szabott díja?“
„Biz az négyszáz vörös pénz,
Ugyanannyi fehér pénz.“

„Kedves öcsém, édes öcsém,
Azt a sok pénzt én hol venném?
Annyit nem szerezhettek,
Ott kell elveszned neked!“

Levelet írt a húgának,
Melyben e szavak valának :
„Húgom, Isten áldjon meg,
Válts ki innen engemet!“

„Kedves bátyám, írd meg, mi a
Váltságodnak szabott díja?“
„Biz az négyszáz vörös pénz,
Ugyanannyi fehér pénz.“

„Kedves bátyám, édes bátyám,
Ha én azt a sok pénzt bírnám!
Annyit nem szerezhettek,
Ott kell elveszned neked!“

Levelet írt kedvesének,
 A kinek ezt izené meg :
 „Kedves, Isten áldjon meg,
 Vált ki innen engemet !

Ha nem hült meg szereteted,
 Kérésemet meg nem veted,
 Eladod mindenedet,
 Rétet, szántóföldedet.“

A lány nem késedelmezett,
 Hanem a boltba sietett,
 Hosszú zsinórt méretett,
 Kedveséhez sietett.

„Itt a zsinór, fogd meg, kedves,
 Ereszkedjél le, ne reszkess ;
 Ha a kötél nem elég,
 Toldd ki a hajaddal még.

Ha még úgy sem érheted el,
 Vállaimra ereszkedel,
 Vállaimról földre érsz,
 De te, Janesi, rab nem lélszsz.“

Vígan vágat paripáján,
 Janesi, a szürkéje hátán,
 Könyeit törülgeti,
 És ezt énekelgeti :

„Kedves babám, te jobb voltál
 Egész atyafiságomnál ;
 Ez nem bírt segíteni,
 Te meg tudtál menteni !“

8.

Az a derék asszony ,
Ki férjét kiméli ,
Ha a kocsmából jő ,
Szépen vetkezteti.

Szépen vetkezteti ,
Szépen beszél vele :
Velem a kamrába ,
Jó férjecském , jere.

S ha reggel megvirrad ,
Megy őt felkölteni :
Férjem , kelj föl , mehetsz
A kocsmába inni.

Most újra ihatol ,
Kocsmában mulathatsz ,
A kocsmába mehetsz ,
Ott velem tánczolhatsz.

9.

Én kedves lelkecském ,
Jőj el hozzám estve ,
Az a külső ajtó
Majd nem lesz betéve.

Jőj ablakom alá ,
Mikor arra koczogsz ,
Én akkor jelt adok ,
Egy kiesit várni fogsz.

Mihelyest fölveszem
 Az én rokolyámat,
 Mindjárt be is jöhetsz,
 Kinyitom szobámat.

Én kedves fürjceském,
 Én bizony szeretlek,
 A nagy szerelemtől
 Majd semnivé leszek.

Én kedves galambom,
 Szeretlek szívemből,
 Az a nagy szerelem
 Csoda, hogy meg nem öl.

10.

Jőj el hozzám, kedves,
 Magam vagyok itthon,
 Sok van, a miért kell
 Neked panaszkodnom.

Ha kezdem mondani
 Szívem keserveit,
 A te szemedet is
 Elöntik könnyeid.

11.

Kis asztalka mellett
 Üldögél Mariska,
 Egy csinos ifjuval
 Jó bort iszogatva.

Hányja neki , hányja
Kemény tallérjait :
„Szedd föl , galambom , hisz ,
Ez mind a tied , vidd !“

Kék kötöeskéjébe
Föl is szedegette ,
Szalagját , szoknyáit
Mind ezeken vette.

„Kedves szalagjaim ,
Ti selyem szalagok ,
Roszúl mérték-e , vagy
Olyan kövér vagyok.

Azelőtt jutott is ,
Maradt is belőle.
Istenem , Istenem ,
Mit végzél felőlem ?“

„Eredj a pinczémbé ,
Eredj csak szaporán ,
Egy kis tokaji bort
Igyál , kedves babám !“

„Ihatom én akar
Viola-gyökeret ,
Még sem becsülnek meg
Többé az emberek.“

Az ifju megfogta
Jobb kezét s vezette
Arra , hol a Duna
Habját hömpölygette.

„Úszszál, babám, úszszál
 Partjától partjáig:
 Vajon enyim' léssz-e
 Akkor majd megválnék.“

Mikor már a Duna
 Közepén fuldoklott,
 Leány-társaihoz
 Ekkép kiáltozott:

„Leányok, leányok,
 Én legyek példátok,
 A hízelt szavát
 Meg ne hallgassátok.“

Én magamat olyan
 Okosnak tartottam,
 És magam' ennyire
 Mégis megesalattam.“

Ránézett az ifju
 A szöke Dunára.
 „Istenem, mit tettem?“
 E szó kel ajkára.

„Két lélek veszett el,
 Egy meg elkárhozott.
 Mit tettem, Istenem?
 Oh legyek átkozott!“

12.

Vagy te dndálj végig,
 Vagy add ide dndád',

Hadd dudáljak magam
A zöld ligeten át.

13.

Zöld fű közt a gödörbe
Fekszik Janczi megölve.
Ki ölte meg, mért ölte meg
Nem sejthetjük,
De a legényt mi leányok
Eltemetjük.

De vajon hová teszszük?
Hová, hová temessük?
A ligetben, zöld ligetben
Temetjük el,
Hol sirján a kis madárka
Majd énekel.

Zsuzsi szakadatlanúl
Janesiért eped, busúl.
„Búbánatom, meglássátok,
Még eltemet,
Jancsi mellé temessetek
El engemet!”

14.

A murányi vár aljában
Áll szép János nagy vitában.

A zsidóval összevesztek
Mert ketten egyet szerettek.

„Neked kendőd , nekem is van ,
Tegyük le Duna folytában ;

A kié gyorsabban halad ,
A szép Panni annak marad.

Panni , szeretlek én téged ,
Bár zsidó a nemzetséged.“

Nem vagyok én zsidó leány ,
Nem volt zsidó apám , anyám.

Mert én Janesikámé vagyok ,
Szép felesége maradok.

15.

Két ökröt hajt a legény ,
Legelni a rét fűvén ,
Találkozik két rácezeal ,
Két alföldi zsványnyal.

„Add ide a szűrödet ,
Fizesd vele a fűvet !“
„Én a szűröm' nem adom ,
De inkább megalkuszom.“

Meg alkudtak a szerént ,
Hogy megölték a legényt.
Ki az , ki őt siratja ?
Kedvese , anyja , atyja.

Atyja , anyja könyárral ,
Kedvese a nyálával ;

Szülői fájdalmasan ,
Szeretője hamisan.

16.

Istenem , Istenem ,
Jaj mit cselekedtem ?
Hogy én azt a legényt
Rögtön megszerettem.

Rögtöni szerelem
Soha sem lehet jó ,
Minden pillanatban ,
Mint a hold , változó.

Nem könnyelműségből
Szerettem én őt meg ,
Jó tulajdonai
Nagyon megtetszettek.

Jó tulajdonai
Szemembe hatottak ,
Kedves beszédei
Szivembe jutottak.

Őt ki ne szeretné ,
Ha csak tud szeretni ?
A ki egyszer látja ,
Meg kell őt szeretni.

Hiszen én sem láttam
Többször , csupán egyszer ,
És az én lelkemnek
Annyira megtetszett.

Nehéz felejteni,
Mit a szem egyszer lát,
Mert az a szívbe be
Mélyen vési magát.

Szerettem őt nagyon,
Fogom is szeretni,
Mig ezt a szomorú
Éltet kell viselni.

Szerettem őt nagyon,
Mit tehetek róla?
Fogom is szeretni,
Tegyen, ki tud, róla.

Még a sírodban is
Gondolj rá, én szívem,
És légy mindig híve,
Megérdemli. Ámen.

17.

Virágzani kezdtem
A tavasz idején;
A szívem megindult,
Ismét hervadok én.

Kedvesem szívébe
Voltam beültetve,
Híven is szeretett,
S most vagyok feledve.

Az én szivecskémen
Nyitva van a nagy seb,

Attól tiltanak el,
A ki legkedvesebb.

Ne tiltsatok tőle,
El nem is tilthattok,
Szívemen új sebet
Sebre ne rakjatok !

Édes a méz s ezukor,
Szerelem édesebb ;
De ha titkolni kell,
Az legkeservesebb.

A ki izlelheti,
Édesebb ezukornál,
Drágább a gyémántnál
És karbunkulusnál.

18.

Repülj, madár, kedves sólymom,
Repülj a zöld erdő felett,
Vidd el az én kedvesemnek,
Vidd neki üzenetemet.

Hogy még élek gyászos lélek,
De ninesen vigasztalásom,
Mint szenvedek és epedek,
Hogy őt magamnál nem látom.

Repülj, madár, kedves sólymom,
Repülj a zöld erdő felett,
Mondd meg az én kedvesemnek,
Hogy eltemetnek engemet.

Nehéz nekem már életem ,
 Mert ninesen vigasztalásom ,
 Jobb feküdnöm sötét sírban ,
 Mint élni , ha ő nines nálam.

19.

Őszinte szivemből
 Híven szerettelek ,
 Mig olyan hamisnak
 Meg nem ismertelek.

S hogy megismertetted
 Csalfaságod' velem ,
 Azonnal el kezdett
 Tünni a szerelem.

Szívemet szívedtől
 El is választottam ,
 S lelkedet sátánnak
 Oda ajánlottam.

20.

A fa alatt állott ,
 Szemébe könny szállott ,
 Oh én elhagyatott ,
 Örömtől megfosztott !

Búban és keservben
 Töltöm el életem' ,
 Elhagyott a kedves ,
 Szemem azért nedves.

Megszegte a szavát,
Nem becsülve magát;
Én hűtlen nem lettem,
Őt folyvást szerettem.

Ő ezért mit adott?
Hitszegőn elhagyott.
Üsse agyon az ég,
Ha valahol él még!

21.

Szerelem, te hű szerelem,
Ifjaknak csak veszedelem,
Akadályozod üdvünket,
Előhozod keservünket.

A szép szót, az ígéretet,
Duna vize, te elvitted,
Elvitted, el, elragadtad,
Nekem a bánatot hagytad.

Ártatlan szívem belseje
Nagy búbánatnak kútfeje
Foly belőle a búbánat,
Mig lélek s test el nem válhat.

22.

Még meg sem álmodtam,
Hogy búcsúznunk kelljen,
Hogy minden oly hamar
Változást szenvedjen.

Érzem azt magamon ,
 Hogy nekem elég már ,
 Hogy a szívem hervad ,
 Hogy testem , lelkem fáj.

Kedves lelkem , mikép ,
 Mikép felejtselek ?
 Tán mindjárt meghalok ,
 Oly sokat szenvedek.

Mikép zárjalak ki
 Szívemből , én lelkem ?
 Az én szép ruhámat
 Feketére festem.

És midőn majd sötét
 Koporsómban fekszem ,
 Fájdalmad' ne lássa
 Senki , kedves lelkem.

Hanem inkább szenteld
 Nekem azt a sóhajt ,
 Mikor az estharang
 Imára megszólal.

23.

Fülmile búsan zeng
 Kalitkába zárva ,
 A mikor rágondol
 Erdő vadonára.

Ugy én is szomorún
 Zengem el énekem' ,

Kedvesem szerelme
Ha feltűnik nekem.

Fehér galamboeskám ,
Kedves teremtményem ,
Miattad oly nagyon
Sebzett az én szívem.

Mély gyászba borulva ,
Fájdalommal telve ,
Azt se tudom én már,
Él-e lélek benne.

Kedves galamboeskám ,
Te engem elhagylál ,
Hogyne volna nagy a
Bú , mely szívemre száll ?

Ha te elrepültél ,
Ki fog hozzánk járni ?
Ki fog már ezután
Engem mulattatni ?

Szánj meg engem , oh ég ,
És egész természet !
Hisz vigasztalásom
Végkép elenyészett.

Kedvesem után, mint
A gerlicze, sírok ,
Hogy én többé soha
Már mással nem bírok.

24.

A ligetben búsan
Jár föl s alá a lány ,
Könyeseppék görögnek
Alá fehér arezán.

Jár föl s alá búsan ,
Kezeit tördeli ,
Búbánatos szívét
Föl nem derítheti.

— Mi vigasztalna meg ,
Ha őt elvesztettem ,
A mit a világon
Legjobban szerettem ?

Kineset vesztettem el ,
Mely szívemben honolt ,
A melyhez hasonló
A világon nem volt.

Mondjátok meg , gerlék ,
Mondjátok , fülmilék :
Nem láttátok-e ti
A forrásnál szinét ?

Sólyom , téged szárnyad
Oly magasra emel ,
Szemednek valahol ,
Mondd meg , nem tünt-e fel ?

Te dél felől lengesz ,
Te kedves szellőcske ,

Ne titkold el tőlem ,
Ha hallasz felőle.

Engemet , szomorút ,
Kösziklák , szánjatok ,
Adjátok vissza őt ,
Kit elragadtatok.

A leány kesereg ,
Útra hívni megy ki ;
Ő meg a zöld szilfa
Mellől felelt neki.

— Én kedvesem, miért
Rejtéd el magadat ?
Kedves sólymom, mért nem
Hallottam hangodat ?

Éretted sírtam ki
Az én szemeimet ,
Az erdőkben búsan
Téged kerestelek.

Csakhogy megleltelek ,
Már el nem vesztelek ,
A mit megigértem ,
Meg is adom neked.

25.

Én kedves Lenesikém ,
Én vigasztalásom ,
Széles e világon
Párod' nem találom.

A te piros arczod ,
 Én kedves Lencsikém ,
 Vigasztalásomat
 Abban találom én.

Hogyha repülhetnék ,
 Mint a sas repülhet ,
 Éjenkint esókolnám
 A fehér képedet.

De mivel , mint madár ,
 Én nem repülhetek ,
 Holtomig esupán hű
 Kedvesed lehetek.

26.

Magam is , Mariskám ,
 Magam is esodálom ,
 Hogy benned annyira
 Kedvemet találom.

Szeretlek én hiven,
 Ugy, mint a szívemet ,
 De félek , hogy meg nem
 Kaphatlak tégedet.

Ha tudnám , egy párrá
 Hogy nem fogunk válni ,
 Nem sajnálnék akkor
 Huszárnak beállni.

De nem is szükséges,
 Hogy huszárrá legyek ,

Megadja azt Isten ,
Hogy elvehesselek.

Fekete szemeid
Azok a békóim :
Mikor nem láthatlak ,
Az nekem szörnyű kin.

Kedves viseleted
Az az én fogságom :
Mikor nem láthatlak ,
Életemet bánom.

27.

Úton végig vörös
Kavicsok fekszenek :
Szeretöm házához
Engem vezessetek.

A baglyot küldeném ,
Nappal nem repülhet ,
A madaraknál nagy
Hozzá a gyűlölet.

Küldnék tengeliczét,
Az el nem végezi,
Lakásodat egész
Nap el nem érheti.

Küldeném a méhet ,
Rövid szárnya nagyon ,
Virágokon szeret
Mulatozni nagyon.

Hanem ápolgatok
Egy fekete feeskét,
Az majd fölkeresi
A kedves sziveeskét.

Elindul éjfélkor,
Oda ér hajnalba,
Az én kedvesemet
Még ágyban találja.

Ajtó előtt megáll,
Ott elkezd eszevegni;
Kedvesemnek nyelve
Ezt fogja rebegni:

„Minek jött? ki küldte
A fekete feeskét?”
„Egy levelet hoztam,
Melyet küld sziveeskéd.”

28.

Én kedvesem, és gyöngyöeském,
Én sólymom, drága sziveeském,
Hogy vagy? Be szeretném tudni,
Melletted kívánnék ülni!

Hogyha én azt megtehetném,
Hogy az utat átrepülném
Hozzád, én kedves gyöngyöeském,
Bánatba merült sziveeském!

Egy órára oda szállnék,
Ott vigasztalást találnék,

Tán szíved' is fölvidítnám ,
Mindkét orezád' megesókolnám.

De mert én azt nem tehetem ,
Nem tudom, mit kelljen tennem ,
Hol keressek vigasztalást ,
Bús szívemnek fölvidulást.

Szívem eped búbánattól ,
Arczom sápad fájdalomtól ,
Kezeim nagyon gyöngülnek ,
Hogy veled nem egyesülnek.

Ugy járok , mint gerlemadár ,
Mely egyedül pár nélkül jár ,
Akarmerre fordul szemem ,
Mindenütt csak búmat lelem.

Repülj, repülj, én gyöngyöcském ,
Vigasztalj meg, én szivecském ,
Vigasztald meg mindenestül
Testemet , mely halni készül.

Vigasztalj meg szomorkodót
Engemet , szívben hervadót ,
Vigasztald meg galambodat ,
Tovább is epedni ne hagyd !

29.

Kedvesem , én szívem ,
Engem mért búsítasz ?
Hogy van , hogy másoknak
Csókokat osztogatsz ?

Hiszen nekem igaz
Szívvel azt ígérted ,
Hogy holtodig enyim
Lesz mindig szerelmed.

De a mint én látom ,
A te szíved gonosz ,
Reám csak tekintgetsz ,
Másokra mosolyogsz.

Nem tudom , kedvesem ,
Mi lelhetett téged ,
Hogy énirántam már
Nincsen szívességed ?

De mondd meg , kedvesem ,
Mondd meg még végtére :
Akarsz-e szeretni
Szívem örömére ?

De ha te azt mondod ,
Hogy többé nem akarsz ,
Azután szerethetsz ,
A kit magad akarsz.

Én akkor Túróezban
Semmit sem kedvelek ,
Ha a te szivecskéd
Engemet nem szeret.

Akkor ifjuságom
Hamar végét éri ,
Nyugalmat csak a föld
Maga fog ígérni.

Nem lesz a világon
Több vigasztalásom,
Ha nem találhatom
Nálad boldogságom'.

Milyen állhatatlan
Az emberi szépség,
A piros orcza is
Elváltozik végkép.

Milyen állhatatlan
Minden e világon,
Rövid ideig tart,
Mint bimbó virágon.

30.

Volt nekem szeretőm,
Egy özvegynek lánya,
Egész Pest vidékén
Nem volt neki párja.

Mikor hozzá mentem,
Jöttömet fogadta,
Mindkét fehér kezét
Felém nyujtogatta.

Most pedig reám csak
Olyan görbén tekint,
Azt hiszi, hogy azzal
Engemet elrémit.

De én a daczától
Rettegni nem fogok,

Ha többé nem szeret ,
Azzal sem gondolok.

Mindenfelé derül ,
A nap mindenhol süt ,
Mint a mezőn virág ,
Van szép lány mindenütt.

A szalma-legény is
Talál aranyos lányt ,
Nem oly fésületlent ,
Nem is olyan csunyát.

Akkor leszünk , kedves ,
Majd csak akkor egy pár ,
Ha egeret s macskát
Együtt árulgatják.

31.

(A keresztes háborúból.)

Repülj , madár , repülj
Erdő , berek felett ,
Köszöntsd ily szavakkal
Az én kedvesemet :

Az Isten áldjon meg ,
Fehér galamboeskám ,
Bocsáss meg , orczádat
Hogy megcsókolgatám.

Van keresztem , kardom ,
Egymástól elválunk ,

Mi majd elmegyünk s a
Szent földön esatázunk.

„Bünöd nincs, kedvesem,
Ninesen elengedve,
Zarándokolnál el
Bár Jéruszálembé.

Jéruszálemi pap
Az majd meggyóntathat,
De bocsánatot ő
Nélkülem nem adhat.“

32.

Széles mezőn zöldellő fa,
Egész tábor áll alatta;
Egyik király lengyel, másik
Cseh, és magyar a harmadik.

Meg-megmozdul már a tenger,
Egész táborunk már felvert;
Szólj, muzsika, szólj vidáman,
Hogy táborunk indul bátran.

33.

Znió vára alatt
Kemény kő nedvesül,
Ennek vizétől már
Sok király megüdült.

Negyedik Béla is
Hogy Egerből futott,

Hozva a koronát ,
E forrásból ivott.

Ne félj , jó királyunk ,
A hollóseregtől ,
Hű néped van , megment
A kutyafejüktől.

Leverjük a tatárt ,
A belét kitépjük ,
Magyar földet dúlni
Nem lesz többé kedvük.

34.

Te szép zöld koszorúm ,
Bizony nem adnálak.
Sem aranyaiért ,
Sem jószágaiért
Nagy Mátyás királynak *).

35.

1607-ből.

Zöldellő rozmarinszál
Leng a kalapomon ,
Majd sirat a galambom ,
Majd sirat egykoron.

*) A „jószág” és „király” szó e tót népdalban magyarul van : „Ani za dukáty, ani za jósağı Matias királa.”

Majd sirat a galambom ,
Nemzetsége véle ,
Ha a csatába megyek
Debreczen felé le.

Debreezenben a mezőn
Ott fogok én állni ,
A lovam majd nyerítget ,
Muzsika fog szólni.

36.

Szép Magyarországhban
Nagy zaj kerekedik ,
A sereg a török
Ellen emelkedik.

Sereg emelkedik ,
Áll is a gyakorlat ,
Élesítnek véres
Csatára kardokat.

Hiszen mi baj az a
Régi katonának ?
Az bátran eléje
Megyen a csatának.

De mi, mit tegyünk mi,
Még ifju legények ?
Mi még nem próbáltuk ,
És mégis elvisznek.

Mikép induljunk mi ?
Mi fog várni ránk ott ?

Mikép felejtsük el
Szeretett hazánkat?

Mikép felejtsük el
A szabadságunkat,
Melyben ide haza
Senki sem háborgat?

Mikép felejtsük el
A szombat-éjeket?
Ott majd helyt kell állni,
El nem eresztenek.

Mikép kell szokniok
Szegény füleinknek,
Mikor majd az ágyúk
Előttiünk dörögnek?

Mikép fogják húzni
A puskán a ravaszt
Nyomorult kezeink,
Ha eldurrantjuk azt?

Isten veled tehát,
Én kedves galambom,
Szép orezádat többé
Nehezen láthatom.

Melyet éjjel, nappal
Híved esókolgata:
Jövő éjszakákon
Nem tudom ki fogja?

Élj boldogúl te is ,
Édes , kedves anyám ,
Ki gyermekkoromtól
Híven ápolgatál.

A mikor azt vártam ,
Hogy megfizethetem ,
Kedves öreg anyám ,
Mostan el kell mennem.

Légy boldog, légy boldog ,
Te is, rokonságom ,
Szomszédim , barátim ,
Az Isten megáldjon !

Nem leszek gyalogos ,
Hanem huszár leszek ,
Fekete lovamon
Mint madár röpkedek.

Nem halok meg földön ,
Lovon kell meghalnom ,
És mikor lebukom ,
Harangozzon kardom.

A kardom harangoz ,
S vele a rezes dob ,
Midőn az én lelkem
Testemtől válni fog.

Akkor is ezt mondom
A hű pajtásoknak ,
Kik a török ellen
Énvelem harcolnak :

Kedves földieim ,
Az Isten áldjon meg ,
Én már megharcoltam ,
De ti is küzdjetek !

37.

Rákóczy korából 1701.

Voltak fiúk, voltak ,
De ők már kihaltak ,
Nem sokára mi is
Elmulunk utánok.

Hogyha mi elmulunk ,
Elmulik az ország ,
Mint ha a rozmarin
Hegytől leszakasztják.

Hogyha mi elmulunk ,
Elmulik a világ ,
Mint ha a rózsáról
Leesik a virág.

Rosz jel volt az , hogy a
Koronát elvitték ,
Pedig azt apáink
Nagy áron szerezték.

Kilencz évig vala
Szerencsétlenségben ,
De hogy visszajutott,
Megadta az Isten.

Az országot saját
Vérünkön szerzettük ,
A németet , benne
Dolgozni , bevettük.

Gejza király volt az
Első , ki behozta ;
Mint köztünk legkisebb ,
A földet dolgozta.

Most ők paranesolnak ,
Minket megesúfolnak ,
Saját országunkban
Velünk nem gondolnak.

Azt is paranesolták ,
Hogy már egy év mulva
A hazában minden
Ügy németül folya.

Erővel plundrába
Akarnak bujtatni ,
Vagy Magyarországból
Kiutasíttatni.

A m a g y a r t elnyomják ,
Németet emelik ,
Szabadságainkat
Semmibe sem veszik.

Szabadságainkat
Elmellőzték végkép
Azok a németek ,
Kik hazánk' kiélték.

Széttépték Lengyelhont,
Tépik a Magyarhont,
Ugy tekintik azt csak,
Mint valami vadont.

Mindenik kapott részt,
De nem igen nagyot;
A népre mindeddig
Hoznak nagy bánatot.

Jegyzik a házakat,
Összeirogatnak,
Úrra és szolgára
Sötét mundúrt adnak.

Régi vezéreink!
Tetszik-e az nektek,
Hogy velünk egyenlő
Mundúrt viseltetnek?

Lengyel szánakozik,
Török esodálkozik,
Mindenki kérdezi:
Velünk mi történik?

Brandenburgi király
A dolgot neveti,
Csodálja, a magyar
Hogy őt nem keresi.

Szánjátok, ti magyar
Urak, oh szánjátok,
Hogy Magyarországot
Terheli ily átok!

Keseregj , keseregj ,
 Te ifju feleség ,
 Hogy férjednek nevét
 Is már bejegyezték.

Te lány , kit bú takar ,
 Sirassad a magyart ,
 Ne bánd a németet ,
 Lelsz akárhol ilyen.

Csiripeltek a verebek ,
 Ne félj, ifju legénysereg ;
 Ha a magyar mozdúl ,
 Tíz német lefordúl.

38.

Mátyás.

Elvesztettem , elvesztettem ,
 A mit örömet viseltem ,
 Elvesztettem arany övet ,
 Mátyás király találta meg.

Mátyás király , ha idadod ,
 Adok sörre egy petákot ,
 Majd jól fog az esni neked
 Mikor a vadat kergeted.

39.

Rákóczy (1700—1711).

Repült , repült , repült
 Páros sas fölöttünk ,

Mi lesz már belőlünk ,
Szerelmes Istenünk ?

Szétverték a sasok
Sólymot , galambokat ,
Pusztítani küldtek
Hollókat , varjakat.

A míg e hazában
A sólymok szárnyaltak ,
Addig galambok is
Bátran turbékoltak.

Madarak fojtanak ,
Huhog bagolysereg ,
Galambok zugokba
Búsan rejtőzzenek.

Jöjtek , ti sólymok ,
Előre szálljatok ,
Gerlét , galambokat
Ölni ne hagyjatok !

40.

Megy a kurucz Duna partján ,
Kardját villogtatva ,
Utána a német ballag ,
Vállát vonogatja.

Mellette megy el a magyar ,
Bajszát pödörgeti ;
A szlovák eléje megyen ,
Mindjárt elkergeti.

41.

Szobjeszky (1683).

Legények , várjakok ,
Mig Szobjeszky jövend ,
Mig Szobjeszky jövend
Silézia hegyén.

Silézia hegyén ,
Fehér hegyek mögül ,
Fehér hegyek mögül
A piros paripán.

A piros paripán ,
Kantárja aranyos ,
Kantárja aranyos ,
Huszár-segíteni.

Huszár-segíteni
S Béceset és a esászárt ,
Majd fog ő küzdeni
Töröknek ellene.

42.

Pozsony felől jó eső ,
Kedvesem már el nem jő ;
Eljöne ő , nem lehet ,
Francziától nem jöhet.

Nagy baj az a háború ,
És az az út oly hosszú.
Nagy akadály ! Nem jó hát
Szeretni a katonát.

43.

Bár még kicsiny vagyok,
De büszke lehetek,
Mit nagy lányok tesznek,
Azt én is tehetek.

A szomszéd Dorája,
Bár egykorú velem,
Még azt sem tudja, hogy
Fejik a tehenet.

Én már tudok szőni,
Meg lisztet szitálni,
Tánczolni, aratni,
Szépen dalolgatni.

44.

Dalaim, dalaim,
Honnan eredtetek?
Égből hulltatok-e,
Vagy erdőn nőttetek?

Az égből nem hulltunk,
Erdők nem termettek;
Hanem a legények
És a lányok leltek.

45.

Mikor a lány elkezd
Üdvaron kárálni,

Lehet már számára
Ágyneműt esinálni.

Mikor a lány elkezd
Mezőben dalolni,
Lehet már számára
Fejkötőt horgolni.

46.

Dalolgass, dalolgass,
Leány, mig szabad vagy,
A mig meg nem fognak,
Mint vízben a halat.

Halaeska a vízbe
Visszatérhet újra,
De nem a leányzó
A szabadságába.

47.

Dalolok, dalolok,
Vidornak is látszom,
Senki sem tudja azt,
Milyen nagy bánatom.

Dalolok, dalolok,
Könyeket hullatok;
Nedves ott az ösvény,
Merre járogatok.

Szájamon tréfa van,
Szemeim nevetnek;

Szívemben keserű
Könyeim peregnek.

Habár dalolok is ,
Mégis csak sírnom kell ,
Mihelyt kedvesemnek
Emléke tűnik fel.

Nem azért dalolok ,
Hogy kedvemet töltssem,
De azért dalolok ,
Hogy a bűt felejtsem.

48.

Zúg a szellő a makkosban ,
Az ifjuságom elrohan ,
Ifjuságom és szépségem
Mint a víz elfogy medrében.
A víz lefoly , de másik jő ,
Ifjuságom vissza nem jő.

49.

Dalolj , leány , dalolj ,
Én meg majd hallgatok.
Ha megtetszel , hozzád
Gyakran elballagok.

Dalolnék hangosan ,
Mi mezőnk messze van ,
Ez a mező pesti ,
A leány turóezi.

50.

Hogyha Keresztúron
Megeresztem hangom',
Elhat az, egyet üt
Taresai harangon.

Taresai harangon,
A fehér házakon,
Legfehérebbiken,
Hol lakik galambom.

51.

Hogy én szomorkodjam,
Ki követelheti?
Szabad leány vagyok,
Nem parancsol senki.

Be jól foly a dolgom,
Kedvemre is válik,
Ha egyik elhagyott,
Mindjárt keres másik.

Be jól foly a dolgom,
Jól foly az bizonynyal,
Szabadon járhatok,
Mint a vízben a hal.

Be jól foly a dolgom,
Minden bút elhagyok,
Minden bút elhagyok,
Szabad leány vagyok.

Felzúgott az erdő ,
Felzúgott a berek.
Ifju kor évei,
Ti hová tűntetek ?

Öröm nélkül mult el
Az én ifjuságom ,
Keveset élveztem
Ezen a világon.

Én ifjuságomat
— Istenem az égben ! —
Eltöltöttem búban ,
Nem gyönyörűségben.

Te kedves ifju kor,
Lettél csak hiúság,
Lettél csak hiúság ;
Oka gondatlanság.

Kedves ifjuságom,
Úgy elvesztettelek ,
Mint a követ , a mit
Vízbe vetettenek.

Megfordúl a vízben,
Megfordul az a kö ,
De az ifju korom
Többé vissza nem jő.

Istenem , Istenem ,
Kell-e annak lenni ,

Hogy engem messziről
 Kerülget mindenki?
 Mindenem elhagyott,
 A mi vigasztalna,
 Ilyen élet helyett
 Meghalni jobb volna.

Használjátok föl e
 Boldogtalanságot,
 Jobban töltenetek
 Az ifiúságot.

Jobb az ifjuság, jobb
 A tiszta aranynál,
 Az arany visszatér,
 Korod vissza nem száll.

53.

Én édes kedvesem,
 Be szép a te szemed;
 Milyen boldog ember,
 A kire azt veted!

Én édes kedvesem,
 Be szép a te orezád;
 Milyen boldog, a ki
 Csókolni megy hozzád!

Én édes kedvesem,
 Be szép a te szájad;
 Milyen boldog ember,
 A ki veled szólhat!

Én édes kedvesem,
 Be fehér a kezéd ;
 Milyen boldog , a ki
 Oltárhoz elvezet !

54.

Három lány Vác városában,
 Mind grófné a tartásában ;
 Mondja egyiknek a másik ,
 Hogy rendesen miben mosdik.

Az az első fehér borban,
 A második rozmarinban ,
 A harmadik meg tejfellel :
 Ez az , a kit szívem kedvel.

Az elsőnek haja arany ,
 Másiknak arany öve van ,
 Harmadiknak szeme bogár ,
 Csakhogy nagyon hamisan jár.

55.

Megy a lány , megy bizony
 Le a major felé ,
 Fekete szeme van ,
 Ördög bújjon belé.

56.

Fekete szemed van ,
 Haszontalan legény ,
 Teérted a Dunát
 Is átugranám én.

Nem a Dunát, nem azt,
A fekete tengert,
Teérted, galambom,
Csakhogy engem szeress.

57.

Aranyos madaram,
Én kedves lelkecském,
Miért szeret téged
Annyira szemecském?

Az én szemem is kék,
A te szemed is kék,
Egymással egy házban
Laknunk be illenék!

58.

Ti fekete szemek,
Olyanok, mint kökény,
Jaj de bevésődtek
A szívem fenekén!

Jaj de bevésődtek,
Már ki sem vésődnek,
A nagy szerelemtől
Ki nem vésődhetnek.

Egymást csak szeressük,
Ha eddig szeretttük,
Hadd irigyeljenek
Érte az emberek.

59.

Nem megyek az erdőn ,
Magyaroktól félek ;
Fekete szemem van ,
Magukkal vinnének.

60.

Esik eső, esik ,
Reggelre síkos lesz ;
Nem bánom , galambom
Közel van , fölkeres.

Esik eső, sáros
Lesz holnap a város ;
Nem bánom , nem bánom ,
Lesz azért galambom.

Esik eső, esik ,
Kire hull a vize ?
Az én galambomra ,
Fekete szemüire.

61.

Mennék én hozzátok , ha mehetnék ,
Ha megkapnám azt , a mit szeretnék ,
Azt a takaros lányt ,
Kinek szeme bogár ,
Azt szeretném.

Ne csúfolj te engem, barna legény ,
 Van neked szeretőd , csak elvennéd ,
 Van a patak megett
 Lány , ki téged szeret ,
 Csak elvennéd.

62.

Szép szemeink vannak ,
 Ismerjük is egymást ;
 Kinek mi gondja rá ,
 Ha szeretjük egymást ?

A fekete szemmel
 Ha kék találkozik ,
 Olyan házasságból
 Boldogság származik.

63.

Janesikám , ifju vagy ,
 Te gonosz , csinos vagy ,
 Ha árkon megmosdasz,
 Szeretőre akadsz.

„Eleget mosdottam ,
 Egyre sem akadtam ,
 Már többé nem mosdom ,
 Elkoptatnám arczom’.”

Téged tán ördögök
 Magok festegettek ,
 Hogy orezádba annyi
 Szépséget letettek.

„Nem biz az ördögök ,
De maga az Isten ,
Tudta ő nagyon jól ,
A szépség kinek kell.“

Legényke , legényke ,
Be szép a te neved ,
Bár anyád menyecül
Akarna engemet.

„Ha én akarnálak ,
Anyám is akarna ,
Egész rokonságom
Ráállni kész volna.“

64.

Mariskám , lelkeeském ,
Be szép a te neved !
Szivembe vágódott ,
Szeress hát engemet !

Szivembe vágódott
Selyem szálaeskával ,
Maradj meg énvelem ,
Mint galamb párjával.

Mariskám , lelkeeském ,
Szép fekete szemed ,
Harmadfél éven át
Szerettem eleget.

Mariskám , lelkeeském ,
Fehér a te orczád ,

Csókoltam eleget
Harmadfél éven át.

65.

Fölszedik a diót ,
Szedik a mogyorót ;
Ki veszi el azt a
Sok szegény leanyzót ?

„Ha olyan jó volnál ,
A milyen csinos vagy ,
Bizony elvennélek ,
Bármilyen szegény vagy.“

Ha szegény vagyok is ,
De nem panaszkodom ,
Hiszen neked magam'
Én nem kínálgatom.

Habár szegény vagyok ,
Nem bírok semmivel ,
Csakhogy nincs rám panasz ,
Élek becsülettel.

66.

Kié ez a leány ,
A ki vizért megyen ?
Bár kissé feketés , ,
Mégis enyim leszen.

Elhagytalak én , el ,
El is feledtelek ,

Eléje hozott az
Ördög a szememnek.

67.

A prónai lányok
Be nagyon rátartók !
Vén korhadtt füzfához
Egészen hasonlók.

A vén korhadtt füzfát
A szellő lengeti ,
Prónai lányokat
Senki sem szereti.

68.

Fölülről , alulról
Mind rám tekintenek ,
Mintha szeretője
Volnék mindenkinek.

Felülről , alulról
Hozzám szól mindenki ,
Mintha én tartoznám
Mindenkit szeretni.

Felülről , alulról
Ne szólítgassatok ,
Van falunkban sok lány ,
Utánok járjatok !

69.

A mi kertünk mögött
Káposztát ültetnek ;
Még csak kiesiny vagyok ,
Értem veszekednek.

A mi házunk előtt
Cseresznyefa nőtt ki ;
Még csak kiesiny vagyok ,
Már szeret valaki.

Bár én kiesiny vagyok ,
Piczike , parányi ,
Édes anyám nem fog
Barkinek od' adni.

Nem ad , bizony nem ad
Akárki kezébe ,
Ki nem méltó lépni
A nemzetségünkbe .

Bár akárki vagyok ,
De nem kell akárki ;
Bezárom az ajtót ,
Nem jöhet be senki.

70.

Nagy dolog az, én Istenem !
Hogy nekem szeretőm ninesen ;
A madár elég kis állat ,
Mégis a párjához szállhat.

71.

Meg lehet meszsziről
Tudni, ki a legény ;
Jár, mintha koszorú
Volna a süvegén.

Meg lehet messziről
Ismerni, ki házas ,
Jár mint hollyhos kutya,
Haja olyan borzas.

Meg lehet meszsziről
Ismerni, ki kevély ;
Félrevágja büszkén
Kalapját a fején.

Meg lehet meszsziről
Ismerni, ki igaz ;
Csöndesen megy alá ,
Szégyenlős legény az.

72.

Hej Duna , hej Duna ,
Te sebesen folyó ,
Nem voltam én oda
Arra Pestre való.

Hej Duna , hej Duna ,
Sebes Duna vize ,
Ha iszom belőle ,
Keserű az íze.

Fáj a fejem tőle ,
A szívem gerjedez ;
Én édes Istenem ,
Vajon mi lehet ez ?

73.

Ha én azt tudhatnám ,
Hol lakik a babám ,
Egy pohár sört vinnék
Neki , odaadnám.

Nem csak egy pohár sört ,
Pohár bort is vinnék ,
Hogy , mint földi eper ,
Arcza piroslanék.

Ha én azt tudhatnám ,
Hol jár az én babám ,
Pohár vizet vinnék
Neki , odaadnám.

Ha én azt tudhatnám ,
Hol kaszál a kedves ,
Vinnék egy pohárral
Neki harmatnedvet.

Ha én azt tudhatnám ,
Mit gondol kedvesem ,
Egy kakast sütnék meg
Számára szívesen.

74.

Add meg azt , Istenem ,
A miért én kérlek ,
Azt a derék legényt ,
Kit szivemben érzek.

Add meg azt , Istenem ,
Mi kellene nekem ;
Nem nagy az adomány ,
Mint én magam talán.

Ha Isten megadná ,
A mit tőle kérek ,
Akkor tudnám meg , hogy
A világon élek.

75.

Habár, babám, erdők
Választanak is el ,
Enyim légy, ha az ég
Téged nekem rendelt.

Ha nem jössz is hozzánk,
Nálunk soha nem ülsz ,
Ha nekem rendelték ,
Engem el nem kerülsz.

Hogyha én parányi
Mókuska lehetnék ,
Ama zöld erdőkön
Sorba átrepülnék.

Oda ülnék , oda
 A fehér házára ,
 Hogy szive zokogna
 Nehéz bánatába'.

76.

Ha én a fürjecske
 Lábaival birnék ,
 Mindig valahol a
 Hegy tetején ülnék.

Leülnék , leülnék
 Száraz fa ágára ,
 Kiáltanám : Legény ,
 Jőj el te is arra !

Én bizony nem megyek
 A kedves apámtól ,
 Mig számomra bogár
 Lovat nem vásárol.

Én bizony. nem megyek
 A kedves anyámtól ,
 Mig számomra selyem
 Ruhát nem vásárol.

77.

A Dünához ére ,
 Egész a szélére :
 „Ússzál át, galambom,
 A tulsó felére.“

Én bizony nem megyek,
 Volna kisebb víz bár,
 Bizony mibelölünk
 Soha sem lesz egy pár.

78.

Hol lakol te, én kedvesem? „Keresztúron;
 Keresztúron lakom én,
 A pap húga vagyok én,
 Én lelkeeském!”

79.

Mondd meg, én kedvesem,
 Mondd meg, hogy aludtál,
 Vajon a mult éjjel
 Velem nem álmodtál?

„Álmodtam bizony én,
 Pedig minden éjjel,
 Veled lakik szívem,
 Veled nappal éjjel.

De te engem, kedves,
 Tudom, elfelejtesz,
 Egy hétben egyetlen
 Egyszer sem említesz.”

Ha nem emlegetlek,
 Mindig ott vagy vélem,
 Jó egészségedért
 Az ur Istent kérem.

Igaz szerelemnek
Nem a száj hazája,
De az ő hazája
A csöndes szív tája.

80.

Mindaddig nem szűnlek
Tégedet szeretni,
Mig muzsikával el
Nem fognak temetni.

Csak akkor múlik el
Az én hű szerelmem,
Mikor Istennek át-
Adom az én lelkem'.

„Én is csupán akkor
Szűnlek meg szeretni,
Mikor a síromon
Már rózsza fog nyitni.“

81.

A szerelem, mikor
Erős gyökeret vert,
Olyan nagygyá lesz, hogy
Megöli az embert.

Nem hittem volna azt
Soha a világnak,
Hogy a szerelemtől
Halálra is válnak.

De most már elhiszem,
Magamnak elhiszem,
Mikor a világon
Lábom' alig viszem.

Én kedvem, jó kedvem,
Ugyan hová lettél?
A kis madarakkal
Mennyire repültél!

82.

Engem a szerelem
Betegségbe viszen,
Szivem bánatába'
Ugrom a Dunába.

Mért kellene nekem
Dunába ugranom,
Egy lányért a vízben
Halakat fogdosnom?

Bánatom, bánatom,
Elfoglaltál nagyon,
Nem csupán egy felől,
De valamennyiről.

Lengedezz, szellőcske,
A fakó kőormon,
Talán majd elfuod
Szivemből bánatom'.

83.

Kedvesem , kedvesem ,
Illatos rózsaszál ,
Mig téged nem látlak ,
Mindenem nagyon fáj.

Mindenem nagyon fáj ,
S mégis semmim se fáj ,
Csak az én szívem az ,
Mely reám hoz halált.

Ha , legényke , csak a
Kalapod' láthatnám ,
Bár vig vagyok , akkor
Még vigabb volnék ám.

És ha megláthatom
Kedvesem alakját ,
Többet ér , mintha a
Világot id' adnák.

Mit ér ez a világ ,
Ha téged nem birlak ?
Magam sem tudom én ,
Sírjak vagy ne sírjak !

84.

Foly a vizecske , foly
Árokba a körül ,
Senki sem tudja azt ,
Ki az én szeretőm.

Senki sem tudja azt,
 Be sem bizonyítja,
 Hogy az én kék szemem
 Ki után kaesinta.

Senki sem tudja azt,
 Meg sem tudja soha,
 Az én sápadt orcám
 Föl kiért pirula.

85.

Szeress engem, de csak titkon,
 Hogy arról senki se tudjon;
 Ha megtudják az emberek,
 Ők mindent negirigylenek.

„Én is szeretek, de titkon,
 Csakhogy az magára bajt von;
 Jól esik, jól, az bizonyos,
 De a szív mindig bánatos.“

86.

Legény, legény, mit esinálnál,
 Ha minálunk mást találnál?
 „Az ajtódat szétvagdlnám,
 Apád', anyád' összeszidnám.“

87.

A piros rózsának
 Kellemes a szaga,

Haragszik a rózsám ,
Hogy nem jött el maga.

Haragudjál tőlem ,
Akár meg is pukkadsz ,
Máshoz megyek férjhez ,
Ez lesz tőlem a dacz.

„Tégy úgy , a mint tetszik ,
Nem tehetek róla ,
Számomra is virít
Még egy fehér rózsza.“

88.

Mariska , Mariska ,
Haragszom tereád ,
Hütelén szeretőm
Oda jár tehozzád.

„Bizony neked , Panna ,
Haragudnod nem kell ,
Mert én őt tehozzád
Könnyen elkülldhetem.“

Én meg őt , Mariskám ,
Én neked ott hagyom ,
Az olyan legényt én
A ládába rakom.

„Én meg , őt , Pannikám ,
Én őt nem akarom ,
Az olyan legényt én
A pad alá rakom.“

Mariska, Mariska ,
Szívtelen ellenem ,
Hogy téged a hideg
Három évig leljen !

De még az is kevés ,
Még aztán egy hétig ,
Leljen ki minden nap ,
Leljen ki száz évig !

89.

Szeret engem rózsám ,
Én még erősebben ,
Ne válassz el minket
Egymástól, oh Isten !

Avagy ha minket el-
Választasz egymástól ,
Válassz el engem is
E hiú világtól.

Szerelem , szerelem ,
Mit csinálsz te velem ?
Mikép egyesíted
Össze a szíveket !

Egyesült enyim is
Az én kedvesemmel ;
Nincs orvos , ki bírna
A betegségemmel.

Ha azt tudtam volna ,
Hogy oly áruló vagy ,

Nem gyakorlod akkor
Rajtam hatalmadat.

Ura vagy szivemnek ;
Más meg a tiednek ;
Ha nem jó vége lesz ,
Reám ne vessenek.

Gyötrelem , gyötrelem ,
Szörnyű nagy gyötrelem ,
Ne gyötörj , elég már ,
Ne gyötörj , kedvesem !

90.

Magas fa tetején
Fekete holló szól :
Isten el nem hagy , bár
Válnom kell babámtól.

Hogyha nem maradna
E vigasztalásom ,
Kétségbe ejtene
Nehéz búsulásom.

Te engem nem szeretsz ,
Csak színlelsz szerelmet ,
S annak a másiknak
Igéred szívedet.

Ő pedig nem szeret ,
Szerelmet csak színlel ,
Meglátod , egykét év
Után mikép ún el.

Megsiratod akkor ,
Hogy nem szeretsz engem ,
De már hijába lesz ,
Ha engem sír fedez.

Hajolj le te, faág ,
És rejtsd el arczomat ,
Ne mondhassák , búban
Töltöm világomat.

91.

Árva felől jő eső ,
Már kedvesem el nem jő ,
Eljönne ő , nem lehet ,
Rosz út miatt nem jöhet.

Az nem volna akadály ,
Hogy jó utat nem talál ,
De az emberi nyelvek ,
Ők okai mindennek.

92.

Repült fehér liba ,
A víz fölött repült ,
Kesergett a kis lány ,
Hogy napjára gyász ült.

Kesergett a leány ,
Ifjú is kesergett :
„Vagy szeress , vagy pedig
Hagyj békén engemet !“

„Szerettük mi, babám,
Egymást, és igazán,
De most már nem szabad
A rossz nyelvek inán.

Rosz az emberi nyelv,
Szerelmünket rontja,
Isten ítélje meg,
Hogyha föl is bontja.“

93.

Erdő, erdő, milyen zöld vagy!
Kedves rózsám, be messze vagy!
Túl erdőkön, túl hegyeken
Elhül köztünk a szerelem.

Én lakom túl magas hegyen,
Te pedig túl a mély vizen,
Én hegy megett, te víz megett,
Soha sem leszek már veled.

94.

Kedvesem, kedvesem,
Ne szomoríts engem,
Hisz én szeretnélek,
De anyám nem enged.

Szeretnélek téged,
De tudod, nem lehet;
Ezerszer sajnálom
Azt a szerelmemet.

Sajnálom , sajnálom ,
Hogy így te is szenvedsz ;
A ki oka , annak ,
Istenem , megfizetsz.

Szívesen láttalak ,
Kedvesem , szívesen ,
Habár érted sokat
Kellett is szenvednem.

Sokat elszenvedtem ,
De azt én nem bánom ,
Teérted keserű
Nem lesz a halálom.

95.

A mi ajtónk előtt
Zöld májusi fa áll ,
Arra a zöld fára
Csinos madárka száll.

Halljátok meg , ifjak ,
Mit zeng az a madár :
A nagy szerelemre
Csak nagy búbánat vár.

Csak nagy búbánat vár ,
Azt magam is látom ;
Azért én szívemet
Már másnak ajánlom.

Ajánlom olyannak ,
A ki hű lesz hozzám ,

A ki igaz , és nem
Hamis , mint te voltál.

Álnok , hamis voltál ,
És olyan is leszesz ,
A hamisságodért
Enyim már nem lehetsz.

96.

Esik eső , esik ,
Hull gyöngé harmatka ,
Szerelembe' ne bízd
Magad' el , leányka.

Én is biztam egyben ,
Tán nagyon is biztam ,
És ime most tudom ,
Hogy megesalatkoztam.

Fúj a szél , fúj a szél ,
Keskeny völgyön át fúj ,
A szerelem tüze
Még talán megújúl.

97.

Támad a nap, támad erdők mögül ,
Szívem itt semminek már nem örül ,
Örült hajdan ,
De nem mostan ;
De talán oly hely még máshol is van.

Az őszinte tiszta szívből fa nő,
Hamis szerelembe üt a mennykő,
Csapjon is le
Olyan szívre,
Hogy ne essék többé szerelembe.

A galambom tegnap azt üzente,
Hogy szívének felít adja ide:
Nem volt kése,
Hogy szétvágja;
Adtam volna én, de már megbánta.

Szerelemért szívem' nem zaklatom,
Inkább a jegygyűrűt visszaadom.
Vedd hát vissza,
Vedd el, álnok,
Egy gyűrű helyett tízet találok.

98.

Kukuríkolj, kakas,
Vékony nyírfaágon,
Szeretőm elhagyott
Nagy szomorúságban.

Kukuríkolj, kakas,
Kukuríkolj rája,
Az ördög elvitte,
Tán még visszaadja.

Szeretőm diesekszik,
Hogy bánatban hagyott:
Kár diesekednie,
Lehet neki nagyobb.

99.

Mikor egymást kezdtük szeretni,
Kertbe mentem violát vetni;
Még a violácska ki sem kelt,
Már a mi szerelmünk összement.

100.

Volt nekem galambom
A ládába zárva,
De onnan kirepült,
Elment a világba.

Elrepült, elrepült,
Zöld bükkfa-ágra ült,
Már az én galambom
Más helyen turbékol.

101.

Kedvem, vitor kedvem,
Vajon hová lettél?
Fölfelé-e vagy le?
Bizony elrepültél.

Kemény kő aranyrá
Könnyebben változnék,
Mint hogy a kedvesem
Visszakiváncoznék.

102.

Nem is úgy virrad már ,
Mint előbb virradott ,
A vigasztalásom
Engemet elhagyott.

Én vigasztalásom ,
Vajon hová lettél ?
Tőlem fölfelé vagy
Lefelé repültél ?

Egyedül vagyok én ,
Egyedül elhagyott ,
Mint erdőben a fű ,
Mit senki sem vágott.

Ha a fű elszárad ,
Helyébe másik nő ,
De vigasztalásom
Többé vissza nem jő.

Istenem , légy nekem
Te vigasztalásom ,
Vigasztalj meg onnan ,
A honnan nem várom.

103.

Bár jőne a világ
Minden muzsikája ,
Benne az én szívem
Kedvet nem találna.

Jönének bár mennyből
Zengeni angyalok,
Az ő dalukra is
Én föl nem vidulok.

Jó szülőim tölem
Gyakran kérdezgették,
Mi a bajom, talán
Elejét vehetnék.

Nem fáj nekem testem,
Nem fáj az én fejem,
De a szívemet meg-
Sebzette kedvesem.

104.

Jaj Istenem, szent háromság!
Szívemen nagy szomorúság,
Az én szívem mért szomorú?
Mert a kedvesem elvonúlt.

Világ, világ, hiú világ!
Elment tőlem a gyöngyvirág,
Elhagyott a 'derék legény,
Azért bús szívem, a szegény.

Én meg nehéz bánatomban
Szerető nélkül maradtam,
Ninesen többé, nincs Jánosom,
Én is utána bujdosom.

Magam vagyok , társat
Hijába keresek ,
Mint erdőn a fenyő ,
A melyet megnyestek.

Még azt a fenyőt is
A szellő lengeti ,
De szívemet senki
Meg nem nevetteti.

Be nehéz , be nehéz ,
A kőnél nehezebb ,
Hogy én vigasztalást
Hijába keresek.

Elment a kedvesem ,
Tőlem el messzire ,
Az én szívem nagyon
Hogyne kesergene ?

Gyászolni fogom őt ,
Mig csak tart életem ,
Fekete színű lesz
Egész öltözetem.

Szép örömnapjaim ,
Hová is lettetek ?
Hogy tőlem oly szörnyen
Messze röpiültetek.

Fényes volt a hold , nap ,
Fényes volt a csillag

Mig, kedves galambom,
Téged láthattalak.

Ha többé soha sem
Kellene őt látnom,
Bizony bánatomban
Meg kellene halnom.

De vigasztal engem
Még az a szép remény,
Hogy őt megláthatom,
Én szomorú szegény.

Kakasom megszólalt,
Hogy a kedves elvált,
Szólt a kapu fölött,
Tán még meglátom őt.

106.

Nincsen nekem estém,
Nincs nekem reggelem,
Nagyon kevés jó kedv
Van az én szívemen.

Az én szívem zokog,
És zokogni is fog,
Az én szép szeretőm
Ugyan kinek jutott?

Bánatom, bánatom
Nyomja a szivecskét,
Vedd le, én Istenem,
Legalább a felét.

Ha a bánatomat
Végig terjeszteném,
Liptónak hegyeit
Vele beterítném.

De én bánatomat
Szét nem terjeszthetem,
Szivecském csak maga
Hordani kénytelen.

Be nehéz, be nehéz,
Könél is nehezebb,
Hogy én vigasztalást
Schol sem lelhetek.

107.

Beszterezei mezőn
A kő is zokogott,
Mikor a kedvesem
Engemet elhagyott.

Nehéz azt elhagyni,
Mit a szem egyszer lát,
Mert a szívbe mélyen
Bevési az magát.

Sírjatok, szemeim,
Könyeket ejtsetek,
El kell felednetek
Azt, kit szerettetek.

Szerettem én bizony
Egy anyának fiát,

Miért is ért rá, fel-
Növelni magzatát?

Miért növelhette,
Miért is szülhette?
Most nem szomorkodnám
Annyira érette.

Vagy mért nem fuladt meg
Az első fürdőbe?
Hogy soha se ötlött
Volna a szemembe.

És bárha őt csak zab
Kenyérrel táplálta,
A nap és ég alatt
Nem volt neki párja.

108.

Szomorú az erdő,
Ha juhar nincs benne,
Szomorúbb a leány,
Ha nincs szeretője.

Mikép ne kellene
Azt, mikép nem bánnom,
Ilyen nagy faluban
Kedvest nem találnom?

Míg még kiesiny valék,
Volt szeretőm elég,
És mikor nagy vagyok,
Egyet sem kaphatok.

Szerellem , szerellem ,
Volt az elég nekem ,
És a mi most maradt ,
Markomba szedhetem.

Volt nekem , volt elég ,
Vékával mérhették ,
De most az újak közt
Is mind fölvehetnék.

Volt nekem , volt elég ,
Volt két társzekérrel,
És a mi most maradt ,
Csupán két tenyérrel.

109.

Piros és fehér viola ,
A szeretőcském elhagya ,
Elhagya engem, én is őt ,
Tartsák az olyan szeretőt.

Tartsák meg kemenezén otthon,
Mint a lovaeskát az ólon ;
Vagy üveg alá helyezzék ,
Hogy a legények ne nézzék.

110.

Kedvesem , kedvesem ,
Merre van most helyed ?
Kendővel könyedet
Merre törülgeted ?

Gyönyörű kedvesem ,
Merre keresselek ?
Be messzire mentél ,
Mikor és hol lellek ?

Közeledném hozzád
A völgyetek felé ,
Ha csak egy órácskát
Veled ott tölthetnék.

Ha oda repülnék
A felső ablakhoz ,
Mindjárt ezt susognám
Kedves galambomhoz :

Egészséges vagy-e ?
Gondolsz-e néha rám ?
Vagy szívedet másnak
Adtad oda , babám ?

Súgd meg , te szellőeske,
Súgd meg csak titokban ,
Van-e olyan dolga ,
A milyen nekem van ?

Kérdezd meg, holdaeska,
Fényedet rá vetvén :
Vajon elég lene
Termett-e az idén ?

Szomorúan ül-e
Estve guzsalyánál ?
Vagy gyönyörűséget
Talál szomszédjánál ?

Talán körülsulhint
 Akkor a szemével,
 Hogy találkozhassék
 Sólymának képével.

111.

Volt nekem szeretőm,
 Az bizonynyal igaz,
 Hanem elvitte a
 Sebes víz, el biz az.

Turóczy víz vitte,
 A Dunába vitte,
 Jaj, a szerelmemet
 Már semmivé tette.

Repülnék, mint madár,
 A Dunán lefelé,
 Hogyha megtudhatnám,
 Hogy akkor megelném.

Elszánnám életem,
 Éjjel, nappal mennék,
 Ha tőle nagy bűnban
 Segélyt remélhetnék.

Hogyha a jobb kezét
 Énnekem nyújtaná,
 Azzal e kínomat
 Már meggyógyítaná.

Ha az oltár előtt
 Oldalán állhatnék,

A tisztító tűzben
Öt évig maradnék.

112.

Gurult alá piros
Alma hegy oldalán;
Az a te szivecskéd
Szeret-e igazán?

„Szeret, híven szeret
A szívem tégedet,
De anyám azt mondja:
Nem szabad, nem lehet!“

Eleget jártam én,
Gázoltam a sarat,
Még sem kaphatom meg
Az arany madarat.

113.

Elfeledtem anyám',
Elfeledtem atyám',
De a te emléked'
Én ki nem irthatám.

„Felejts el, felejts el,
Én elfeledtelek;
Gondold azt, hogy téged
So'se szerettelek.

Én téged oly könnyen
Elfelejtettelek,

Mint mikor egy almát
Mély vízbe bevetnek.“

114.

Nem bírom megvárni ,
Hogy vasárnap legyen ,
Mikor a galambom
A templomba megyen.

Aranyos pártával ,
Hosszu pántlikával ,
A mely alá lebeg
És játszik hátával.

Aranyos pártával
Ezüst kalász alatt ,
Mely visszaveri a
Fényes napsugarat.

115.

Elmennék templomba ,
Későn harangoznak ;
Ablakommal szemközt
Rózsák illatoznak.

A rózsák , a rózsák
Illatoznak szépen ,
Engedd megcsókolnom
A te fehér képed’.

116.

Van korai körtém,
Holnap rámegyek én,
A szépét lerázom,
Kedvesemnek adom
Az ő jóságaért.

Van nekem vad almám,
Alatta kutaeskám,
Mellette a rózsám,
Szőke galambocskám
Fehér lábát mossá.

Galambom, a drága,
Lábát mosogatja,
Kezével integet
Magához engemet:
Jere ide, lelkem!

117.

Nyitra, kedves Nyitra,
Oh te magas Nyitra,
Hol az a kor, melyben
Virágod volt nyitva?

Nyitra, kedves Nyitra,
Te tótoknak anyja,
Ha rád nézek, szemem'
Elönti könny árja.

Feje voltál egykor
Azon országoknak,

Melyekben a Duna ,
Viszla , Morva folynak.

Te voltál Szvatopluk
Királynak lakhelye ,
Mikor itt kormányzott
Az ő erős keze.

Szent városa egykor
A dieső Metódnak ,
Mikor hirdette az
Igét apáinknak.

Most árnyékba rejtve
Fekszik diesőséged ;
Igy forog a világ ,
Igy ér minden véget !

118.

Hej Belgrád , hej Belgrád ,
Török határvára !
Halál várt ott nem egy
Anyának fiára.

Kit meglövöldöztek ,
Kit összevagdaltak ,
Kit szilaj lovakkal
Összetiportattak.

119.

Templom mellett fehér bolt,
Kedvesem , mit vegyek ott ?

„Ne végy számomra diót,
Engemet csak gúnyolót.

De végy nekem tafotát,
Hogy varrhassak szép ruhát,
Tafotából pántlikát,
A hajamon fűzni át.“

120.

Akármilyen piszkos legény
Tőlem hímzett keszkenőt kér;
Hát hol a pokolban venném?
Mikor és hol hímezgetném?

Akármilyen piszkos legény
Tőlem arany koszorút kér;
Hát hol a pokolban venném?
Mikor és hol kötözgetném?

121.

Magam is, magam is
Eleget csodálom,
Hogy, mint előbb, benned
Kedvem' nem találom.

Hár harmadik hete,
Harmadik vasárnap,
Hogy tőlem bokrétát
A kedvesem nem kap.

Már hetedik hete,
Hét vasárnap eltűnt,

Mióta mellettem
Az a legény nem ült.

Elmult már hét hete ,
Újra annyi eltűn ,
Míg az a legényke
Megint mellettem ül.

122.

Erdő , erdő , fehér berek ;
Ma , babám , nem szemléltelek ;
A ki látta , mért nem mondja ,
Szivemet nem vigasztalja ?

Láttam őt a patak mellett ,
A mint ott violát szedett ,
Szép violát szedegetett
Bokrétára kedvesének.

123.

Mikor hozzá mentem ,
Ő aludt rendesen,
Én meg megcsókoltam :
Kelj föl már , kedvesem !

Ő azután fölkelt ,
Mellém ült a padra ,
Kértem tőle , nekem
Piros rózsát adna.

„ Volt nekem eddig is
Már szeretőm elég ,

Hanem piros rózsát
Egyik sem kapott még.

Te sem kapsz , neked sem
Adok piros rózsát ,
Habár tizenhétszer
Jönél is el hozzánk. “

124.

Én édes lelkecském ,
Kedvesem , kedvesem ,
Messze fekszel azon
Helytől , hol én fekszem.

Jöj el , kedves , jöj el ,
Nem bírlak bevárni ,
Megkivántam a te
Arczod' esókolgatni.

Jöj el , kedves , jöj el
Még ma avagy holnap ,
Ne vádold , hogy hosszú ,
Ne vádold az útát.

Hiszen micsoda az
A nagy szerelemnek ,
Egy mértföldet menni
Fiatal embernek ?

125.

Szépen festett járom ,
Nyolez pár ökör azon ;

Ne várj haza, rózsám ,
Engemet szombaton.

De várj engem haza
Mához három hétre ,
Akkor majd elmegyek ,
Isten terem' úgy se !

126.

Vigy át , vigy át , révészeeském,
Oda át van szeretőcském ,
Oda át , oda át ,
Túl a sebes vizeeskén.

„Átvinnék , nincs lapátom ,
Mind elúszott , mind , az áron
Oda át , oda át ,
Mind oda van a lapát.“

Van esónakod , van eveződ ,
Csak gúnyolod a szeretőt ,
Oda át , oda át ,
Túl a sebes vizeeskén !

127.

Kedves szeretőcském ,
Ott a tulsó soron ,
Ott van az én szemem ,
Ott van mindig azon.

Ne esodáld , leány , hogy
Hozzátok nem járok ,

Hisz az ajtótokra
Mindig oda látok.

„Mit használ az nekem ,
Hogy az ajtót látod ,
Ha te azt , én lelkem ,
Nem nyitod , nem zárod.“

128.

Dalolj , fülmiléske ,
Ott a zöld ligetben ,
Én meg itt dalolok
Rózsámhoz mentemben.

Könnyü neked , kedves ,
Az ágyban pihenni ,
Hej de nekem bajos
Hegyeken át menni.

Lépkedj , lovam , lépkedj ,
Lépkedj csak lassacskán ,
Hogy ma oda érjünk ,
A hol van Pannikám.

Vígan , lovam , vígan ,
Akár ugrándozva ,
Vigy el oda , majd kapsz
Abra kot halmozva.

Vígan , lovam , már el-
Értük az út felét ,
Vigy el gyorsan oda ,
Kapsz te többet is még.

Utam , kedves utam ,
 Be hamar megjárlok ;
 Egészséges lépsz-e ,
 Rózsám , ha meglátlak ?

„Egészséges lesz ő ,
 De nem bír bevárni ,
 Megkivánta a te
 Orezád' csókolgatni.“

129.

Mondd meg , lelkem , mondd meg nekem :
 Fekhelyedet hol lelhetem ?

„Mindjárt az ajtón túl áll
 Az ágy , melyen rózsád hál.“

Mondd meg , lelkem , mondd igazán ,
 Szekrényed van-e , vagy ládád ?

„Ninesen nekem , de majd lesz ,
 Ha valaki férjhez vesz !“

130.

Mondd meg nekem , én kedvesem ,
 De mondd meg igazán :
 Fölkelsz-e hozzám szívesen ,
 Ha elalszik anyád ?

„Hogy ne kelnék föl , kedvesem ,
 Hogy ne kelnék hozzád ,
 Mikor minap estve óta
 Reggelig vártam rád ?“

Mondd meg nekem , én kedvesem ,
 De mondd meg igazán :
 Én vagyok-e annak oka ,
 Hogy te haragszol rám ?

„Hogyne volnál , én kedvesem ,
 Hogyne volnál oka ,
 Mikor én téged szeretlek ,
 S te szeretsz másokat ?“

131.

A kakas már énekel,
 Kedves , az ajtót nyisd fel.
 „Várj csak egy kicsit, rózsám,
 Mig fölveszem rokolyám.“

„Könnyü neked benn várnod
 Azou a puha ágyon ;
 De nem úgy van ide ki ,
 Lovamra eső esik.

De én magam is ázom ,
 S lovamon a szerszámom.“
 Hogy a lány ezt hallotta,
 Az ajtót kinyitotta.

132.

Még csak a pitarban voltam,
 Már a kedves üdvözölt :
 „Isten hozott , édes lelkem ,
 Az éjszakát nálam töltsd.“

Én magamat menttettem ,
 Hogy mennem kell a lóhoz ,
 Hanem ő oda kötözött
 A kendővel ágyához.

133.

Röpköd már a feeske ,
 Az emberek kelnek ,
 Kelj föl hamar , kedves ,
 Mert bizony megvernek.

Megver édes anyád ,
 Tudom én, hogy megver,
 Mért nem hoztál füvet
 Mindjárt korán reggel.

Engemet is megver
 A te édes apád ,
 Hogy nem legeltettem
 Ez éjjel a lovát.

134.

Keeskeméti kapu
 Szépen van kifestve ,
 Miért tiltják neked ,
 Hogy hozzám jőj estve ?

Ugyan ne tiltsátok ,
 Hogy mi összejöjünk ,
 Szeretjük mi egymást .
 Össze is kell kelniünk.

135.

„Széles az árok, sebes a vize ,
Itasd meg , rózsám , lovam' ízibe !“
Biz én nem itatom ,
Félek tőle nagyon ,
Mert kiesiny vagyok.

Bogár lovacskád meg van patkolva ,
Ha hozzá mennék , könnyen megrúgna ,
Akkor meg nem nőnék ,
Férjhez sem mehetnék
A hegyek között.

136.

Milyen a te szíved, leány ?
Ha eljövök , haragszol rám.
„Mikép is ne haragudnám ,
Ha aztán mindig alhatnám ?“

Várj , majd eleget alhatol ,
Ha én innen elutazom.
„Ha te elmégy , én is megyek ,
Hogy örökké veled legyek.“

Mikor mi ketten elválunk ,
Két szivre bánatot hozunk ,
Két sziveeske , négy szemecske
Könyet hullat reggel estve.

Könyet hullatnak félévig
A kedvesért , vagy egészsig ;

Ha én innen menni fogok ,
Megsiratnak az asszonyok.

137.

Anyáeskám , anyáeskám ,
Adjak esőket neki ,
Csak egyet vagy kettőt ?
Hisz visszafizeti.

138.

Babám , már roszúl vagyunk ,
Mert letörött alattunk ,
Letörött az a deszka ,
Le az , az Isten adta.

„Van testvérem , asztalos ,
Megesinálja mindjárt most ,
Reggelig kész lesz vele ,
Megesinálja kedvedre.“

139.

Erdő , hamvas erdő ,
Mező zöld búzával !
Nem megyek még , kedves .
Hiszen még nincs hajnal.

Virradj hamar , virradj ,
Legyen világos nap ,
Hogy majd megtudhassam ,
Szép-e , kinél voltam.

„Ha a hajnal kulesa ,
Kedves , nálam volna ,
Akkor , tudom , délig
Ma meg nem virradna.“

140.

Ne siess , kedves , kérlek ,
Még nálunk nem feküsznek ,
Még sem anyám , sem atyám ,
Sem a húgom , sem bátyám.

Addig maradj csendesen ,
A sarkantyúd ne pengjen ,
Ébren alszik az anyám ,
Megtudná , hogy te voltál.

Ha eloltom a gyertyát ,
Szólok én hozzád mindjárt :
Jőj be , kedves , szaporán ,
Elaludt apám , anyám.

Ablaknál meghuzódott ,
Senki se gyanítsa ott ,
Ne lehessen mondani ,
Hogy együtt szoktunk hálni.

„Kedves , már kezd virradni ,
Hogy megyek én innen ki ?“
Ne aggódjál , kedveském ,
Kivezetlek kertecskén.

A kerten vezetlek el ,
Betakarlak kendőmmel !

„A kendő nagyon piczi,
Szellő támad, elviszi.“

Várd meg tehát a reggelt,
Kimégy a tehenekkel.
„Tehenekkel nem megyek,
Hogy azért nevensenek.“

De lányokkal megyek ki,
Jobban fog úgy illeni;
Veletek füért megyek,
És elől zászlót viszek.“

141.

Ne menj el, ne menj el,
Hiszen még nincs reggel;
Mikor virradni kezd,
Akkor majd elmehetsz.

Járj ide, galambom,
Járj ide gyakrabban,
Mert tégedet szeret
A szívem legjobban.

Járj ide, galambom,
Járj egy esztendeig,
Addig ablakomon
Tulipán kinyílik.

Jöj ide, kedvesem,
Ha szerét teheted,
Ne mentegetőzzél,
Hogy tán nem lehetett.

Hiszen ez nincs messze ,
Csak egy lövésnyire ;
Én vigasztalásom ,
Jőj el csak hát ide.

„Ki tiltja meg nekem ,
És ki is tilthatja ,
Hogy babámhoz járjak ,
Ha maga akarja ?“

142.

Estve holdvilágnál
Ama fehér falnál ,
Egymást szerető két
Szív , lány és ifju áll.

Édes beszédeket
Egymásnak mondanak ,
Arczuk' összeteszik ,
Kezet szorítanak.

„Én kedves szeretőm ,
Áldott a te neved ,
Te , ki értem a nagy
Keservet viseled.

Hogy éjeket velem
Töltesz , ne sajnáljad ,
Én sem sajnálom , hogy
Itt jártam tenálad.

Ne sajnáld , kedvesem ,
Hogy párnád' koptattam ,

Én sem sajnálom , hogy
Ide járogattam. “

És mikor egymástól
Már el kell válniok ,
A pitar küszöbén
Mind a kettő zokog.

Kiment ajtó elé ,
Könyei hulltanak ,
Az apró kavicson
Lyukakat vájtanak.

Kiment ablak elé ,
Szemeit törli ő :
Az Isten áldjon meg ,
Kedves hű szeretőm !

Az Isten áldjon meg ,
Üdvödet kívánom ;
Igaz szerelmedet
Hogy kell meghálálnom ?

143.

Ha egyetlen egyszer
Megesókolhatnálak ,
Aludni akár hét
Éjjel ne hagynának.

Hét éjjel fön volnék ,
Még le sem nyugodnám ,
Orczádat háromszor
Ha megesókolhatnám.

Három csókot adok ,
Még egygyel megszerzem ;
Meg kell téged , rózsám ,
Meg kell téged nyernem.

144.

Ha azt megmondaná
A kamra pallása ,
Orezámat kedvesem
Hányszor csókolgatta.

Ha azt megmondaná
A középső párna ,
Csókolgatni piros
Orezám' hányszor látta.

Ne hagyj , én Istenem ,
Szólni a párnának ,
Mert ha azt megtudnák ,
Fölakasztanának.

Bár annyiszor , kedves ,
Bár csak megbotlanál ,
A hányszor engemet
Te már megcsókoltál.

„Biz én nem botlanám
Ugy csak kétszázszor sem ,
Ha megcsókoltalak
Annyiszor , többször nem.“

145.

Magas az az erdő ,
Magasabb a szikla ;
Fizess , hogy mult éjjel
Szemem mindig nyitva.

„Le is olvastam már
Száz forintot neked ,
Csak szedd föl , barna lány ,
Szedd föl , mind a tied.“

Az nekem mind kevés ,
Biz én föl nem veszem ,
Eleget csókoltad
Már az orezám' ingyen.

Csókolni engedtem
Orezámat örömet ,
Csókold most a kezem' ,
Hisz ez is az a test.

146.

Mondd meg nekem , leány .
De mondđ meg igazán :
Megesókolhatlak-e ,
Ha elalszik anyád ?

Csókolhatsz kedvedre ,
Csókólhatsz , kedvesem ;
Mért ne csókolhatnál ?
Hisz az nem fáj nekem.

147.

Mit gondoltál, kedves, tegnap,
 Hogy zörgetted az ajtónkat?
 „Azt gondoltam, azt bizony én,
 Többet hozzád nem jövök én.“

Hát te, rózsám, mit gondoltál,
 Hogy utánam ajtót zártál?
 „Azt gondoltam, azt bizony én,
 Hogy feleséged leszek én.“

148.

Jár a legény az udvaron,
 Ajtót zörgeti,
 Költögeti a kedvesét,
 Nyisson ki neki:
 Hallod-e, vagy szenderegsz?
 Hogyha még híven szeretsz,
 Az ajtót nyisd ki!

„Akar aludnám, akár nem,
 Én föl nem kelek,
 Mint a kő kemény a szívem,
 Be nem eresztlek;
 Megtiltotta az apám,
 Tiltja az édes anyám;
 Tied nem leszek.“

Ha te engem úgy szeretnél,
 Mint én tégedet,
 Kinyitnád kamrád ajtaját,
 Mikor úgy kérlek;

De te engem nem szeretsz ,
 Gyötörsz engem s kinevetsz ,
 Mennykő üssön meg !

„Én tégedet szerettelek ,
 A mig hü voltál .
 De szerelmed' elvesztetted
 Volt galambodnál.
 Légy most , a kié akarsz ,
 Rám számot többé ne tarts ,
 Hűtelen lélek !“

149.

A legénynek anyja
 Váltig üzengeti ,
 Hogy éjjel a fiát
 Otthon nem lelheti.

Hallod , legény anyja ,
 Nekem ne üzeness ;
 De fehér fiadat
 Az ágyhoz kötözzesd.

Adj neki bár enni
 Szénát avagy korpát ,
 Hogy ne szeretgesse
 A szomszédja lányát.

150.

Ha én haza megyek ,
 Többé itt nem láttok .

Mert én ott maradok ,
Őszig elmulatok.

Ha hídon túl leszek ,
Akkor kiáltasz rám :
János arany madár !
Jer vissza , jer hozzám.

De én már nem leszek
Többé oly nagy bolond ,
Hogy én annak higyek ,
Ki mást érez , mást mond.

Szeme harmatozott ,
A mikor búcsuztam ,
Arcza elsápadott ,
Hogy kezem' nyujtottam.

Most már késő sírnod ,
Már késő zokognod ,
Előbb kellett volna
Velem nem daczolnod.

151.

Milyen szép , jaj be szép
A rózsám udvara !
Zöld almafa áll ott ,
Rajta piros alma.

Piros az alma , de
Félig megrothadva ,
Elmult már tőlem az ,
A mi kedves vala.

A rózsám udvarán
Föl fris forrás szökik ;
Azt mondják , ő maga
Halállal küzködik.

Én Istenem atyám !
Senki sem gondol rám ,
Senki sem kérdezi:
Ifju , mi bajod van ?

Mi bajom , az bajom ,
Van valami bajom ,
Az én könyeimet
Hijába nem ontom.

Sirjatok , szemeim ,
Bár hijába sirtok ;
A mivel birtatok ,
Azzal már nem birtok.

152.

Fön a hajnalesillag ,
Templom fölött a hold ;
Ne várj engem , leány ,
Nem lesz már ugy , mint volt.

„Fön a hajnalesillag ,
Templom fölött esillag ;
Nem tetszik szerelmem ,
Vagy megbántottalak ?“

Nem tetszik szerelmed ,
Nem egy idő óta .

Szüzi szépségedet
A szélvész elhordta.

153.

Domaniczi legény vagyok ,
Épen semmivel sem bírok ;
 Minek nekem feleség ,
 Mikor semmim sincsen még ?

A feleség csizmára kér ,
Én majd meghalok a borért ;
 Minek nekem feleség ,
 Mikor ninesen semmim még ?

A feleség czipőre kér ,
Majd meghalok a lányokért ;
 Minek nekem feleség ,
 Mikor semmim sincsen még ?

A feleség sót , lisztet kér ,
Én meghalok a krajezárért ;
 Minek nekem feleség ,
 Mikor semmim sincsen még ?

A feleség fejkötőt kér ,
Nálam meg üres az erszény ;
 Minek nekem feleség ,
 Mikor semmim sincsen még ?

A feleség szalagot kér ,
Én meg veszek hegedüeskét ;
 Minek nekem feleség ,
 Mikor semmim sincsen még ?

A hegedűn egyet húzok ,
 Az aszonynyal nem gondolok ;
 Minek nekem feleség ,
 Mikor semmim sinesen még ?

154.

Hej anyám , anyám , kedves anyáescám ,
 Szeretnék én férjhez menni ,
 Szeretnék én férjjel birni :
 Hej anyám , anyám , kedves anyáescám !

Hej lányom , lányom , kedves leányom ,
 Még te nagyon fiatal vagy ,
 A házasságnak békét hagyj :
 Hej lányom , lányom , kedves leányom !

Hej anyám , anyám , kedves anyáescám ,
 Gondol is kend a lányával ,
 Mikor mulathat párjával ?
 Hej anyám , anyám , kedves anyáescám !

155.

Mondd meg nekem , és felelj ,
 Duna esöndes vize :
 Várjak-e én még tovább ,
 Vagy férjhez menjek-e ?

Azt mondja a vizeeske ,
 Meg is bizonyítja :
 Menj férjhez , a rossz világ
 Szíved' ne búsítsa !

156.

Viola , viola ,
 Bár megfogamzanék ,
 Hogy akkor ez ősszel
 Tán férjhez mehetnék.

Férjhez megyek , férjhez ,
 Az miért aggaszson ?
 Hiszen szép dolog , ha
 Fiatal az asszony.

Szép dolog , szép dolog ,
 Illenék is hozzá ,
 Ha azt az Erzsikét
 Jancsika megkapná.

Ahhoz megyek én el ,
 A kit én kedvelek ,
 Habár aztán minden
 Nap hétszer is ver meg.

Naponkint hétszer , egy
 Hétben százszor ver meg ;
 Én mégis azt mondom ,
 Nem minden nap vernek.

157.

Hej huj ! hosszú pipaszár !
 Nem kell nekem a huszár ,
 De elmegyek a Jánoshoz ,
 A ki mézeskalácsot hoz.

158.

Jó dolgom van nekem ,
Még jobb is lehetne ;
Ömlik a vér, ömlik ,
Mint patak szivembe'.

Nem ömlik , nem ömlik ,
Hanem lassan csepeg ;
Az az én szivecském
Darabokra reped.

Ha Isten megadná ,
A mit a szivem kér ,
Bár többje se volna
Egyetlen ingénél.

Egyiket kimosom ,
Másikat meg veszek ,
Ne mondhasa senki ,
Hogy én nem szeretlek.

159.

A halmocskán áll a harmat ,
Alatta fű terem ,
Ha kedvesemre gondolok ,
Megfájul a fejem.

Ott nyugoszik az én testem ,
Nyugosznak csontjaim ;
Sírba vittek ; eltemettek
Szerelmi kinjaim.

Inkább végy el engem , Isten ,
 Szüzi állapotban ,
 Mint hogy én ne részesüljek
 Boldog házasságban.

160.

Nem tudom én , mit csináljak :
 Házasodjam ? vándoroljak ?
 Házasodnom nem engednek ,
 Vándorolni fáj szivemnek.

Nem tudom én , mit csináljak :
 Férjhez menjek , vagy szolgáljak ?
 Férjhez nem engednek mennem ,
 Szolgálni is azt mondják : nem !

161.

Tinom tánom , a halmoeskán állott ,
 Tinom tánom , reám kacsintgatott.
 Tinom tánom , ne kacsintgass reám ,
 Tinom tánom , nem jössz el te hozzám.

Tinom tánom , hát miért ne mennék ?
 Tinom tánom , nem vagyok én kevély.
 Tinom tánom , a királyné kevély ,
 Tinom tánom , és mégis férjhez mén.

162.

Vörös kantáron fehér ló ;
 Megházasodnom volna jó !
 Házasodjál meg , kettőt végy ,
 Add nekem aztán szebbikét.

Ki bolond, hogy kettőt vegyen,
 És a szebbiken túltegyen?
 Házasodjál, végy el engem,
 Holnidnek gondját viselem.
 Te majd javítod a hordót,
 Én meg iszom a bort, az őt.

163.

Nézz csak, kedves, arra
 A száraz topolyra;
 Mikor az kivirít,
 Akkor leszek tiéd.

Rá tekintett tegnap,
 Ma is rá tekintett:
 Szerencsélten topoly,
 Virítani ha kezdesz?

Ha én azt tudhatnám,
 Hogy valaha kihajt,
 Elmennék én akkor
 Venni drága olajt.

Ha én azt tudhatnám,
 Melyik órában nyit,
 De megkenegethetném
 Vele az ágait.

Ha én azt tudhatnám,
 Melyik hónap és nap,
 Tövére rákenném
 Az egész olajat.

164.

Repülj , madár , repülj
Át ezen a hegyen ,
Mondd meg rózsámnak , hogy
Koszorúm' leteszem.

Repülj , madár , repülj
Által a zöld réten ,
Mondd meg , hogy kezemet
Odadtam e héten.

Akkor megyek férjhez ,
Mikor van , a ki kér ,
Ne csúfoljon senki
Az esztendeimért.

165.

Pannikám , Pannikám ,
Tavaszi szép fecském ,
A te piros orezád
Sebzi a szivecském'.

Sebezi , sebezi ,
Már is véres félig ,
Az a mi szerelmünk
Hamar éri végét.

Most én úgy maradtam ,
Hogy meg nem kaptalak ,
Mint a hal víz nélkül ,
Ha kiveti a hab.

166.

Leány, leány, gyöngé virág,
Párodát nem birja világ,
Ha másodat föllelhetném,
Szerelmed' nélkülözhetném.

Leány, leány, elvennélek,
Nem adnak, még hadd nőnél meg,
Apád adna, de nem anyád,
Neki szüksége van reád.

Anyá, anyá, engedjed meg,
Adjon kezet, adjon szívet,
Adjon szívet, kezet nekem,
Hogy orezám sápadt ne legyen.

167.

A Vág mögött fehér ház,
Van benne egy szép leány;
Ha ide akarnák adni,
Híven tudnám ápolgatni.

De őt nekem nem adják,
Tartsák hát otthon, tartsák;
Tiltja anyá, meg az atyja,
Tiltja húga, meg a bátyja.

Tiltja a rokonsága.
Oh boldogtalan órá!
Bár csak a halál elvenné,
Hogy úgy ne lenne senkié.

Leány, leány, kár értünk,
Kár volt egymást ismérnünk.
Hogy mi egymást megismertük,
De czélunkat ne érhattük.

168.

Sebes viz folydogál,
Apró hal utána,
Hijába tekintgetsz
Te legény utánam.

Utánam, te legény,
Hijába tekiatgetsz,
Haragusznak azért,
Hogy te engem szeretsz.

Ne járj hozzám, legény,
Sziðnak engem érted,
Keressenek Bécsben
Neked feleséget.

Bécsben, Pozsonyban vagy
Budán keressenek,
Hogy benne rokonid
Tetszést lellessenek.

Atyádnak, anyádnak
Az akaratjára,
De szivednek nem nagy
Vigasztalására.

169.

Még csak ne is nyulj hozzám ,
Hanem kérdezd meg anyám' ;
Ha anyám megengedi ,
Nem mondok ellent neki.

170.

Akkor leszek tiéd ,
Ifjú . csak akkor az ,
Ha torony tetején
Megszólal a kakas.

Rózsám egyet gondolt ,
El is járt végére ,
Eleven kakast vitt
Torony tetejére.

Most már az enyim vagy ,
Kedvesem , az enyém ,
Megszólalt a kakas
A torony tetején.

171.

Van nekem egy szép kis feeském,
Reggel azt feeseget :
Kelj föl , én kedves galambom ,
Kelj föl és jere ki !

Van nekem egy kis fürjeeském ,
Nappal azt kiáltja :
Jöj ki , leány , a mezőre ,
Rajta , arass , rajta !

Van nekem egy galambocskám,
 Estve szól a madár:
 Menj haza már, menj haza már,
 Otthon galambod vár!

172.

Kedves, kedves, én szeretlek,
 Hanem azért el nem veszlek;
 Szeretlek kis korom óta,
 Kedves fürjem, piros rózsá.

Kedves, kedves, én szeretlek,
 Hanem azért el nem veszlek;
 Ha elveszlek, verni foglak,
 Új kocsiban nem hordozlak.

Kedves, kedves, én szeretlek,
 Hanem azért el nem veszlek;
 Én szívesen elvinnélek,
 Fájna hátad, ha vernélek.

Kedves, kedves, én szeretlek,
 Hanem azért el nem veszlek
 Megvernélek, hátad fájna,
 Sirnál, a szívem sajnálna.

Kedves, kedves, én szeretlek,
 Hanem azért el nem veszlek.
 „Már elvettél, és még sem versz,
 Mert sajnálsz, mert engem kedvelsz.“

Sajnállak én és szeretlek,
 Mert téged a festő festet,

Téged festők festettek ,
Kőfaragók vésegettek.

173.

Én biz oly derék menyecskét kaptam ,
Hogy ma már harminczszor megesókoltam ,
Nekem oly derék gazdasszony jutott ,
Hogy anyám odadott minden kulesot.
Kiválasztottam én olyan dolgot ,
Ki le tudja vágni a búzát , rozst.

174.

Gyönyörű , gyönyörű
A huszár kardjával ;
Ennél is szebb a férj
Fiatal párjával.

Kedves feleségem ,
Jaj be kicsike vagy ;
De jobban szeretlek ,
Mint huszár a lovat.

175.

Ifju ember , uj férjecske ,
Ne költs a feleségedre ,
Mit feleségedre költesz ,
Azon szép üszöcskét vehetsz.
Az üszöböl lesz majd tehén ,
Az asszonyból meg banya vén.

176.

Volt fiatal feleségem ,
 Nem akart hallgatni ,
 Odaadtam ezigányoknak
 Fújtatót fujtatni.
 Fújtast , feleségem ,
 Szerezd meg kenyered' ;
 Hogy neked ez kellett ,
 Tudják az emberek.

177.

A mi kertünk mögött széles rét terül ,
 Rajta nagy a fű.
 Arra jár , arra jár a piros leány ,
 Rózsa ül arczán.
 Anyáescám , anyáescám , kinek tartogatsz ?
 Férjhez kihez adsz ?
 „Lányom , tartogatlak a fiatalnak ,
 Öreghez adlak.“
 Anyáescám , anyáescám , azt nem szeretem,
 Megfájul fejem.
 Anyáescám , anyáescám , kinek tartogatsz ?
 Férjhez kihez adsz ?
 „Leányom , az öregnek tartogatlak ,
 Ifjuhoz adlak.“
 Anyáescám , anyáescám , azt már szeretem ,
 Nem fáj semmim sem.

178.

Aratnék , aratnék ,
 Fejem' nem emelém ,

Ha a rendnek végén
Szeretőmet lelném.

Aratnék , aratnék
Vágnék széles rendet ,
Ha azt tuduám , engem
Isten kinck rendelt.

Aratnék , aratnék ,
Legnagyobb örömmel ,
Ha tudnám , menyasszony
Leszek-e az ősszel.

179.

Örömet dolgozom ,
Leginkább aratok ,
Bár a hajlongástól
Derekam fájni fog.

De ha fáj derekam ,
Szemem meggyógyítja ,
Valahányszor nézek
Az én Jánosomra.

180.

Miért marad mindig
Az a Panna hátra ?
Tompá-e sarlója ?
Vagy kezét megvágta ?

Nem vágta , nem vágta ,
Új is a sarlója ,

De hátra tekintget
Arra a Jankóra.

Panna, vágjad hamar
Végig a rendedet,
Ha eljő a legény,
Bizony majd kinevet.

181.

Rozst aratott a leány,
Aratta a lenesét,
Kirúgott a sarlója,
Meggvágtá a kezét.

„Istenem, én Istenem,
Mi lesz sebem írja?”
Oda futott a legény
Végasztalására.

„Tudok én olyan füvet,
Mely jó lesz kezedre,
De nem mondom meg, csak úgy,
Ha csókot adsz érte.”

182.

Páter úr nézeget,
Learatnak-e ma,
Le, ha aratóknak
Derelyét, sört adna.

Levágva, kötözve,
Keresztbe is rakva,

Ha a kötözőknek
Metéltet, bort adna.

Minden meglesz előbb,
Hogy leszáll a harmat,
Ha a munkásoknak
Estve dudást hozat.

183.

Ne válaszd a leányt tánezbán,
De nyáron az aratásban;
Oda menj, ott nézz utána,
Milyen a marok, mit vága.

184.

Mikor a lent gyomláltam,
Akkor nem tudtam,
Hogy nekem a szívecském fáj,
Hogy a kedvesem máshoz jár,
Akkor nem tudtam.

Mikor mákot gyomláltam,
Elszomorodtam.
Kár a mi hű szerelmünkért,
Hogy az oly hamar véget ért,
Elszomorodtam.

185.

Német füvet akar,
Szalonnát a magyar,
A tót áldása
A tejes kása.

186.

Zsuzsi libát legeltetett,
 Hol a madarak úgy zengtek,
 Hogy zúgott belé az erdő;
 Zsuzsi szemére álom jő.

A libát mind agyonlőtték,
 Mikor a vetésben lelték.
 Mikor a lány koppasztotta,
 Keservesen megsiratta:

„Libáeskáim, agyonverték
 Titeket a rossz emberek;
 Az idén ne arassanak,
 Menyegzőmtől megfosztottak.“

187.

Ha megadnák a tartozást,
 Vennék mindjárt sárga csizmát,
 Sárga csizmát, sarkantyúsat,
 Őrizném a kecskenyáját.
 Kecskenyáját, gödölyéket,
 Nem keresnék szeretőket.

188.

Duna mellett a patakban
 Ludak fürdenek;
 Vedd, kedvesem, karabélyod,
 És lőj le egyet.

„Nem lövök én meg azokból ,
 Hisz jól ismerem ;
 Zsuzsikám libái azok ,
 S én öt szeretem.“

189.

Trencsin vármegyéből való
 Jó mesterember vagyok ;
 Jól drótozok ; hol van a tál ,
 Hol a lábas és fazok ?

Ila az ntezán végig megyek ,
 Ezt kiáltom szüntelen :
 „Drótoztassanak fazekat !“
 Ez az én mesterségem.

190.

Aludni , bogár szemek !
 Hogy jókor kelhessetek ;
 Reggel , reggel , jó reggel ,
 Mielőtt a nap felkel.
 A napocska feljő már
 Már a kedves ott sétál ;
 Sétálgat a piacon ,
 Hogy valami hirt hozzon.
 Hoz is onnan hirt , olyat ,
 Hogy harezra toborzanak.
 Toborzanak ; kiket ér ,
 Kár azon legényekért.
 Adnak lovat és mentét ,
 Kalapot is feketét ;

A kalapra szalagot ,
 • Oldalamra meg kardot,
 A kezembe karabélyt.
 Kedves , már elhagylak én ;
 Légy azé , a kit szeretsz ,
 De az enyim nem lehetsz.

191.

Mikor két hegyen át mentem ,
 Ott két szürke tülköt leltem ,
 Mikor fújni kezdtem rajtok ,
 Szeretni kezdtek a lányok .

Nem kellenek nekem lányok ,
 Inkább katonának állok ,
 Viselek szép festett kardot ,
 Melyet a császártól kapok .

Császár, császár, nyergeld lovad',
 Elmegyünk mi a táborba ;
 Tábor , tábor, nyilj meg nekünk ,
 Hadakozva feléd megyünk .

192.

Ne járj mellém ülni ,
 Ne járj , te barna lány ;
 Hogyha bajod esik ,
 Ne vallj , ne vallj reám .

De ha rám vallasz is ,
 Az rajtad nem segít ,

Én csatába megyek ,
Te meg megmaradsz itt.

Én bogár lovamon
Büszkén lovagolok ,
Te meg a kis fiút
Kezénél hurczolod.

193.

A legény patkoltat ,
Igazgatja kardját ,
Sir az én galambom ,
Hogy többé meg nem lát.

Ne sirass , kedvesem ,
Hogy katona leszek ,
Nem fogtak engemet ,
Hanem önkényt megyek.

194.

Ifju ember vagyok ,
A feleségem vén ,
Pozsonyba elmegyek ,
Huszárnak állok én.

Kapok ottan lovat
És sarkantyús eszímát ,
Ugy fogom pengetni
Hegyen és völgyön át.

195.

Berken föl és berken alá
A legény után sír a lány.

Ne sirj, leány, majd visszajő,
Ha szerelmed eszébe jő.

— Ne keseregj, mind hijába,
Reggel megyek a táborba.

El kell mennem jókor reggel,
Még mielőtt a nap felkel.

196.

Hogy katona lettem,
A kedvesem mosott;
Hogy megmondtam neki,
Keserűn zokogott.

Ne sirj, kedves, ne sirj,
Sirhatsz még eleget;
Nyisd ki azt a ládát,
Add elő ingemet.

Mikor kitette a
Három fehér inget,
Oly keservesen sirt:
„Ott majd ki mossa meg?”

Mikor kitette a
Damaszk mellényemet,

Oly keservesen sirt :
„Ne hagyj el engemet !“

Én mindjárt a fakó
Lovamat nyergeltem,
Hogy kedvesemnek az
Orvost fölkeressem.

S mire fölnyergeltem
A fakó lovamat,
Már a pap gyóntatta
Az én galambomat.

197.

Leány, te nekem nem kellesz,
Feküdtél a huszár mellett.
„Feküdtem, de csak keveset,
Mihelyt jött, mindjárt reggel lett.“

198.

„Kinek mosod, kinek,
Lány, azt az ingeeskét ?“
Neked ifju, neked,
Mikor esatába mégy.

Ha összevagdalnak,
Bekötözni sebed' ;
Ha pedig megölnék,
A sírodba viszed.

199.

Szabadság, becsület,
Beeses az mindenhol;
A ki ezekkel bír,
Őrizze is meg jól.

Én is megörzeném,
Hanem nekem késő,
Az én szabadságom
Már ott sír a bölesön.

200.

Utczán végig jár a legény,
Szépen dalolgat;
Az ablaknál csinos leány
Pihen és hallgat.

„Menj ki, anyám, ajtó elé,
Beszélgess vele,
Mig a szoba és a pitvar
Ki lesz seperve!”

201.

Nem sajnálod-e, kedvesem,
Hogy már nem hallod énekem',
Mikor az utczán sétálok?
És hogy hozzátok nem járok?

„Sajnálom, bizony sajnálom,
Drága lelkem, kedves sólymom;
Gondolhatod, hogy fáj szívem,
Mikor én szeretlek híven.”

202.

A turóezi leányoknak
Fehér kezők van azoknak ,
Szemök mint a kökény barna ,
Fürgék mint az őz a tánczra.

A Zsuzsika, a piczinyke
Enyelegni be szeretne ,
Mint erdőben a bükk alatt
Párjával a galamb mulat.

Hallod-e, kedves Zsuzsikám ,
Te nekem nagyon tetszel ám ,
Szeretem a szép képedet ,
Meg a derék termetedet.

203.

Pálinka , pálinka ,
Kedves jó pálinkám,
Bizony kipusztítod
Feliből gabonám'.

Pálinkám , pálinkám ,
Bizony csak szeretlek ;
Mikor fizetni kell ,
Sehol sem lelhetnek.

Elrejttem magamat
Az agyag kályhába ,
Az agyag, kályhába,
Zöld színű szoknyámba.

204.

E g y.

Mig ittak legények ,
Nem voltak szegények ;
Most nem is isznak ők ,
Még sincsen semmijök.

K a r.

Igyad a bort , csak igyad ,
De magad' le ne igyad ;
Bár száz forint a költséged ,
Mégfizeti feleséged.
Igyad a bort , csak igyad ,
De magad' le ne igyad.

E g y.

Áldjon meg Istenünk ,
Hogy legyen mindenünk ,
Mind télen , mind nyáron ,
Mind a más világon.

K a r.

Igyad a bort , csak igyad ,
De magad' le ne igyad ;
Mert ha magadat leiszod ,
Feleséged' elpáholod.
Igyad a bort , csak igyad ,
De magad. le ne igyad !

205.

Túlvilágon a vén banyák
Hogy fognak mulatni ?

A kinek egy foga sinesen ,
Mit fog esikorgatni ?

Legjobb dolguk lesz azoknak ,
Kik pokolban lesznek ,
Fát sem kell ott hurezolniok ,
S mégis melegesznek.

206.

Az én feleségem
Ninesen kedvem szerint ,
Mégfájul a szívem ,
Ha szemem rá tekint.

A feleségemnek
Nem tót a szólása ,
Nem kell neki erdő ;
Alföldi szabása.

Az én feleségem
Debreczeni leány ,
Minden nap szalonnát
És boroeskát kíván.

Feleségem éltét
Magyaroktól vette ,
Mint huszárnak , minden
Szava : „teremtette !“

Csipkések , drótosok
Ha mennek alföldre ,
Megmondom , vigyék el ,
A honnan feljöve.

207.

Ifju, a házas életet
Jónak hijába nevezed ;
Sok, a ki boldognak látszik,
Hol maga van, siránkozik.

Tudom, hogy míg legény vagyok,
Napjaim olyan szabadok ;
Mint madáréi vadonban ;
Fáj a szíve kaliezkában.

Hogyha más házakba megyek,
Nem szólnak meg az emberek,
Fülmile oda száll — hiszik —
A hová szárnyai viszik.

Ha a tagjaim betegek,
Segítséget soknál lelek ;
De a ki lakik párosan,
Annak csak egy orvosa van.

Bármilyen vidor, pajzán legyek,
Mégítélést nem szenvedek ;
Szabadságban tréfa, öröm,
Házasságban féltés, üröm.

208.

Ablak előtt kis kerteeske,
A kis kertben virúl csipke,
A csipkében rozmarinszál
Szép fehérülő virágban áll.

Hej huj rozmarin ,
Róla tudok én,
Ha nem kellek , ha nem szeretsz ,
Rólad lemondok én ,

Ajtó előtt kövön álltam ,
Hol reá epedve vártam ,
Megesókoltam piczi száját ,
Rózsaszínű szép orcáját.

Hej huj rozmarin ,
Róla tudok én ,
Ha nem kellek , ha nem szeretsz ,
Rólad lemondok én.

Édes anyád azt izente ,
Hogy a szeretőd szegényke ;
Mért nem választottál olyat ,
A ki volna , mint te magad ?

Hej huj rozmarin ,
Róla tudok én ,
Ha nem kellek , ha nem szeretsz ,
Rólad lemondok én.

A te boldogtalan anyád
Erősen paranesolt reád ,
Hogy elváljon a kedves pár ,
Mert rád gazdag menyasszony vár.

Ne legyen napja ,
Se éjszakája ,
Bár lenne keserve olyan ,
A milyen enyim ma !

Erdők , erdők , sötét erdők ,
A szívemben ég szerelem ,
Ég benne igaz szerelem ,
Bús szívemnek szerenesétlen.

Az én szívem sebeinek
Nincs orvosa a világban ,
Nem remélhet segítséget
Bánatában , fájdalomában.

Csillagok , víz , hegy és erdő
Szívemet nem vigasztalják ,
Hegyek és zöld erdők zúgnak ,
Szívemet gyászszal kínozzák.

Csillagok eget derítnek ,
Búba borítják szívemet ;
A vizek lefolydogálnak ,
Magukkal viszik kedvemet.

Szívecském, a boldogtalan,
Buzgón , forrón ohajtozik ,
Ohajtozik bánatában ,
Segítő nem találkozik.

Ohajtozik , és napjai
Sötét sírhoz közelgetnek ,
A síron rózsák virítnak ,
Nagy fájdalmat jelentenek.

És ha hervadozni kezdenek ,
A szív is nyugalomra száll ,

Elfojtja bú a szerelmet,
A gyászos sír homályinál.

210.

Int az idő távozásra,
Int, galambom, búcsúzásra;
Elhagy, nem akar engemet,
Kínna! tölti meg szívemet.

Ha tudnám, fölkeresném őt,
Utam mindenfelé benőtt,
Benőtt fenyérrel az utam,
Ne menjek szeretőm után.

Benőtt bükkhajtással az út,
Babámtól kell vennem bucsút;
Ha mi ketten elbúcsúzunk,
Két szívre nehéz gyászt hozunk.

Egyik enyim, másik tied,
Hullatni fogunk könyeket,
Két szív négy szem sok ideig
Sirni fog — fél esztendeig.

211.

Ha tudom, hogy nem soká meghalok,
Ugy arany koporsót csináltatok,
Hej huj! arany koporsót.

Arany koporsót, kristály födelet.
Tudják meg, érted vesztém éltemet,
Hej huj! vesztém éltemet.

A kristály födélre zöld koszorút.
Tudják meg, hogy rejt magában ifjút,
Hej huj! magában ifjút.

És a koszorúra viasz gyertyát,
Mely galambomnak örökre fényt ad!
Hej huj! örökre fényt ad.

És a gyertyára fehér tulipánt.
Tudják meg, a sors úrfinak szánt,
Hej huj, hogy úrfinak szánt.

S a tulipánra fehér violát.
Tudják meg, hogy szerettem egy rózsát,
Hej huj! szerettem rózsát.

És a violára zöld szalagot.
Hadd tudják meg, hogy legény fekszik ott;
Hej huj! legény fekszik ott.

212.

Mit használ az embernek
Mindig szomorkodni?
A magány csak hiú élet,
Bánatot fog hozni.

Mit használ a kis kertnek
Gyönyörű virága,
Ha viruló szépségére
Nem hat nap sugára?

213.

Mi jó akkor sétálgatni,
 Ha a mezőn virág van!
 Még jobb szerelmeteskedni
 Fényes holdvilágban.

Mi nehéz annak meghalni,
 Kinek nem fáj semmije!
 Nehezebb, a kit nem akar,
 Olyant szeretnie.

214.

Legelső házam volt
 Böleső puha fából,
 Utolsó — koporsó
 Fenyőfa deszkából.

Minek építettem
 Kövekből szép házat,
 Ha holnap helyettem
 Magába mást zárhat?

215.

Nem bánom, nem, ha nem szeretsz,
 Nem bánom, ha engem megvetsz!
 Mert én olyan majmot
 Utezán is találok,
 Milyen, milyen, milyen te vagy.

— Nem bánom, nem, ha nem szeretsz,
Nem bánom, ha engem megvetsz!

Mert én olyan pimaszt
Fűzfáról rázok azt,
Milyen, milyen, milyen te vagy!

216.

Kora hajnalban a fecske cseveg,
Suhanez hajtja ki a teheneket,
A lány koszorút fon,
A gyermek fűzsípon
Vígán fütyül.

Házunk előtt hársfa bimbót vet,
A kakuk szól a zöld berek megett;
Kell-e sok esztendő,
Mig lesz a menyegző?
Mondd, ha tudod!

Nyarat hirdet a fürjeeske, nyarat,
Örül a nép, hogy nem soká arat,
Árpát kaszál apa,
Kévét hord a fia
A keresztbe.

A vad ludak lefelé repülnek,
Az alföldön szürethez készülnek,
Felföld répát kapál,
Lányok holdvilágnál
Kendert törnek.

Csűrbe szállnak verebek, soványak,
Ökröknek legények szénát hánynak,

A menyecske lent fon ,
Szösz a napa asszony
Kemenezénél.

217.

Murány alatt , Murány alatt zöld hárs áll ,
A hárs alatt fris vizecske folydogál ;
A ki e vízből inni fog ,
Az gonosz asszonyt kapni fog ,
S az az asszony soha , soha nem lesz jó.

— Ne félj , legény , ne félj te a rosz nőtől ,
Csak te igyál abból a hideg vizből ;
Kapsz te olyan feleséget ,
Ki hűn fog szeretni téged ,
És piros lesz , mint a legszebb rózsaszál.

Murány alatt zöldellő körtvefa áll ,
A körtvefa piros gyümölesessel kínál ;
Ki e gyümölcsből enni fog ,
Az gonosz leányt kapni fog ,
S az a leány soha , soha nem lesz jó.

Ne félj , legény , ne félj a rosz leánytól ;
Csak te egyél arról a körtvefáról ,
Lesz neked olyan gyermeked ,
Ki hűn fog szeretni téged ,
És piros lesz , mint a legszebb rózsaszál.

Ittam én , ittam én a fris forrásból ,
Ettem én , ettem én a körtvefáról ;
Lett is gonosz feleségem ,
De még gonoszabb gyermekem —
A vén banyát hogy az ördög vigye el !

218.

Dinom , dánom , parasztok ,
S ti testvérek , rusznyákok ,
Munkánál daloljatok ,
Éhen meg táncoljatok.

Hisz ez a mi sajátunk ,
Ha végeztük napszámunk' ,
Ennél egyebünk ugy sincs ,
Az uraké minden kincs.

Jő katona , alispán ,
Jő földes úr , jő ispán ,
Mindenik csak kér és nyúz ,
Mit lehet , magához húz.

Hogyha nem adsz , rosszúl jársz ,
Mert azonnal botot látsz ,
Űt , kiáltoz : Adj , adj , adj !
Te meg felelsz : Jaj , jaj , jaj !

Ha úrhoz méggy panaszszal ,
Légy készen ajándékkal ,
Igazságot csak ugy kapsz ,
Ha van borjú , tyúk , malacz.

A parasztok szegények
Mint bogarak teremnek ,
Mindenütt a sok gyerek
A kemenczén hempereg.

219.

Volt olyan szerető
Tegnap este nálam,
Ki szebb volna, fából
Ha faragnám magam.

Fából kifaragnám,
Tőlem volna festve,
Szebb volna, mint ki volt
Nálam tegnap este.

220.

A mennykő üssön meg,
Kedvesem, kedvesem,
Nem szeretnék én,
De szívem kénytelen.

Ammyira, ammyira
Vagy kötve szívemre,
Mintha ezüst szeggel
Volnál oda verve.

221.

Amott Streetszó körül
Veszedelemes az út,
Rejtvék a vár alatt
Fehér lepelben a vilik.

Vágban a rét ölen,
Gyakran fürödnek ők,
A róna síkmezőn
Vadúl tánczolva lejtene.

A kit megkapnak , azt
 Forgatják szüntelen ,
 Mig karjaik között
 A földre rogy lélektelen.

222.

Magyarok , magyarok ,
 Dalolni nem tudtok ;
 Hogyha megtanítunk ,
 Azért ti mit adtok ?

— Adunk mi , adunk mi
 Bort bár három akót ;
 Tokajban az idén
 Várunk szüretet jót.

223.

Hol tót nő van , ott van ének ,
 Hol magyar nő , ott van méreg ,
 Hol német nő , ott van csalás ,
 Hol cigány nő , ott van lopás.

224.

Istenem , Istenem ,
 Mi fog abból válni ?
 A lányok kezdenek
 Legény után járni.

Nem szántok , nem vetek ,
 Búzám mégis terem ,
 A ki utánam jár ,
 Van olyan kedvesem.

Nem jártam utána ,
Utánam jött a lány ,
Mint a fris fű után
A szelid kis bárány.

225.

Ültettem én eseresznyefát télen ,
Hogy majd kihajt , megadja az Isten.

Elkezdett eseresznyefa hajtani ,
Elkezdtem én lányok után járni.

Elkezdett a eseresznyefa nőni ,
Elkezdett rám szerelmi vágy jöni.

Elkezdett eseresznyefa virúlni ,
Elkezdett az én szívem szorúlni.

Elkezdett eseresznyefa teremni ,
Elkezdtem én lányokat ölelni.

226.

A Duna habjain
Fehér galamb úszik ,
A nagy szerelembe
Gyakran bánat csúszik.

Szerettük mi egymást ,
Szerettük mi hévvel,
Fölért a szerelmünk
Száz más szerelmével.

Szerettük, mint galamb,
Szerettük mi egymást,
De a mi szerelmünk
Mint a fecske elszállt.

227.

Ha összehivnám a
Világ irtókait,
Nem bírnák leírni
Szívem fájdalmait.

Ha a föld papiros,
Tenger tinta lenne,
Szívemnek fájdalma
Bizony rá nem férne.

228.

A mikor egymástól,
Rózsám, kellett válnunk,
Még az a föld is sírt,
A melyen mi álltunk.

És mikor búcsúztunk
Egymástól fa alatt,
Melyek rajta ültek,
Sírtak a madarak.

229.

Búcsuzás, búcsuzás,
Szeretőknek baja,
Mikor lánytól a legénynek
El kell búcsúznia.

Búcsuzáskor megtelt
 Szívünk keservével,
 Szemeinket törülgettük
 Fehér keszkenővel.

Meghalsz te, meg én is,
 Mindketten meghalunk,
 Mind a ketten egy hant alá
 Temettetjük magunk'.

Fejfára iratunk
 Ilyen föliratot:
 „Itten nyugszik két hű ember,
 Kikben egy szív lakott.“

Széles nagy a világ,
 Apám, anyám messze,
 Mig híremet meghallhatják,
 Féreg megemészte.

230.

Lány, te hegy fehér kristálya,
 Neked a férj be jól állna,
 Neked a férj, nekem asszony,
 Bennünket a pap megáldjon.

A pap könnyen megeskethe,
 Ha csak a szívem szeretne;
 Várj utánam fél évig még,
 Úgy leszünk férj és feleség.

Leány, leány, fehér rózsza,
 Neked a férj minnek volna?

Párta kell még a fejedre ,
Arany gyűrű a kezedre.

231.

Virít rózsá , virít ,
Enyim is virít majd ,
Lesz még olyan legény ,
A ki tán leszakajt.

Adj oda , adj , anyám ,
Mikor férjhez kérnek ,
A rózsát , ha virít ,
Szakasztják füzérnek.

Rózsá vagyok , rózsá ,
Mig hajadon vagyok ,
De ha férjhez megyek ,
Hamar elhervadok.

Virág vagyok , virág ,
Mig gyermekem nincsen ,
Ha az lesz , nem lesz , ki
Virágnak tekintsen.

232.

Szombat és vasárnap ,
Jöjtek el gyorsan ,
Hogy a galambomat
Minél előbb lássam.

Szombat és vasárnap ,
Bár volnál esztendő ,

Hogy soká ülhetne
Velem a szeretőm.

Szombat és vasárnap
Be lassan közeleg,
Nincsen otthon babám,
Hozzám el nem jöhet.

Szombat és vasárnap,
Hisz ma van a napja,
Az én piros orezám
Csókját kitől kapja?

Szombat és vasárnap
Miattam ellehet,
Senki sem jő hozzánk,
Mert senki sem szeret.

233.

Ha az én kedvesem
Ma estve eljöne,
Mintha csak a holddal
A nap összejöne.

De az én kedvesem
Ma nem fog eljöni,
A nap is a holddal
Nem fog összejöni.

234.

Zöld a fű, zöld a fű,
A merre én járok,

Mert a levelére
Könyéket hullatok.

Az én ajkam dalol ,
Az én szemem nevet ,
De szívem tájáról
Hullatok könyeket.

Nem azért dalolok ,
Hogy én vidám legyek ,
De azért , hogy nehéz
Fájdalmim szűnjenek.

Bánatom , bánatom ,
Árva bánatözön ,
Olyan vagy , mint csak a
Harmat a zöld fűvön.

Még a harmatot is
Megfújják a szelek ,
De ki engem szánná ,
Olyant nem lelhetek.

Istenem , Istenem ,
Be gyászos életem ,
Minden lel örömet ,
Csak az én szívem nem.

235.

Kendert áztat a leány
Fehér pendelébe' ,
Csak kacintgat a legény
Fekete szemébe.

Ha a fekete szemet
 A boltban árulnák ,
 Legényeknek a lányok
 Bizony vásárolnák.

Én is vennék , én is ott
 Az én kedvesemnek ,
 Hogy mint a hollóéi
 Úgy feketednének.

De a fekete szemet
 Boltban nem árulják ,
 Mert a boltos asszonyok
 Magoknak megtartják.

Vennék neki sarkantyús
 Csizmát a lábára ,
 Hogy ő hozzánk a hétnek
 Minden napján járna.

236.

Azt gondoltam , borúl
 Az égnek kék öve ,
 Pedig galambomnak
 Feketedik szeme.

Azt gondoltam , hogy a
 Zöld mező lángra gyúlt ,
 Pedig galambomnak
 Szép orezája pirult.

Azt gondoltam , hogy fön
 A liba repkedett ,

Pedig galambomon
Fehér ing lebegett.

Azt gondoltam, hogy kinn
A zöld mező reszket,
Pedig a galambom
Ökröket legeltet.

237.

Hogyha én ezukorral élnék,
Kávét innám és henyélnék,
Nőnék akkor, nőnék,
És férjhez is mennék,
Szülöm oda adna,
Mert kéröm akadna;
De úgy oda nem ad,
Mert kéröm nem akad.

Ha én a vásárba megyek,
Czifra dohányzsacsót veszek,
Dohányzsacsót megpipáeskát,
Hozzá ezüst aczélaeskát.

238.

Hej erdő, erdő, te magas erdő!
Téged, erdő, vágni ki fog,
Ha én masírozni fogok?
Hej erdő, erdő, te magas erdő!

Hej zöldellő rét, te zöldellő rét!
Ki fog majd rád kaszanyelet,
Ha kard lesz oldalom mellett?
Hej zöldellő rét, te zöldellő rét!

Hej búza , búza , te sárga búza !
 Ki fog tégedet kaszálni ,
 Ha én rendben fogok állni ?
 Hej búza , búza , te sárga búza !

Hej rózsza , rózsza , virágzó rózsza ,
 Téged szakasztani ki fog ,
 Ha én a sirban hamvadok ?
 Hej rózsza , rózsza , virágzó rózsza !

239.

Kedves , kedves , mikép van az ?
 Együtt töltöttük a tavaszt ,
 De nem fogjuk már a telet ,
 Téged mikép felejtsetek ?

„Nagyon könnyű felejteni ,
 Szívem nem akarja tenni.
 Vigasztalásom , kedvesem ,
 Mi lesz tőled emlékjelem ?“

Hagyok neked ajtó előtt
 Zöld fát, mely ott szépen kinőtt ,
 Fehér kendő falevelen ,
 Benne az egész szerelem.

Szakítsd ketté azt a kendőt,
 És nem lesz többé szeretőd —
 Vigasztalásom , kedvesem ,
 Mi lesz az én emlékjelem ?

„Arany gyűrű az újadra ,
 Három arany volt az ára ,

Kedvesem , vigasztalásom ,
Emlékjeledül ezt hagyom.“

240.

A megyétől egy nagy úr,
Édes anyám , hozzánk száll,
Kard zörög az oldalán,
Azt gondolja , hogy király.

Ne hitesd magaddal el ,
Hogy uraságod oly nagy,
A megyénél nem egyéb ,
Csak egy íródeák vagy.

Kalamárist kezében
És a tollat tartja ,
Mert a szivembe magát
Beirni akarja.

Ha te olyan úr volnál ,
Mint én leány vagyok ,
Adnék neked koszorút ,
Melyet magam hordok.

Az én zöld kis koszorúm
Tisztán a fejemen áll ,
De a te becsületed
A bölesőben sírdogál.

241.

Volt egy falu , neve Rakó ,
Benne kurucz volt a lakó ,

Ott volt lánya egy kovácsnak,
Beillenék királylánynak.

A király is megszerette,
Utat keresett feléje;
De sokáig járt hijába,
Mert a szép leány ellenállta.

Egy vén banya kertben ásott,
Ettől kért tehát tanácsot:
„Adj tanácsot, te vén banya,
Hogy lesz enyim kovács lánya?”

„Végy aszszonyruhát magadra,
Karmazsín-czipőt lábadra,
Házról házra járd odáig,
Mig elérsz kovács házáig.

Ha az ajtón fogsz koezogni,
Maga atyja jó kinyitni.“
„Koezogtatni ki merészel?
Nappal járjon, és ne éjjel!”

„Kalmárasszony Opovárol,
Prágából jövök vásárról,
Kocsim által elhagyattam,
És magam hátramaradtam.

Fogadjon be éjszakára,
Kedves gazdám, hajlékába;
Meghállok én deszkapadon,
A szoknyámmal takarózom.“

A midőn már estve vala ,
 Kiált kovács leányára :
 „Vesd meg , lányom , vesd az ágyat ,
 Ez az asszony veled hálhat.“

„Ez az asszony , édes apám ,
 Nem nagyon van ínyemre ám ;
 Nem is hallottam azt soha ,
 Hogy asszony leánynyal hálna.“

„Menj csak hamar , Panna lányom ,
 Hisz ez nagyon tiszta asszony.“
 Hogy az idő éjjélre járt ,
 A lány segítségért kiált.

„Hallgass , kiáltozni szűnj meg ,
 Senki sem hall meg bennünket!“
 S a mint a nap földerüle ,
 Az egész világ beszélte ,

Hogy szép Panna többé nem lány ,
 Vele hált a magyar király ;
 És midőn egy év elhaladt ,
 Karjain kis Janesi mulat !

És a midőn öt ringatta ,
 Fölötte ezt hangoztatta :
 „Az Isten küldjön álmot rád ,
 Mátyás király a te apád!“

Vízért ment a kis leány,
 Földes ura udvarán ,

Az úr jött ,
Kancsót tört ,
Aha , mhm , kancsót tört.

„Csitt , leány , ne piczeregj ,
Kancsódért megfizetek ,
Kancsódért
Kapsz tallért.
Aha , mhm , kapsz tallért.“

Tallér lánynak nem kellett ,
Kancsójaért kesergett :
„Ha úr vagy ,
Kancsót adj !
Aha , mhm , kancsót adj !“

„Csitt , leány , ne piczeregj ,
Kancsódért megfizetek ;
Kancsódért
Hintót kérj ,
Aha , mhm , hintót kérj !“

Lánynak hintó nem kellett ,
Csak kancsóért kesergett :
„Ha úr vagy ,
Kancsót adj ,
Aha , mhm , kancsót adj !“

„Csitt , leány , ne piczeregj ,
Kancsódért megfizetek ,
Kancsódért
Kastélyt kérj ,
Aha , mhm , kastélyt kérj !“

Kastély lánynak nem kellett,
A kanesóért kesergett:

„Ha úr vagy,
Kancsót adj!

Aha, mhm, kancsót adj!”

„Csitt, leány ne piczeregj,
Kancsódért megfizetek,

Kancsódért
Engem kérj!

Aha, mhm, engem kérj!”

„Hála az Úr Istennek,
Hogy az úrfit nyertem meg;

Kancsómért
Vagyon férj,

Aha, mhm, vagyon férj!”

243.

„Czoki, te kölyök, úrias,
A szeretőmre ne ugass!”

„Boesáss, rózsám a kamrába,
Hogy ne ugasson hujába.

Adtam neki kenyérhéjat,
Hogy elérhessem kamrádat,
Kamrádat, a szép fehéret,
Hol találom szeretőmet.”

„Ablak alatt lassan menj el
Sarkantyúdnak pengésével,
Mert az apám ébren lehet,
Szeretőkre lesni szeret.”

Mégis meghallotta atyja ,
 S fiaira ezt kiáltja :
 „Fiaim , hamar keljetek ,
 Kamrában sógort lelhettek.“

Nem időztek , fölkelének ,
 Szegről kardokat vevének ;
 A kamrába besietnek ,
 Jánosra így köszöntenek :

„Üdvöz légy , kedves sógorunk ,
 Élve elmenni nem hagyunk !“
 Kirántották fegyveröket ,
 Szétkonzolták vendégöket.

Merre csak piros vére hullt ,
 Mindenütt rózsza kivirult ;
 A mint Panni ezt meglátta ,
 Elájult nagy fájdalmába’.

„Ez a rózsza férjemből van ,
 Gyermekem meg e virágban !“
 Apolgatták testvérei ,
 De föl nem bírták költeni.

244.

Nem fogom azt tenni ,
 A mit eddig tettem ,
 Hogy a szeretőmhöz
 Másokat vezettem.

Mig ők játszadoztak ,
 Addig én bámultam ,

A nagy fájdalomtól
Csaknem elájultam.

Mikor haza értem,
Ültem kemenczére,
Ugy jöttek könnyek rám,
Mint kis gyermekéire.

Az anyám kérdezi :
„Fiaeskám, mi bajod ?“
„Ebadta vén döge !
A tehén megrugott.“

245.

Temesvári határ alatt
A kis leány füvet arat,
Megkötötte learatva,
A legényt így hivogatta :

„Galambom, a tulsó felen,
Jőj, segíts, föl hadd emelem !“
„Emelje az apád, anyád !
Nem adta nekem a lányát.

Még csak bölesőben rengettek,
Máris nekem ígérgettek,
Még csak libát őrizgettél,
Már szivemben növekedtél.“

246.

Lement a kedvesem,
A völgy ölén ment le ;

Selyem zsinórkával
Szívem megkötötte.

Azt a selyem szálát,
Galambom, ereszd meg,
Szerezz könnyebbülést
Lekötött szívemnek.

„Bizony nem teszem azt,
Inkább megszorítom,
A te szivecskédet
Magaméhoz húzom.“

247.

Sokszor búsult jó anyám,
Hol legyen az én hazám.
A breznói temetőn,
Ott lesz az én uyugtanyám.
A breznói leányok
Lesznek koszorú-lányok.
A breznói legények,
Azok lesznek vőfélek.
A breznói rektorok,
Azok lesznek sógorok.
Isten, ki égben vagyon,
Ő lesz az én násznagyom.
S ha kivisznek végtére
A városnak végére,
Szólnak majd a harangok,
És én aludni fogok.
S három ezer szóljon bár,
Föl nem kelek többé már.

248.

Eső esett, permetezett,
Egy czigány purdé született,
Örvendett a czigánysereg,
Hogy göndör hajú a gyerek.

249.

Iskolába vajon
Mi czélból küldetek?
Nem lesz belőlem pap,
Rám miért költetek?

Ha mint papot éjjel
Beteghez kérnének,
Lábaim más uton
Szép lányhoz vinnének.

Meg találna halni
Gyóntatlan a beteg,
Én meg tudja meddig
Fogságban ülhetek.

250.

Ment Mariska, ment a temetőbe,
Utána rektor úr, bor kezébe'.

„Megállj, Mariska, egy kis bort igyál,
Oly piros leszesz, mint a rózsaszál.”

„Sem bor, sem pálinka nem kell nekem,
Megfájulna tőle az én szívem.”

251.

Az olyan szeretőt
A mennykő üsse meg,
A ki más tánezra hív,
Engem csak nézeget.

252.

Feleségem, hallgass,
Hogyha vagyok ittas,
Tartsd féken nyelvedet,
Hogy el ne verjelek.

Az a jó feleség,
Ki sokat nem feeseget;
Ha férje koesmából
Jő, ágát veti meg.

S ha levetkezteti,
Szépen beszél vele:
Menjen kend kamrába,
Ott az alvó helye.

S ha eleget aludt,
Megy őt felköltetni:
Keljen föl, jó uram,
Menjen újra inni.

253.

Ha én hajdan tudom,
Hogy öreg is leszek,

Úgy minden nap egy-egy
Krajczárt félreteszek.

De hogy öreg leszek,
Eszembe sem jutott;
Ha egy krajczárt kaptam,
Torkomon lefutott.

MÁSODIK CSAPAT.

LEHOCZKY TIVADARTÓL.

254.

A domb alatt egy mén szalad ,
Villámgyors mén ,
Honnan való vagy te, kedves ,
Deli legény ?
— Akárhonnan legyek én ,
Hű hazafi vagyok én ,
Kedves lelkem !

Hársfa alatt forrás buzog ,
Hűs forráská ,
Honnan való vagy te, kedves ,
Kis babácska ?
— Akárhonnan legyek én ,
Jó honleány vagyok én ,
Kedves lelkem !

A nyársfáról két galambka
Szállt a rétre ,
Én tót vagyok , te tót leány ,
Kezed' ide !
— Ime nyujtom kezemet ,
Hozzád mindig hű leszek ,
Kedves lelkem !

Mondd meg nekem, kedves lelkem,
 Kié lésszesz ?
 Mondd meg nekem, kedves lelkem,
 Kié lésszesz ?
 — Hisz már megmondottam én ,
 Hogy a tied leszek én ,
 Kedves lelkem !

255.

Liptói szép lányok.

Itt kedves Liptónkban ,
 E gyönyörű völgyben ,
 Szép virágok nőnek
 Szép fiuk körében.

Szép virágok nőnek
 Hü fiuk részére ,
 Az egész vidéknek
 Gyönyörűségére.

Gyönyörű a rózsza ,
 Mely a kertben nyilik ;
 De szebb az a leány ,
 Ki Liptóban fénylik.

Hej , ósatya Kriván ,
 Ki a múltat látád ,
 Láttál-e valaha
 Liptóban rút lánykát ?

Én nem láttam soha ,
 S ti sem fogtok látni ,

Bár örök időkig
Fognátok is járni.

256.

A Garamon a Dunába
Foly a hab,
Szivemből szeretlek én, jó
Honfiak.
Hőn imádlak, hőn szeretlek,
Drága nép,
Hisz már ránk is mosolyog a
Diesőség!

Tátra felett kering a sas
Magasan,
Lelkemben ég a szerelem
Csodásan.
A szeretet értetek ég,
Rokonim,
Tihozzátok köt a szívem,
Véreim.

Lengj szellőcske, járd be a szép
Vidéket,
Vérimnek mondd, hogy ők birják
Lelkemet.
Hej rokonim, higgyétek, hogy
Szeretlek:
Halálomig szent hűséget
Igérek!

257.

Biztatás.

Vigan legyünk , vigan ,
Vidám legyen tanyánk ,
Hisz még nem közeleg
Az utolsó óránk.

Ó veres borocska
Áll előttünk , ígyunk ,
És te dudás , dudálj ,
Jó kedvvel táncoljunk.

Hegy-völgyön zengjenek
Szivélyes népdalok ,
Élvezzük, míg lehet ,
Az ifju korszakot.

Hej, ti magas hegyek ,
Ti vagytok erődink ,
Öröktől voltatok
Szerető őreink.

A szép völgyeken át
Ömlik üde patak ,
Serény ifjak nőnek
Itt a Tátra alatt.

Erélyes és bátor ,
Jószivü legények ,
Trenesén-, Turócz-, Zólyom-
És Liptóbeliek.

Épek mint a hársfák ,
S erősek mint tölgyek :
Minden idegenre
Büszkén tekintenek.

Áll a magas Tátra ,
És a bérczes Kriván :
Nosza rajta , legény ,
S te, bajszos Iván !

258.

Bátorítás.

El a búval , ne aggódjunk ,
Mit ér a könyezés ?
Ám hervaszsa , kinek tetszik ,
Arezát a szenvedés.
Rajta hát, legények ,
Vidámon éljete !

Legyünk, fiuk , jókedvűek,
Hisz a köny nem segít.
Gyávák dolga keseregni ,
Hol a tett boldogit.
Rajta hát, legények ,
Vidámon éljete !

Nem baj , hogy a sors mivélünk
Bánt olyan mostohán ;
Megvédett eddig a jó ég ,
S megvéd még ezután.
Rajta hát, legények ,
Vigámon éljete !

Legyünk, fiuk , jó reményben ,
Hisz oly nagy a világ;
A mit eddig elveszíténk ,
Nekünk majd visszajár.
Rajta hát, legények,
Vidámon éljetek!

259.

A múltó ifjukur.

Völgy ölén a szellő ,
Csendesen lengedez ,
Az én ifjuságom
Perezenkint tünedez.

Viruló életem ,
Rohan , mint a patak ,
Melynek habjaival
Virágok játszanak.

Hej, a patak vize
Soha ki nem apad ,
De ifju koromnak
Vége gyorsan szakad!

260.

Megzúgtak a hegyek ,
Megzúgtak az erdők ;
Vaj hová lettetek ,
Ifjukori idők ?

Gyönyör nem kíséré
Életem tavaszát,
Ifju éveimnek
Nem láttam világát.

Eltűnt ifjuságom,
Itt hagyott bánatra;
Könnyelműségem vitt
Boldogtalanságra.

Hej, szép ifju korom,
Be elvesztettelek,
Mint mikor a vízbe
Bebetnek egy követ.

Az elvetett kö még
Egykor előkerül,
De eltűnt szép korom
Többé vissza nem jön.

261.

Vigasztalás.

Kiszueza, Kiszueza, Kiszuczának vize,
Mégfájúl a fejem, ha iszom belőle.

Mégfájúl a fejem és a szívem fele,
Miattad, lelkecském, te szép hamvas gerle!

Sebes patak ömlik Beszterezebányánál;
Hogy nem kellek neki, megvallá a kis lány.

Ha nem kellek neki , maradjon magának ,
Találok még egy mást kedvemre valónak.

262.

A hervadhatlan szerelem.

Repült a bús galamb a Duna partjára ,
Beesett egy tolla a szőke Dunába.
S mint annak a tollnak ott a csendes vizen ,
Itt a nagy távolban oly pusztá életem.

Midőn nálad valék , a gabona érlett ,
Az én szívemben is hó szerelem fejtett.
Kalász ismét érik , a gabnaszál hajlik ,
De az én bús szívem teérted bánkódik.

Midőn a fa megnő , befedi a virág ,
Örül lételenék , szerelme éltet át.
A makkból tölgyfa lesz és daczol a vészszel ,
Szerelmünk is megnő s hervadhatlan lészen.

263.

Eltűnt szerelem.

Sötét völgy , sötét völgy ,
Kövecses ösvényke :
Hová tűnt el hű szerelmünk ,
Szólj , édes legényke ?

Hol van , hol szerelmed
S az én szabadságom ?
Olyan a mi nagy szerelmünk ,
Mint viz a kosárban.

Hej, kár a mi szerelmünkért,
 Hogy úgy elenyészik.
 A kik miunket megzavartak,
 Ég fizesse nekik!

264.

Szeressük egymást.

Hön szeressük egymást,
 Hej, de őrizkedjünk;
 Ifjak vagyunk, hogy meg
 Ne szégyenítettessünk.

Szerettük egymást, mint
 Galambpár az ágon;
 Hej, ki fog osztózni
 Velünk a bánaton?

Szerettelek híven,
 Te azt jól tudhatod;
 Hej, téged szeretni
 Más úgy sohasem fog.

Szerettelek híven,
 Miként a szívemet;
 Hej, a mi szerelmünk
 Nem ért el jó véget.

265.

Nagy szerelem.

Hej szerelem, boldogtalan szerelem,
 De sok sebet ejtél már a szíveken.

Enyémnek is sajtó sebet okozál,
Mert te igaz, hű szerelem nem valál.

A szerelem legyőzhetlen érzelem,
Testi bajnál nyomasztóbb egy gyötrelem.
Test fájdalmát leküzdik a gyógynedvek,
De a lelket gyógyítani nem lehet.

Mért bünteti az Isten a véneket?
Hogy azok már szeretni nem képesek.
S mért kedveli a jó ég az ifjakat?
Hogy egymást úgy szeretik mint galambkák.

266.

Hej, de sokat fáradtam
Sötét éjjel kószáltam,
Hidegben és sárban
Sohsem válogattam,
Midőn rózsámhoz jártam.

Ha vagy Isten teremtménye,
Tekints az én keservemre,
Könyörülj felettem!
Téged, szivem gyöngye,
Engedj hön megölelnem!

267.

Harag és köszöntés.

Akár haragszol rám, rózsám, akár nem,
Ha találkozol velem, köszönj nekem.

Haragudjál reám , rózsám , vagy szeress ,
Csak te nekem köszöngess !

Ha köszönni fogsz , midőn találkozol ,
Azt fogják gondolni , hogy nem haragszol.
Haragudjál hát rám , rózsám , vagy szeress ,
Csak te nekem köszöngess.

268.

Hasztalan fáradozás.

— A dombról a völgybe gurúlt ,
Legurúlt szép két piros alnácska.
Hej ki vesz el egykoron ,
Kedves kis babácska ?

— A dombról völgybe gurúlt ,
Gurúlt a szép két alma egymáshoz.
Kihez mennék kívüled ,
Kedves rózsám , máshoz ?

— Midőn mentem dombon át ,
Midőn mentem zöldelő szép erdőn,
Levelek közt mogyorót
Leltem én a földön.

Hej nem volt az mogyoró ,
Nem mogyoró, hanem csak a héja.
Oh mily sokat fáradtam
Hozzátok hijába !

269.

Elestél szivemtől.

— Lányka, lányka, piczi fecske,
Kis korodtól látlak egyre,
Gyermekkorodtól mostanig :
Nyujtsd csak egyszer csókra ajkid'.

— Ifju, ifju, hamis fecske,
Szivecskémtől elestél te.
Szivecskémtől, hajlamomtól,
Mint az alma a fájától!

270.

Csalódás.

Fakó az én lovam,
Büszkén hordoz engem,
Erdőn, völgyeken át
Jéghideg dereken.

Volt nekem czinegém,
Eltörte a lábát,
Nyujtson egy kis vizet,
Megkérem babámat.

Volt nekem, mint a láng,
Oly forró szeretőm!
De megcsalt, a szivét
Verje meg teremtőm!

271.

Kis ágra szállt a legyeeske,
 Lerázta a virágot;
 Mért zártad el énelőlem,
 Kedvesem, a világot?

— Én nem zártam el világot',
 Te magad zártad azt el.
 Én szabadon rendelkezem
 Hiven érző szívemmel.

Egynek tártam fel kebelem',
 Másik ezen kesergett,
 A harmadik majd belehalt,
 Kinek tegyek eleget?

Negyedik ül asztal megett
 Mint a rózsza bimbója.
 Ha szüm' tőle megtagadnám,
 Elfutna a világba!

272.

Bujdosó.

Vágúj helyi határ, de dieső a rónád,
 Elboesátá rajtad a legény négy lovát.

Elboesátá őket s befogni nem bírja,
 Kedvesét a legény feledni nem tudja.

Feledni, feledni, hej nem oly könnyű a,
 Mint mikor a fáról elválík az alma.

A földön hömpölyög a két piros alma ,
Hej a vigasztalóm elment a világba.

Piros , szép , kis alma , ne hömpölyögj annyit,
Hej én vigasztalóm , ne bujdoss sokáig.

A piros almácska félig megrothadott ;
Az én vigasztalóm máshoz csatlakozott.

273.

Búslakodás.

A kertben lépdegelt , kis kezét tördelte,
Istenem , mit tettem ? e bús szót zengette.

Páváért kiszalasztám én a sólymomat ,
Felkeresném , de nem tom hová szállogat.

Repül , szállogat szomszédom udvarára ,
Ott meg van ő kötve egy szép selyem szálra.

E szép selyem száлка , szerfelett vékonyka,
Bevágódott neki szívébe magába . . .

Szívén van megfogva , nem szabadúl már ki,
Bajaimból engem nem gyógyít ki senki !

274.

Elment rózsám , eltávozott,
Elvitte szümtől a kulcsot ,
A szivemtől , az enyémtől ,
Mit oly hön őriztem régtől.

S ezzel meg nem elégedett,
 Elvitte a szerelmemet.
 Térj vissza, térj, boldogságom,
 Térítsd vissza szabadságom'...

Szólj, galambom, mit gondoltál,
 Midőn fent a dombon voltál?
 — Gondolatban gondoltam én:
 Hogy te sohsem léssz az enyém!

275.

Boldogtalan szerelem.

Midőn templomból menék,
 Láttam szívem kedvesét,
 Elfoglaltam a pad szélét,
 Folyni érzem szemem könnyét.

Hej szívem szabadsága,
 Mért hagytál úgy magamra?
 Elrablák esalfa legények,
 Kik hűtlenül keresének.

Oh szerenesétlen óra,
 Midőn jöttem világra!
 De százszor boldogtalanabb,
 Melyben láttam a rózsámat.

Van még egy kedves hugom,
 Annak is azt tanácslom,
 Hogy ifjan férjhez ne menjen,
 Csalfa legényt ne szeressen!

276.

A megölt János.

Zöldelő hársfa áll
Az erdő megett,
Megölték János, János, Jánoskát,
Szarvas helyett.

A mint megöletett,
Eltemettetett.
Sirjára, magános sirhantjára
Kereszt tétetett.

Hej kereszt, kereszt,
Megkínzott kereszt,
Itt fekszik János, János, Jánoska,
Ki megöletett.

Szegény nővére
Őt siratni jött,
A jámbor lélek a sirba esett,
S többé fel sem költ.

277.

Ártatlan szeretet.

Ne szorítsd úgy kis kezemet,
Mi kell, nem tudom.
Könyeidet, bánatodat,
Meg nem foghatom.

Ne neheztelj, ha nevetek
 És vidám vagyok;
 Hogy szeretem a dalt, tánezet
 S a szép világot.

Szép ifju, én nem értelek,
 Ha megölelgetsz,
 Örök szerelmet s mit tudom,
 Mit nem ígérgetsz.

Százszor is megmondottam már,
 Hogy én kedvellek,
 Mint édes testvéreimet,
 Ép úgy becsüllek.

Szeretem apám', anyámat,
 Minden rokonim',
 Szeretem, a kik környeznek,
 És barátnőim'.

Minden jó embert szeretek,
 Téged is tehát;
 Mi kell még több? Légy jókedvű,
 Ne epeszd magad'.

278.

Szeress engem.

Szegényes a lakhelyem,
 De veled lesz templomná,
 Benne kérem Istenem',
 Adjon erőt, áldást rá.
 Örök éltet nem kérek,

Dicsőségre nem vágyom ;
 Csak halálod' túlélni ,
 Kedvesem, nem kívánom.
 Légy te életem dísze ,
 Virága , boldogságom ,
 Tőled , éltem édes méze ,
 Egyedül azt kívánom.
 Lelkemnek nincs más vágya,
 Másért szívem nem eped :
 Csak hogy szeress , oly forrón ,
 Mint én téged szeretlek.

279.

Jőj el este.

A forrásnál állott ,
 Egy pávát itatott.
 Kérlek, mondd meg csak, mondd,
 Kedves , kis galambom :
 Ki leánya vagy te ?

— Én azt nem mondhatom,
 Mert magam sem tudom.
 Jőj el este hozzám ,
 Megkérdem majd anyám'
 S azután megmondom.

280.

—Rovásra rój, anyám, engemet ;
 E szép lánykát kinek neveled ?

— Teneked, Gyurikám, teneked,
Ha az Isten nyárig megéltet.

— Nyárban, majd a szép meleg nyárban,
Sétálgatok a zöld virányban,
Virányban, a szép zöld virányban,
A patak, hűs patak jártában.

— Szebb vagyok, Gyurikám, szebb mint te.
Tafotából van e kötényke.

— Ha tafotából e kötényed,
Nekem meg a zsebem pénzzel telt!

281.

Név és virág.

Mariska!

Ne öntözgesd az utat,
Eljön kedvesed hozzád,
Besározná esizmáját.

Johanka!

Hogy kél ott a pohánka?
Minden szem csak egy arany,
Csókolj meg itt szaporán!

Zsuzsika!

Hogy nálatok a rózsza?
Minden bimbó egy arany,
Megesókollak, szép babám!

Viola!

Pirosló szép viola,

Ne gondold azt, kedvesem,
Hogy tied az én szívem.

Tulipán!
Lángoló szép tulipán,
Ne gondold azt, galambom,
Hogy te léssz az én párom.

Rozmarin!
Te zöldelő rozmarin,
Téged, kedves szép lelkem,
Hozzám köt a szerelmem.

Rózsácska!
Hej a piros rózsácska!
Megesókollak, kedvesem,
Te is csókolj meg engem.

282.

Jánoska, mit csinálsz?

— Jánoska, mit csinálsz,
Hogy te hozzánk nem jársz?
Édes anyám azt mondotta, hogy te már nem kívánsz.

— Ha nem kívánnálak,
Nem látogatnálak,
Éhséggel nem kínoznám kedves paripámat.

Édes atyám mondja,
Hogy nekem megtiltja,
Hogy nekem vesz princezipiát*) s küld az iskolába.

*) A latin nyelvtannak első része.

Én meg azt felelem ,
 Bele nem egyezem ,
 Hogy én az ő princípíáját a vízbe vetem.

Szeretett Anikám
 Az én princípíám,
 Ettől el nem választ engem egész familiám.

283.

Panasz.

Elötünik a hold
 Szürke felhők megül,
 Ha csak rá nézek is ,
 Szívem kínja meggyül.

Oh bár csak lehúlnál,
 Lehúlnál az égről!
 No hisz kaptam leczkét
 Miattad szülémtől.

Udvarunkba' hársfa ,
 Alatta kis pad áll;
 Még kicsi vagyok s már
 Hozzánk egy legény jár.

Istenem , Istenem ,
 Hát olyan nagy bűn a ,
 Hogyha a legénynyel
 Elmulat a lányka ?

A legény és leány ,
 Oly mint a galamb-pár ,

Mely együtt enyeleg ,
Együtt egy ágra száll.

Ha a zöld ligetben
Együtt repülgetnek ,
Istenem , hát azért
Már ők is vétkeznek ?

S felleg megül , oh hold ,
Mért bujtál ki épen ,
Midőn a kedvesem
Ölelgetett engem ?

Nem aludt még anyám ,
Az ablaknál állott ,
Engem a legénynyel
A hárs alatt látott. . . .

Oh bár csak leesnél ,
Lehúlnál az égről !
No hisz kaptam leczkét
Miattad szülémtől !

284.

Az áruló szarka.

A sövényre szállt a szarka
És anyámnál elárúla ,
Elárúla , elárúla ,
Hogy Jánosra pillantottam ,
Pillantottam.

A sövényre szállt a szarka
 És anyámnál elárúla,
 Elárúla, elárúla,
 Hogy Jánossal szóba álltam,
 Szóba álltam.

A sövényre szállt a szarka
 És anyámnál elárula,
 Elárula, elárula,
 Hogy babámnak rózsát adtam,
 Rózsát adtam.

A sövényre szállt a szarka
 És anyámnál elárula,
 Elárula, elárula,
 Hogy babámnak esókot adtam,
 Csókot adtam.

285.

Sólyom.

Hej fekete-
 Szemü s ó l y m o m,
 Hová repülsz ezüst szárnyaidon?
 Utánad pillantok,
 Búmban majd meghalok,
 Kedves sólymom, ...
 Kedves sólymom! ...

286.

Vad kacs

A szegény vadkacs
 Jó magasra szálla,

A legény jó vadász ,
Belőtt oldalába.

Eltörte a szárnyát
S jobb lábát szoritja ,
Felvisített szegény
S a vízre leszálla.

— Oh Istenem , már én
Bevégzém életem',
Már én gyermekimet
Szépen felneveltem.

Az én kis árváim
A kövecskén ülnek ,
Poshadt vizet isznak
És homokot esznek !

287.

A molnárné és libái.

Libákkal elküldött anyám a mezőre ,
S én hajtám azokat malom közelébe.

Kijött a molnárné egy széles lapáttal
S megölte libámat egyetlen csapással.

Megállj , meg, molnárné , meglakolsz te ezért
Ha szép búbos libám többé majd fel nem kél.

Készülj , asszony , készülj birói szék elé ,
Az én drága libám nem kele fel többé.

Megállj, szép molnárné, megkárosítlak én,
Elrekesztem vized' az árok közepén.

288.

Nem jobb.

Hess libáim poltúkába,
Hess a lenge vetésbe!
A nagynál egy hajszállal sem
Jobb ez a kis legényke.

289.

Zajongó libák.

Kis libái a patakon,
Kik úgy uszkálnak szabadon,
Éjjel, nappal zajonganak,
Álmaimban háborgatnak.

Nem nyughatom esendességbe',
Mennem kell rózsám körébe.
El kell mennem még ez éjjel,
Gyönyörködni szép szemében.

290.

János zsvány.

Ne menj, János, az erdön át,
Mert hogy zsvány vagy, azt mondják.

— Én nem vagyok semmi zsvány,
Nincsen pénzem, csak tarisznyám.

S azt is kaptam a rózsámtól,
Midőn elkisért lakától.

291.

Szülői tilalom.

Juharos mellett, négy ösvény vezet
Babámhoz.
Akár éjfélkor eltalálok a
Lakához.

Juharos mellett, négy ösvény vezet
A dombon,
Már én elválok, téled elállok,
Anikóm.

Már én elhagylak, téged itt hagylak,
Kinosan.
Megtiltá szülöm, el nem vehetlek,
Szép rózsám!

Ha eltiltának tőlem szülőid,
Csapodár:
Keress magadnak másutt szeretőt,
Jó madár!

292.

Bánkódás.

Erdőn keresztül
Csalogány repül,
Kiáltozva széjjel:
Volt-e János itten,

Az én drága szívem ,
Ez éjjel , ez éjjel ?

Majd a jövőben ,
Vagy még későbben ,
El fog jönni , jönni
Halvány képemet ,
Barna szememet
Fel-felvidítani !

293.

A révész.

Vigy át , vigy át , jó révészem ,
A vizen túl vár kedvesem ,
Ott túl azon a mély vizen ,
A magasló erdőszelelen.

Nincs esolnakom , nincs evezőm ,
Elvitte a sebes özön.
Áradat jött Kriván felől ,
Elsodorta a partszélről.

Van esolnakod , van lapátod ,
Ne kövess el csalfaságot.
Rosz emberek reávettek ,
Hogy utamat nehezítsed.

Ülj a csolnakba és vigy át ,
Ne hallgasd a rosz nép szavát.
Kisértsd meg a gyors Vág vizét ,
Ezért a szép rózsaszálért.

Szeretem őt s titkolnom kell,
 Érte küzdök keservekkel;
 Nehogy bántson a nép nyelve,
 Fátyolt vetek szerelmemre.

Mit gondoltok, jó emberek,
 Hogy minket úgy sértegettek?
 Mit nyertek ti, ha értetek
 Vége szakad szerelmünknek?

És mi, babám, ne bánkódjunk,
 Szerelmünkhöz hűk maradjunk;
 Azért, hogy egymásért élünk,
 Embertársinknak sem vétünk!

294.

János rosz gazda.

János, roszúl gazdálkodom,
 Oda haza sohsem alszol.

János, János, rosz gazda vagy,
 Szántód, kamarád pusztúlnak!

295.

Nem látjuk ma egymást.

Ott a kertünk megett
 Zúg egy sebes folyam,
 Túl virágos partján
 Vár egy legény reám.
 Hej kedves szeretőm,
 Ne várj galambodra!

Megáradt a patak ,
A pallót elhordta.

A esolnakba ülnék ,
De ninesen evezöm ,
A tengerbe vitte
Sebesen az özön.
Ha úgy tudnék úszni ,
Mint a hal a vízben ,
Átúsznám tehozzád ,
Kedves , drága szívem.

Ha szárnyakkal birnék ,
Átrepülnék hozzád ,
Mint a sebes galamb ,
Bámulni szép orezád' . .
Nines palló , nines szárnyam ,
És ninesen evezöm :
Nem látjuk ma egymást ,
Kedves , szép szeretöm !

296.

Mondd meg , szép kedvesem , hogy aludtál te ma ?
Vajon nem álmodtál rólam ez éjszaka ?

— Bizony minden éjjel én rólad álmodom ,
Szivedet magammal éjjel nappal hordom.

De te rólam , babám , már megfeledkeztél ,
Tán egész héten át sohssem emlegettél ?

— Ha nem is említlek , de hordlak szívemben,
Jóllétedért folyvást Istennek esdeklek.

Az igaz szerelem nem lakik ajkakon :
Benn a csendes szívnek hő mélyében van honn.

297.

Haza küldés.

Magasan száll a csalogány ,
Menj már haza, szép Jánoskám.
A fű harmatozik ,
Hajnal mutatkozik ,
Téged hazahívó
Szólítás hallatszik.

— Már biz az máskép nem lehet,
Kis lány , enyémnek kell lenned.
Ellenezze bár az
Egész rokonságod ,
Kedves , kis galambom ,
Én leszek a párod.

298.

Jó éjt!

Magasan az alkony ,
Jó éjt, szép Anikóm.
Még magasabb a menny,
Neked is adj' Isten !

Jó éjt , jó éjszakát ,
De nem mindenkinek ,

Annak az én kedves
Drága szeretőmnek.

Jó éjt, jó éjszakát,
De nem mindenkinek,
Annak a kis lánynak,
A kit úgy szeretek.

299.

Jó álmokat.

Jó éjt, jó éjt neked, kedvesem,
Az Isten is oltalmad legyen.

Jó éjt, jó álmokat,
Élvezd legédesb álmodat.

Álmodd a legdicsőbb álmokat,
Ha felkelsz, adj hitelt álmodnak:
Hogy téged szeretlek,
Hogy teneked szántam szívemet.

Jó éjt, jó éjt neked, kedvesem,
Az Isten is oltalmad legyen.
Jó éjt, jó álmokat,
Rólam álmodd legszebb álmodat.

Ajtónk előtt virágzik a fa,
Ki látta a kedvesemet ma?
Ki látta, mondja meg,
Fájó fejemet gyógyítsa meg!

300.

Búcsúzóra.

Búcsúzóra no még egyet ,
Kivánok neked oly hívet ,
A milyen én hozzád voltam ,
Olyat kivánok , szép rózsám !

Búcsúzóra , no még egyet ,
Nyujtsuk egymásnak kezünket,
A mint nyujtók akkor tájban ,
Midőn hozzád vágyva jártam.

Itt a kézem búcsúzóra ,
Isten legyen oltalmadra ;
Neked is , te létem lelke ,
Hő szívemnek drága fele.

301.

Térj vissza.

Midőn elmentem rózsámtól ,
A hold állt már magasan ;
Ő utánam tekingetett ,
Mily messzire haladtam.

Midőn a fél uton valék ,
Ő kiálta reám így :
Térj vissza , szép lelkem rózsám ,
Töltsed nálunk ma az éjt.

Én magamat azzal mentém ,
 Lovamat etetnem kell.
 S ő könyeit törülgeté
 Fehér keszkenőjével.

302.

Nehéz válás.

Még meg nem nyergeltem nyerítő lovam',
 Sem a kedvesemtől el nem búcsúztam.
 El kell mennem , el messze , e nagy mezőn ;
 Hogy felejtselek el , drága szeretőm ?

303.

A szív bánata.

Szállj fel, éj fellege,
 Ébredj, te szép alkony ,
 Hadd muljék el vele ,
 Mely gyötör, bánatom.

Zengj , zengj , szép csalogány,
 Ott a zöld ligetben ,
 Ébreszsen dallamod
 Örömet szívemben.

Hej , az az én szívem
 Mint a kö oly kemény ,
 Fel nem vidítja azt
 E földön élő lény.

Felviditaná egy ,
De az oly távol van ;
Felviditná már is ,
De nem tudja hogyan.

304.

Festészet.

Éjszakára szállást adtunk
Szép három festőnek.
Általok levétettem én
Képét szeretőmnek.

Nálunk háltak , nálunk háltak,
Épen három éjjel ,
Levétettem kedvesemet
Fekete szemével.

Fekete szem , fehér areza ,
Barna az ő haja ,
Azt mondja az egész világ ,
Hogy ez a fő bája.

Levétettem hársfa alatt
Azt az ülő helyet ,
Melyen szegény János velem
Oly sokszor enyelgett.

305.

Zsólna.

Hej Jánosom ,
Hol valál ,

Hogy annyira
Megáztál?

Voltam Z s ó l n a
Városban,
Bort inni a
Rózsámnál.

Jobb város a
Szép Zsólna,
Mint a magyar
Nép hona.

Mit a hon nem
Tehetett:
Zsólna város
Kimentett.

306.

Szürke szemek.

Már én itt jártam,
Majd minden tájban,
Trenesénben;
Még sem volt soha
Oly szeretőm, mint
Jelenben.

Ő olyan fürge,
A szeme szürke,
Mint enyém.
Add, jó Istenem,
Hogy enyém legyen
Ez idén!

307.

Sárosi lányok.

Befagyott a Tapoly ,
 Az utak sikosok ,
 E földön legszebbek
 A sárosi lányok.

Nem nősülök meg , csak
 Száz éves koromban ,
 Azon a kis lányon
 Megboszulom magam'!

308.

Nem jártam utána ,
 Maga jött utánam ,
 Mint fű után a juh
 A szép zöld határban.

Nem szántok , sem vetek ,
 Mégis terem nekem ;
 Olyan a szeretőm ,
 Ki el nem hagy engem.

309.

Rozs.

Mikor érik meg a gabna ,
 Mely lesz a lakadalmamra ?
 — Nem érik meg az ez őszön ,
 Ott tesped a sovány földön.

Nem jól van a földje szántva ,
Csak úgy könnyedén felhányva ;
Ninesen jól megboronálva ,
Csak gallyacskával bejárva.

310.

Nem is szántszt , nem is vetsy ,
Mit aratsz majd ?
Beáll a dér , be a tél ,
Téged készületlen ér ,
Mit teszesz majd ?

Megsegít a jó ég ,
Majd beszerzek
Jó , nagy , kövér szalonnát ,
Hozzá csinos asszonykát ,
Kit hön szeretek.

311.

Alaptalan rágalom.

Hej legény , szép legény ,
De sok rágalom ér ,
Hej , de te ne pirúlj ,
A nép rossz nyelveért.

Énekelj , esalogány ,
A zöld erdő alján !
Én csak tied leszek ,
Szeretett Jánoskám.

Istenem, add nekem,
A mit tőled kérek,
Azt a kedves legényt,
Kit szűmben viselek!

312.

Kérdés és felelet.

— Kedves lelkem, drága rózsám,
Minék jöttél te ma hozzám?
— Én jöttelek megkérdeni,
Akarsz-e te nőmül jönni?

— Megyek, s el is kell már mennem,
Mert jegy-gyűrűdet viselem.
Köves gyűrűt, aranyosat,
Melyet adtál ablak alatt.

313.

Leezke.

— Elvennélek, leány, de nem merlek,
Könnyelmű ledér a viseleted.
Te nem sepernéd ki a szobámat,
Nem látnád el kenyérrel a házat.
Nem is tudnád ingemet megmosni,
S a hol illenék, tisztessen szólni.
Te szokva vagy könnyű életmódhoz,
Hiusághoz, de nem a dologhoz.
Mit ér mulékony szépséged nékem,
Ha kerülöd a munkát serényen?

Nekem dologra kész segédem kell,
Nem érem be hiu teremtményuel.

— Hej legény, te meg nem érdemlenéd,
Hogy én egykor hozzád férjhez mennék.
Még szabad vagy és már is éhezél,
A mit te bekeressz, azt könnyen költöd el.
Az a kis vagyonka, a mit birtál,
Annak régen a végére jártál.
Házasodni akarnál, s nines mire,
Hogy viselnél gondot hitvesedre?
Akarnád kimosatni ingedet,
És ninesen több, csak épen az az egy.
Ha valóban hozzád kéne mennem:
Megátkoznám e földön életem!

314.

Nyárban házasodom.

Én őszkor nem házasodom,
Mert már elrongyolt kabátom;
Sem a deres, hideg télben,
Mert bundára ninesen pénzem;
Sem tavaszkor, midőn sár van,
Ninesen arra való csizmám.

Megházasodom, midőn lesz nyár,
Midőn virágos lesz a határ.
Midőn a mezők zöldelnek,
Lombosodnak a ligetek.
Midőn a juh künn a tanyán,
Meglátogatom Marískám'.

Sárosból veszek el egy lánykát,
 A kit Mariskának hívnak,
 Kinek szürke lesz a szeme,
 Rajtam nyugvó tekintete,
 Fehér-piros areza színe,
 S halálig hű hozzám szíve.

315.

Egy hét.

Vasárnap otthon nem leszek,
 Hetfőn a vásárra megyek,
 Kedden a vásárból,
 Szerdán a koesmába koesmából.

Csütörtökön, kedves lelkem,
 Léssz-e az én feleségem?
 Pénteken adsz kezet,
 S szombaton esküvőre megyek.

316.

Fekete gyapju, fejr bárányom,
 Honnan jössz, göndörhajú Jánosom?
 — Fekete gyapjú, hófehér keeském,
 Az én szép Zsuzsikámhoz megyek én.

Megyek, megyek, nagy utra indulok!
 Brünből ifju, szép menyecskét hozok.
 — De azt mondják, hogy nem adják néked,
 Sőt téged is onnan ki kísérnek.

317.

Falu alatt palló
Csak úgy hajlik ,
Rajta magas , lengő
Fű zöldellik.

Az a zöldellő fű
Kaszálatlan ,
Az én kedves rózsám
Állhatatlan.

Ki esábitotta el ?
Jó ezimborák ,
A kik öt ölelni
Óhajtották.

Boldoguljon véle
Ki elvitte ,
Csak őt énelőttem
Ne ölelje.

Ha megölelné is ,
De csak éjjel ,
Hogy én meg ne lássam
Szemeimmal.

318.

El nem adható.

Nem csalódtam úgy meg, mint hitvesemben,
 Ökrömet eladhatom, de nőmet nem.
 Ökrömet eladhatom száz talléron,
 De feleségemet nem öt krajczáron.
 Ökreimért ötven forintot adtam:
 Sirnak a lányok, hogy megházasodtam.

319.

Boszú.

Feleségem,
 Be esztelen!
 Elitta marhámat,
 Ott a esüröm alatt,
 Idegen eseléddel.

Én is már most
 Öt kijátszom.
 Eliszom guzsalyát,
 Hozzá motóláját,
 Így jól megtréfálom.

Motóláját
 És orsóját —
 De akkor min szőjön?
 Fekete ördögön,
 Az én feleségem!

320.

Női tanács.

Hej , jó asszonyok ,
 Tanácsoljatok ,
 Nagyon rossz az én férjem ;
 Éjjel nem nyugszik ,
 Másról álmodik :
 Oh mit csináljak véle ?

— Menj a mezőre ,
 Szedni füveket ,
 Tépj sokféle gyökeret :
 Ha megizleli ,
 Ördög elviszi ,
 S szabad lesz az életed !

321.

Anya sirján.

— Anyám , édes anyám , ki fekszik e sirban
 Már a fém-megfájúlt , hogy annyit sirattam. ?

Megfájúl , megfájúl , fájdogál a fejem ,
 Édes anyám hogy itt árván hagyott engem.

— Hej kis lánykám , miért oly nagy a fájdalomad ,
 Hogy itt a sirban is bántod nyugalmaidat ?

— Hej hideg barna hant , bocsásd ki anyámat ,
 Hadd mondjam el neki sajtó fájdalomamat.

Oh ha e sir felett elmondnám keservem',
Ez a hideg föld is megsiratna engem.

Már az a viola régen elhervadt,
Hej már az én anyám régen elhamvadott.

322.

Kő alatt forrás.

Berken át ment a leány
Zöldelő erdőbe,
Ott megbotlott a szép lány
Egy kiálló kőbe :
A kő alatt forráska ,
Melyből ivott Annácska.

Midőn először ivék ,
Elnyelt egy férgecskét;
Midőn másodszor ivék ,
Elveszté szívét;
S midőn harmadszor ivék ,
Kiadá szép lelkét.

323.

Nyaláb fü.

Füvet sarlózott a kis lány,
Ott nem messze Temesvárnál,
A kész füvet megkötötte ,
S így kiáltott egy legényre :
Hej szép ifju , gyere hozzám ,
Add fel e nyalábot reám.

— Hadd adja fel apád, anyád,
Hozzám adni nem akartak.
Még mikor én ringattalak,
Már akkor veled biztattak.
Még csak libákat őriztél,
Már is szümben fejledeztél.

324.

Anikóm, kis lelkem, te hol valál,
Hogy a nagy harmaton így megáztál?
— Voltam a ligetben,
Ott füvecskét szedtem,
Kedves lelkem!

Én három napon át künn kaszáltam,
Mégis lábam' így meg nem áztattam.
— Én meg ott takartam,
Rád epedve vártam,
Kedves lelkem!

325.

Kaszálás.

Két erdő közt, kaszáló közepén,
Magas lóher nő zöld bokor szélén.
Hej, jó legény, vedd éles kaszádat,
Örülj annak a hideg harmatnak.

A legény nyúlt éles kaszájához,
Jó kedvvel indúlt kaszálójához.

Fenyő alól fris vizet merített,
És vágta erősen a rendeket.

A mint pedig javában kaszálta,
Szeretőjét szépen megszólítá :
Vedd gereblyéd' rózsám, segíts nekem,
Ajkaidról ujjongatás zengjen.

A leány a lóheri megforgatta,
Dalától viszhangzott a hegy orma ;
Összehordta szépen gereblyével
És boglyákba rakta kedvesével.

326.

Kié ez az őszi rozs ott,
A hegy alatt,
Melyet ama szilaj lovak
Megtapodtak?

Zöld az a pohánkavetés,
Szép zöldelő,
Jóillatú, letépheted,
Szép szerető.

Beugrottam a kis kertbe,
Beugrottam,
Letéptem ott három rózsát,
Megszagoltam.

Köröttem jár szép kis legény,
Köröttem jár,

Mint a madár párja körül
Enyelgve száll.

327.

Aratás és ígélet.

Hogy elveszesz , megígérted ,
Ha az aratást bevégzed :
Aratásod' bevégezted ,
Mégsem vettél el engemet.

Hej , kedvesem , azt ígérted ,
Én leszek a feleséged :
Aratásod' bevégezted ,
Mégsem vettél el engemet.

328.

Pásztor-dal.

Megmelegíté már
Völgyünket a sugár.
Kelj fel, kedves nyájam ,
Eleget nyugodtál.

Kelj fel, kedves nyájam ,
Kizöldült a liget ,
Melyben a mult őszön
Legeltél eleget.

Kelj fel, kedves nyájam,
A mezőn a virág,
Melyen vezettelek
Az elmúlt nyáron át.

Gyönyörben ragyog már
 Az egész szép vidék,
 A melyen töltötted
 Az év kikeletét.

Oda vezetlek én
 Ismét, kedves nyájam,
 Ott egész éven át
 Te legelhetsz vigan.

Ott éltető füvet
 Fogsz tépni édesen,
 És én közeledben
 Elzengem énekem'.

Ott zúg a hűs csermely,
 Zöldelő fű között,
 Abból, ha majd a szomj
 Késztet, iszunk együtt.

És ha eltikkadunk,
 Ligetbe megyünk át,
 Ott hol az agg hársfa
 Üditő árnyat ad.

329.

A juhász neje és lánya.

Le a dombról, fel a dombra,
 Megy a juhász karabélylyal,
 Megy a szép zöld bükkesbe,
 Szép a juhász hitvese.

Le a dombról, fel a dombra,
 Megy a juhász karabélylyal,
 Megy a zöld bükkfa alá,
 Szép a juhász leánya!

330.

A vén juhász.

Én elhagyott juhász vagyok,
 A tavaszt túl nem élem,
 Nem fog többé kakuk szólni
 A juhszálláson nékem.

Hej dzsin, dzsin, dzsin,
 Hej dzsin, dzsin, dzsom!

Sem a kakuk, sem a bagoly,
 Sem a fecsegő szajkó.
 Nem fog többet felkölteni,
 Már a fecske álmomból.

Hej dzsin, sat.

Én elgyengült juhász vagyok,
 Nem győzöm a dombokat,
 Nem bírok erdőkben járni,
 Sem fejni a juhokat.

Hej dzsin, sat.

Ki fog titeket, juhaim,
 Majd terelni hegyekre?
 Veletek forráshoz járni
 S vinni árnyas helyekre?

Hej dzsin, sat.

Ki fog őrizni a kártól,
 Ha majd a vész közeleg?
 Ki fog farkastól megvédni
 S ápolni a gödéket?

Hej dzsin, sat.

Elhagylak már, jó lakhelyem,
 A szűrőt már leteszem,
 El a baltát és faragót,
 Halálhoz közeledem.

Hej dzsin, sat.

Mély csendben nyugszik az erdő,
 Szomorúk a völgy s tájak.
 Elnémult a duda és síp,
 Vége a vén juhásznak!

Hej dzsin, dzsin, dzsin,

Hej dzsin, dzsin, dzsin!

331.

Búcsúzáskor.

Alig szálltam le a lórúl,
 Már üdvözle kedvesem:
 „Üdvöz légy, kiálta felém,
 Hálj itt reggelig velem.“

Én magamat mentegtettem,
 Hogy itt vagyok lovammal,
 Ő bánatosan törülé
 Szürke szemét ruhával.

— Ne sirj, ne sirj, kedves lelkem,
Már most minden hijába,
Meg van nyergelve paripám,
El kell indulnom rajta.

De én azért nem feledlek,
Akármerre forduljak,
Tán megélem, hogy a harezból
Még megtérek s meglátlak!

332.

A vitéz halála.

Hej kedves, hű lovam, mit a király adott,
Többé már nem hordasz, megvagdalva vagyok.
Ifju vérem ömlik, magához hí a sir,
Lengő zászló alatt nem küzdök már hirért.
Ott áll a nagy T á t r a, a Vág foly tövében,
Mellette lakhelyem fekszik dús mezőben.
E piezi faluban rokonaim laknak,
Kik engem fiokat többé meg nem látnak.
Vigyétek, testvérim, a hirt jó anyámhoz,
Hogy elestem hiven hazám-s királyomhoz.

333.

Pávák, ökrök, juhok, gyermekek.

Ki pávái azok,
Ott a zöld erdőben,
A zöldelő nyiresben?
— Tied s az enyémeek,
Mig esatában valál,
Én számodra neveltem.

Mivel neveltetted fel,
Midőn semmid sem volt?
— Azzal a szép zöld füvel,
A zöld füvecskével,
Hűs harmatesseppekkel,
Munkaedzett kezemmel.

Ki ökrei ezek,
Aranyos szarvakkal,
Ott a szép zöld nyíresben?
— Az enyém és tied,
Mig csatában valál,
Én számodra neveltem.

Mivel neveltetted fel,
Midőn semmid sem volt?
— Harmat gyöngy-cseppjeivel,
Hideg vizecskével,
Üde füvecskével,
Munkaedzett kezemmel.

Ki juhái ezek,
Ott a zöld erdőben,
Öntött nagy esengetyűvel?
— Enyém és a tied,
Mig csatában valál,
Én számodra neveltem.

Mivel neveltetted fel,
Midőn semmid sem volt?
— Azzal a szép zöld füvel,
Üde füvecskével,
Hideg vizecskével,
Munkaedzett kezemmel.

Ki g y e r m e k i e z e k ,
 Ott a kályha megett,
 A kik úgy eszevegnek ?
 — Enyém és a tied ,
 Mig csatában valál ,
 Én számodra neveltem.

Mivel neveltetted fel ,
 Midőn semmid sem volt ?
 — Azzal a főtt kásával ,
 Megfőtt kásácskával ,
 Hideg vizecskével ,
 Munkaedzett kezemmel.

334.

Minek haza ?

Hej mulandó kincsem ,
 Apám, anyám nincsen.
 Lovam, marhám oda ,
 Miért mennék haza ?

Nincsen tyukom , libám ,
 Görény elpusztitván.
 Mindenem egy borjú ,
 Az is oly nyomorú.

335.

Szarvas.

Mi láttunk egy szép szarvast ,
 Mi láttuk meg őt ,
 Mi láttuk meg őt ,
 Megláttuk őt éjszaka.

(Ezentúl minden szaknál e helyett :
 „Mi láttuk“ daloltatik) :

Elönkbe jött ,
 Megfogtuk őt ,
 Megöltük őt ,
 Megnyúztuk őt ,
 Megfőztük őt ,
 Szétvágtuk őt ,
 Mi megettük a szarvast , sat.

336.

A dudás.

Dudálj , dudás , dudálj , vagy add át a dudát ,
 Hogy én dudálhassak e szép zöld erdön át.

Hej a volt a dudás ,
 Ki ha kapott garast ,
 Egy faluból a másikba
 Szüntelenül szólt dudája.

Itt van la , dudásom , itt a garas ,
 Adj ki két krajezárkát s egyet betarts

Itt van , itt van , a dudára ,
 Itt van , itt van , a dudára.
 Itt van la , dudásom , itt a garas ,
 Adj ki két krajezárkát s egyet betarts.

337.

Szomjazó dalosok.

Már eleget danolgattunk ,
 Jót remélve állunk ,

Kiszáradt már a mi torkunk ,
Egy kis italt várunk .

Adjatok bort , avagy jó sert ,
Vagy pedig pálinkát ,
Egykét jó korty a torkunknak
Ismét uj erőt ad.

338.

A gazda és bora.

A mi gazdánk , derék gazdánk ,
Legjobb borát adja ,
S mi az ő kedvéből ,
Igyunk ez üvegből .
A mi gazdánk , derék gazda ,
Legjobb borát adja .

339.

Bordal.

Hej szép üveg kancsó ,
Belőled inni jó.
Éltessék az egek ,
Ki téged készített.

Hej szép üveg kancsó ,
Belőled inni jó.
Mig egy eseppe lesz benned ,
El nem válok tőled.

340.

Más.

Iszom , testvér , egészségedre ,
Tiedre s a mienkre.
Glo- , glo- , glo- , glória !
Igy szoktunk mi boroeskát inni ,
S a mi jó gazdánknál vigadni.

341.

Más.

Fel a Vágon , le a Vágon ,
Szivárvány a vizen .
Ki a tótot hűn szereti ,
Az sokáig éljen !

342.

Repül a madárka bokorról bokorra ,
Az én zengő ajkam nyilik vig dallamra.

Kedves az a vidék , hol a hajnal támad ,
De kedvesebb az , hol a rózsám sétálgat.

Folydogál a patak , zúg a kövecseken ,
Sóhajtni megtanít a fájó szerelem.

Fut a sebes folyó kövekre kövekről ,
Egy ember sem tudja , hol az én szeretőm.

Egy ember sem tudja , nem is állithatja ,
Melyik lányra kacsint az én szemem párja.

— Major körül fű nő , magas zöldelő fű ,
Egy ember sem tudja , hol jár a szeretőm.

Egy ember sem tudja , de nem is gyanítja ,
Az én bús szívemet melyik legény bántja.

Egy ember sem tudja , még édes anyám sem ,
Melyik legény után majd elrepül szívem.

343.

Foly a víz , folydogál , a patakba esepeg ,
Édes kedves lelkem , szeress te engemet.

Folydogál a patak a mi házunk megett ,
Hogy kit szeretek én , nem mondom senkinek.

Völgy, völgy, völgyek között terül a mi völgyünk ,
Egy ember sem tudja , hogy mi van közöttünk.

Fent Garam , lent Garam , ut megy a Garamon ,
Te szeretőm valál , lésszesz menyasszonyom.

Hej drága kedvesem , csak vigyázz magadra ,
Ne menj az erdőbe , ne dőlj a Garamba.

344.

Fujdogál a szellő , fujdogál felülről ,
Nyiss ajtót , kedvesem , nyiss hamar belülről.

Nyiss ajtót , szeretőm , nyiss szaporán nekem ,
Hídeg szellő éri orczámat , kedvesem.

Nyiss ajtót szaporán , fúj a hideg felszél ,
Ha hamar nem nyitod , majd elfúj másfelé.

Nyisd ki , rózsám , nyisd ki , kinyithatod nékem ,
Szeretőcském valál — lehetsz feleségem:

345.

Hej ifju , szép ifju , milyen a te szived ,
Hogy te csak pénzt keressz , és nem a hűséget ?

Nekem nincsen kincsem , ezüstöm , aranyom ,
De mit Isten adott , igaz szívem vagyon.

A ki ezt keresi , az lesz az én párom ,
Annak nyujtom kezem' , s kebelemre zárom.

Ott nősülj , ott , legény , a hol rádkinálnak ,
A hol a lánykával ezereket adnak.

Ott nyerhetsz szép vagyont , marhát s ezereket ,
Velem nem kaphatsz mást , csak egy igaz szívet.

Az én anyám nem ád , mert magának sincsen ,
Nagyon sokan vagyunk , s nem osztozunk kiesen.

346.

Tán téged , leányka , a manók festettek ,
Hogy a te orezádra annyi bűbájt fentek.

— Engem a nagy égből a jó Isten festett ,
Tudván , hogy szükséglek viruló szépséget.

Rózsa vagyok , rózsá , a míg férjem nincsen ,
Ha majd férjhez megyek , a rózsát elvesztem.

Viola , viola , bár csak megfoganna ,
Vajha anyám engem őszkor férjhez adna.

Én bizony négy évig férjhez még nem megyek :
Bolond volnék , midőn senkinek sem kellek.

347.

A csendes Dunában vig ruczák fürdenek ,
Én szőke szemeim éj-nappal könnyeznek.

Víz felett gágogva szállt a fejtér liba ,
Szabadsága után sirdogál a lányka.

Danoldj , kis leányka , a míg szabadon vagy ,
Mint halat a vízből a míg ki nem fognak.

A hal visszatérhet még egyszer a vízbe ,
De nem a leányka szabadsága többé.

348.

Fejtér a négy liba s tarka az ötödik ,
Utánam , szegény lány , a legény nem vágyik.

Ha szegény vagyok is , de szabadon élek.
Kellenél-e nékem ? Hej legény , kérdezz meg.

Kis koromtól fogva kértem Istenemet ,
Hogy János vegyen el egykoron engemet.

Avagy , hogy majd legyek Andrásnak arája ,
Ne hulljon el soha orczámnak rózsája.

Kértem teremtet , hogy te végy el engem ,
És most , hogy örökre elhagyj , arra kérem.

349.

Ne nézz te utánam , ne nézz a házunkra ,
Hogy benn van kedvesed , a világ ne tudja.

Ha elmegy mellettünk , ne nézz a házba be ,
Ne mondhasák azt , hogy babád lakik benne.

Óh te boldogságos , drága szerelmesem ,
Mennyi beszéd tárgya vagy te most érettem.

Szenvedek rágalmat , azt sem tudom , kiért ,
Galambomért-e vagy csupán az anyjáért ?

Szenvedek rágalmat , mint az az üldözött ,
Nem szenvedhet annyit egy sem száz lány között.

350.

Hej lányok , leányok bús a ti kedvetek ,
Annyi a tietek , hogyha énekeltek.

Addig voltam boldog , addig volt jó kedvem ,
Mig Anikónak hitt szegény anyám engem.

Hej kedvem , bús kedvem , keserű vagy nekem ,
Mert az én nyugalman rég elhagyott engem.

Nyoma sincs már neki , sem szeretőinnek ,
Az ily szeretőknek a manók higyenek !

351.

Ki könnyen esküszik , ne higgy oly legénynek ,
Mása ő az uton barangoló ebnek.

Ne higgy neki , ne higgy , bizony ne higgy addig ,
Mig oltár előtti lépesőre nem hajlik.

Majd ha ott letérdel s felemeli kezét :
Csak akkor tudod meg , hogy valóban tiéd.

352.

Hangosan dallanék , de nem vagyok otthon ,
Dallanék vékonyan , de fáj az én torkom.

Hej torkom , hej gégém , hogy megkeményednél ,
Hogy szép legényeket többet rá ne szednél !

Dallanék , kedvesem , de nincs most jó hangom ,
Oda futnál tőlem , hol juhnyájad vagyon.

Dallanék magamnak , de hej nincsen kótám ,
Kanócnak használta fel az öreg anyám.

353.

Nem rokonom.

Sem szegről , sem végről , nem rokonom nekem :
Csak úgy szeretőmül éldegél mellettem !

354.

Felülről, alúlról, mindenki megszólít,
Mintha mindenkinek szeretője volnék.

Sem fel-, sem alúlról hozzám ne szóljatok!
Mert hisz azt gondolom, hogy engem gúnyoltok.

355.

Ugyan mit gondoltam, ugyan mit is tettem,
Hogy ama legénybe oly hamar szerettem.

Csupán ledérségből nem szerettem őt meg:
Az ő szép járása veve rá engemet.

Bele szerettem én, s mi hasznom belőle?
De azért is fogom, bár ki mit beszélne.

356.

Károg a vén holló ott a zöld fatetőn,
Nem hágy el az Isten, ha elhagy szeretőm.

Ne károgj, ne károgj, te fekete madár,
Eleget károgtak az emberek rám már.

Hajolj le, zöld fácska, hadd rejtőzzem alád,
Hogy megcsalva élek, reám ne mond hassák.

357.

Mondd meg, szép kedvesem, te mi rokonom vagy?
Hogy jobban szeretlek, mint apám', anyámat.

Hej fekete szemü , csapodár legényke ,
 Átugranám a nagy széles Dunát érted.

Nem a széles Dunát , de a veres tengert ,
 Hej gyönyörűségem , szép kedvesem , érted.

Nem a veres tengert , de a nagy világot ,
 Értetted , Jánosom , drága boldogságom !

358.

Hej Duna , hej Duna , szépen folydogáló ,
 Nem voltam én arra a szép Pestre való.

Hej Duna , Dunácska , vigy a partra engem ,
 Tán rám ismernek majd , ott van az én népem.

Hej Duna , hej Duna , Duna szöke vize ,
 Megfájúl a fejem , ha iszom belőle.

Megfájúl a fejem , de csak úgy lassaeskán ,
 Hogy ott a mély földben hamvad jó anyáeskm.

359.

Jó anyám !

— Hej drága , jó anyám , a sírban oda lenn ,
 Nem tudod te azt , mi történik énvelem.

— Mi történik veled , szólj lányom , mi bajod ?
 Hogy a föld alatt is nyugtom' háborgatod.

— Oh anyám , oly szörnyű fájdalmat szenvedek :
 Hogy majdnem szivemből faesar vérkönyeket.

360.

Dalolj, kis csalogány, ott az erdő alján,
Én is danolok majd, zöld füvet aratván.

Zöld fű kél nyomomban, akár merre lépjek,
Mert én könnyeimmel öntözöm a földet.

Ajkamról vig dal zeng, mosolyog a szemem:
Hej de gyászkönyeket ejt az én bus szívem!

361.

Nem azért danolok, hogy vig kedvem legyen,
De azért danolok, hogy búmat felejtsem.

Danolok, danolok, oly vidámnak látszom,
De senki sem tudja, mily nagy szivbánatom.

Én búbanat között, elhagyatva állok,
Mint ama rózsácska a sivár pusztán ott.

A rózsácskát olykor szellő megérinti,
De engem e földön nem vigasztal senki.

Istenem, Istenem, de bús a világom,
Örömetlenül foly boldogtalanságom!

362.

Mit esináljak már most, oh édes teremtmő?
Hogy nem bocsátanak hozzám, szép szeretőm.

Istenem , Istenem , ugyan mit is tettem :
Hogy szegény anyának fiát megszerettem ?

Szegényes szüléknek fiát megszerettem ,
S egyedül szívemből fel nem nevelhetem.

Fáj a fejem , hej fáj az én szívem fele ,
Utánad , szeretőm , te szép hánvas gerle !

363.

Nem sajnálnálak én , ha nem szeretnék ;
De téged sajnálni nagy szerelmem készlet.

Én nem sajnálom azt , hogy tied nem leszek ,
Engem csak az gyötör , hogy nem feledhetlek.

364.

Haszontalan dolog a titkos szerelem ,
A mi szerelmünknel hasztalanabb nincsen.

Hijábavaló az , egymást megösmérni
S rövid idő múlva ismét elkerülni.

365.

Jár a legény , járkál a szöke Dunánál ,
Kifogott egy halat ott közel a partnál.

Hej nem volt az halaeska , hanem egy lányka ,
Ki nagy bánatában ugrott a Dunába.

366.

Mi ujdomság történt a szomszéd udvarán ?
Felnőtt egy rozmarin , nagyobb a kapunál.

Nem volt az rozmarin , hanem volt egy rózsza :
Oh add, ég , hogy párom ez udvarból volna !

367.

Tetszik nekem , tetszik , a mi követ engem ,
Kabátban , kalapban : adnám neki kezem'.

Tetszik nekem , tetszik az a hármás here :
János , György és András , szívem hő szerelme.

Jánoska , Jánoska , szép illatos virág ,
Ki téged leszakit , azé a boldogság !

368.

Szántogat a legény , a zöld ugart szántja ,
Fris vizet nyujt neki egy kis karsu lányka.

— Igyál , kedves legény , igyál e hűs vizből ,
Enyém léssz te őszkor Isten jó kedvéből.

369.

— Hej kedves galambom , mi lelte homlokod' ?
Mióta szeretlek , úgy elkomorodott.

— Hej kedves szeretőm , mi lelte szemedet ?
Inog a föld velem , ha beléjük nézek.

370.

Én azt gondoltam , hogy zeng amott a mezőn ,
S im arany ostorral pattog a szeretőm.

Én azt gondoltam , hogy ég ott a mezőség ,
S im a galambomnak orezája piroslék .

Arra járj , kedvesem , merre kedved vezet ,
Járj , nem bánom , máshoz , csak én tied legyek.

371.

Ne süss oly tüzesen , ne süss , nap az égen ,
Hogy sugaraidtól orezám meg ne égjen.

Ha meg talál égni , megfájúlna nagyon ,
Ki gyógyítaná meg , távol a galambom.

Meggyógyitna János , de ő oly távol van ,
Meggyógyitna András , de ő ninesen nálam.

Süss napoeska nappal s te holdaeska éjjel ,
Hej a legényeknek , a kik járnak éjjel.

372.

Hej legény , szép legény , ördög hurezol téged ,
E sötét éjjelen kiütöd a szemed'.

Kiütöd a szemed', kiütöd mindkettőt,
S h a s z o n t a l a n volna birni vak szeretőt.

Mi hasznom is lenne, tőled szépen kértem,
Nem szeretsz dolgozni s én — h a s o n l ó k é p e n.

273.

Bár megtámadt volna a berken kísértet,
Midőn hajnal előtt elhagytál engemet.

Hogy téged a hideg annyiszor kilelne,
A hányszor esténként néztél a szemembe!

374.

Nem kél most úgy a nap, a mint hajdan kele,
Arany sugarakkal a midőn ébrede.

Nem is oly fényes most a nap, mint valaha,
Midőn még az öröm engem el nem hagyta.

Oh szívem öröme, látlak-e én még ma,
Vagy holnap, vagy még majd jövőben valaha?

375.

Nem sirhat úgy hetven meghuzott harang sem,
A mint sir utánam az én szép kedvesem.

Még a pap gyertyája sem éghet oly épen,
Mint ég a leányka szemben a legénynyel.

376.

Cseveg a kis feeske , eseveg oly vidámon ,
Hadd esevegjen szegény , szivesen hallgatom.

Cseveg a kis feeske ott a padszelclön,
Bár csevegne addig , míg rózsám hazajön.

377.

Ki búban szenvedek , elhagytál engemet ,
És elvonúltál ott a zöld erdő megett.

A zöld erdő megett , sötétlő köd megett ,
Hej kedves galambom , mentül előbb térj meg.

Csak egy pillanatra térj meg kedvesedhez ,
Kösd meg a lovadat kertünk sövényéhez.

378.

Az én szürke lovam megbotlott alattam ,
Hogy megöleltelek , ne bánd , szép galambkám.

Ne búsulj¹ , kis leány , hogy el nem vettelek :
Isten tanúságom , hogy hön szerettelek.

Hogy enyém nem lettél , ne búsulj , kedvesem ,
Segithetsz magadon ! van egy öcsém nekem.

379.

Lefelé száll a nap túl a távol erdön ,
Fáj az én szivecském , éretted, szeretőm.

Kél a szép holdacska ott az erdő megett ,
Hej az én bús szívem felsóhajt éretted.

Az ég boltozatján csillagok ragyognak ,
Az én szívemben is hő lángok lobognak.

Csillagok , csillagok , ti kedves testvérim ,
Rózsám szobájában gerjeszszetek szép fényt.

Oltalmatok alá helyezem én ötet ,
Jó éjt szerezzetek kedves szeretőmnek.

380.

Zúgnak a nagy bérezek és zúg a mély erdő ,
Könyez az a legény s vele a szerető.

Ne sirj, lányka , ne sirj , ninesen még ideje ;
Ha bántani fognak, akkor lesz ideje.

Hej ne kunyoráld őt , ördög ült orrára :
Eljön ő tehozzád , ha majd leszáll róla.

381.

Estétől fellegetes , éjféltől szép az ég ,
Nem jött a galambom , tán baj érte szegényt.

382.

Esik eső, esik, harmat permetezik,
Hej a szépségében egy lányka se bizzék.

Én is biztam egykor az én szépségemben,
De vegyetek példát, meg is esala engem.

Szerelem, szerelem, magadat hol veszed?
Az erdőben nem nősz, a mezőn nem vetnek.

Hej ha a szerelem magas fákon nőne,
A lábát nem egy lány kitörné érette!

383.

Szeretek egy legényt s ő arról mit sem sejt,
Hej tán nem is jó, úgy elzárni a kebelt.

Nősülni, nősülni, de nem tudni mikép,
Egy rossz élettárssal tölteni életét.

Évről évre tűrni egész a halálig,
Hej kedves, jó anyám, biz az keserűség.

Mégis férjhez megyek, már én nagyon vágyom,
Szép dolog az, midőn fiatal az asszony.

Hej bizony szép dolog, gyönyörű állapot,
Karesu öve megett hordozni kulesokat.

384.

Házasodjatok, agg, penészes legények,
Ha megházasodtok, lesztek ifju férjek.

Nősüljön az gyorsan , ki nő után vágyik ,
Hogyha férj kellene , én is nőül mennék.

Hej menjetek férjhez , ti ifju szüzek ,
Én is férjhez mennék , de rózsám pappá lett.

Pappá lett , gyönyörűn papol ő vasárnap ,
Elzárja világát , hej nem egy leánynak.

Ha én tudnám azt , hogy nekem is elzárja ,
Megbüvölném őt , hogy többé el nem zárna.

385.

Ha a szegény nősül , mintha fuldoklanék ,
Mintha a mély vízbe dobna egy kövecskét.

Ha a lány férjhez megy , mintha csak meghalna ,
Mintha e világon soha nem volt volna.

386.

Rózsám a hegyen túl , s én a hegyek alatt ,
Sziveink megkötve nyögnek két láncz alatt.

Sziveink megkötvék , hej ki oldja majd meg ?
Oly távol kedvesem , hogy üzenhessem meg ?

— Üzenj , üzenj nékem , ha csakis egy légygyel ,
Átrepül az hozzám a körmöezi hegyen.

387.

Nyisd ki , rózsám , nyisd ki megfestett kapudat ,
Hogy én el ne törjem virágbokrétámat.

Hej ha csak egy szál is eltörnék valaha,
Nem lennél te többé szeretőcském soha.

388.

Én téged, galambom, örömet vártalak,
Messze voltál te még, s már tártam kapumat.

Az ajtót nyitottam, kezemet nyújtottam,
Lángoló szívemmel orczádat csókoltam.

Ha máshoz mennék is, mégis szeretnélek,
Tégedet, kedvesem, nem felejtenélek.

389.

— Elfeledtél, kedves, úgy elfelejtettél,
Mintha sohsem voltál volna te az enyém.

— Elfelejtethném tán édes apám', anyám',
De tégedet soha, szeretett galambkám.

— Felejtsd azt el, felejtsd, a kit megszerettél,
De úgy felejtsd el, hogy bánatba ne essél.

390.

Énekel a madár a fa zöld lombjain,
Nyugodjunk meg a sors ránk mért végzésein.

Ablak alatt, rózsán, dalol a csalogány,
Azt mondja, utánam búsul az a kis lány.

Repülj, kis csalogány, az erdő aljára,
S szólj neki, hogy én is kesergek utána.

Nehéz két hű szívnek egymást felejteti,
Melyből a szerelem nem képes eltűnni.

Mienkből sem tűn' el soha az életben,
De még azontúl sem ott, az öröklétben.

391.

— Nézd, kedvesem, azt a kiszáradt jegenyét,
Majd ha az kizöldül, akkor leszek tiéd.

Meg-megnézi a lány, megnézi minden nap.
Oh mikor zöldülsz ki? epedve sóhajgat.

— Ha tudnám biztosan, hogy ki fogsz zöldelni,
Nem sajnálnék neked drága olajt venni.

Ha tudnám óráját, a melyben használna,
Rákenném az olajt minden ágacskádra.

Ha tudnám a havát, vagy pedig a napját :
Buzgóan megkenném nagy törzsödet magát.

392.

Nézd kedvesem, azt a kiszáradt jegenyét,
Ha az kizöldülend, akkor leszek tiéd.

Nehéz kizöldülni a kiszáradt fának,
De nehezebb férjhez menni szegény lánynak.

A szegény leányka a gazdagok között
Oly, mint a csonka juh a szarvasok között.

Az a szarvas keeske a esonkát ökleli,
Az a gazdag lányka a szegényt megveti.

293.

Juhász-dal.

Permetező eső áztatja a hegyet,
Vaj az én nyájamat este ki feji meg?

Juhaim, juhaim, fejező gyapjuval,
Nem fejtem ma többet, csak egy fél sajtárral.

Juhaim, juhaim, elhagylak titeket,
Nem legeltetek már, háborúba megyek.

Garamnak juhaim, én a völgynek megyek,
Kövér füvel többé már én nem etetek.

Az erdőnek fiuk, én a völgynek megyek,
Piros barkóczával befestem képemet.

394.

Ki juhaid azok, melyek ott úgy bögnék?
Azok a Jánosé s Mátyás hajtja őket.

Indulnak a juhok ép a gunyhó felé.
Közeledik a dél, ki fogja megfejni?

Csodálkozik a baes, hogy nem jön a bojtár,
Baes feji a juhok, a bojtár távol jár.

Hej már az a juhnyáj legel a Garamnál ,
Katona-ruhában sétál már a bojtár.

395.

Az ifju bojtárok juhok legeltetnek ,
S nekem katonának kell lennem , szegénynek.

Juhászok , juhászok , kár a szépségtekért ,
Tövis bokrok közt kitépedt fűrtötökért.

Összekeresgéljük mi a fürteinket ,
S aranyért eladjuk városi hölgyeknek.

396.

Nyáját hajt a juhász fel a bükkös felé
És bográcsot czipel a háta közepén.

Üvölt az őszi szél ott a zöld erdőben ;
Nyáj után a juhász rongyos ködmönében.

Kesereg , kesereg , köfalas bús tanyán ,
Juhot ölt a juhász , meg is vasálták már.

Hej bacso , hej bacso , fekete az inged :
Ki fogja kimosni , ha ninesen kedvesed ?

397.

Hej eper , hej eper , hej epres ágacska ,
Hármas súly nehezül szívem fájdalmára.

Az egyik anyámért, a másik atyámért,
És az a legnagyobb, harmadik, rózsámért.

Szegénységem miatt elhagyott szeretőm,
De én azt nem bánom, látja a teremtőm.

Isten neki, legyek, nem bánom, bárkié,
Ha nem a rózsámé, legyek Istenemé!

Azért hogy elhagyott, nem vész el a világ,
De őt megbünteti az égi igazság.

Büntesd, Isten, büntesd, érzékenyen verd őt,
Azt az én szeretőm', azt a gaz hitszegőt!

398.

Vége van már az én juhász-életemnek,
Már én a baltámat szegre függesztettem.

Voltam egykor bojtár, majd baesóvá tettek,
Juhászokodnám most is, de nincs már mi mellettem.

Az erdőben háltam, erdő volt a tanyám,
Mégis terólad is gondoskodtam, babám!

399.

Már az én juhaim jávor alatt állnak:
Jól tudják, hogy engem megfogni akarnak.

Hej kedves juhaim, mitől se tartsatok:
Felmászom a fára! és ti lenn álljatok.

400.

Nem fogok , nem fogok én Beszterczén lakni ,
Zavaros a vize , nem fogom én inni.

A könél súlyosabb bú nyomja kebelem',
Hogy e földön nincsen vigasztalóm nekem.

Fujdogál szellőcske fákon , szirteken át ,
Hadd szüntesse meg az szívem mély fájdalmát.

S megzúgott a szellő ott a nagy szirt felől ,
De el nem oszlatta a nagy bút szívemről.

Hej , hogy haljak én meg , ha oly bűnös vagyok ?
Ha majd megbűnhődöm , mint más lány , meghalok.

401.

— Semmit sem vétettem , mégis raboskodom
A lipcsei várban éretted , galambom.

— A lipcsei várban jó neked , szeretőm ,
A nép fárad , szánt , vet , s te ülsz a hűvösön.

— Hej babám , keserves a sors , mely engem ért ,
Már ma harmadnapja , hogy mentek hóhérért.

Nem volt a bakónak dolga , de most lészen ,
A siralomházba jőj megnézni engem.

Kedves ezimboráim , ne hagyjatok majd el ,
A zöld jávor alá temessetek majd el.

402.

Hej pajtás , pajtásom , ne gyalázd babámat ,
Ha magad jársz hozzá , miért is gyaláznád ?

Midőn jártam hozzá , mindenki járt hozzá ,
A midőn elhagyám , mindenki elhagyá.

Midőn katonának felesaptam , szólt atyám :
Veled , édes fiam , hijába fáradtam !

403.

Megérett a málna ott a szép Garamon ,
Nem egyszer néztem én utánad , galambom.

Galagonya , málna leng a Garam felett ,
A régi szeretőm irt nekem levelet.

Fekete tintával azt írja ő nekem ,
Hogy én őt keressem ott a regementben.

404.

Nem szalmán halok meg , hanem bős paripán ,
Ha lebukom róla , pengni fog a szablyám.

Az én kifent kardom , az az én hű párom ;
Ha a harcza megyek , híven felhasználom.

Nem halok meg lovon , sem virágos völgyben ,
Meghalok lágy párnán , szeretőm ölében !

405.

Háború lesz , harczra erősen készülnek ,
Nem bocsátlak , rózsám , inkább magam megyek.

Ott a harczban inkább én küzdök helyetted ,
Semhogy én utánad otthon keseregjek.

406.

Voltak szeretőim egyszer tizenketten ,
Eljött egy nagy árvíz , mind elvitte tőlem.

És voltak kedvesim egyszer hetvenheten ,
De a menyegzőnél csak egy volt mellettem.

407.

Hajnalodik , csillag áll a templom felett ,
Hej az én szerelmem mért nem tetszik neked ?

— Nem tetszik , nem tetszik egy időtől fogva :
Alig ösmérek rá — elsápadt arczodra.

408.

Magasan a csillag ott a falu felett ,
Ne nösülj , ifiu , kemény tél közeleg.

Ne nösülj , ifiu , nincs nőre szükség ,
Inkább rozmarinnal ékítsd süvegedet.

Az a zöld rozmarin mindig lesz illatos ,
De ha majd megnösülsz , sorsod lesz bánatos.

409.

Ne igyál, ne igyál,
Csűröd dül oda lenn.
— Hogyha dül, hadd düljön,
Nincsen nőm, gyermekem!

410.

Istenem, Istenem,
Ott a magas égen,
Hogyha fogat adtál,
Adj kenyeret nékem.

Ha kenyeret szelnek,
Késsel méregetik,
Hogyha nyújtják felém,
Rá hullnak könnyeim!

411.

Hej ha megmondaná ott kün az a lóca,
Kedvesem hány csókot hintett az orezámra?

Hej már az a lóca négyfelé törve van,
S kik rajta ülének, öszök mint a galamb.

412.

Mi bajom, mi bajom,
Oh édes teremtőm,
Hogy hozzám nem tapad
Az az én szeretőm!

Istenem , Istenem ,
 Mért büntetsz úgy engem ?
 A kit hön szeretek ,
 Azt nem adod nekem.

Hol valék én , midőn
 Ajándékot adván ,
 Mindenki egy almát ,
 Csak én felet kaptam ?

Hol valék én , midőn
 Ajándékot adván ,
 Mindenki szép legényt ,
 Én özvegyet kaptam ?

Mondd meg nekem , mondd meg ,
 Hej te öreg özvegy ,
 De el ne ámits ám :
 Hány a te gyermeked ?

— Itt e szögletben négy ,
 Öt ül a másikban ,
 Összesen csak kilencz ,
 Kedves galambocskám !

413.

Libasereg fürdik
 A csendes Dunába' ,
 A leghőbb szeretet
 Dül mindig dugába.

Hej szép éjeim , de
 Elvesztegettelek ,

Midőn egy jött-mentért,
Lányka, őriztelek.

Őriztelek hiven,
Mint az én kincsemet,
S eljött egy más legény,
Elvitt tőlem téged.

Sirjatok, szemeim,
Ejtsetek könyeket,
Felejtsétek azt el,
A kit szerettetek.

Sirjatok, szemeim,
De hijába sirtok;
A kit szerettetek,
Birni nem fogjátok.

Sirass engem, lányka,
A táborba megyek,
Nem lelsz az enyémnél
Soha hivebb szívet.

414.

Midőn a hold feltűnt,
Ha eljöttél volna,
Ép a menyegzőre
Érkezhettél volna.

De hogy el nem jöttél,
A midőn mondtam,
Az én jobb kezemet
Más legénynek adtam.

Hijába csábitál
 A zöld nyirfa alá,
 Jőj nézni, mint viszik
 Kedves Zsuzsikádat.

Viszik galambodat
 Vasalt szép szekeren,
 S a legény mellette
 Űget szilaj ménen.

Hej a mint az a mén
 Tombol jó kedvében,
 Ugy az a Zsuzsika
 Zokog a keservében.

415.

Ne mondd, ne leányka,
 Hogy szeretőd voltam,
 Magam nyitottam meg,
 És magam bezártam.

Ne hivatkozzál, lány,
 Egyedül énreám,
 Káros ítéletet
 Mondhatnának rólam.

Kár érte, nagy kár,
 Hogy elvitte az ár:
 Elvitte a legényt
 A Dunába az ár.

Hej legény, szép legény,
 Ne hallgass a szóra:

Megcsalnak a lánynyal,
Ki tehet majd róla.

416.

Országut mentében volt kedvesem nékem ,
Nem volt annak párja Nyitra vármegyében.

Arany volt a haja s tulipánok rajta :
Elszerette tőlem az az uri fajta.

417.

Válogatás.

Vala két szeretőm ,
Zsuzsikának hívták ,
A templomon végig
Mentek mint a libák.

Hopszasza, van most már
Szeretőm vagy négy pár ,
Nyolcz , kilenez , közöttök
Válogatnom nem kár.

418.

Ne verekedjetek.

— Négy szép szeretőeském,
Mért verekedtetek ?
— Éretted, szép legény ,
Mert szeretünk téged.

— Négy szép szeretőeském,
 Ne küzdjeteK értem:
 Közületek nem lesz
 Feleségem egy sem.

419.

Még várok.

Még nem megyek férjhez ,
 Még egy kissé várok ,
 Szürke szemeimnek
 Még kedvére járok.

Még nem megyek nőül
 Vagy két esztendeig ,
 Magam mellé rakom
 Ágyam lágy párnáit.

Mint a telt tányérról ,
 Addig válogattam ,
 Mig válogatásom
 Díját meg nem adtam.

420.

Fel a bérez-, fel a bérez-,
 A bérczre ut vezet ,
 Az én szeretőmből
 Mily szép menyecske lett !

Fel a bérez-, fel a bérez- ,
 A bérczre visz ösvény ,
 Az apám jó ember ,
 Én csavargó legény !

421.

Lovaim', lovaim' meglegeltettem már ,
Éjről éjre suton az én szép rózsámnál.

Hogy én korhely vagyok , mondja a rossz világ ,
Pedig nem iszom mást , egyedül pálinkát.

Pálinka , pálinka , mivé tettél engem ?
Mebénítád lábam' , megzavartad fejem'.

422.

Ütközet.

Nagy ütközet történt
István idejében ,
Párja nem lesz többé
Soha ez életben.
Történt ez ütközet
A magyarok földén ,
A vad pogányokkal
Tótok megütközhvén.
E esata vivatott
Ős Esztergom mellett ,
A fél Garam vizét
Piros vér festé meg.
Piros vér folydogált
A szöke Dunába :
Az átkozott pogányt
A keresztyén vágta.

HARMADIK CSAPAT.

TÖRS KÁLMÁNTÓL.

423.

Seb és ír.

Olajfa, olajfa, zöld olajfalevél,
Mondd meg, a galambom merre jár, merre kél?
— Ott jár szűk ösvényen, sötét berket kerül,
Fehér kezeivel forró könyűt törül.

Fülmilék, fülmilék, énekes madárhad,
Mondjátok meg, kérlek, rózsám merre járhat?
— Ott jár a bérékben, ép kardot köszörül,
Szép szeretőjeért harczolni kényszerül.

— Vágjatok, vadászok, össze, ne szánjatok,
Egy cseppnyi piros vért bennem ne hagyjatok.
Vágjatok még jobban, jobban! Mit bánom én,
Ezer ennyi seb sem sok a galambomér'.
Ő nem tudja, hogy én alélok, ájulok,
Küldjetek el érte, talán felgyógyulok.

Megtudta a leány, oda jött sebesen,
Felzokogott ifja fölött keservesen.
Elállott a vérzés, hova könye esordúlt,
S melyre esókja esett, az a seb begyógyult.

424.

A testvérek.

— Hej , szeretőd én csak úgy leszek ,
Ha bátyádat megmérgezed.
Én édes Istenem !

— Hej , már hogy is mérgezhetném meg ,
Nem tudom e mesterséget.
Én édes Istenem !

— Hej , mérges kigyó zöld erdőbe ,
Eredj , fogj egyet belőle.
Én édes Istenem !

— Hej , vágd el szépen három felé ,
Három tálba tegyed belé.
Én édes Istenem !

— Hej , a bátyám már lovat hámoz ,
Az erdőből festett fát hoz.
Én édes Istenem !

— Hel , mi étel az ? mi a patvar ?
Tele vele pitvar , udvar ?
Én édes Istenem !

— Hej , jó bátyáeskám , kerülj belül ,
Egyél csak e jó levesből.
Én édes Istenem !

Hej, a mint az egy tálból evett,
Egyik areza halavány lett.

Én édes Istenem!

Hej, a mint a másból is evett,
Mindkét areza halavány lett.

Én édes Istenem!

— Hej, hozd el, hugom, a fejelem',
Hadd hajtom rá fájó fejem'.

Én édes Istenem!

Hej, hozz egy kis bort, fáj a szivem,
Azzal talán megenyhitem.

Én édes Istenem!

Hej, az a borral alig tért meg,
Ebből már kiszállt a lélek.

Én édes Istenem!

— Hej, egy jó testvért megétettél,
Még velem is így tehetnél.

Én édes Istenem!

— Hej, rózsza, fehér rózsza terem,
Sem testvérem, sem kedvesem.

Én édes Istenem!

Hej, egy jó testvért megétettem,
Férjre szert még sem tehettem.

Én édes Istenem!

Héj, virág, fehér virág terem,
Se' testvérem, se' gyermekem,

Én édes Istenem!

Hej, madár ül az eresz felett,
A bátyámról zeng éneket.
Én édes Istenem!

Hej, fülembé követ ezövekeljete,
Ne halljam én ez éneket!
Én édes Istenem!

425.

A rabló szegény felesége.

— Jankó, Jankó, gonosz zsvány! . . .
Ha úgy ismernéd a törvényt,
Mint az erdőn minden ösvényt!
Éjjel mégy el, éjjel térsz meg,
S mit hozol a feleségnek?
Inget csúrig harmatosan,
Baltát nyélig vérpirosan.
. . . Csücsülj, csücsülj, kis csecsemő! . . .
Csak azt tudnám, mi lesz ebből?
Olyan lesz-e, mint az atyja,
Isten adta kiesi fattya?
Darabokra tépem széjjel,
Varju, holló temetné el!—
— Édes kedves feleségem,
Ugyan hogy is szól a dalod,
Mikor fiadat ringatod?
— Nem dallok én, drága férjem,
Csak azt súgom lágyan, szépen:
Hogy milyen szép kis csecsemő,
S tépelődöm: mi lesz ebből?
Lesz-e olyan, mint az atyja,
Isten adta kiesi fattya?

Megfürösztném édes borba',
Bepólyálnám lágy biborba.

426.

Haldokló leány.

Hol voltál te ,
Annácskám ?

— Lakziba', lakziba',
Lakziba', lakziba',
Anyácskám.

Mit ettél ott ,
Annácskám ?

— Három halat , sótlanúl ,
Fáj a fejem , majd kigyúl ,
Anyácskám.

Mit ittál ott ,
Annácskám ?

— Borocskát , pirosat ,
Fáj a szívem , meghasad ,
Anyácskám.

Hol vessem meg ágyadat ,
Annácskám ?

— Ott a templom karzatán ,
Fehér oltár zsámolyán ,
Anyácskám.

Mivel takarjalak le
Annácskám ?

— Szép fehér takaróval,
Gyalult fenyődeszkával,
Anyáescám.

Hogy hagysz itten,
Annáescám?

— Oh nehezen, nehezen,
Ugy fáj itt a — szívemen,
Anyáescám!

Hogy hagysz itten,
Kedvesem?

— Nehezen, keservesen,
Szerelmes szerelmesem,
Édesem!

427.

A révész.

Ott ült Jankó a víz mellett,
Merre epret szedni mennek.

Minden embert átvitt rajta,
Rózsáját a parton hagyta.

— Mért hagysz, Jankó, itten várni?
Megfizetek úgy, mint bárki.

Betette a dereglyébe,
Ment vele a víz mentébe'.

A hogy a közésre ére,
Megfordult a dereglyéje.

Megkötözte kezét , lábát ,
Kioltá szeme világát.

— Én kedvesem , szerelmesem ,
Hová tetted a két szemem' ?

— Ott a szemed , ott . . . tudod hol ?
Hol a hullám sarat esókol.

— Én kedvesem , szerelmesem ,
Hová tetted a két kezem' ?

— Trencsén mellett puha pázsit ,
Ott az egyik , ott a másik.

— Én kedvesem , szép virágom ,
Hova tetted a két lábam' ?

— Buda mellett egy halom van ,
A te lábad , szivem , ott van.

— Jankó , Jankó , inged véres ,
Mit csináltál , mondd , mi vér ez ?

— A galambom ablakára
Turbékolni gerle jára.

Nem alhattam el iniatta ,
Mig a lelkét ki nem adta.

— Jankó , Jankó , rossz hirt mondok :
Jönnek érted a drabantok.

— E rossz hirtől én nem félek ,
Beesülettel halok , élek.

Kivágom magam' kardommal ,
Kilövöm a pisztolyommal.

A treneséni harang kondúl ,
Jankót kergeti a pandúr.

Nagyszombati harang néma ,
Utólérik Jankót még ma.

Utólérték a pallónál ,
A hol két szép leányzó áll.

Korponán át átkisérik ,
A leányok sirva nézik.

Az egy sir, a más nyöszörög ,
Jankó lábán békó csörög.

Egyik sir , hogy a testvére ;
A másik , hogy vőlegénye.

— Nézz elődbe , mit lát szemed ?
A mit ott látsz , mind a tied.

— Akasztófát látok arra ,
Fehér galamb gyászol rajta.

Hej ha én azt tudtam volna ,
Hogy én fogok függni róla :

Szépen kifestettem volna,
Megaranyoztattam volna.

Rózsám haja sűrű sátra,
Borúlj az akasztófámra.

Fehér karok, karoljátok
Által az akasztófámat.

FOGLALAT.

	<i>Lap</i>
A TÓT NÉPDALOKRÓL SZEBERÉNYI LAJOS	III

TÓT NÉPDALOK.

I. CSAPAT SZEBERÉNYI LAJOSTÓL (1—253) . .	3
II. CSAPAT LEHOCZKY TIVADARTÓL (254—422) . .	168
III. CSAPAT TÖBS KÁLMÁNTÓL (423—427) . .	255

MAGYAR-OROSZ NÉPDALOK.

A HAZAI NEM-MAGYAR AJKÚ

NÉPKÖLTÉSNET TÁRA.

MÁSODIK KÖTET.

MAGYAR-OROSZ NÉPDALOK.

KIADJA

A KISFALUDY-TÁRSASÁG.

PEST.

AZ „ATHENAEUM” TULAJDONA.

1870.

MAGYAR-OROSZ
N É P D A L O K.

FORDÍTOTTA

FINCICKY MIHÁLY.

KIADJA

A KISFALUDY-TÁRSASÁG.

PEST.

AZ „ATHENAEUM” TULAJDONA.

1870.

Értekezések a Magyar Tudományos Akadémiáról

1870. évi ülések

A Kisfaludy-Társaság, keletkezése óta, egyik fő feladatának tekinti a magyar népköltészet termékeinek gyűjtését. Ebbeli törekvései azonban fél-szegek, ha a magyar népköltészet fölkinéselésében elő nem mozdítják ama szláv, oláh, német ajku népek, melyekkel az országos élet egysége a magyart egy ezredéve összeforrasztotta s melyeknek költészete valamint táplálkozott a magyar népköltészetből, ugy viszont maga is táplálta ezt.

A Társaság ennél fogva magyar népköltészeti kiadásait honunk más nyelvű népeinek költészeti kincseivel óhajtja kiegészíteni, s e végből mind-azokat, kik valamely nem-magyar ajkú néptársunk költészetét ismerik s e mellett magyarul is tudnak írni, föl hívta és föl hívja, hogy a népköltészeti maradványokat, legalább a becsesbeket, mind a magyar irodalom, mind az illető nép irodalma érdekében, fordítsák le és küldjék be.

A Társaság oly szerencsés volt, hogy hazai, nem-magyar ajku népköltészetünk tárát 1866-ban

egy tetemes tót népdalgyűjteménynyel megindithatta. Most e tárnak második kötetét, a magyar-orosz népdalok gyűjteményét nyújtjuk át, megújítva az óhajtatást, vajha ezt többi népeink költészeti termékeinek kötetei minél gyorsabban és sűrűbben követhetnék.

Pesten 1870 augusztus havában.

Greguss Ágost,

a Kisfaludy-Társaság titkára.

E L Ő S Z Ó.

Midőn 1866-ban a „Tót Népdalok“ egy jókora kötetben megjelentek, s elolvastam a Kisfaludy-Társaság titkárának a dalok elé irt ajánló szavait, melyekben óhaját fejezé ki, hogy az országban lakó más, nem magyar ajku nép dalai is bármihamarabb összegyűjtetnének, és egyenes felhívását, hogy azok, kik a különajkunépek dalait ismerik, a Társaságot célba vett gyűjtésében támogatassák: elhatároztam, hogy a Magyarországon lakó orosz nép dalait, a mennyire lehet, gyűjteni fogom, gyűteményemet a Társaság rendelkezése alá bocsátandó.

Az eszme akkor annyival inkább tetszett nekem, mert a Lehoczky Tivadar által közzétett „Magyarországi orosz népdalok“ czimű könyvön kívül más efféle gyűteményt nem ismertem; sőt tudtommal orosz nyelven máig sem létezik ilyen; az előbbi pedig kiválóan beregmegyei dalokat tartalmazván, a máramaros-, ung-, zemplén- és sárosmegyei dalokat amugyis csekély számaival nem képviselte. Ket-

tős érdek ösztönzött tehát a gyűjtésre: egyik, hogy a népköltészeti kincseket, ha mindjárt fordításban is, megóvjuk az enyészettől és fentartsuk a jövőkor számára; a másik a Kisfaludy-Társaságnak a népköltészet ilyféle fölkincselésénél követett irányelve.

Mindkét tekintet elég fontosnak látszott előttem arra, hogy időt s fáradságot nem kimélve a gyűjtést megkezdjem, melynek ha lenne eredménye s némi érdeke, csak a Társaság hitelét emelné; azonban jól tudom, hogyha nem támogattak volna egyes buzgó beküldők, gyűjteményem soha sem nőtt volna ki magát azzá, a mi. Nem mulaszthatom el ennélfogva nyilvánosan is köszönetemet mondani mindazoknak, kik⁶ küldeményeikkel engem támogattak. Többen nyomtatott gyűjteményekre is figyelmeztettek, de ezek mind Lengyelországban jelentek meg és kis-oroszországi dalokat tartalmaztak; egyikben mindamellett, mely egy magyarországi születésű s itt nevelkedett egyházférfi gyűjteménye — saját bevalása szerint is — számos magyarországi orosz népdalt találtam, melyeket annyival inkább használhattam, mert nálunk is általában ismertek és itt valának gyűjtve.

Az így egybegyűjtött anyagból szedtem össze a jelen kötetet, s ezt azon reményben bocsátom a nagy közönség elé, hogy azt egyszerüségével mellett is méltánylással fogja fogadni. A nélkül, hogy biztos kalauzon lett volna az elrendelésnél, úgy iparkodtam mégis gyűjteményemet egybeállítani, hogy

minden egyes dal befejezett, érthető egészet képezzen; bár a beküldött dalokból többet is fordithattam volna, de sok beküldő a legszebb dalnak csak egy versszakát, vagy többet ugyan, hanem csonkán, befejezetlenül küldvén be, lehetetlen vala azokat átvennem, s így nem egy szép dalt ki kellett hagynom.

A mi az orosz népre vonatkozó történeti s népismereti adatokat illeti, ezekről Lehoczky Tivadar, „Magyarországi-Orosz Népdalok“ czimű könyvében, hosszasan értekezik, s így tán fölösleges e tárgyról ismételve szólni; de áttérve a dalok magyarázatára, némelyeket mégis meg kell jegyeznem.

Mint minden nép, úgy az orosz nép is, sajátos viszonyainál fogva, jellegét ama dalaiban mutatja ki leginkább, melyek közvetlenül életviszonyait tárgyazzák, s nem egy helyen bő magyarázatát leljük gondolkozási képességének, felfogásának. Elmondhatni, hogy az orosz nép mélyen érző kebelével van megáldva, mert helyzetét, életmódját, szokásait dalaiban ismerteti s minden alkalomra van kadenciája; legtöbbször azonban a természettel foglalkozik; másrészt nem hányzik nála a gunyoros hang se. Dalai telvék hasonlatokkal, melyeket közvetlen megfigyelés által a természet szépségeinek hatásából von el, hogy azokat összefüzze, s erőteljesebb szint adjon indulatainak. Az olvasó bőven fog ily hasonlatokkal találkozni, sőt több helyen ismétléseket, köznapi dolgokat is vehet észre a hasonlatokban; de ez ismétléseknek is megvan a ma-

gyarázatuk. Ritka nép oly dalos, mint az orosz, mely az élet mindennemű helyzetét oly alkalmosszerűen tudná dalaiban feltüntetni; innen van, hogy az orosz nép egy végben képes a legkülönbözőbb tárgyakról, érzeményekről dalolni, mint azt „kolomejkáiban“ látni.

Megjegyzésre méltó, hogy az orosz nép dalait kolomejkáknak nevezi, mely név hihetőleg a lengyel-orosz Koloméja falutól ered. Mondják, hogy e falut s vidékét nagyon dalos nép lakja, a szomszéd Máramaros megye éjszakkeleti részén lakó orosz nép pedig gyakori érintkezés által egészen magáévá tette a kolomejkákat.

Valamint más orosz dalokban, úgy a kolomejkákban is megvan az a sajátos öszhang, mely a népdalok hatását emeli; a kolomejka négy soros versszakból áll, közönségesen azonban rövid sorokban írják, mint az gyűjteményekben is látható, s kivétel nélkül négy és három lábu trochaeusokban.

A kolomejkákon kívül vannak még más formájú dalok is, de legszokottabb, leghasználtabb forma az előbb említett, s az olvasó e gyűjteményben ebből talál legtöbbet.

Az orosz nép, úgy mint a tót is, mert a magyar néppel közel szomszédságban él, dalai közé nem egy magyar dalt vett föl, noha azokat átalakítá; ilyeneket gyűjteményembe nem igen vettem föl.

Végül a fordításról egy pár szót. Lehet, hogy az olvasó itt-ott a fordítást nem fogja kielégítőnek

találni; de figyelembe kérem vétetni, hogy a népdalok fordításánál inkább az eredetinek értelmére, annak hű visszaadására kell törekedni, s nagyon érzem, hogy e tekintetben sok helyt tán túl lelkiismeretes is voltam.

Fincicky Mihály.

MAGYAR-OROSZ NÉPDALOK.

1.

„Ah elmegyek, el én.
 Át dombon, völgyeken:
 Ne lássam őt soha,
 Ha nem szánták nekem.

Ha nem szántak nekem,
 Oh lány, Isten veled!
 Isten veled, leány!
 Szerettem hű szived’.

Szerettem hű szived’
 Négy hosszú év alatt,
 De négy vasárnap, ah!
 Egyszer sem láttalak.

Egyszer sem láttalak
 E négy vasárnapon;
 Másnap szívünk de fájt
 A búcsúszózaton.”

Szegény ifjút a zöld
 Ligetben gyötri láz;
 Haldokló lányt takar
 A szülői ház.

Harangok zugnak a
 Kedves leány után;
 Szegény fiúnak a
 Farkas üvölt csupán.

Siratja a leányt
 A bús apa, anya;
 Szegény fiu felett
 Károg hollók raja.

2.

Kertben járok, kelek,
 Cseresnyét ültetek;
 Oh mondd, anyám, hova tovább
 Nőtlen mivé leszek?
 „Nőjj csak, te börvingcsém,
 Szép örökzöldecsém;
 Még ifju vagy, hova nősülsz
 Kedves gyermekecském?“

Nőjj csak, te börvingcsém,
 Szép örökzöldecsém;
 Mulass, mulass, s csak úgy nősülj
 Kedves gyermekecském;
 S özvegy asszony lányát
 Kérd meg, legyen mátkád;
 Zöld koszoru van a fején
 S a gyepen tesz sétát.“

Hisz e leány soh'sem
 Volt nekem kedvesem;
 Mint valami királyné, úgy
 Sétál ő a gyepen.
 Mellette sem állni
 Nem t'om eltalálni,
 Mikor emeljem kalapom,
 Jó estét kívánni!

3.

Oda nézek én az aljba,
Látom ott a dülöt;
Ki akarja elszeretni
Ezt a kis szeretőt?

Hogyha el is szeretik őt,
Csak meg ne csókolják,
Mert szívemet búbánattal
Keseríteni fogják.

4.

Azon voltál, erőttétél,
Hogy csak szeresselek;
Most azon vagy, csak azt nézed,
Hogy hagyj itt engemet!

5.

A fecske már repdes,
Jelenti, hogy reggel:
Ereszsz, rózsám, haza,
Mert a szülöm megver.

Mert kikapok otthon,
Az apám majd elver,
A mért jól nem tartám
Lovaim' az éjjel.

„Hátha csontig vernek
Engem is miattad,

A nagy szerelemből
Távozni nem hagylak.“

6.

Már én azon nem bámulok,
A rózsám mért oly szép,
Hisz a fényes hajnalcsillag
Tegnap lehullt mellé.

Hulltában a hajnalcsillag
Ömlött szerteséjjel,
Kedvesem meg felszedte és
Magára ölté fel.

7.

Találgattam, barátaim,
Mit huz a hegedü:
Hát a kertben dalol lánykám,
Az a barna szemü.

Találgattam, barátaim,
A nap le miért szállt:
Hát biz az én galamboeskám
A tornácban sétált.

8.

Oh én édes szép galambom,
Szeret téged minden;
Fájni fog a szivem, soká
Ne állj közelemben.

A míg, rózsám, én szeretlek,
Minden ember szeret;

Hanem ha én abba hagylak,
Mindenki elfeled.

9.

Én gázoltam le a fűvet,
Én kaszálok le is;
Én boszantám fel rózsámat,
Én követem meg is.

10.

Hej te adta, Isten adta,
Gyöngy adta kis babám;
Ki van festve a kapueska
Galambom udvarán.

Ki van festve a kapueska,
Nem birom kinyitni;
Kit halálba szeretek, nem
Tudom elfeledni.

11.

Ment a lány a falu alatt,
S faluba benézett,
Czifra kivarrt ingujjakkal
Csalták a legények.

Mit ér a kivarrott ingujj,
Ha vászna nem fehér?
A fehér arez, ha nem piros,
A legénynek mit ér?

12.

Nem megyek én más vidékre,
De otthon sem leszek;
Megtetszett egy lányka nekem,
Vele összekelek.

Szép feketék a szemei,
Enyéim sötétek;
Ha mi egybekelnénk, mily jól
Összeillenének.

Szeretlek én, szép galambom,
Szeretlek, szeretlek;
Várj még reám őszig, akkor
Szívesen elveszlek.

13.

Hej szemeim, szép szemeim,
Min merengtek mélyen?
Elmerültünk barna szemü
Kis leány szemében.

14.

Olyan az én rózsám
A lányok közt épen,
Mint csillagok közt a
Holdvilág az égen.

Ha felleg nem volna,
A hold világítna;
Szeretném a rózsám,
De a világ tiltja.

15.

A mogyoróbokor, ha zöld,
Nem ég, csak füstölög;
Hitegeti lány a legényt,
Szerelme nem örök.

A mogyorós zöld bokra hát
Mégis csak elégett;
Szerelmünk csak titkon maradt,
De el nem enyészett.

16.

Az iharfaágon,
A juharfagalyon;
Két hü galambocska
Elült alkonyaton.

Soká ültek együtt,
Soká enyelegtek,
Szárnyaikkal egymást
Befödni siettek.

Egyszerre vadászok
Jöttek a berekbe;
Feléjük célloztak
S rálöttek a himre.

A himet lelőtték,
A nőtényt elfogák;
Messze Dunántulra
Szegényt elhurczolák.

A nöstény galambka
Nem iszik, nem eszik;
Juharfa alatt bűg
S mind egyre könyezik.

„Hát miért nem iszol,
Hát miért nem eszel?
Juhar alatt annyit
Ugyan mért könyezel?”

Oh hát minek egyem,
Oh hát minek igyam?
Megölték páromat!
Hogy éljek magamban?

„No azon te ne sirj,
Soh'se busulj, mondom,
Válaszsz ott magadnak,
Van hétszáz galambom.”

Voltam én már köztük
S mind megtekintettem,
De nincs olyan, a kit
Megszeressek itten.

Szép volt szöke párom,
Gyönyörű galambka,
Barna volt szemöldje,
Sima volt az arca.

Voltam én már köztük,
Mind megtekintettem;
De nincs olyan, a kit
Megszeressek itten.

17.

Pokrovától *) Sz.-György napig
Szerettelek, babám,
A míg csak ki nem fakadt a
Juhar a Magurán.

Most már szeresd, a mé'k tetszik,
A melyikre vágyol,
Mert elszakít a sors minket
Örökre egymástól.

Oh megválok, rózsám, tőled,
Megválok, megválok;
Valakinek öröm lesz az,
De nekem csak átok.

18.

Azt gondolod, balga fiu,
Hogy én tán szeretlek?
Pedig hát én téged csak szép
Szóval édelgetlek.

*) Mária ünnepe, mely októberben esik. Jelentése onnan jö, hogy Bizáncz ostroma alkalmával, midőn már a görögök minden reményöket elveszték a várost megmenthetni, főpapjok buzgó imát mondott az Istenhez, s még azon éjjel megjelent neki ál-mában a szent szüz és egy takarót borított a város fölé. Ez álom a város megmentését jelképezte, a minthogy a város csakugyan megmenekült az ostromlóktól. Ennek emlékeül tart-ják a görög szertartásuak ez ünnepet, mely nevét a takarótól (pokrova) veszi.

Ajándékot adtál, bolond,
 Én balga elvettem;
 Azt hitted már, hogy szeretlek,
 S én meg csak nevettem.

Azt gondolod, bolond fiu,
 Hogy a tied leszek?
 Lábbal tiprom majd a gyönyört
 S rajta búbajt veszek!

19.

Jó nekem, itt anyám,
 Tisza partján lakni,
 Ide jár Ivánka
 Ökröket itatni.

Zöld erdő mélyibe'
 Dalol a madárka,
 Jó itt szeretközni,
 Mert senki se látja!

20.

Ne járj, Iván, a viz körül,
 Mert a vízbe esel;
 Ne szeresd más feleségét,
 Mert tölem elesel.

Elszakadt a gránátsorom,
 Lehullt belőle sok;
 Ne szeresd más feleségét,
 'Sz halott még nem vagyok.

21.

Majorána bokor virit
Kis kertem közepén;
Ha nem látom kedvesemet,
Holtra betegszem én.

Elmegyek én a havasra
S a mesgyén ballagok;
Ha nem látlak, kedvesem, egy
Hétig beteg vagyok.

22.

Nincsen nekem már kedvesem,
Vége szerelmemnek!
Járok kelek minden felé,
S soha nem szünöm meg.

Hej kimegyek a hegyre, és
Sirok keservesen,
Hogy én többé meg nem tudom
Találni kedvesem'.

23.

Ha úgy néha elgondolom,
Mennyire szeretek,
Orczáimon nem csak egyszer
Folynak sűrű könyek.

Ha úgy néha, mult napjaim,
Reátok gondolok,

Sírnom kell, és a világról
Tudni se akarok.

24.

Anyám, édes anyám,
Bezárult a szívem,
Nincs olyan kules, a mely
Kinyitná azt nekem.
Lakatost se lelek,
Kinél kulcsot vegyek.

Csak fujdogálj, te szél,
A magas hegyekben,
S fujd el az én nehéz
Bánatimat innen.
Fujdd el őket messze
S ne térjen meg egy se.

Oh édes Istenem,
Mi rosszat tehettem?
Hogy én a szívemet
Csak úgy elvetettem.
Ki önként elveti,
Helyét az nem leli.

25.

Ne vagdalj, ne vagdalj,
Csak zöld ágak hullnak;
Ez évhen hozzád már
Engem úgy se adnak.

Ne vagdald, ne vagdald
Azt a magas tölgyfát;
Olyat végy magadnak,
A ki hű lesz hozzád.

Még nem is vágtam, már
Hullnak a forgácsok;
Meg se kértelek, s már
Utam' kiadtátok.

26.

A ki vizet akar inni,
Tisztítsa a forrást;
A ki akar feleséget,
Nevelje a leányt.

Kitisztítám a forrást már,
Marha jár rá inni;
Kineveltem a leánykát,
S más fogja elvenni.

27.

Rádülök a juharfára,
A juharfa zöld már;
Hej miattad siránkozom,
Eszem csak rajtad jár

Hej utánad sir a lelkem,
Miattad bánkódom,
Hogy tudtalak szeretni én
Két évig ily módon!

28.

Nem látom a rózsám',
A házát se látom;
A nagy fájdalomtul
Haza jön halványon.

Hej ha egy kis ablak
Lenne a padláson,
Meglátnám, merre jár
Az én rózsaszálam.

Hej ha egy kis ablak
Lenne a kamarán,
Meglátnám, merre szánt
A rózsám oly korán.

Szántogat, szántogat
A magas hegyeken,
Szép haját a szellő
Lengeti esendesen.

Hej be jól is számlik
Az ugar a hegyen,
Mert azt a galambom
Nekem szántja, nekem.

29.

Nehéz ám azt s nem oly könnyű
Kitudni, találni,
Kiből tudna, de igazi
Jó szerető válni.

Azt szeretném én, ifju lány,
Hogy abba szeressek,
A kit az én jó Istenem
Párul szánt szívemnek.

30.

Oh én édes kedves szülőm,
Szerelmes jó anyám,
Oh csak ahhoz ne adj, kit nem
Szeretek igazán.

Az ily hűség keserűség,
Keserűbb mint bármi:
Verni fog majd, bármit tegyek,
S nem fog engem szánni.

Oh adj inkább ahhoz, anyám,
Kit forrón szeretek;
Ha rossz lesz is irántam, én
Rá egy szót se teszek.

Ha nem lesz is, édes anyám,
Mit innom, mit ennem:
Csak legyen hol, édes anyám,
Ki mellett pihennem.

Kis patak fut csörgedezve,
Átalugrom rajta:
Adj már férjhez ahhoz, anyám,
Ki szívemet birja.

Oh nem adtál ahhoz, anyám,
A kihez akartam;

Most már engem a fájdalom
Meglátogat gyakran.

31.

Ott voltam egészen,
Ott voltam a mennyben;
De hogy rózsám' láttam,
Leugrottam menten.

32.

Megcsókolom, kedves lelkem,
'Jobb arcod', mint illik;
Hadd nyílaljon elleninkbe,
Másfél évig mindig.

Kis kertemben kivirított
A rózsafa mégis;
Fehér fiu a szeretőm,
Fehér vagyok én is.

Leszállt a nap sugara már
Hegyeiről a völgybe;
Ugy szeretem azt a fiut,
Majd meghalok érte.

Oh szeressük, kedves lelkem,
Egymást csak titokban,
A hol sokan vannak együtt,
Ne álljunk meg ottan.

Juharfa van a malomnál,
Malom körül gát van;
Eszembe', volt rózsám, mikor
Mással szóba álltam.

33.

Édes kedves, ne kötődjél,
 Akkor én se fogok :
 Mert ha mással beszélek is,
 Csak rád kacintgatok.

Ne aggódjál, rózsám, hogy a
 Világ engem megszól;
 Akár mennyi csókol is meg,
 Jut neked is abból.

34.

Busulok én, édes anyám,
 Ől a bú engemet:
 Szerettem a galambomat
 S ő másba szeretett.

Mit fogsz, rózsám, cselekedni,
 Megházasodol tán?
 Ha nem veszed azt, ki szeret,
 Hogy fogsz élni aztán?

35.

A galambom olyan szép volt,
 Mint a hold világa;
 De fájdalma fölemészté,
 Oh oda van már ma.

Lement már a hold világa,
 Ugy elsötétedett!

Az én rózsám szerencsétlen
Órában született.

Felejtsd , rózsám , szerelmed' , s hagyj
Békét kedvesednek ,
Mert ellenink mindenfelől
Rágalmazni kezdnek.

Rágalmazzon akármennyi
Ugy a hogy csak tudnak :
Jön még idő , a mikor majd
Végre elnémulnak.

Ellenségim , titeket az
Mit bánt , hogy létezem ?
Hogy rózsámat életemnél
Én jobban szeretem ?

Mig napsugárt lát a szem , mig
Testben lélek vagyok :
Szerelmemnek tárgya maradsz ,
Édes kis angyalom.

36.

Mind a kettő egyért hevül ,
Kié fog már lenni ?
Akár enyém , akár tied ,
Nem dönti el senki.

Hej barátim , a leányon
Nem kell verekedni :
Megmondja majd maga , hogy kit
Akar ő szeretni.

37.

Áll a füzfa a vizparton,
Bele ér a lombja;
Istenem, hogy nem bizhatunk
A fiatal korba'!

Oda adnám a világot
Érte, ha lehetne,
Hogy fiatal lehessen még
Egyszer életembe'.

38.

Füstölög a forgács,
S még tüzet se raktam;
Nem is szerettem, s már
Aggódnak miattam.

39.

Hej szememre hányják, anyám,
Szememre, szememre,
A mért engem rútnak szültél
Erre az életre.

Oh aranyos édes anyám,
Kedves édes anyám,
Hánytorgatják, a mért ninesen
Fekete szempillám.

Esik eső az utasokán,
Hogy nagy por ne legyen;

Bolond lennék búsulni én
Ily csekélységeken.

40.

Most danolok magamban, mert
Most van hozzá kedvem;
Most nem igen félek én már
Senkitől egy könnyen.

Most fogok én danolni már,
Mikor jó kedvem lett,
Mikor senki nem zavarja
Az én kis fejemet.

41.

Folyó fut a várdomb alatt,
Hüs viz a folyóba';
Megszeretett a galambom,
Mit tehetek róla!

Oh, te jó nagy termetű vagy,
Én kiesiny, alacsony;
Oh te szeretsz eltréfálni,
Én magam is nagyon.

Viz csörgedez a várdombnál
S kigyózva tova megy;
Tréfád miatt hogy felkapták
Nevem' az emberek.

Édes kedves galambocskám,
Aranyos halacskaám,

Sok mihaszna pletykabeszéd
Foly mi felőlünk ám!

Hogyha engem forrón szeretsz,
Ne mondd azt senkinek,
Az emberek úgy széthordják,
Mint szalmát a szelek.

42.

A mig gyermek voltam, addig
Semmit se ismertem;
Azt gondoltam, hogy nem fogok
Szeretni tán sohsem.

De mostan, hogy felserdültem
És a tánczhoz láttam,
Hej magamat nem egy legény
Szívében találtam.

43.

Szeressük hej egymást, babám,
Mig még zöld a levél a fán;
A falevél ha majd sárgul,
Akkor váljunk el egymástul.

44.

Meg lehet azt könnyen tudni,
Ki szerelmes, s kibe :
Mert ha megy az uteza hosszán,
Kacsintgat rá szeme.

Édes kedves lelkem, hej ki
Ne tudna szeretni!

Olyan szépek a szemeid . . .
Hogy csorogna mind ki!

45.

Az én barna szemű rózsám
Olyan csinos gyerek;
Ha rá nézek, hasonlót én
Egyet se ismerek.

Egyik is szép, másik is szép,
Harmadik se csunya;
Köztök az én rózsám olyan,
Mintha festve volna.

46.

Barna vagyok, barna,
Látom én azt magam;
Hogyim barna vagyok,
Uri kedvesem van.

Oh jámbor szeretőm,
Bár inkább meghalnál:
Uraskodnám s zenét
Tartanék magamnál.

47.

Oh add, a szent vasárnapot,
Isten, hogy elérjem!
Büverőm van, hogy a fiuk
Veszni fognak értem.

Van nekem egy olyan füvem,
A szerelem füve,

Hogy a kivel megítatom,
Enyém lesz a szive.

48.

Ne járj, te Gergely,
Fonóba éjjel:
Mert a fonókába'
Megront a sok lányka.

Lobog a tűzeg,
Derelyét főznek;
Hej, Gergely, még téged
Megétetnek s véged!

Vasárnap reggel
Füvekért megy el;
Hétfőn reggel sorba
Szálankint megmossa.

Keddre virradva
Fő a csuporba',
Szeredára kelve
Gergely azt lenyelte.

Csötörtök nap volt,
S a legény megholt;
Pénteken dél előtt
Eltemették hej, őt!

Szombaton a lány
Kikapott aztán
Az anyjától, a mért
Megrontá a legényt.

„No hogy a helyed'
Soha ne leljed!
S legalább Gergelyt
Nem várjuk többet.“

„Enyém se legyen,
Tied se legyen!
Lakjék jól, a hol van,
Nyers földdel, a sirban.“

49.

Mondá anyám, fussak ki
A gabonát aratni,
S gabonát nem arattam,
A barázdán aludtam.

Mondá anyám, mulassak,
Legényekkel vigadjak:
„Mulass, édes leányom,
Nem tiltom én, nem bánom!“

Mulatok is vidáman,
Mint a hal a Dunában,
Mint a hal a napfénynyel,
Én meg ifju legénynyel.

50.

Csak az az egy bajom van, hogy
Én szerdán születtem:
Ne adjatok öreghez, mert
Szakála szúr szörnyen.

Oh adj inkább, anyám, csinos
Ifjuhoz engem,
Hogy viruljak, mint a rózsza
A virágos kertben.

Azt gondoltam, édes anyám,
Hogy az ifju ember;
Hanem biz az, édes anyám,
Csunya egy vén ember!

51.

Aratnék én, kaszálnék,
Ha elvenném a lányt még;
Nem kaszálok, aratok,
A lányra se számolok.

52.

Ne járj annyit a lenföldre
S az áztató mellé:
Én csábitlak téged, utóbb
Anyád még azt hinné.

Pedig én nem csábítalak,
Sem fekete szemem;
Elrontott már téged a sok
Éjjeli szerelem.

53.

Kizöldült a szederinda,
Apró a bogyója;
Minek szerettük meg egymást
Korán, titkolózva!

Bús vagyok én, édes anyám,
Elöl a bú engem;
Engedd, anyám, eljegyezni
A kit megszerettem.

„Édes lányom, édes lányom,
Kedves vagy te nekem;
Ne hajts te még a szép szóra,
Fiatal vagy igen.

Ne adj hitelt a szép szónak,
A sok jó tanácsnak;
Sokkal jobban illel te még
Hajadon leánynak.

Ne bizzál, te kedves lányom,
Nagy ígéretekre,
Jól nézz körül magadon és
Ugy menj aztán férjhe’.”

54.

Oh ne verjeteK meg,
Oh ne szidjateK meg!
Hogyha terhetekre lettem,
AdjateK hát férjhez engem.

Ne adjateK máshoz
Nőül, mint oláhhoz:
Érte égek, elhervadok . . .
Anyám szemében por vagyok.

Oh én édes anyám,
Lányod vagyok talán!

Mért nem tanitottál jobban,
Mikor kiesi gyerek voltam.

Most én már nagy vagyok
És férfit óhajtok;
Sem vént, sem kiesi termetűt,
Szép fiatal, középszerűt.

Hogy a mezőn szántson,
Folyjon gazdaságom,
Engem pedig, szép fiatal,
Asszonyának nevezzen majd.

55.

Nem leszek én német neje,
Kár vón' koszorúért:
Mert a német nagy csapodár,
Szerelemhez nem ért.

Nem megyek én özvegyhez se,
Bár sok zabja legyen;
Inkább megyek Ivánhoz, bár
Egy kévéje sincsen.

56.

Hogyha nekem Gyuri
Lehetne a férjem:
Hivatalnoknének
Beilleném, érzem.

Hogyha nekem Andris
Lehetne a férjem:

Legszebb lennék akkor,
Ugy tetszik énnékem.

57.

Száll a varju a viz felett
S mártogatja szárnyát;
Mondd meg, anyám, Ivánnak, hogy
Ne esalogasson hát.

Mondd meg, anyám, Ivánkámnak,
Mondd meg a lelkemnek:
Ne szerezzon nagy fájdalmat
Bánatos szívemnek.

58.

Köd a völgyben, köd a völgyben,
Köd van a hegyen is;
Fehér havaeska szállongott
És elvitte a viz.

„Igyál, anyám, a korsómbul,
Tele magam mertem;
Csak azt hívjad, anyám, vödnek,
A kit megszerettem.“

„Nem akarok vizet inni,
Inkább kilocsolom;
A vömet én nem szeretem,
Inkább elátkozom.

Haj nem igazságosan él
Ő veled, gyermekem;

Te hozzá hűn ragaszkodol,
S ő hozzád hűtelen!

59.

Ha tudom, nem megyek hozzád,
Bár lánykodtam volna inkább...
Haja, haja, haja, haja,
Szegény árva fejem baja.

Most már minden bajt ismerek,
Későn fekszem, korán kelek. Haja, stb.

Házat, pitvart kiséperni,
A szántóknak enni vinni. Haja, stb.

A kertben rózsák bimbóznak,
S rajta a fiuk birkóznak. Haja, stb.

Nincsen mért ezivakodnotok,
Bár szép, de könnyelmű vagyok. Haja, stb.

60.

A magas hegy alatt varázs-
Füvet ültettem,
Azt rendelte az úr Isten,
A kit nem szerettem.

Azt rendelte az úr Isten
A kit nem ismertem;
Addig, addig válogattam,
Hogy most kicseppentem!

61.

Száll a varju messze földről,
Károg szomorúan;
Férjhez adott engem anyám,
Most már sirat búsan.

No hadd sirjon, hadd sirasson,
Majd el fog feledni;
Mindig mondta, hogy nem tudok
Rajta már tultenni.

62.

Édes kedves rózsám,
Mit mivelteél velem,
Hogy az esték olyan
Keservesek nekem?

„Nem tettem én semmit,
Anyám se tett neked;
Ha tett valaki, hát
Fekete szemem tett.

Szemeim, szemeim,
Csak bajomra vagytok;
Egy éjet nyugodtan
Pihenni nem tudtok.

Mindig csak virrasztok,
Soha se pihentek;
Az ablakra dülve
Csak kitekintgettek.

Szemeim, szemeim,
Hijába kacsinttok,
Ha egyszer nincs, a kit
Szeretni ohajtottok.

63.

Ne forgácsold, oh ne vagdald
A zöldülő tölgyet;
Ne esókolgass, ne ölelgess,
Mikor nem szeretlek.

„Oh ugyan ha nem szeretted,
Minek is vettél el?
Nem kellett vón' világomat
Bekötni keservvel.

Hogyha engem nem szeretted,
Nem kellett elvenni;
Nem vagyok én kerti körte,
Mit megizlelhetni.

A körtét ha megizlelted,
Tovább hajithatod;
De én nálam, fiatalnál
Elhervad szép napod.“

64.

Anyám, édes anyám,
Adjon férjhez engem,
Mert nyakára nővök,
Mint ág az erdőben.

„Ha olyaná nőnél,
Mint erdők fenyüje,
Még sem adnák én,
Szivem egyetlene.“

65.

Hát én már csak magam vagyok
Ezen a világon,
Hogy nekem oly boldogtalan
Szép fiatalságom?

Az emberek rám se néznek;
Mi okuk van rája?
Elhagyott a szerenese is,
Mert éltem oly árva.

66.

Megtudni azt, a lányok hol laknak :
Ablakuknál járt ösvényt taposnak.
Hej látni azt, ki or sz lányt szeret :
Ösveny hozzá petrezselymen vezet.
Meglátni azt, meg, hogy ki kiért ég :
Hozzá simul, azt öleli mindég.
Meglátni azt, meg, kit ki nem szeret :
Távolról vet rá csak tekintetet.
Meglátni azt, meg, a ki még nem nős :
Sima ar zu, asszonyias még ő.
Meglátni azt, meg, a ki már házas :
Halvány arczu, teste pedig száraz.
Jaj a kinek már van felesége,
Ki van annak járva háza vége.

Jajabb annak , a kinek még ninesen :
 Éjszakázik , magát gyötri ingyen.
 Annak is jaj , ennek is jaj , mint a
 Tört fazéknak , a láng hogyha nyalja ,
 Melybe ' alul forr , felül meg kifut ;
 Szereneséje nincs , akárhova fut.
 Én nem tudom , miért nem nősülök ?
 Elmegyek és a folyóba dülök.
 Oh ne fulj be , lelked el fog veszni !
 Ha úgy szeretsz , menjünk megesküdni.

67.

Elment vizért a leányka ,
 A forrásnál maradt állva ;
 Koszoruját elvesztette ,
 A zöld fűben elejtette.

Koszorudat , menj , lány , keresd ,
 Vissza se jöjj , ha nem leled !
 Elment a lány s nem találta ;
 Vissza se tért bánatába '.

68.

Feketék a te szemeid ,
 Mint tövis az ágon ;
 Arczod olyan piros , mint a
 Kecskerágó nyáron.

Oly feketék a szemeid ,
 Mint a tövis bokra ,
 S szemöldeid olyan szépek ,
 Mint ezérna sodorva.

Mikor, babám, végig még a
Kis kertben magadban,
Ugy tetszik, hogy fehér rózsza
Nyilik a nyomodban.

69.

Honnét jön fel a fényes nap?
Leberdin hegy csucsán.
Kié vagy te, kedves kis lány?
A papnéé talán?

„Ha én a papnéé volnék,
Nem így járnék akkor;
Festett cipőt hordanék én
Hétköznapi mindenkor.“

70.

Oh szeretlek, édes kedves,
Szeretlek végtelen!
Véget vetek életemnek
Miattad, kedvesem.

Szerettelek, szép galambom,
A mig leány voltál,
S várok rád, özvegységre
A mig nem jutottál.

71.

Azt gondolod, kis leány, hogy
Hozzátok indultam?

Pedig ha nem tetszem épen,
Lelek mást is utban!

72.

Az alatt a havas alatt,
Ott a falu mellett,
Mondd csak, lányka, mit ígértél,
Hogy a vizet vitted?

„Oh én semmit se ígértem,
Isten bizony, akkor;
Legfőlebb csak azt mondhattam,
Mehetsz, szegény Fedor!“

73.

A széles mezőben
Áll a lovam vélem;
Hull reám a zápor:
Hej, ingem, megázol!

Fehér az én ingem,
Rózsám varrta ingyen;
Egész héten varrta,
Minden nap sirt rajta.

74.

Zöld juharfa tövéből a
Viz lassan csörgedez:
Hej csak az én kis lánykám nem
Ért a szerelemhez.

Zöld juharfa tövéből a
 Viz néha felbugygyan:
 Hej, nem akar szeretni a
 Babám engem jobban.

75.

Foly a patak a vár alatt,
 Rajta egy jégtábla;
 A czukornál, a méznél is
 Édesebb vagy, lányka.

Oh mitől van, kedves kis lány,
 Olyan édes szájad?
 „Bekente az anyám mézzel,
 És az rajta száradt.“

Oh te kedves kis leányka,
 Mitől vagy oly fehér?
 Nem dolgoztál a mezőben,
 Nem volt szádban kenyér?

Olyan kedves, szép vagy, rózsám,
 Kezed oly parányi;
 Kár e szépség neked, lányka,
 Kár arczod rózsái.

76.

Menjünk át a Dunán, Tiszán,
 Vagy ha nem jössz, viszlek, babám.
 „Soha se vigy, mentsen Isten,
 Ugy se maradnék én itten.“

77.

Hej kaszálok, hej kaszálok,
Sarjut vág a kasza;
Elszerették a galambom',
Boldogságom oda!

A világból kivisz engem,
Tönkre tesz egészen,
Hogy rózsámat egy mihaszna
Elszerette tőlem!

Hogy leültem galambomhoz,
Huzódozott tőlem,
Mindjárt tudtam, hogy a rózsám
Nem szeret már engem.

Azt gondoltam, szegény fiu,
Hogy ő engem szeret,
Pedig hát ő csak szavakkal
Édelget engemet.

Három nap és éjjel törtem
A fejemet rajta:
Hogy mindenkit szeret rózsám,
S engem nem akarna?

Oh a meleg havasokról
Hűs szellőeske lebben.
Szeress, rózsám, a kit akarsz,
Segítsen az Isten!

Ha egymásé nem lettünk , mert
Lebeszéltek mások :
Zsebre dugom kezeimet . . .
Jó utat kívánok !

78.

Hej dadada , hej dadada ,
Nem leszek itt mindig ;
Két , három vagy négy év múlva
Nevem ' is felejtik !

Ne sirj , kedves , ne sirj , édes ,
Ne busulj utánam :
Te vagy oka s egy helyett én
Tíz másat találtam.

Ha meghalok , ezt iratom
Sirom fejfájára :
„Meghalt szegény fiu , mert nem
Szerette babája.“

79.

Szeress engem , szeress ,
Czifra szép menyecske :
Mert ha nem szeretsz úgy ,
Felgyujtlak az este.

„Ugyan , te fueska ,
Nem fájna a lelked ,
Ha látnád házamon
A tűz miként terjed ?“

80.

Szántóföldnél jobb szeretem
A rétet, a rétet;
Jobb szeretem a lányokat,
Mint a menyecskéket.

Mert a lánynyal mulathatok,
Mikor kedvem telik;
Míg az ember menyecskével
Bajba keveredik.

81.

Terebélyes cserfa,
Gyökere vizbe ér;
Csókolj meg, kedves, itt,
Hol az ut félretér.

Megkötöm a lovam'
Zöld eserje bogához,
S jó napot kívánni
Betérek a lányhoz.

Fiatal a leány,
Zöld a eserje ága;
Pej ló van alattam:
Jöjj velem, leányka.

82.

Két zöldülő hegy közt, messze,
A völgy oldalába',

A közt a két hegy közt lakik
Egy szerelmes lányka.

Le kell azt a hegyet hordni,
Völgyet bekapálni:
Galambomhoz, hogy szabadon
Tndjak én ellátni.

Tul azon a magas hegyen
Csikos utacska fut:
Mondd meg nekem, édes kedves,
Hozzád merre az ut?

Már az igaz, az a nagy hegy
Engem megbüntetett,
Hogy a rózsám udvarába
Belátnom nem lehet.

„Magas fáról, kis galambka,
Nehéz vizet innod;
Oh messze van, kedves, hozzám
El-ellátogatnod.“

Ha magas, ha alacsony is,
Inni én leszálllok;
Megnyergelem holló lovam',
Szerenesét próbálok.

83.

Lányka, lányka, te szép, fehér,
Elvennélek, ha eljönnél.
„Elmennék én, csak ha vennél,
S nagy dologba ha nem küldnél.“

Nem küldlek én nagy munkába,
Csak fáért fogsz járni, lányka :
'Sz Istenem, ez nem nagy munka,
Nem szakad meg karod abba'.

Nem bajtlak én nagy munkába,
Majd dolgozom reád, lányka;
Kenyérre csak majd keresünk,
Hogy ketteskén megélhetünk.

84.

Oh mily nagyon eped szívem,
Kedvesem, te érted!
S elgondolom; hogyan szeretsz,
Hogy szeretlek téged!

Nem alhatom, éjjel nappal
Csak reád gondolok;
Szerelmem oly végtelen nagy,
Érted élek, halok.

Tanum voltál, hogy könyeztem,
Hogy dobogott szívem,
Midőn fehér kezed' nyujtád
Beszélve édesen.

Szerelmemet nem feledem,
Mig csak élni fogok;
Tekints rám és hadd el a bút,
Mert szived fájni fog.

Szépségedet ha nem látom,
Év lesz az órábul;

El nem zárják rokonaim
Lábamat rózsámtul.

Hisz merre csak befordulok,
Árnvékod jön velem;
Akár ülök, akár kelek,
Nyugtomat nem lelem.

Ha messze tán el is mennék,
Itt maradna szívem:
Mert a kit én szeretnék, csak
Egy van: szép kedvesem.

Hátha látnék ezer leányt:
Ez se, az se kéne;
Nem akarnám bájos rózsám
Keseritni véle.

Élj boldogul, légy víg és csak
Engem szeress aztán:
E világon hübb szívet, mint
Enyém, soh'se kapsz ám.

Oh ha egykor valakivel
Boldog léssz, üzend meg:
Hogy ne éljek soha többé,
S veled együtt vesszek!

85.

Tul a folyón rózsám,
Én meg innen állok:
Ugy szeretköztünk, hogy
Zegtak a hullámok.

Csak zuhogj, folyócska,
A mint eddig zugtál;
Szeress engem, Hanka,
A mint eddig tudtál.

86.

Megnősülnék, de tőle rettegek,
Nem adom rá soha a fejemet;
A gyerekek korán kelnek,
Reggel mindjárt enni kérnek . . .
Haj rossz ez, nem jó ez!

Egyik felkél, s sivit: apa, apa!
Másik felkél, és szól: papa, papa!
A harmadik: kenyér, kenyér!
Még az asszony is enni kér . . .
Haj rossz ez, nem jó ez!

87.

Hej kimegyek az erdőre,
Ékeket készíteni;
A gazdag lány rossz gazdasszony
Szokott mindig lenni.

De válik ám jó gazdasszony
A szegény leánybul;
Ha nem tanult az anyjától,
Hát megtanult mástul.

88.

Nem fogok kaszálni,
Kaszált más eleget;

Még ezen a nyáron,
Rózsám, érted megyek.

Szegény galamboeskám,
Ne számolj rám nagyon;
Csak vigyázz, hogy meg ne
Öljön a fájdalom.

89.

Szép fiatal kis leányka
Szeme pihen rajtam:
Tán szerelmes belém? vagy csak
Szívem dobog jobban?

Szerencesétlen szerelem, hej,
A kire ráragad,
Elveszti az az cszét is,
Szemére vak marad.

90.

Mikor mentem az erdőn magamban,
Ut közben egy nagy köre akadtam;
A kő alatt zuhogott a patak:
Igyál, rózsám, ha még hozzám hű vagy.

„Hej abbul a vizbül minek innám,
Mikor én még hű lány vagyok, rózsám?
Ha én egyszer hideg vizet iszom,
Nem leszek én a szeretőd, tudom!”

91.

Oh leányok, kis leányok,
Nézzesek Istenre!
Adjatok, ha megcsaltatok,
Valamit szívemre.

92.

Hej barátom uram, pajtás,
Legyünk egy nézetben:
Ne hagyjuk a leányt vinni
Más vidékre innen.

Mivel innen más vidékre
Messze járni, kelni...
Nincs annál jobb, mint a leányt
Közelről szeretni.

93.

Feltettem, hogy megnősülök,
De már abba' hagytam;
Meggondoltam, 'sz ugyse élek,
Jobb lesz így magamban.

Te, barátom, házasodol,
Én rá se gondolok;
Több bajt biz én a fejemre
Világért se hozok.

Ég a tűz a hegytetőkön,
Tatárka a völgyben;

Ne végy nőül más hitűt, mert
Feleselős leszen.

94.

Házasodjál, legény,
S földid legyen a lány:
Mert a ezifra lányok
Nem kelnek fel korán.

Mert piperés asszony
S ezifra ökör mellett
Az úr Isten soha
Nem áldja az embert.

95.

Házasodj', fiacskám,
Leányt végy el aztán;
Mert a lánynak szive olyan
Mint a napfény nyárba':
Bárha néha süt komoran,
De meleg sugára.

Házasodj', fiacskám,
Özvegycet ne hozz ám:
Mert az özvegyc szive olyan,
Mint a napfény télben:
Bár melegit is komolyan,
Fázol ám a szélben.

96.

Oh, Mari, ne váljunk el még:
A nyáron én hova lennék?

Huzzuk ki még ezt a telet,
Tavasza oszt' Isten veled!

97.

Oh leányka, oh leányka,
Nem félsz az Istentül,
Hogy elverted méltatlanul
Rózsád' küszöbödriül?

Oh leányka, oh leányka,
Büszke vagy irántam;
Büszke leszek én is hozzád
Valamely órában.

98.

Haj, a kertben megyfa, mogyorófa túlhan,
Szerettem a leányt, engem a lány jobban.
Szerettem a lányt három nyáron,
Nehéz birni őt e világon.

Ágain sarjakat ereszt minden fácska,
Hű párjára talál minden kis madárka;
Ah, e világon én vagyok csak,
Ki hű párt keresek magamnak.

Nyergelve a lovam, másikat nyergelek,
A galambomhoz én most utnak eredek;
Lesz-e abból valami, vagy sem?
Édes rózsám, ne ereszsz engem!

Nagyon sötét van az udvaron, nem látok.
Oh jőj ki, leányka, jőj ki, szívem, várok!

Oh jöjj ki, jöjj ki, és beszéld el,
Vigasztalj meg egy szóbeszéddel.

„Hogy mehetnék én ki, nincs nekem rokonom,
S hogy aztán baj érjen, azt én nem akarom,
Mert hozományom sines, s mihelyt lesz,
Az ifjak közül vagy egy elvesz.”

Leányka, leányka, ne mondd te azt nekem,
Hozományrul neked nem szóltam soha sem;
Elég hozományom léssz te nékem,
Mint a fényes hajnal az égen.

„Oh te fényes hajnal! most azt mondod nékem;
Azután azt fogod: szerencsétlenségem!
Ha te nem, hát anyád kimondja,
Legalább nem leszek bolondja.”

Hogy tudná azt anyám a szemedre vetni,
Mikor én szeretlek s el akarlak venni;
Szeretni mért ne szeretnék,
Egymásé már rég e két lélek.

„Oh jaj, szép ifju, minő a beszéded!
Talán most szeretsz, mert arcz-rózsáim' nézed;
De ments Isten, beteg ha lennék,
Te elhagynál, s én hova mennék?”

Szerencsésen soha én haza ne érjek,
Ha neked igazat mindig nem beszélek!
Ugy verjen meg engem az Isten,
Ha másra gondolnék szivemben.

Ellenségeink már vermet ásnak nekünk,
 Hogy egymástul végkép elszakadjon szívünk;
 Csak ássanak, csak ássanak, de
 Belé aztán ők hulljanak le.

A mikor megállunk gyűrű-jegyváltáskor,
 Szivemről léfoszlik, a mi gyötört százszor;
 Kendővel átkötik kezünket,
 És úgy töltjük el életünket.

99.

Gyerünk, pajtás, gyerünk!
 A hol két gyertya ég;
 Dörömbözz, kiabálj,
 Tán kinyitják ma még.

Bemennék hozzája,
 De hát bocskorom van;
 A ezifra-lelkét! csak
 Nem nyitja ki mostan.

100.

Oh Mariskám, fehér lányka,
 Veszek bármit néked:
 Csak ne mondd meg az anyádnak,
 Hogy szeretlek téged.

Oh Mariskám, fehér lányka,
 Hol mulattál éjjel?
 „Tul a folyón Iváncával,
 Azzal a szökével.“

101.

Édes kedves drága szentem,
Gyöngyadta galambom,
Azt beszélnek, hogy szeretlek:
Mért kéne titkolnom?

Hej nem látni azt a falut,
Egy körtefát csupán;
Ugy vágy oda az én lelkem,
Ott lakik a babám.

Akadályoz minduntalan
A körtefa engem;
Nem láthatom, hogy merre van
Az én kedves lelkem.

102.

Fakadj ki ma, száraz tölgyfa,
Mert holnap fagyni fog;
Nem tudok megházasodni,
Irigyem annyi sok!

A fagyást én fel se veszem,
Holnap próbát teszek;
Irigyektől nem félek én,
Hátha még nős leszek?

103.

Azt beszélnek, ítélet lesz,
De nem lesz ítélet;

Mert engem már e világon
Régen elítéltek.

Azt beszélik, ítélet lesz,
Nem félek én attul;
Érje azt, ki reám se néz
Már a nagy a haragtul.

104.

Ideje már, édes anyám,
Hogy megházasodjam,
De a kit én megszeretnék,
Kevés van ám olyan.

Édes anyám, vénségedre
Ujra férjhez mentél,
De énnekem feleséget
Nem igen szereztél.

105.

Jármos ökör van a hegyen,
Szerszámozott ló is;
Egyetlen lányt ne végy soha,
Ha ezüstös vón' is.

Mert az anyja ily leányra
Ügyel mint a tüzre;
Azt szeretné, hogy a lánya
Királyasszony lenne.

106.

Oh ne vágd a kecskerágót,
Mert az bogyót terem;

Ne bántsod te az özvegy lányát,
Hajadon hadd legyen.

Kecskerágó bogyoínak
Kár lesz megteremni,
Kár lesz özvegy leányának
Lány fővel ellenni.

107.

Kedves nekem, mert kedvemre
Való ez a lányka:
Elvenni nem tanácsolják.
Nincs lábas jószága.

Nem táplálnak, nem ruháznak
Téged az emberek.
S azért, hogy te szegény lettél,
Ne sértegetsenek.

Ha mondják is az emberek,
Nincs sok jóvedelme;
De mikor a kedves leány
Szivem' elszerette!

Nem ott van a boldogság, nem,
Hol gazdagok laknak;
Ki nem nőszül szerelemből,
Nem hiszem boldognak.

108.

Megöl engem még ez évben a bánat,
Ha szeretőt a szivem nem találha

Soh'se busulj, szép legény te, a miatt,
A faluban menj el az ablak alatt.

Bánatomban nem sokára meghalok,
Nagy szerelem hevétől inár hervadok;
Szerelemtől ha majd egyszer elszokom,
Ajtót nyitni nem lesz kinek, jól tudom.

109.

Oh pusztulj el, csak le ne dülj,
Te magas hegyorom;
Legkedvesebb nekem ma is
Az első galambom.

Van galambom már énnekem,
Egy csinos kis leány;
De szívemet csak a régi
Birja ám igazán.

110.

Kis kertemben elfagyott a
Kecskerágó fája,
Mégbán engem nem egyszer, sem
Kétszer, a leányka.

Nem csak egyszer, kétszer bán meg,
Eped majd örökké:
Oly szeretőt, mint én, nem lel
Életében többé!

111.

Egy csillag volt épen
Messze fen az égen,

A mely elvezetett
Rózsámhoz egészen.

A hold is sugárzott,
Fekhelyemig látszott;
Még az ablakon' is
Elkerüli már most!

A hegyen pocsolya,
Kacsák ültek oda;
Nem vagyok én gazdag,
Ne járj hozzánk soba.

112.

Mondd meg, rózsám, mondd meg,
Szeretsz-e te engem?
Szeretsz-e te engem,
Kell-e a szerelmem?
Mondd őszintén: léssz-e az én hivem?
Ne csalogass, ne szomorítsd szívem'.

Akkor vallom én meg
Az igazat neked,
Ha átveszem neved'
S megesküszöm veled.
Mondd meg azért nekem, szép kedvesem:
Szeretsz-e mást? ne szomorítsd szívem'.

Verjen meg az Isten
Egyenes utjába',
Ha gondoltam másra,
Egy Isten adtára.
Ugy verjen meg itt e pillanatban,
Hogyha másra valaha gondoltam.

113.

Oh te kedves eljegyzett leányka,
 Miért jársz, kelsz oly bánatos arcezedal?
 „Oh hogy lennék én vig, szegény árva?
 Kit szeretek, nem élhetek azzal!”

Oh te leány, s ti fekete szemek,
 Csak busultok s nem alusztok soha;
 Kipirnlak a könnyező szemek,
 Teste, lelke már egészen oda.

Gondolatod, lányka, hol tévelyeg?
 Azt sem tudod tán, kit szeret szived...
 „Oh tudom én, tudom, kit szeretek,
 Csak nem tudom, kivel váltok jegyet!”

114.

Kirepült a szikla közül
 A fécske,
 S felébredt rá az aluvó
 Szemecske.

Nem volt ám az fecske, hanem
 Csak madár:
 Ha nem szeretsz, maradj, rózsám,
 Csapodár.

115.

Hej a sebes folyón által
 Ismerkedtem meg a lánynyal;

Mi haszna, hogy már ismerem,
Nem lakhatik azért velem.

Hogyne, mikor ellenségi
Utját állják mindig néki,
Hogy csak nála ne lakhassam,
Hogy őt szeretni ne tudjam.

Lányka, lányka, mondj igazat,
Ne szomorítsd napjaimat:
Szeretsz-e? vagy mást keresek,
S kit akarok azt szeretek.

Mert miattad ha meghalok,
Lelkemmél én tönkre jutok;
Oh leányka, ne tedd te azt,
Engem szeress és ne amaszt.

„Ne zaklass, menj tőlem, csalfa,
Szám nélkül vágysz a lányokra;
Mé'ket szeresd, azt se tudod,
Engem ámitsz, magad' csalod.“

116.

Nem barna, nem szőke
Az én kis kedvesem;
Az est nála nélkül
Oly nehéz énneknek.

Az est oly unalmas,
Nem jön rám az álom;
Hadd verjen meg, rózsám,
A nagyhét, nem bánom!

117.

Hej, felmegyek a havasra,
Borsót fejtegetni;
Mától fogva, édes kedves,
El foglak feledni.

A havasnak tetejében
Vad kecskenyáj legel;
Még se hagylak én el, rózsám,
A bút nem birom el.

118.

Falu végén jávor,
Meghajlott az ága;
Bolondba szerettem,
S pirongat a lányka.

Ne pirongass, bohó,
Mert nagyon szeretlek,
Mert én téged, lányka,
Szóval kecsgették.

Ne pirongass, bohó,
Jóra fordul még ez;
Elmégy a törvényre
S a bíró majd végez.

Oh a derék birák
Ugy ítéltek nekünk:
Hogy szeressük egymást,
A meddig csak élünk.

119.

Köveken fut az ér, gátot
Ellene ki vessen,
S nekem, hogy a galambomat
Holtig ne szeressem.

Parton áll a fűz s gyökere
Le a vizbe mélyed;
Mit esináltál velem, rózsám,
Hogy úgy fogyok érted?

Kecskerágón fehér virág,
Vörös a bogyója;
Hej a nagy szerelem minden
Bajnak okozója!

Virágzik a tövisbokor,
Mert gyökere hosszú;
A ki nem volt szerelmes még,
Nem tudja, mi a bú.

120.

Kiházasított az anyám,
Házas, házas vagyok;
Választott oly feleséget,
Kit ki nem állhatok.

„De hát, édes kedves fiam,
Rá ki erőtetett?
Olyat kellett volna venned,
A ki szerelmesed.”

121.

Rózsa piros volt, hogy
Tegnap ide adták;
Fehér haloványan
Találtam ma arczát.

Gyöngyös pártában volt,
Tegnap hogy id'adták;
Fehér patyolattal
Ma már letakarták.

122.

Hol vagy, barna szemü rózsám,
Hol vagy? szólj legalább;
Utánad én ugy busulok,
Jer, vigasztald babád'!

Kit fogok én csókolgatni,
Általöllelgetni?
Hogyha nincs itt, a ki engem
Ugy tudott szeretni.

Nincsen itt már az a lányka,
Nem is lesz itt soha;
Szép volt, jó volt, s elvitték az
Emberek máshova.

123.

Szomoruan hangzik a te
Furulyád nótája,

A bánattól elájul rá
Nem egy kis leányka.

Találgatod, kis leánykám,
Mit dalolok rajta;
Bus szivemből hát biz' én a
Gondot fojtom abba.

Hogyha nem a kolomeijka *),
Hát elvesztem volna,
Megtört volna szép életem
Búba', fájdalomba'.

De ha szivem sajogni kezd
S gyötör a búbanat:
Dalt fuvok a furulyámba,
Akkor aztán bánthat!

Kérdik is a jó emberek;
Annyit mért danolok?
Oh mert szivem búját üzik
Ezek a bús dalok!

Ide megyek, oda megyek,
Mindig csak danolok;
Ha meg haza jövök, akkor
Csak ő rá gondolok.

124.

Kihajtottam négy ökröm',
Már tetszett a hajnal;

*) Dalt jelent; tulajdonképen helynév, Kolomeija falutól vév

Az ökrök jól nem laktak,
Én álmos vagyok, haj!

125.

Oh be fáj az apró máktól
Búbánatos fejem;
A mig élek, galambomat
Soha nem feledem.

Fülemile, fülemile,
Add ide a szárnyad',
Hadd repüljek, merre tudok,
Keresni babámat.

Oh fülmile, fülemile,
Hol és merre jártál?
Mondd igazán, nem voltál-e
Valahol babámnál?

Oh fülmile, fülmile, ha
Lábad enyém volna,
Galambomat fölkeresném,
Mig a hó lehullna.

126.

Egyet szerettem csak,
Többet már nem lebet,
Mert a kules szivemtől
Örökre elveszett.

Oh szivem, te szivem,
Kemény kőből való!

Miért nem repedsz meg
A nagy fájdalomtól?

127.

Hol van az a forrásocska,
A melyben fürödtem?
Hol van az a kis leányka,
A kit úgy szerettem?

Azt a forrást a fü is már
Régóta belepte;
Az én kedves galambom is
Régóta menyecske.

128.

Megzugott a mogyorófa,
Mikor fakadt ága;
Oh könyezett, mikor jegyet
Váltott a leányka.

Oh ne zugj, nagy mogyorófa,
Oh ne fakadj ki, ág!
Ne sirj, ne sirj, kis leányka,
Ne menj férjhez inkább.

Áll a füzfa a vizparton,
Leesűng hosszú lombja;
Készülj fel hát, kis leányka,
Lakodalmad van ma.

„Jobb lett volna, édes anyám,
Eltemetni engem,

Mintsem ahhoz adni, a kit
Nem szenvedhet lelkem!"

Kakukolt a kakuk madár
Az érdön, a tölgyfán,
A templomban esküvőjén
Könyezett a kis lány.

Ne sirj annyit, ne sirj, kis lány,
Jó dolgod lesz neked:
Megmosdol majd könyeiddel,
Ha nem találász vizet.

129.

Az erdőben elaludtam,
Fülemilét nem hallottam;
Fakó tollu fülemile,
Hej kedvesem barna szeme!

Hogyha volna röpke szárnyam,
Kedvesemhez szállnék bátran,
Oda, hol lent áztat rózsám...
Könye pereg szemén, arezán...

130.

Nagyon messze van énnekem
Te hozzád eljárni;
Haj, felhagyunk, kedves Ilon,
Szerelmünkkel már mi.

Virágzott a száraz tölgy is,
Mig értem vert szived;

Szárad most a nyers is, m'óta
Nem vagyok már hived.

131.

Jártam árkokon át,
Szedtem sok ibolyát;
Mit ér az ibolyám,
Felém se néz babám!

132.

Hej virágos kis kertemben
Szép örökzöld terem;
Elbujdosott a világba
Ifju kedvesem.

Hej akár zöld, akár nem zöld
A juhar levele,
Levelet irt nekem az én
Szivem egyetlene.

De aranyos tollal én is
Visszaírtam néki:
Más szeretőt keress, mert nem
Fogok veled élni.

133.

Elvirult a keeskerágó
Sövény közelében;
Be édes volt a galambom
Ajka egy időben.

A milyen volt, olyan volt most
 Vége már mindennek :
 Mert már az én galambomhoz
 Mások jönnek, mennek.

134.

Ne aggódjál, kis leánykám,
 Szüretkor majd enyém léssz ám ;
 Jánosra, vagy szüret után,
 Elveszlek majd soha napján.

135.

Áll a juhar a víz felett,
 Szél veri az ágat ;
 Bánkódol-e úgy utánam,
 Mint én te utánad ?

Ha úgy busulsz én utánam,
 Mint én te utánad :
 Akkor válunk mi meg, mikor
 Vízről a hal válhat.

136.

Mit csináltál velem, mondd csak,
 Te hamis leányka,
 Hogy te nekem olyan kedves
 Vagy egy idő óta ?

Oh leányka, szép leánykám,
 Be szeretlek téged ;

Ha szívemnek ellentmondasz,
Meghalok te érted!

137.

Mocsár az ott, pej paripám,
Mély mocsár;
Nem megyek a menyecskéhez
Én ma már.

Megyek inkább a leányhoz,
Babámhoz,
Ki páruul vesz a farsangon
Magához.

Állj nyugodtan, kantározott
Paripám,
Te meg jöjj ki az ablakhoz,
Kis babám.

„Keserves az én látásom,
Angyalom;
Nem leszünk mi egymáséi
Jól tudom.“

138.

A hegyen bolyongtam,
De már beleuntam;
Tegnap eskettek meg,
És ma már megbántam.

Hogyha megengednék
Még egyszer választni,

Majd tudnám én, tudnám,
Kezem' kinek adni.

139.

Járok kelek a világon
Sóhajtozva mélyen,
Szegény az én árva fejem,
Mert oly szerencsétlen.

Oh éveim, szép éveim,
Eltűnt ifju korom!
Szerencsétlen sorsomat már
Nem soká hurezolom.

Lebocsátom bal sorsomat,
Le a hullámokba;
Hátra nézek, hát utáram
Ott uszik már újra.

Születésem szerencsét'en,
Olyan lesz halálom;
Szerencsétlen órában szült
Engem anyám, látom.

140.

Hej nem azért danolok én,
Hogy sok a vagyonom;
Szivemen nagy terhet érzek,
S lerázni nem tudom.

Azt gondolja minden ember,
Hogy nincs semmi bajom;

Hej, nagy az én aggodalmam!
Alig, alig birom.

Kérdik tőlem jó emberek,
Hogy minek mulatok?
Haza jövet bántnak aztán
Nehéz gondolatok.

Ugy szeretnék találni már
Nyughelyet magamnak;
De eltűnt szép ifjuságom...
Vége vagyonomnak!

141.

Abba' maradt danolásom,
Ott hagytam a tánczot;
Hisz reményem ott fekszik a
Sírgödörben már most.

Vége első szerelmemnek,
Első esókjaimnak;
De soha sem lesz vége majd
Bús sohajaimnak.

142.

Szép a szőlő a kis kertben,
És az almafácska;
Oh nines többé s nem is lesz már
Gondom a leányra.

Hej a kertben szép a szőlő
És a vörös szilva;

Oh nincsen már s nem is lesz meg
Szeretóm, a barna.

143.

Oh Istenem, mért nem lett úgy,
A mint beszélgettünk,
Zöld juharnál, hol a patak
Zuhogását lestük.

Oh be örülsz, kis leányka,
Szemed tele fénynyel!
Oh bár soha ne fénylenék
Se nappal se éjjel.

Mi haszna, hogy úgy szeretlek?
Neked roszul esik:
Mert hisz kökény szemed régen
Mással szeretkezik.

El is megyek, elvándorlok
Te miattad, kis lány:
Hadd veszszek ott bánatomban,
Örülhetsz rajt' aztán.

144.

Ha a patak nem volna nagy,
Átgázolnék rajta,
Szeretném én a rózsámat,
Ha hűségese volna.

De én benned, édes kedves,
Már nem igen bizom;

Úgy beszélsz már akárkivel,
Mint én velem, tudom.

145.

Hej, kedves galambom,
Mással szeretközöl,
Elfordultál te már
Régi szeretődtől.

Ha itt hagytál engem
A nagy búbanatba',
Tépjén össze véle
Az ördögök hadja.

Ha itt hagytál engem
Búba', s nem örömbé',
Hulljon le a csontig
Tested mindörökre!

Ha itt hagytál engem,
Ne légy velem csufra,
Az ablakunk alatt
Ne járj sipolgatva.

Aludj', kedves, aludj',
Aludd ki magadat;
Hisz én máshoz megyek,
Ne bánkódj' a miatt!

146.

Ha a patak nem volna nagy,
Én nem kerülgetném;

Ha a rózsám nem volna szép,
Akkor nem szeretném.

De a patak bizony csak nagy,
Meg kell azt kerülni;
S az én rózsám fiatal még,
Fogom is szeretni.

147.

A viz színén áll a komló,
Bokrokra hajolva;
Messze hallik, édes rózsám,
A furulyád hangja.

Szépen játszol a furulyán,
De még szebb a dalod;
Mert a szívnek bánatát is
Mind belé foglалod.

148.

Oh mikor még kis lány voltam,
És mulatni jártam,
Ugy tánczoltam, hogy a föld is
Rengett, ha bokáztam.

Oh most már nem járhatok el,
Hova eddig jártam;
Oh már én most nem szeretem,
Kéért eddig vágytam!

Állnak a fűzfák a sánczon,
Minek is ültettem?

Nincs már nekem galamboeskám,
A kit úgy szerettem.

Nincs szeretőm, s nem egy hamar
Cserélem föl mással,
Legfőlebb ha köszöntetem
Jó emberek által.

Oh kimegyek én a hegyre
Sirni keservesen :
Jöjj el, jöjj el, hadd lássam még
Orezádat, kedvesem !

149.

Hej, a kit én hűn szeretek,
Csak ahhoz adjatok ;
S arról, a kit gyűlölök, meg
Inkább ne szóljatok.

S lám azt, a kit hűn szeretek,
Hátam megett lelem ;
A kit pedig gyűlölök, az
Szem közt van én velem !

150.

Ti ifju évek, ah ! vajon
Hova tűnhettetek ?
Szivemből sok vágy s gondolat
Repül érettetek.

Keresni rég akartalak,
De nem tudtam merre ;

Nem ismerek senkit, a ki
Jó utra terelne.

151.

Ugyan miért zaklatsz annyit,
Mikor szived máshoz hajlik?
A kit én nem csókolgatok,
Annak én ám békét hagyok.
Ugy mint te nem tehetek,
Tizet soh'se szeretek.

Azt akarod elhíttetni,
Hogy te mást nem fogsz szeretni;
Pedig már van más kedvesed,
A hálót rám minek veted?
Ugy mint te . . . stb.

A szomszédnőm mondta nékem,
Hogy terhedre voltam régen;
S most hogy őt is ott hagytad hát,
Mit jársz ide annyiszor át?
Ugy mint te . . . stb.

Azt beszélík az emberek,
Hogy egy huron pendültetek;
S ha már olyan jól vagy vele,
Minek is jársz annyit ide?
Ugy mint te . . . stb.

Soh'se csábíts engem annyit,
Szivem hozzád ugy se hajlik;
A kinek más kedvese van,
Az jár hozzám minduntalan.

Ugy mint te nem tehetek,
Tized soh'se szeretek!

152.

A hutába kis utaeska,
Hutába, hutába;
Mondd meg nekem, hol lehetne
Veled lenni, lányka.

Hol lehetne veled lenni,
El-elbeszélgetni;
Piros orezád' megcsókolni,
Meg-megölelgetni.

153.

Ligetek, ligetek,
Szép ifjut szeretek!
Szeretlek oly kimondhatlan,
Mert fekete bajuszod van.

Városban is voltam,
Veteményt is hoztam;
Kis kertemet beültetem,
Végtől végig jó sűrűen.

Megfogamzott szépen
Már is veteményem.
Haj, a legény a leánynyal,
Megismerkednek egymással!

Oh a káposztácska,
Oh a szép torzsácska!

A legéa'nyel hű leányka
Szere' meskedik magába'!

154.

Ha magamban dallok,
Mint a fiuk szépen,
Négy bükkfa kivirit
Az erdőben nékem.

Négy bükkfa az erdőn,
Ötödik a völgyben;
Fekete szemivel
Meglát rózsám engem!

155.

Ha dalolni kezdek
A széles határban,
Az én galambom azt
Meghallja az ágyban.

Ha dalolni kezdek
Vékony szép hangomon,
Meghallja azt rózsám,
S nem ismeri, tudom.

Ha dalolni kezdek,
Zeng belé az erdő,
Hallja azt rózsám, ha
Erre ökrével jó.

Hej hangom, hangoeskám,
Édes kedves hangom!

Hol fogtok zengeni
Egy év múlva vajon?

156.

Sápadok én, édes anyám,
Sápadok, sápadok;
Nem tudod te, édes anyám,
Ilyen mitől vagyok.

Oh ha te azt tudnád, anyám,
Mily nehéz a szívem,
Mégfájdulna ám még a te
Jó szived is ezen.

157.

Mihályom, Mihályom,
Rózsás arczu babám!
Fájt a szívem, fáj az
Most is Mihály után.

Hogy fájjon övé is,
Mint enyém utána,
A mig nyugodalmam
Nem lesz valahára.

158.

„Lehullt az égről egy csillag,
Ott van a habokban;
Bekötötted világomat,
Kösd ki, anyám, mostan.“

„Oh mily nehéz a köveknek
 Úszni a víz alatt;
 De nehezebb kikötni már,
 Lányom, világodat.“

Kecskerágó zöld levelét
 A vihar elhordta;
 Hej, a kis lány szép világát
 Ugyan elrontotta.

Hej fiatal kis leányka,
 Éved lejárt, látod!
 Fiatalon mentél férjhez
 S nem élted világod’.

„Férjhez adott engem anyám
 Valamiféléhez,
 Most tünnöm kell ő kemét, még
 Sorsom mást nem végez.

De ha anyám szép fiatal
 Legényhez ad engem,
 Ugy viritok el akkor, mint
 Rózsa a kis kertben.“

159.

Ki van ott, ki van ott?
 Ott kün ki sipolgat?
 Ifju ur, ifju ur
 Ifju lányt szorongat.

„Ifju ur, ifju ur,
 Hagyja ölelését;

Gyöngé lány vagyok én
Hagyjon nekem békét!

160.

Az anyámnak csupán csak egy,
Egyetlen lánya volt;
Gondoskodni akart rólam
S részegeshez adott.

Oh én kegyes jó Istenem,
Vaj mitevő legyek?
Vedd el inkább életemet,
'Sz nincs a kívül éljek.

Oh ha sorsom' tudtad volna,
Jó előre, anyám,
Könnyen vízbe fojtottál vón,
Gyermekkoromba' tán.

És ha vízbe fojtottál vón
Rég enyészet fogna:
Egy nap sirtál, másnap pedig
Elfeleedtél volna.

161.

Maga vetett ágyat anyám,
Maga fektetett le;
Napámnál meg ritkán alszom,
S nincs megelégedve.

Otthon délig elfeküdtem,
S még letakart anyám;

Itt meg ritkán alszom, és még
Akkor is szidnak ám.

162.

Szürke kakuk ah be szépen
Kakukolt a fákon:
Van-e olyan szerencsétlen,
Mint én, e világon?

Dolgozom és fáradozom,
A kezem is úgy fáj;
És ha haza megyek, nincs ki
Szólana hozzám már.

163.

Beteg vagyok, édes anyám,
Magam magam' rontom:
Mert a régi szeretőmért
Én megint csak bomlom.

Oh bár soha se láttam vón'
A kit úgy szeretek!
Hogy nem tudtak szétválasztani
Minket az emberek!

164.

Ej ne csipdess, édes rózsám,
Ne csipdess, ne csipdess;
Megmondtam én elégszer, hogy
Más szeretőt keress.

Oh ne rugdalj, édes rózsám,
 Ne rugdaljon lábád;
 Nem lélszsz férjem s én nem leszek
 A te hites társad.

165.

Ne járj hozzánk, ne járj,
 Hisz látni nem vágylak;
 Beesukom előtted
 Az ajtót, ha látlak.

Bedugom szalmával,
 Fonallal kötöm bé;
 Meglásd, legény, hogy nem
 Eresztlek be többé.

166.

Hej a magas hegy tetején
 Fehér lóhere nő;
 Szeretnek a szép fiuk, ha
 Nem is vagyok nagy nő.

Ha nagyoeska nem is vagyok
 S piros arczu lányka:
 Meghuzódtam szívedben már,
 Mint fürj a buzába'.

167.

Kié ez a ház itt közbül?
 Az ott enyém szélén;

Szeretnek a szép legények,
Mert szép vagyok, érzem.

Azt a sárga sipkás fiut
Szeretem én igen;
Csak csókolna, ölelgetne
S értené a szívem'.

Azt a fiut szeretem, ki
Sárga kalapban van;
Ugy megcsókolt, hogy a vér még
Most is forr arczomban.

Ne add, Isten, hogy rózsámba
Annyiszor nyilaljon,
Hányszor összeért arczával
Az én piros arczom.

Ej, hogy tetszett nekem abban
A rövid gubában;
Ugy megcsókolt tegnap, hogy még
Most is édes szájam.

168.

Hej, a hegyen kiviritott
Egy szép mák pirosra;
Azt a fiut szeretem én,
Ki egy kicsit nyalka.

Hát mi köze másnak ahhoz.
Hogy én kit szeretek?
Hiszen komor pillantást csak
Mihaszsnákra vetek.

169.

Fáj a fejem s a vállam közt,
Egy szóval mindenütt;
Vezesd ide szeretőmet,
A fekete szemüt.

Oh csak azt ne vezessétek,
Kit előbb szerettem;
Hanem csak azt inkább, a kit
Szeretni most kezdtem.

Hej, fáj nagyon, fáj a fejem,
Szédül fájdalmában;
Kösd be, kérlek, a fejemet,
Nem óhajtott társam!

170.

Mert hórihorgas vagy,
Nem leszek a tied;
Ha megbetegednél,
Hol vennék szereket?

Kérni fogom Istent,
Szent Jóbhoz is esdek:
Hogy tenyeres-talpas
Legényhez mehessek.

171.

Busult a sok szomszéd asszony,
Busult minden ember,

Menyasszonyi koszorut n
Hogy soh'sem teszek fel.

Fejemre most hogy aranyos
Koszorut kötöttek,
Szomszédaim egytől egyig
Kőbálványnya lettek.

172.

Fent a havastetőn gödröt
Ás a juhászbojtár;
Hej, Iván, a mért szeretlek,
Sokszor megszidtak már!

Hej, sok izben megszidtak már,
Csakhogy meg nem vertek;
De szeretni Ivánkámat
Azért se szünöm meg.

173.

Hej holdaeskám, jó holdaeskám!
Ne süss te senkinek,
Csak ha ballag kedves rózsám,
Világíts léptinek.

Éjjel nappal süss fényesen,
A ködöt verd széjjel,
És ha eljön szép kedvesem,
Bujj felhők megé el.

Hej holdaeskám, jó holdaeskám!
Bujj el a ház mellé;

Hogyha eljön babám hozzám,
Szóljak vele kissé.

Hej holdacskám, jó holdacskám
S te hajnalesillagesa!
Ragyogjatok, a hol csak lány,
Szép lány van a házba'.

174.

Száz író azt papirosra
Nem tudná leírni,
A mit együtt, édes kedves,
Összebeszéltünk mi.

Száz zsandár azt soha bizony
Nem számlálná össze,
A hány szép szó elröppent már
Közöttem és közte.

175.

Ez is falu, az is falu;
Mért vagyok én oly szomorú?
Hej vig vagyok ám én ottan,
A hol az én kedvesem van.

Már azt hittem, idegen jön,
El kellett volna rejtőznöm;
De látom, hogy a kedvesem
Csókolózni jön sebesen.

Már azt hittem, idegen jön,
Gyorsan el kellett vón' szöknöm;

De biz az az én kedvesem,
Csókolni jön egyenesen.

176.

Ugyan te nyirfáklya,
Kicsi nyirfáklyácska,
Mért nem égsz te nekem
Lobogó szép lángba'?

Fényesen lángolva,
Fellobbanó fényben!
Tán nem száritottak
Ki a kemenczében?

Vagy hát, te fáklyácska,
Nem vagy száraz talán?
Vagy vízzel öntött le
Az a jó mostohám?

Feküdjetelek le már,
Bugó galambjaim,
Nincs kire várnotok,
Szelid barátaim.

Egész éjszakákat
Kell nekem virrasztani;
Nem alhatom semmit,
Ágyat is kell vetni.

Ágyat is kell vetni,
Mert kedvesem' várom;
Most sincs még itt, pedig
Elmult első álmom.

Harmadik álmomra
 Feljött a hajnal s nap . . .
 S a rózsám mellettem . . .
 Nincs nálam boldogabb!

177.

Hej, szöke Jáncskám,
 Mért nem jársz el hozzám?
 Talán félsz anyámtul,
 Vagy lemondasz rózsádrul?

„Anyádtul nem félek,
 Még érted is égek;
 Csakhogy, drága lélek,
 Irigyektől félek.“

178.

Oh én édes öreg anyám,
 Mit akarsz már velem?
 Hogy nem bocsátsz társaságba,
 Mikor úgy kedvelem?

Szánakozzál, én Istenem
 Rajtam, szegény lányon!
 Mert valami rút kéri meg
 A kezem' még, látom.

179.

Ti közeli szomszédaim,
 Rosz emberek vagytok:

Kit szóltok majd, a világnak
Hogyha búcsút mondok?

Bizony inkább szólnátok meg
A követ, a vizet,
Semmint engem ifju leányt,
Arczom' s szemeimet.

180.

Hej, egyetlen lánya vagyok
Az éles anyámnak;
Megszól minden, pedig magam'
Nem tudom hibásnak.

Ócsárolnak; de én arra
Nem sokat hal'gatok;
Az én kökény szemeimmal
Csak úgy kaesintgatok.

181.

Oh világits, szép holdvilág,
S te hajnali esillag;
Boldogtalan sorsom' lássák
Mind, a kik vigadnak.

Ültessetek, testvéreim,
Rozmariint siromra,
Hadd tudják meg, hogy engem a
Szerelem vitt oda.

Majd ha, rózsám, megállanál
Egykor sirom felett,

Gondolj arra : engem e lány
Mily hiven szeretett!

182.

Ha én nem is szóltam semmit,
Mondta minden ember,
Szerelmünkől hogy már nem lesz
Semmi most az egyszer.

Nem minden kert terem ám meg,
A melyik kivirit;
Nem mind lesz az férj s feleség,
Kik egymást szeretik.

Nem minden kert termi azt meg,
A mi kivirágzik;
Nem mind kel az össze, a kit
Szeretett egy másik.

A fél kertben terem minden,
A félben meg hervad;
Egyik fél tesz ígéretet,
A másik elhalhat.

A fél kertben terem minden,
A félben meg szárad;
Egyik fele összekél, a
Másik fél meg várhat.

Oh énekel árva kórón
Egy szürke madárka . . .
Oh a ki még nem szeretett,
Boldog az a lányka!

183.

Hej fehér záb van a hegyen,
Nem láttam ma a kedvesem;
Nem láttam őt két napja már,
Nincs számomra csak a halál.

Beteg vagyok, fáj a szívem,
Nem tanácsol meg senki sem;
A kinek jó tanácsa volt,
A világba elvándorolt.

184.

Szétfoszlott a barna felleg,
Több eső már nem lesz;
Én téged már nem szeretlek,
Megyek, s elfelejtesz.

Oh ti sötét szemesillagok,
Jaj értetek nékem!
Nem tölthettek hát nyugodtan
Egy éjet se vélem?

Akarunk vagy nem akarunk,
Meg kell annak lenni;
A kedvestül elszakadunk,
Elmegy mást keresni.

Megy a kakas az ülőre
S kiált : kikiriki!
Isten veled hát örökre,
Rózsám, el kell menni!

185.

Oh merre vagy, hol vándorolsz, szolga?
Kinek adod szivem' ajándokba?

Oh te szegény, szegény vándor szolga,
Miért nem mégy, mint más, a dologba?

Szép galambom, te szivem szolgálja,
Mért nem mégy hát legalább napszámba?

Az emberek mennek már szántani,
Mi véled a kocsnába mulatni.

Az emberek már be is szántottak,
Munkálkodtunk mi a kocsnárosnak.

Az emberek már kendert is vetnek,
Nyirkos zsákban vége a mienknek.

Az emberek a kendert áztatják,
A mienket disznók boronálják.

Az emberek hordják az életet,
A kocsnában dőzsölünk mi veled!

186.

Nem tudod te, édes anyám,
Nem is fogod tudni,
Hogy kiért fáj az én szivem
S kiért fog elhalni.

Oh én édes jó Istenem,
 Arra kérlek, arra:
 Vedd le szivemről a terhet,
 Mert tovább nem bírja!

187.

„Meghalok, meghalok,
 Te élni fogsz, rózsám;
 A hol majd porladok,
 Jer ki néha hozzám.

Jer ki megtekintni
 Zöldülő s rhantom';
 S fehér piezi lábad
 Dobaját meghallom.“

Kiment a leányka,
 Oda állott fejtül,
 Kis lábai alatt
 A fű is mind eldül.

188.

Hej gázlóban, a gázlóban,
 Galambok isznak a tóban;
 Szörpölgetnek, le-lenyelik,
 Szárnyaikat összeverik.

Emlékeznek szerelmökre,
 Egymással hogy keltek össze;
 A kopár tölgy kiviritott,
 Levelök közt rejtőztek ott.

Elvirított, már nem zöldül,
A levél rajt' meg se rezdül;
Kóbor legény minden áron
Szeretni vágy, de utálom.

Sűrű köd szállt az erdőre,
Hej, rászedni szeretnél te!
Nem segít meg a jó Isten,
Csalfa, rá nem szedsz te engem.

„Van nekem, ha kell, sok pénzem,
Rászedlek én, eljössz vélem;
Az én pénzem csak nem polyva...
A lány szemöldöke barna.

Az én pénzem nem is szemét,
Lássuk a lány fehér színét;
Fogjatok be lovat szánba,
Menjünk rózsám udvarába.

A kapuhoz oda érve
Jön kedvesem már elénkbe;
Aranyos lány s vidám kedvű,
Arcza mint a fehér szekfű.

Inge sima, illik rája,
Szépen látszik a nyílása...
Arra termett a termete
Szemöldöke szép fekete.”

189.

Ah, a hegyen, a magason,
A vessző már zöldel;

A legénynek, ha mondja is:
Szeretlek, ne hidd el.

Mert ha melléd áll és csörög
Pönge sarkantyuja,
Ha máshoz megy, annak ismét
Ugyanazt hazudja.

190.

Oh Parászka *), ily semmire
Kellett magad' adni!
Kár Parászka, piros arcod
Hamar fog hervadni.

191.

A Dunának szőke habja
Csendesen foly, nem háborog;
Hajfonatját kis leányka
Fésülgeti s úgy megzokog.

Kifésüli, a Dunához
Viszi aztán s így beszélget:
„Uszszál, hajam, át a vizen,
Csábitóm számoljon érted!”

192.

Oh vaj kié az a forrás,
Hol a galamb fürdött?

*) Másképen Praszkovjá, Praszkoviá; görög név, itt mint diminutivum van használva.

Hát az a lány, ki vélem sok
Szerelmes éjt töltött?

Azt a forrást a galambok
Már régen kiitták,
Az én kedves galambomat
Bizony mások birják.

Hej, felmegyek én a hegyre
És kezemmel intek:
Jöjj el babám, mert meghalok
Te utánad, hidd meg!

193.

A hegyen, a hegyen,
A fű szala rezeg;
Az a régi legény
Írt nekem levelet.

Vissza írok én is
Zöld levelen néki,
Hogy elhagyta őt itt
Kedvese, a régi.

194.

Haj, én Pétert szeretem
S megvallani nem merem;
Péter, az még nem baj,
Fehér orcza, barna haj.

Észrevette anyám már,
Hogy utánam Péter jár;
Péter, az még nem baj . . . stb.

Megvert anyám jól engem,
A mért Pétert szerettem;
Péter, az még nem baj . . . stb.

Anyám, akár megölhetsz,
Péter azért enyém lesz;
Péter, az még nem baj . . . stb.

A széltül is eldülök,
Ha én hozzá nem jövök;
Péter, az még nem baj . . . stb.

De ha öt észreveszem,
Csípömre teszem kezem;
Péter, az még nem baj,
Fehér oreza, barna haj.

Főztem neki, sütöttem,
Péteremnek eltettem;
Nines Péter, csak Gergely:
Mit tegyek most főztemmel?

195.

Oh a leány mint gerlicze
Csak Péterhez vonzódott,
S Péter mire észrevette
Ama már rég halott volt!

196.

Boesáss engem, anyám,
Gabonát aratni;
Lesz gabonám, sok gabonám,
Boldognak fogsz tudni.

„Nem ereszttem lányom’,
Hátha eltévedne?
Szerencsédet, szép virágom,
Eljátsznád örökre!”

Bocsáss el mulatni,
Anyám, a berekbe,
Ott fogok én mulatozni
Szerencsém’ keresve.

„Nem ereszttem lányom’,
Hátha eltévedne?
Szerencsédet, szép virágom,
Eljátsznád örökre.”

Bocsáss el, anyám, a
Folyóba fürödni,
Fogom ott uszkálva
Szerencsém’ keresni.

„Nem ereszttem lányom’,
Vizbe ölné magát;
Elmetsznéd ott, szép virágom,
Szerencséd fonalát.”

197.

Ugy beléd szerettem,
Én édes kedvesem;
Azt se tudom, van-e
Már Isten az egen.

Messze van, távol van
A levél a fátul;

De messzebb, távolabb
Vagyok én rózsámtul.

198.

Eja haja, kedves mama,
Nem leszek már tied soha;
Szeretőmé leszek, hej, én,
Vagy szeretőm lesz az enyém.

199.

Zöld erdőben a bükk galyán
A kakuk kiabált;
Hej, elvágta hamis leány
Szeretője ujját.

De okos volt ám a legény,
Nem szólt senkinek se;
Kezkenővel begöngyölé,
S ment haza sietve.

Haza tartott, bent a házba'
A tűz már úgy lobog:
„Édes kedves jó anyám, a
Kezem fáj, úgy sajog!”

„No hadd fájjon, sajogjon csak,
S ne szünjék meg sohsem;
Ne öleljen szép lányokat
Soha ez életben!”

200.

Megyek a havasra
S a fűzfát levágom;

Azért, hogy szeretiünk,
Válni fogunk, látom.

Már ha szét is mennénk
Derék személy miatt,
Hanem szétmegyünk egy
Sehonnai miatt.

201.

Kedvesim, kedvesim,
Négyen is valátok;
Most már csak egy van, de
Az is ördög, átok!

Jöjjetek el hozzánk,
Mindnyájan jöjjetek,
Ivánkák és Miskák,
Egykori kedvesek.

202.

A mikor én férjhez mentem,
Tanácsolta anyám nekem,
A fiukat ne szeressem,
Csak férjem kedvét keressem.

Anyámat én meghallgattam,
Mindenképen azon voltam,
Csak a férjem kedvét jártam,
De fiukért éltem-haltam.

203.

Szétment a sebes viz széles pocsolyákba ;
 Szerettem a leányt, az anyja nem látta ;
 Kis korátul mindig, s' pedig nem akárhogy,
 S elviszik most mások !

Hej, a nagy mezőben forráskutat ástak,
 Az én galambomat eljegyezték másnak ;
 Hej, be keserű lesz most az én életem,
 Ha őt el nem veszem.

Hej, a mezőn forrás, daruk iszszák vizét,
 Az én kedvesemet esküvőre vitték ;
 Elrabolták tőlem, szivem majd megreped,
 Hogy enyém nem lehet.

Én is forráskutat ások udvaromon,
 Tán csak eljön oda vizért a galambom :
 Akkor enyém léssen, hogyha vizért eljön
 Egykori szeretőm.

204.

Hej szőke szép hajfonatom,
 Fonatom, fonatom !
 Mennyiszer megfésültelek
 Bőrvény alatt titkon !

Hej, szőke szép hajfonatom,
 Csak megfésültelek ;
 De mit ér, ha ezibálnak most
 Mihaszna, rossz kezek ?

205.

Kis kertemben be*szépen nő
A liliom szála;
Mi hasznom, hogy ifju vagyok,
De egy szegény árva!

Mint a sárban a kendernek
Jaj keserves ázni,
Ugy én nekem jaj keserves
E világon élni.

206.

Megvert engem tegnap anyám,
Te miattad, barna babám;
Ne verj engem, édes anyám,
Mert nem enyém többé babám.

Barna szemek, csak sirjatok,
Soha fel ne száradjatok;
Kit annyira szerettetek,
Nem jön össze már veletek.

Oh szemeim, ne sirjatok,
Reá többé ne várjatok;
Messze földre ment el babám,
Bút hagyott itt nektek esupán.

207.

A mióta, édes kedves,
Nem láttalak téged,

Alig ülök, és annyi kint
Álltam már ki érte.

A mióta, édes kedves,
Szemem téged nem lát,
Azóta az egész világ
Gyűlöletessé vált.

Azt beszélnek az emberek,
Hogy én beteg vagyok;
Pedig hát én olyan nagyon
Rózsámért busulok.

Bánkódtam és bánkódom is . . .
Tanácsot adjatok!
Rajtam már csak az segít, ha
Utána indulok.

208.

Kérdeztem én azt a szelet,
Miért fuj e tájrul?
Mondd meg nekem, hol a rózsám,
Mi lett ő magából?

„Ott a magas hegy tetején,
Hol barátok laknak,
A te kedves galambodért
Szent misét most tartnak.“

Repülj, szél, a galambomhoz,
A hol sirja fekszik;
Mondd el neki, hogy kedvese
A régi még mindig.

Mondd neki, hogy szeretője
Árvább az árvánál:
Mert szerető szívet szegény
Sehol nem talál már.

209.

Lement már a hajnalcsillag,
A nap még se támad;
Várom, várom, de hijába,
Szerető babámat.

A nap miért lett homályos,
Hogy nem akar sütni?
Megharagudt a galambom,
Nem akar szeretni.

210.

Oh jávorfa kerek lombja,
Inogj ágaidon,
Az én kedves galamboméért
Fáj a szívem nagyon.

Sivár a hegy juhar nélkül,
Ha zöld juhar nincs rajt;
De sivárabb a leányka,
Ha szeretőt nem tart.

211.

Elvesztettem galambomat,
Férjhez még se mentem;

Ha nagy is a búbanatom,
Asszony még se lettem.

Hátha férjhez mentem volna,
Házasság nem segít;
Többé ötlet a fejemből
Soha ki nem verik.

212.

Oh a kender a mezőben
Be messze zöldellik;
Kerül engem a galambom,
Mert nagyon ellenzik.

Ellenségek, hagyjátok el!
Mi haszon van abbul?
A mit Isten elvégezett,
Ember nem tesz arrul.

213.

A szemeim jaj be szürkék,
Tieid oly busak;
Tieid az enyéimtől
Mért fel nem vidulnak?

Mért nem sirtok, szürke szemek,
Tán nincs elég bútok?
'Sz az én szívem mindig busul,
S ti azt nem tudjátok.

214.

Hegyek alatt róna hosszán,
Patak fut sebesen;
Tul a hegyen, a patakon
Él az én kedvesem.

Édes szava ott hangzik el
A havasok alján;
Kedves dala messze cseng a
Tilalmasok hosszán.

Ott van kiesi kunyhócskája
A domboeska alatt,
A viz ezüst patakban ott
Csörögve elszalad.

Ottan jön ki korán reggel
Az én kedves lelkem;
Gyakran félre-félre tekint,
Ha nem lát-e engem.

Homloka hogy elsötétült,
Arcza hogy megsápadt!
Oh mert három napja már hogy
Nem láttam babámat.

Soh'se busulj, galamboeskám,
Ne aggódjál értem,
Egy kis óra múlva megint
Nálad leszek, szépem.

Együtt fogunk mulatni majd,
Mint a galambsereg,
Ha messziről haza térve
Összesereglenek.

A nyájas hold fog mosolygni,
Szeretők barátja,
Örvendeni fogunk teljes
Szerencsénken már ma.

Oh te magas hegytető, add
Rózsámnak tudtára;
Mire a nap elér téged,
Ott leszek már nála.

Isten veled, kedves rózsám,
Babám, Isten áldjon!
Olyan legyen álmod, mint a
Paradicsom-álom.

215.

Hej, a mezőn forráskut van,
Szépen kiépitve;
Egy szép fiu azt mondta, hogy
Arczom ki van festve.

Ki van festve, drága legény,
De nem a kedvedért;
A mig piros pozsgás valék,
Nem jöttél el azért.

Arczrózsáim lehervadtak,
A tavasznak vége;

S csak most hozott hozzám a rossz,
Szerenesétlenségre.

216.

Hej, süt a nap, hej, süt a nap,
De a hold nem akar;
Szeretne csak Isten s rózsám,
Akkor nem lenne baj.

De egyik a tenyerén hord,
A másik rám se hajt;
Oh már engem a galambom
Meglátni sem ohajt.

Hej, az erdön, a tölgyfákon
Csörög már a szarka;
Rajtam, látom, a galambom,
Tuladni akarna.

No hadd adjon csak tul rajtam,
Ha már szert tett másra:
Másnak is van, övénél szebb,
Csókra termett szája.

217.

Két jularfa sárgul, szárad,
A zöld domb tetején;
Verekszik egy leány miatt
Két fiatal legény.

Nem akarok s nem is fogok
Kettőt bolondítani;

Nem akarok egyszerre én
Kettőt is szeretni.

218.

Magam vagyok oka annak,
Én szereztem a bajt,
Hogy oly forrón megszerettem
Azt a szép fiatal.

Szerettem én galambomat,
Szerettem eleget;
Az szeresse most őt, a ki
Visel szép gyűrűket.

Kertek alján a zavaros
Víz kanyarogva megy;
Hátam megett megszól, gyaláz,
Szembe' meg hizeleg.

219.

Ne járj az ablakunk alatt,
Azt mondják, hogy koldus vagy csak.
„Hej nem koldus, juhász vagyok,
S érted lányka majd meghalok.“

220.

A zuhanón, a zuhanón,
A víz csak úgy zuhog;
Most szeretnek a fiúk már,
Mikor jegybe' vagyok.

Befogok én magam is majd,
 El is megyek magam;
 A kit szívem megszeretett,
 Az lesz az én uram.

Eldanolom magamban, hogy :
 Hej dududu dudú!
 Kis embernek adtam kezem',
 Férjem kis férfin.

Mért nem vettél el még akkor,
 Mikor leány valék?
 Most már bántja a szemed', hogy
 Menyeeskévé levék.

221.

A mély vizből vizet mernek,
 A kövekre álltam;
 Olyan férjem van, a kitől
 Nem félek egy bátran.

Olyan az én férjem, minő
 A tatárka pászka *) :
 Akkor szoktam megcsókolni,
 Mikor kedvem tartja.

A mély vizből vizet mernek,
 Sár van a fenekén;

*) A felvidéki nép így nevezi a husvéti kalácsot, mit meg szoktak szenteltetni.

Azt a kedvest az uramnál
Jobban szeretem én.

222.

Olyan férj kell nekem, a ki
Csak reám hallgasson,
A más nejét ne szeresse,
S burnótot ne szivjon.

223.

Itt a tájon a pataknál
Két szál vessző fonyad;
Hej verekszik két legényke,
Szép leány, miattad.

„Verekedjék, öljék egymást,
Övék úgy se lesznek;
Ivánkának adtam kezem’,
De Vasziylé lesznek.”

Hej Vasziylka vízbe esett,
Nem is jött ki onnét;
Szalad a lány, szép Katicza,
Tördeli a kezét.

224.

Hallátok-e, jó emberek,
Mit beszél a hir? Hát
Felvagdalák hitetlenek
Hófehér Mariskát.

Akkor is hogy vagdalta, még
 Esdekelt zokogva :
 „Ne bánts, Elek, tanum az ég!
 Ne ölj meg ily lopva.“

Vagy ölj meg, vágj ketté, de add
 Tudtul a hű Györgynek,
 Hogy jöjjön el sietve, hadd
 Lássa, mint halok meg.“

Eljött Gyuri, s szemét veté
 Gyorsan az ablakra :
 Mariskája, a hófehér,
 Már ott fekszik halva.

„Fuss el, Elek, fuss előle,
 Keresztül a kerten,
 Hogy a leány szeretője
 Téged itt ne leljen.“

Fuss hazáig gyorsan innen,
 Mig utol nem ére.“
 „Hej, barátom, ne jelentsen
 Fel a vármegyére!“

„Hej barátom, ez a dolog
 Félig se bolondság.“
 „Csak Szigetre ne adjatok,
 Vágjatok fel inkább!“

Csak Szigetre ne jelents fel,
 Vagdalj darabokra . . .
 Arra kérlek, hogy temess el
 Marissal egy sírba.

Akár mellé, ha külön is,
Csak fejjel egymáshoz;
Hogy szólhassak a sírban is
Az én Mariskámhoz."

225.

Édes drága szülő anyám,
Tul a hidra ne adjon ám,
Csak a falu közepire,
Ott is rózsám közelibe.

226.

Ha tudtad, hogy rangunk nem egy,
Mért hoztál e házba?
Te papnak vagy fia, én meg
Esperes leánya.

Minek vettél a városról
Városit, ha tudtad?
Árpatésztát soh'se ettem,
S nem fogok miattad.

Tudtad te azt, hogy nem voltam
Falánk, miért vettél el?
Gabonád ott fog telelni,
A mezőben széjjel.

Hát én neked nem megmondtam,
Ne végy nőül engem?
Mert el vagyok kényeztetve,
Nem boldogulsz vélem.

227.

Fogok én most danolgatni,
 De kinek danoljak?
 Majd meghallja a galambom,
 Hogyha erre ballag.

Ah! de elment az én rózsám,
 Oda van végképen;
 Talán elment az esze, hogy
 Vissza ne is térjen.

Hínak engem vacsorázní,
 Egyetek magatok!
 Ha nincs ott a galambom, hát
 Én se igen fogok.

228.

Ökrészek, ökrészek,
 Ökrötök hol legelt,
 Egy elveszett gyűrűt
 A mezőn métek lelt?

Ugy-e megleltétek
 Egy bokor aljában?
 Kinek adtátok át?
 Ivánka ujján van.

229.

Az erdőben, ut mentiben
 Felnőtt a sok gomba;

A ki reám agyarkodik,
Hulljon ki a foga.

Ellenim már jól leszóltak,
Elég eselt is szöttek;
Azóta már fürtjeim is
Szép göndörre nőttek.

Hej kifőzték irigyeink
Egymás között szépen,
Hogy ezután ott jöjjünk csak
Össze az ösvényen.

No csak rajta, csak szóljatok,
Ne hagyjátok abba';
Jó lesz aztán a nyelvetek,
Jó lesz csizmatalpra.

Nyelvetek jó csizmatalp lesz,
Fogatok meg patkó . . .
Leszóltatok ugysis talpig,
Mint a ki csavargó.

Bár csak benne maradnátok
Már valami rosztban;
Mi meg menjünk, igyunk egyet
S szeressünk titokban.

230.

Elesábitni hej, kis lány, ne
Hagyd magad' senkinek,
A míg az én szeretőm vagy,
Míg én tied leszek.

Tele vagyok szerelmeddel,
Csókjaid' leszedtem,
Mint az epret kiesipdesi
A fogoly a kertben.

231.

A selyemfü be kár annak
A lomha baromnak;
Hej, kár engem szép fiatal
Annak a bolondnak!

Hej, kár engem fiatalért,
Kár az én életem,
Hogy így olyan dib-dáb ember
Bánik most én velem.

232.

Hej, angyalom, kis galambom,
Zavaros a patak;
Addig szeress, szép Mariskám,
A míg fiatal vagy.

Mert ha egyszer megöregszel,
Anyóka lesz neved;
Nem szeret majd senki, ha úgy
Óhajtja is szived.

233.

Vizért ment a leányka,
A zöld fának árnyába':
S edényét
Eltörték.

A lánynak ez nem tetszett,
S korsójáért könyezett;
„Ha ur vagy,
Fizess csak!”

„Csitt! leányka, ne könyezz’,
Itt a pénz, rajt’ mást vehetsz;
Érte vedd
Ökrömet.”

A lánynak ez nem tetszett,
S korsójáért könyezett;
„Ha ur vagy
Fizess csak!”

„Korsódért vedd lovamat.”
A lánynak ez nem tetszett, stb.

„Korsódért na aranyom.”
A lánynak ez nem tetszett, stb.

„Korsódért vedd telkemet.”
A lánynak ez nem tetszett, stb.

„Magam’ adom korsódért.”
Tetszett már a lánynak ez
S korsójáért nem könyez.

234.

Kakukol a kakuk madár,
Kakukol, kakukol;
Hol van az a fehér kéz, mely
Megölelt annyiszor?

Hol van az a fehér kéz, mely
 Ugy megszorongatott?
 Hol van az a kis papocska,
 A ki esőket adott?

235.

Foly a víz a jávor alul,
 Iván udvarába fordul;
 Lovat itat Iván benne,
 Mariskával beszélgetve.

Latorezai Maris babám,
 Ültess nekem két tyukot ám,
 Mert én szoknyát veszek néked,
 Biz' Isten, szeretlek téged!

236.

A homman a szél fú
 S kecskerágó inog,
 Levelet rózsántól
 Már másodszor kapok.

Egyikben azt írja,
 Hogy ne szomorkodjam;
 A másikban írja,
 Magam' szépen hordjam.

Harmadikban írja,
 Ne menjek férjhez még;
 Csak ha a csatából
 Öt haza ereszték.

Lehullt a könyvecske
A polez tetejérül;
Térj vissza, kedvesem,
A regementedbül.

„Ha nem tértem vissza
Zöld berek szélirül,
Most már nem térek meg
Én ilyen messzirül.

Ha nem tértem vissza
Ott a széles mezőn,
Most már nem térek meg,
En édes szeretőm.“

237.

Szerettem, szerettem
Szegény legényt félig;
Most már gazdafiut
Szeretek mindétig.

238.

Elvándorolt a galambom,
Bú epeszt utána;
Oh bár soha ne szeretné
Más lány öt utjába!

Elvándorolt a galambom,
Soha se tér vissza;
Oh mikor is térne meg, ha
Szerencsés az utja!

Hej, te kedves barna babám,
Oly soká hol késel?
Le akarnak beszélni tán,
Vagy mást kerestél fel?

„Nem paranesol senki velem,
Nines is más angyalom;
Te miattad busulok én,
Rólad gondolkozom.“

239.

Hej az utezán, Radvánczón,
Nem áll most kint Ivánom;
Mert a szegény Ivánka
Elment a nagy világba.

Be sajnállak, Istenem,
Megyek érted, kedvesem;
Megkinálom kezemet,
Mert szeretlek tégedet.

240.

Elhagy engem a galambom,
Elhagy engem, elhagy;
Ha ő megint más lányt szeret,
Mit tesz most velem hát?

Elhagy engem a galambom,
Elhagy engem, látom;
Utánad én elhervadok,
Gyönyörű virágom.

Kis kertemben a dudva már
Magasabb énnálam,
Nem találsz te különbet már,
Galambom, énnálam.

Ha talál is rózsám szebbet,
Gömbölyübb orezájut,
Különbhöz már énnálamnál
Aligha hozzájut.

Oh megszerettelek téged,
Te pedig egy másat:
No hogy szenvedj utána úgy,
Mint én teutánad.

Én mást soha nem szerettem,
Bár sokan valának:
Oh csak soha ne láttam vón'
Orezáját babámnak!

Verjen meg az Isten téged
Az én bánatomér'!
Azt hittem, hogy engem szeretsz,
De rutul rászedtél.

Oh hogy, édes, égetne meg
A fehér hó téged,
A miért most így megromlott
Az én szívem érted!

241.

Oh kegyelmes Istenem, be
Boldogtalan vagyok!

Kialudtak már az egen
A fényes csillagok.

Kialudt az én csillagom,
Helyette más ragyog;
Oh kegyelmes Istenem, be
Boldogtalan vagyok!

242.

Hogyha nem is enném,
Hogyha nem is innám,
Csak egyszer a rózsám,
Közelről láthatnám.

Kedvesem, kedvesem,
Én neked nem hiszek,
Hogy te szeretni fogsz
Ha egyszer vén leszek.

Régi szeretőeském,
Szerettelek nagyon;
De már nem szeretlek,
Szívem' másnak adom.

Ne is járj mi hozzánk,
Akár soh'se jöjj el,
Ha egyszer azt mondom,
Hogy a szived nem kell.

Hogyha el is jönnél,
Hogyha el is jönnél,
Nem kellesz már, mehétisz,
A honnan eljöttél.

243.

Ne járkálj te a víz körül,
Hadd felejtselek el,
Hadd szeressen más szív is már,
Az enyém nem szível.

Mint a köben a víz, annyi
Jóság van te benned;
Kár tenéked, kis leányka,
Az a csinos termet.

Oh leányka, szép leányka,
Szerettelek mélyen;
És te engem úgy megesaltál,
Soha nem reméltem.

Adja Isten, kis leányka,
Férjhez ne menj addig,
Mig a tenger szikláján a
Tűz ki nem sarjadzik.

Eleinte csókolgattál,
Forrón is szerettél;
Most már csupán azt ohajtod,
Bár észre se vennél!

Szerettelek végtelenül,
Kedves valál nekem;
Nem hiszem, hogy oly szerencsés
Légy mással, mint velem.

Ha turbékol, turbékoljon
A szegény galambka;
Hisz a lány hogy enyém legyen,
Isten se akarta.

Két galambka vizet ivott,
Kettő meg zavarta;
A ki minket szétválasztott,
Bár csak meglakolna.

244.

Szerettük mi forrón egymást,
De anyám megtudta;
Segíts Isten, hogy szétváljunk,
Mint az ég boruja.

Sötét felleg ha eloszlik,
Az esőnek vége;
Szerelmünkből, a jó Isten
Tudja, mi lesz végre.

245.

Oh kinos az én szívemnek,
Mert mindig epedek,
Álmomban is fölkeres az,
Kit mindig szeretek.

A kit oly hűn szeretek, azt
Soha nem látom már:
A kit ki nem állhatok, az
Hozzám mindig eljár.

246.

Ellenségim, ellenségim,
Oh mit áskálódtok?
Tieteket nem szerettem,
Enyém' se szóljátok!

Ellenségim azért mégis
Addig, addig járták:
Noha másét nem szerettem,
Enyémet elszólták.

247.

Könyezett a kis leányka
A zöld juhar alatt;
Széjjelbontá hajfonatát,
A szép arany haját.

Széjjelbontá, széjjelbontá,
Szépen megfésülte:
Szép menyecske lesz belőle;
De nem megy a hűsre.

248.

Senkit sem okozok,
Magam', csupán magam',
Hogy úgy megszerettem
Az én kedves uram'.

Csak a kocsmaházban
Iszik mindig, mindig;

Ha meg haza jön, csak
Verekszik, verekszik.

Hanem én már arra
Mitse adok, adok;
A szomszédba megyek
És mulatni fogok.

249.

Felmegyek én a havasra
Kaszálni zöld füvet,
Viszek kürtöt is magammal,
Abból iszom vizet.

Még én előbb azt a kürtöt
Szépen kifaragom :
Várj utánam, leányka, míg
Lejár szolgálatom.

250.

Jegen mentem lefelé, és
Mézet vitt egy leány :
Mézes lánykám, elvennélek,
De hát kiesiny vagy ám.

„Csak te végy el, ifju legény,
Megnövök tüsződig.”
„Meg az Isten anyja, nem te!
Bajomra lennél így!”

251.

Elmennék én minden este hozzád ,
De kapudban egy tó egész elzárt ;
Rá egy kis pallót tégy
S akkor lassan átm'ék
Minden este.

Elmennék én , ha mernék , hozzátok ,
A mit kérek , ha ide adnátok ;
Arra a szép lányra ,
Barna szemü lányra ,
Vágyom én csak.

252.

Fa tuskóra állottam .
Fiukra kaesintottam ;
Eja haja fiukra ;
Az én szemem de barna !

„Bár fogna meg az átok ,
Rég bolondulsz utánok ;
Ha értök nem bomolnál ,
Régen az enyém volnál.“

253.

Ej odvas tölgy van a hegyen ,
Göndör haju a kedvesem ;
Göndör haját rázogatja ,
Bort parancsol az asztalra.

254.

Elmegyek én a havasra,
Két kecském eltévedt;
Fáj a szívem, megsíratlak,
Ifju évem, téged.

Oh éveim, jó éveim,
Drága ifjuságom!
Elfuttok, mint a falevél
A futó habágyon.

255.

Még egyszer nálatok
Ujra próbát teszek;
Ha ide nem adnak,
Katonává leszek.

Mint az apró halak
Elválnak a vizen,
Ugy válok én meg majd
Tetőled, kedvesem.

Ne sirj, rózsám, ne sirj,
Mert kisirod szemed',
Hisz tovább Lőcsénél
Nem visznek engemet.

Jön a tavasz, jön már,
Kezdenek szántani;
Engem szegény orosz
Kerget, üz valami.

256.

Hová mégy, Jánosom,
Szép szürke lovadon?
„Hej túl a Tiszára,
Babám bánatára.
— Isten hozzád, anyám,
Nem látsz már ezután!”

257.

Oh szép Mari, én kedvesem,
Sohse busulj értem;
Megesküszöm veled, mihelyt
Ujra visszatértem.

„Ha visszatérsz, én kedvesem,
Elfelejtess engem;
Vagy valahol sirba taszit
Téged dühös ellen.”

Ha megélek, nem felejtlek,
Azt az egyet tudom;
Ha elesem, hozzád küldöm
Szép fekete lovam’.

„Ha elesel, holló lovad
Csak ott marad véled,
S a világon nem szól senki
Akkor majd felőled.”

Ha a holló nem adna birt
Felőlem e tájra,

Eljön hozzád majd a fakó
Fülemile szállva.

„Fülemilét tüzes golyó
Csak úgy lesodorja,
Veled együtt s a hollóval
Ott vész el a porba’.”

Ha a holló, a fülmile
Együtt vész el velem,
Magam fogok elrepülni
Hozzád a kék egen.

Rád tekintek s megesküszünk
Éjfélkor titokba’,
Elvezetlek messze földre,
Hozzám le a sírba.

258.

Mért nem eszel, iszol, lovam?
Mi bánt téged, mi az olyan?
Meglépett tán fegyverzetem,
Vagy ángolos öltözetem?

„Nem lepett meg fegyverzeted,
Sem ángolos öltözeted;
De rózsádhoz minden héten
Négyszer menni, az öl régen!”

259.

Ninesen apám, ninesen anyám,
Ninesen szeretőm se;

Nincs, a ki egy órát szánna
Nekem egy időre.

Hogy ne sirnék, hogy ne fájna
Lelkem ilyenekre;
Oda van egész reményem,
Ott porlik a földbe'.

260.

A ligetek mind susogtak,
Zugtak a patakok;
Meghalt apám, meghalt anyám,
Szegény árva vagyok.

Elvesztettem szüleimet,
Minden reményemet;
A világon, szegény árva,
Most én hova leszek?

Bátyáim mind megnősültek,
Néném' férjhezadták;
Csak a szegény árva leányt
Bajnak itthon hagyták.

Oh elmegyek, el én messze,
S felállok a dombra:
Isten, mért nem vigasztalod
Az árvákat sorba'?

Oh ha nekem anyám volna,
Semmit én nem bánnék;
Vele lennék egész héten,
Vasárnap mulatnék.

De igazi anyátlan egy
Szegény árva vagyok,
Egész héten dolgozom, és
Vasárnap busulok.

261.

Zöld leveles, zöld leveles,
Zöld leveles tölgyfa!
Hej fiatal fiu vagyok,
Katona leszek ma!

Hej sajnállak, öreg anyám,
Hiszen fiad vagyok;
Kineveltél, s vállamra most
Már karabélyt kapok.

Fog hullani, édes anyám,
Apró sűrű könyved;
A fiad már felesküdt,
Ha ezt hírül veszed.

Oh fogsz sirni, siránkozni,
Siránkozni nagyon,
Ha meglátod fiad' menni
A császári lovon.

Oh fogsz sirni, édes anyám,
Vasárnapjaidon,
Ha meglátod majd a fehér
Szíjjat vállaimon.

Oh fogsz sirni, édes anyám,
Keserves könyeket,

Fiadat a katonák közt
Hogyha észreveszed.

262.

A megyeház Kassán erős
Fallal van építve,
Az én kedves rózsámnak ott
Nyirták fürtjeit le.

Kakukolt a kakukmadár
A mákon, a mákon;
Oda maradt katonának
Tegnap a galambom.

263.

Repül a sas tenger felett
Szomorun vijjogva,
Katona lett a fiuból,
Anyja sir zokogva.

Anyá, testvér megsiratja,
S egész rokonsága:
Nem a miénk ő már többé,
A császárt szolgálja.

Bevették a szegény fiut,
Katonává leve;
Nem siratja az anyja se
Ugy, mint a kedvese.

„Azt kérdezed, édes szülőm,
Hogy mi bajom támadt?

Fáj a lelkem, alig élek,
Ugy gyötör a bánat."

264.

Édes öreg anyám,
Ne pironass engem,
A nagy kaszárnyában
Varrják az én ingem'.

Az egyik megvarrja,
A másik adja rám,
A harmadik pedig
Lovat nyergel alá'm.

Nyergelik a lovat,
Ülök fel a lóra;
A szegény fiuhoz
Nincs ki egy szót szólna.

265.

Magad vagy te, kedves lányka,
Magad annak oka:
Tudtad, hogy katona vagyok,
Ne szerettél volna.

Oh leányka, oh leányka,
Eléggé sajnállak . . .
Elviszlek, de előbb szólnom
Kell a kapitánynak.

266.

Katonának vittek engem ;
Azért sohse bánom ,
Lovam sötét , ifju vagyok ,
Majd csak kiszolgálom .

Ha a császárt kiszolgálom ,
Akkor haza megyek ;
A sok szép lány közül egyet
Feleségül veszek .

267.

Be mély völgyben fekszik
Az a Kassa , Kassa ;
Hej sok anya szive
Meghasadt miatta .

Karabély és pisztoly ,
Ez a mesterségem ;
Viseltes kard az én
Kedves feleségem .

268.

Megzugott a tölgyes erdő ,
Zugnak a nagy tölgyfák ;
Kik tudnának ugy danolni ,
Mint a szegény szolgák ?

Danoljatok , ti legények ,
Ugy se fogtok többet :

Mert a jövő vasárnapon
Hábornuba mentek.

Vigadjatok, szép legények,
Holnap úgy se fogtok:
Levél jött a császártól, hogy
Harczra masiroztok.

Véretekkal fogjátok a
Tengert szaporítani,
Hej szép fehér testeteken
Sasok fognak hizni.

269.

Foly a víz a falu hosszán;
Mért nem vagy vig kedves rózsám?
„Ej hogy lenne vig a lelkem,
Ha annyit kell jönnöm, mennem.

Jönni, menni más országba',
Nem tetszik a más szokása;
Én a népnek, a nép nekem,
Oh be nagy baj ez, Istenem!”

270.

Hej császárom, császárocskám,
Császári királyom,
Megvertük már a francziát,
Már én haza vágyom.

Hej császárom, császárocskám,
Tedd meg azt kedvemre:

Ha bevettél katonának,
Kedvesem' is vedd be.

Segíts minket, Istenünk, a
Törököt leverni,
És abban a szép országban
Lányokat ölelni.

271.

Ungvár közelében
Véres patak szalad;
Kérdezi a rózsám:
Tán fejem beszakadt?

Nem fejem vére az,
Ellenségem vére;
Össze vissza vágta
Fényes kardom éle.

272.

Irt a császár s a császárné
Egy levelet, szépet:
A lányokat ne szeressük,
Csak a menyecskéket.

273.

Száll a varju, száll a varju
Ablak közelében,
Ellenségim miatt nehéz
Éldegélni nékem.

Sodorj gyertyát nekem , kedves ,
Gyujtsd meg az Istenhez ;
Tán katona életemben
Szerencsés utam lesz.

„Ha , kedvesem , elutazol ,
Add nekem tudtamra ,
Hogy utólszor lássalak még
Néhány pillanatra.“

Hogy utra kelt , úgy utazott ,
Hogy egy szót se szóla :
„Isten áldjon !“ és kezével
Inte bucsuzóra.

Kis kertjében ül a kedves .
Kártyát rakogatva ;
Fekete sas repül arra ,
S így kérdi szorongva :

„Fekete sas , a magasban
Repülsz te kerengve ;
Nem láttad-e a csatában
Rózsám' valamerre ?“

„Egy halomnál nyugszik rózsád
Boldogulva végén ,
Fülmile száll arra s fejét
Rázza keservében.

Viznél kapta meg az ellen
S bedült a hullámba ,
Téged , kedves galambocskám ,
Istennek ajánlva.“

„Bár az a viz tele nőne
Kövel örökre ott,
Hogy kettőnket e világon
Ekkép elszakított!”

274.

Ah, szerencsétlenség!
Jaj énnekem, oh jaj!
Bevetette a mezőt a
Lányka gondolattal.

Fekete szemével
Végig boronálta,
És a mezőt könyeivel
Harmatban áztatta.

Megért a gabona,
Zöld a fű a réten;
Akaratod-e, Istenem,
Boldogtalan élttem?

Nem vagyok én oka,
A miért születtem;
Avagy az ég megbüntetett,
A miért szerettem?

Sirok biz én, sirok
Éjjel nappal bujva,
Szép fekete szemeimet
Kisírtam e buba'.

Sirok biz én, sirok
Minden órán, perczben:

Mert a kit én hűn szeretek,
Nem láthatom itten.

Elmegyek, elmegyek
Kapu megé állok,
Sirni fogok, hogy én milyen
Szegény árva vagyok.

Anyám, a templomba
Engem mért nem vittél?
Ur Istentől boldogságot
Rám miért nem esdtél?

„Hordtalak én, lányom,
Eleget hordtalak;
Fájlald, lányom, sorsod', melynek
Én oda dobtalak.“

275.

Fehérlik már a hó
A magas hegyeken;
Hova még el innen
Télre, szép kedvesem?

A mit felszántottunk,
A mit bevetettünk,
Madarak megszállták,
Felették mindenünk'.

Sárga juharfából
Majd házat építetek,
Fölnyergelem lovam'
S a táborba megyek.

Táborban jártatom
 Szürke paripámat,
 Magam mellett viszem
 Fehér Annáeskámát.

276.

A széles mezőben
 Szép zöld körtefa áll,
 Alatta kedvesem
 Jajszóval sirdogál.

Fehér kendőjével
 Szemét törülgeti,
 A rozmarin ágat
 Csákójához tüzi.

Ah, ha te, kedvesem,
 Ott volnál a sikon!
 Azt a sok francziát
 Hogy verik ott agyon.

Ha ti azt látnátok,
 Sirnátok is rajta,
 Hogy hullnak a fiuk
 El a csatazajba'.

277.

Ezen a világon
 Mit tegyek én árva?
 Az apám meghalt, oszt'
 Anyám ment utána.

Utána ment anyám,
Vissza nem hozhatom;
Oh jaj énnekem, jaj!
Kinos búbanatom.

Nem világít a szép
Nap az én számomra;
Elaludt örökre,
Homályba van vonva.

Nem oszlik a homály,
S a mi ott lebegett
Napnál fényesebben,
Rám nézve elveszett.

Mit nézek hijába
A vak sötétségbe?
Apámat, anyámat
Nem látom meg benne.

Nem látom többé, mert
Elfödi a napot,
S a kiket keresek,
Sirban vannak azok.

Sirhalom, sirhalom!
Nyisd fel sirod zárát,
Apjához, anyjához
Engedd od' az árvát!

Engedd od' az árvát,
Hol világos lészen!
Itt ninesen napsugár,
De ott ragyog szépen.

Az árvának rajtad,
Föld, járni sem lehet;
Sem gyümölesciddel
Ötet nem éteted.

Sem gyümölcseiddel,
Sem vigasztalással;
Jobb neki a sirban
Apjával, anyjával!

278.

Amoda a völgy ölében
Kozák csapat pihen épen;
Sokan isznak, tánczol néhány,
Hallgat a szép szóra a lány.

„Jer te, lányka, jer utánunk,
Nem rossz dolgod lesz minálunk.
A rét nálunk rózsát terem,
A fű ottan csupa selyem.”

Lásd, nálunk az asztal is csont,
A gyümölcsös tövissel font;
Mézet ad a forrás nálunk:
Jer, leányka, jer utánunk!”

S a bolond lány hajt a szóra,
Kozákokkal utba' vóna;
Két nap múlva sirva fakad,
Kozákhoz ejt ily szavakat:

„Hej te, kozák, te rossz lélek,
Hol van a te rózsás réted?”

„Az én rózsás rétem, lányka,
A te rózsás arezod bája!”

„Hej te, kozák, te rossz lelkű,
Hol van hát az a selyem fű?”
„A selyem fű ott van nálad,
A te szőke szép hajszálad.”

„Hej te, kozák, mit titkolod,
Hol van a te csont asztalod?”
„Nincsen más csont asztalom, lásd,
Mint a te két fehér orezád.”

„Hej te, kozák, te rossz kölyök,
Hol van a te gyümölcsösöd?”
„Tövissel font gyümölcskertem,
Fekete szemedbe’ letem.”

„Hej, kozák, te csalfa lélek,
Méz-forrásod, hol van, kérlek?”
„Az egyetlen méz-forrásom,
Könyed’ hogyha hullni látom.”

279.

Hej a gazdag leánynak,
Annyi inget csinálnak;
Lalla, lalla la.

Én nekem meg csak egy van
De az fehér minden nap;
Lalla, lalla la.

Mert este beáztatom,
Éjfélíg meg kimosom . . .
Lalla, lalla la.

S reggel fehér vagyok én,
Rám nevet a sok legény . . .
Lalla, lalla la.

A gazdagok mulatnak,
Minden lányt megforgatnak . . .
Lalla, lalla la.

Csak én állok magamban
Ott az ajtósarokban . . .
Lalla, lalla la.

Többször el-elgondolom,
Hej keserves a sorsom!
Lalla, lalla la!

S keserűen könyezek,
Hogy szerencsés nem leszek . . .
Lalla, lalla la!

280.

A kocsmába mentem
S ott állt a kedvesem;
Ugy elsírtam magam',
Most is fáj a fejem.

A kocsmába mentem,
Szeretőm ott tánczolt;
Mennykő az anyjába!
Ugyancsak ugrált ott.

Aztán haza mentem,
A kályhához ültem;
Mint a kis fiúnak,
Ugy ömlött a könnyem

Apám kérdezgette :
„Mi bajod van, fiam?”
A kocsimából jövet
Elestem a hóban.

281.

Bocsáss el a tánczba, anyám,
Soká nem maradok;
Felviditom a fiukat
S azzal haza futok.

Ez aztán a gondos anya,
Nem olyan, mint van sok;
Világért se hagy játszani,
Mig fiatal vagyok.

282.

Nem vagyok én részeg, ittas,
De józan se vagyok;
Olyan az én természetem
Mindig, ha mulatok.

Harmateső hullt ma alján
A fehér hegyeknek;
Ha szeretnél ittason, hát
Józanon se vess meg.

283.

Elmennék én tánczolni is,
De hát félek nagyon;
Körül nézek magamon, ha
Ott van-e galambom?

Akár eljön, akár nem jön,
Nem félek én tőle;
Van fekete szép szemem, csak
Elbujok előle.

Nem fog engem rózsám verni,
Nem fog engem verni:
Az egyikért majd megbocsát,
A mászt elfelejti.

284.

Hej mulattak a legények,
Hogy a kocsma rengett;
A gazdag lány bizony csak ott
Ült a kocsma mellett.

A gazdag lány dul-ful érte,
S büszkélkedik mellé;
A kutya se ugatja meg,
Azt se érdemelné.

285.

Huzd rá, ezigány, huzd rá,
Verd vékony hurodat;

Hadd tánczoltassam meg
Kedves galambomat.

Huzzák a kocsimában,
Huzzák, hogy a föld ing;
Az én galambom a
Kutba esett ott kint.

Czigányok, czigányok,
Elég lesz már abbul;
Huzzátok ki inkább
Rózsámat a kutbul.

286.

Elmennék én muzsikába,
Ha pénzt adna az apám;
S a fiatal szép kozákat
Magamhoz hóditanám.
Tap, tap lábaeskáddal,
Cserk, cserk a patkóddal;
Haj rája tropákra *)!
Természetem kívánja.

Nem vagyok én olyan, mint más,
Ismer a ki csak látott;
Tánczra hívnak a legények,
Mert tudom a tropákat, stb.

A pázsitra hívogatnak,
Illik az e természetnek;

*) Tropáti a. m. aprózni; a tropák tehát megfelel a magyar bokázásnak, vagyis aprózni a tánczot.

Mással tréfál a legénység,
Engem már jól ismernek, stb.

Ej, elmegyek muzsikába
S eljáróm a tropákat;
És szeretni fogom bizony
Örökké a kozákat, stb.

Be igaz az, ki azt mondja:
Valamennyi mind ilyen!
Hozzám simul a szép kozák
És tropákat jár szivem, stb.

Ha megszid is otthon apám,
Rá sokat nem hallgatok,
Mihelyt elszunnyad az öreg,
Mint egy nemes mulatok, stb.

287.

„Zuhog is, esorog is,
Szemetel az eső;
Haza velem fiatallal,
Közületek ki jő?”

Megszólal a kozák
Édeskés mézhangon:
„Mulass, sötét szemöldökű,
Haza vizlek, mondom.”

„Ne vezess te engem,
Kérlek szépen, kincsem:
Mivel dühös az én férjem,
S megver a kegyetlen.

Ott hozza az ördög :
Fiuk , siessetek !
Ha megpillant veletek itt ,
Kirázza a hideg.

Hadd rázza , hadd , mint a
Ligetet kün a szél ,
Veletek én fiatal nő
Mulatok biz' azér !“

Hegedü megzendül ,
A brugó zug bögve ;
Kozák hallgat , de mind tudja ,
Hogy ő megy el véle.

288.

Hét napig esépeltem ,
Hét vékát kerestem ;
Magamon elesodálkoztam ,
Ivánna mind elmulattam.

A pénzt nem sajnálom ,
Szép az én Ivánom !
Három vékát biz' elittam ,
De Ivánt elesábitottam.

Kizöldült a tölgyfa ,
Iván fiataalka ;
Hogyne szeretném én Ivánt ,
Élni szívem vele kívánt !

Van bajusza , kardja ,
Szemem nyugszik rajta ;

Olyan fehér a teste is,
A szeme meg olyan hamis.

Megborotválkozáék,
Köntösbe öltözék;
Gombok voltak a köntösén,
És én Ivánt megszeretém.

Iván csinos legény,
Vele halok meg én;
Majd ott kün a zöld fű alatt
Együtt föld be minket a hant.

289.

Huzz rá nekem, huzz rá egyet
Fehér ujjaiddal;
Hadd tánczoljak kedvemre a
Barna szemű lánynyal.

Oh muzsikus, jó muzsikus,
Aranyos a kezed;
Elragadja vidám nótád
Magával szívemet.

Huzz rá nekem, jó muzsikus,
A minőt tudsz, olyat;
Tán ujjaid meggörbültek,
Vagy nem tudsz már jobbat?

Huzz rá nekem, jó muzsikus,
Egyet, hadd tánczolok;
Ellenim ne örvendjenek,
Hogy mindig busulok.

290.

Danolgatok magamnak most
Mert nagy kedvem támadt;
Szemem előtt nem lebeg a
Keserű búbanat.

Hej, fiatal vagyok én még,
Nem tudok epedni;
Hej, még senkit nem tudok én
Igazán szeretni.

Ej a tóban, a tavaeskán
A ludak uszkálnak;
Valami úgy huzza szívem',
A hol muzsikálnak.

Esteledik, a nap leszállt,
Sötét az alkonyat;
Boesáss, anyám, mulatni, mert
A szívem megszakad.

Danlok és tánczolk is,
Semmi gondom ninesen;
Még a férjhez menetelre
Gondolni se mertem.

Szabad vagyok most magammal,
S boldog véghetetlen;
A legények azt mondják most:
Szép vagy, barna szentem!

Danolok még magamnak most,
 Fiatal leányka;
 Egy-két évre, vagy négy múlva
 Nem lesz kedvem rája.

291.

Hej későre jár,
 Menjünk baza már;
 Fog a férjem otthon verni,
 Nincsen kinek védelmezni.
 Hej későre jár,
 Jár, jár, jár,
 Menjünk haza már.

Kocsmából jövök,
 Méhként dűnnyögök;
 Csordaként jön utánam a
 Fiatalság ujjongatva.
 A cimbalom szól,
 Szól, szól, szól,
 A cimbalom szól.

Férjem, nyisd ki hát
 Kapud' oda át;
 A kocsmából galamboeskád
 Részezen jön megint hozzád.
 Fogsz örülni rajt',
 Rajt', rajt', rajt',
 Fogsz örülni rajt'!

„Nem örülök, nem,
 Szólóm vagy nekem;

Isten hírével feküdj' le,
 Hogy megjavulj már reggelre,
 S minden rendin lesz,
 Lesz, lesz, lesz,
 Minden rendin lesz."

Zug a sok szunyog,
 Tőlök nem tudok
 Aludni, a fejem' huzom,
 Árpaszalma közé dugom,
 S nem bánom ha csip,
 Csip, csip, csip,
 Nem bánom ha csip.

292.

Igyunk, pajtás, egyet,
 Szeretem kedvesed';
 Igyál mindket'önkér',
 'Sz ugy sincs szeretőd héj!

293.

Adjon az Isten derüt,
 Nálunk ugy, mint mindenütt;
 Ne jöjjön ránk soha baj,
 Vigan, rokon! meg ne halj;
 Eja haj, haja haj!
 Vigan, rokon! meg ne halj.

Ti anyák és nagyanynak,
 Ide sorba mihozzánk,

Hol a kupa? Félre baj!
 Vidulj, rokon, meg ne halj!
 Ejahaj, hajahaj,
 Vidulj, rokon, meg ne halj!

Ti meg, ficzkók, rakjátok,
 Járjanak a hopákok *);
 Élénküljön meg a zaj,
 Vigan, rokon! meg ne halj,
 Ejahaj, hajahaj, stb.

Fiukkal ti, leányok,
 Ide közénk kiálltok;
 Nem illik most a sohaj,
 Vidulj, rokon, meg ne halj;
 Ejahaj, hajahaj, stb.

Vig legénynek az arcza
 Hej de mindig egyforma!
 Nem fog rajta semmi baj,
 Szól: Fel, rokon, meg ne halj!
 Ejahaj, hajahaj, stb.

Törje a gazdag magát,
 Hogy tegye el aranyát;
 Szegény vagyok, de se baj!
 Vidulj, rokon, meg ne halj,
 Ejahaj, hajahaj,
 Vidulj, rokon, meg ne halj.

*) Hopák a. m. ugrós. Tudni kell, hogy a szláv nép általában a tánczot nagyokat ugrálva járja, miut az oláh, s e helyen az ugrósra van célzás.

Kinek szive kőkemény,
 Hagyjon az itt idején;
 Menjen az más földre, haj!
 Bántja a rokont hubaj,
 Ejahaj hajahaj, stb.

Most hát álljunk körbe mind.
 Annak zengjünk, a ki int;
 Rokonunkról ez a baj,
 Adná Isten, veszne vajh!
 Ejahaj, hajahaj,
 Adná Isten, veszne vajh!

294.

Oda van az anya országos vásárra,
 Mariska lányának szép esizmát vásárlva.
 Jaj dehogy vásárol, dehogy is vesz esizmát;
 Eladja töröknek leányát, Mariskát.

Haza megy és mondja: „Mariska leányom,
 Öltözz fel izibe. aranyos virágom.”
 „Miért öltözzem fel én most, édes anyám?
 Nincsen ma vasárnap; hol ünneplő ruhám?”

„Menj ki csak, Mariska, menj ki csak, leányom,
 Nézd meg ki megy ott el, mit látsz az utczákon?”
 Kiment a leányka csakhamar befutott:
 „Jaj anyám! értem tán törökök jönnek ott.”

S jajszóval anyjának im ezeket mondja:
 „Ne úgy tegyünk, anyám! (s nagy a leány gondja)
 Inkább szolgálónkra adjuk az én ruhám.”
 Ugy is cselekedtek, rá adták azután.

Három sorjában a törökök megjöttek,
 A terített asztal körül le is ültek;
 Erre a fiatal vezér ekkép szóla:
 „Hozzátok most elő Mariskát egy szóra.“

Elmentek, behozták, nem őt, a szolgálót.
 „Ez csak a ruhája, a vezér ekként szólt,
 És nem a Mariska hófehér crezája;
 Őt akarom látni, nem kell senki lánya.“

Másodszor elmentek, Mariskát bevivék,
 A fiatal vezér mellé leülteték;
 Azután elváltak, elutaztak messze,
 Egy hegyen már át is keltek azonközbe’.

Akkor szép Mariska egy nagy kést kéretett,
 Almát akar szegni, mert már megéhezett;
 Csakhogy a késsel ő nem szeg az almába,
 Hanem bele döfte szive tájékába.

A csapat tovább ment, sietve utaztak,
 Nagy sokára aztán csak haza jutottak;
 Öreg anyjok kimegy, előttük kaput tár,
 Látni a menyecskét kíváncsi nagyon már.

„Ejnye be büszke lett, fiam, ez a leány!
 Bizony még szólni se akar velem talán?“
 „Nem büszke ő, anyám, azt rá nem mondhatod,
 Látod, hogy az árva mozdulatlan halott.“

Hej a lovag magába’
 Sétált lován egyet,

És panyókán magára
 Drága köpenyt vetett.
 Zugj, tenger! fehér tenger, sötét tenger,
 Halla, gigi ga!
 Lalla, lalla, lalla, lalla,
 Halla, gigi ga!

Nincsen madár a légben . . .
 Nem tesz magán úgy ki,
 Mint a lovag, hogy ha mégyen
 Lovagolni, senki.
 Zugj, tenger! stb.

Majd fehérbül, feketébül,
 A földre hajolva;
 Kedvesének szakgat ékül
 Virágot titokba'.
 Zugj, tenger! stb.

296.

Hej pálinkát ivott rózsám,
 De nekem nem adott;
 No hogy Isten azt adja, hogy
 Ne érjen holnapot!

297.

Hej ott a zöld liget alatt
 A mogyorós alján
 Öreg ember karján ballag
 Egy fiatal kis lány.

„Még el se vett, már is készül
Engemet megverni;
Aakja össze garasait,
Ostort akar venni.

Hej, vén öreg szatyor, velem
Soh'se ellenkezzél!
Még én pólyás gyerek voltam,
Mikor te nősültél.

Ne mondd nekem, öreg, hogy én
Nem vagyok önjogu;
Te már kétszer is nősültél
S nem vagy, mint én, ifju.“

298.

Felrepült a varju
S a sövényre szálla,
Dohányt vett Anicza
Mihály zacskójába.

Akár vett, akár se,
Nem teszem pipámba;
Nem szeretlek téged,
Bohó kis leányka!

299.

Mint a diákoknak,
Kinek van jobb dolga?
Ölelget, csókolgat,
S megy az iskolába.

Hóna alatt könyvek ,
Kalamáris kezén :
„Várj meg engem , kis lány ,
Zöld mező közepén.“

„Várni megvárnálak ,
Ha diák nem volnál ;
De elrepülsz tőlem ,
Mint mezőn a madár.

Mind egyformák vagytok
Diákok , diákok :
Szeretitek a lányt
S azzal ott hagyjátok.“

300.

Anyám , add el két marhád' ,
S szemöldfestőt végy , barnát ,
Hogy a dombra álljak ki
Legényekre kaesintni.

Anyám , add el két tiszöd' ,
Végy rajt' mellényt és füzöt :
Rosz a rázás csecsemnek ,
A fiuk kinevetnek !

301.

Kozák kapott a lovára
S hegyről tért a völgybe ,
Kis időre szép leánykát
Látogatni ment be.

Kezd a kozák édeskésen
Beszélni a lánynak :
„Ugyan édes öregidtől
Vajon megkapnálak ?“

„Ugy gondolom, jó kozákom,
Hogy oda adnának;
Hanem előbb varázsfüvet
Kell szedned anyámnak.“

„Három lovam van, leánykám,
Ben az istállóba',
Felülök majd egyikére
S hozok mutatóba.“

Felült a kozák lovára
S vágatott a r tre;
És talált is varázsfüvet,
Hogy a hegyre ére.

Leszállt a kozák lováru
S kezdte azt kiásni;
Kakuk repült fel a fára
S így kezd kiabálni :

„Minek neked, jó kozákom,
Az a varázsdudva?
Hisz rászédett téged a lány,
Most van lakodalma.“

A kozák most lovára kap,
S vágatva megy haza :
„Ha enyém nem lettél, leány,
Másé sem léssz soha!“

A mint haza ért a kozák,
 Ámul-bámul egyre,
 A násznép öt pálinkával
 Köszöntgetni kezdte.

„Jó emberek, pálinkátok
 Nem igen kell nekem;
 Hagyjátok, hadd szóljon egy-két
 Szót a leány velem.“

Egyik kézzel, egyik kézzel
 Varázsfüvet nyujtja,
 A másikkal, a másikkal
 A kardját kihuzta.

Végig dongott, végig egy légy
 A zöld rét mentibe',
 Arra repült, arra repült
 A szegény lány feje.

„Nem fog engem utólélni
 A bíró hatalma;
 Hadd tudja meg minden leány,
 A legényt hogy csalja.“

És felpattant a lovára
 S Bukovinának tart:
 „Ne félj mostan, jó paripám,
 Feledek minden bajt!“

Ördög adta ez eszmét,
 Hogy feleséget vennék.

Az asszonynyal se élni,
Nem lehet kicserélni;
Mihelyt vásár lesz, bizony
Vagy egy urnak eladom.

303.

A Dunánál állottam
S ilyesfélét gondoltam :
Vagy élni, vagy nem élni,
Vagy öreget szeretni.

Öreget nem szeretni
S a világon úgy lenni?
Az örökké nem lehet,
Elteszszük az öreget.

304.

Jó a mi papunknak:
Nem fizet árendát;
S mikor akar, vehet
Szép uj reverendát.

305.

'Zörrent, dörrent az erdőbe',
'Szunyog pottyant fa tövébe';
Fejecskéjét oda vágta
'S szétütötte a tölgyfába'.

Házából a légy kioson
Sajnálkozni a szunyogon :

„Hej szunyogom, jó szunyogom,
Sajnállak én téged nagyon!”

Hova akarsz temetkezni?
Hova hagyod tested' tenni?“
„Temessetek az erdőbe,
Oda a völgy közelébe.

Ültessetek rá violát,
S rezedát, mely illatot ád;
A lányok ha egykor szedik,
Szunyogot megemlegetik.

Danoljátok nekem : dudu,
Hej dududu, dudu dudu!
Hej dududu, dudu dudú,
S eszetekbe juttat a bú.

Itten fekszik már a hája,
Soknak vérét szívta rája;
Itten fekszik a hullája,
Fáról történt zuhanása.“

306.

Hid megett, hid megett
A fű már zöldcske;
Megifjodik a szép férfi
Mellett a menyecske.

Hid megett, hid megett
A fű is elszárad;
A tunya férj oldalánál
A menyecske sápad.

A kertben , a völgyben
 A fű térdig hajta ;
 A menyeeske szép férj mellett
 Olyan mint juharfa.

Hej kertben , halmocskán
 A fű sárgul egyre ;
 Haj a tunya férfi mellett
 Fonnyad a menyecske !

307.

Feleségecskémnek
 Esze nem jött még meg ;
 Kicsi feleségem
 Vásárra jön vélem ;
 És ha el nem adom ,
 Bizony ingyen adom.

Ih, de itt van, itt van, itt van, itt van néked ,
 Jó dajnosom , itt van néked e kis pénzed !

308.

Kinek sárga dinnye , görög
 Dinnye kell csak nekem ;
 Ki az urat , már én csak a
 Feleségét nézem.

Némely gombát szeret , már én
 Csak keserű gombát ;
 Sok szereti a lányt , én csak
 A férjhez adó lányt.

309.

Pengőt adtam Mariért,
Mert Mari tetszett, azért;
Egy petákot Helénért,
Helén annyit már nem ért.

„Eh, az urhoz megyek én,
Hol Ivánt megismerém!
Mért vagyok ilyen? mért nem
Adnak petákot értem?”

310.

Hegyeink, hegyeink,
Mi élés-kamráink,
S ti sudár fenyőfánk,
Mi kedves rózsáink.

Hej csak ama hegyek
Papírrá válnának,
Hogy ne szurdálnák úgy
Lábamat az ágak!

311.

Veszélyökre van azoknak,
Kik házokhoz asszonyt hoznak;
Nejében vél keresetet,
S szivére csak nyügöt vetett.

Keserü a kéj, a gyönyör,
Pénzével a nő csak gyötör;

Este kezdi, reggel hagyja,
Férjét mint a veszett marja.

A pénz mindjárt így beszélget :
„Nem kedvelhet szívem téged ;
Gazdag vagyok, te meg szegény ;
Az igazság, a ház enyém !“

Némán megy a lány, ha veszik,
Mint menetke letelepszik ;
S ha asszonyynya lesz, előre
Ördög válik ő belőle.

Tüzifáért vágvakodott,
Vett szomszédom szép s gazdagot :
Lesz neki most elég dolga ;
Minden héten piros csizma ;

Uj bekecs és nyári öltöny,
Fülbevaló, kaláris, gyöngy ;
Zene ünnep s vásárnapon,
Elrontja az embert nagyon.

Mit bekeres szegény férfi,
Az asszony azt elfecsérli ;
Sereg ifju jár nyomába',
Egy kocsrából más kocsmába.

S ha jön haza, Isten mentsen,
Megszidni őt lehetetlen ;
Elátkozza férje eltét,
Hogy még baja van pénzéért.

Özvegyet se vegy magadnak!
Természetét tudd ki annak.
Szép tollunak az a dala :
Inkább ebéd , mint vaesora !

Én szegénynyel esküdtem meg ,
S boldog vagyok hál' Istennek !
Fáradtsága , munkássága
Legszebb pénzzé válik nála.

Édes vele az a falat ,
A mit az ő keze dagaszt ;
Vele megyek ki aratni ,
Könnyebb együtt fáradozni.

Ha fárasztó is a munka ,
S nappal magát elkinozza ,
Este csókot ad kedvesem
S erőt nyerek ereimben.

Legények , hát vigyázzatok ,
Hej ! rossz szokás az a dolog :
Eladni az akaratot ,
Mert úgy néznek majd mint rabot.

312.

Zug a hegy , zug szörnyen :
Vallatják kedvesem' ;
Nem úgy zugna az még ,
Ha akasztani vinnék !

313.

Mire gondoltál, fehér lány,
 Mire, mire, mire?
 Mikor piros lánggal égett
 A havas teteje.

„Azt gondoltam, fehér fiu,
 Hogy eloltom, oltom;
 Az én sűrű és keserves
 Könyemmél elfojtom!”

314.

Hej ki ül itt vigadalmat?
 Fiatal uracska.
 Szabad nekem tánczra kelni,
 Mi közöd van abba!

A ki elől kevélykedik
 S álldogál magába',
 Fiuk, számba se vegyétek,
 Hadd maradjon állva.

A mely leány elől áll meg,
 Öltözve czifrának,
 Ne vigyétek, fiuk, tánczba,
 Urat vár magának.

315.

Azért, hogy az én szökécském
 Biczcent a lábára,

Mihelyt tánczra viszem, tipeg
Mint a kis libácska.

316.

Juhnyáj legel a havason,
A hol a fű zöldül;
Az a leány kedves, a m'ék
Piroslik messzirül.

Ha nekem ugy lenne lovam,
Mint van elég dudvám,
Elvágatnék a leányhoz,
Melyikhez? majd tudnám.

317.

Hej, kis leány, a fejed' már
Csak be tudod kötni;
De nem tudsz még, kis leánykám,
Egy szegést se tenni!

„Hej, legényke, csak megcszed
A töltött káposztát;
De csinálni a szekérbe
Szöget mért nem tudsz hát?”

318.

Nem dolgozom se én, se te,
Nem fogunk dolgozni;
Veszünk majd egy szekérkét és
Fogjuk egymást huzni.

Göndörgették fürtjeimet,
Bársony fürtjeimet;
Anyánk mellett a dolog, hej,
Be könnyen is esett!

319.

Ha most nekem semmim sincs is,
Azért mit se kérek,
Csak szeretne az a kis lány
S vágyim betelnének.

Hej be apró az árpaszem,
Az árpa, az árpa;
Nem hajlandó férjhez menni
Az a kedves lányka.

Válogatós kis leányka,
Ugyanesak válogatsz!
Rétre küldöd a fiukat,
Mig rózsáddal mulatsz.

320.

Vizbe estem a lovamrul,
De bele nem fultam;
Még eleven vagyok azért,
Hogy megházasodtam.

Rengetegben két juharfa
S zöld levelű tölgy van;
Hogy im régen megnősültem,
Víg vagyok én gyakran.

321.

Hej az özvegy majd mind öreg,
Nem kell tréfa neki;
Elvesz téged, de csak első
Nejét emlegeti.

Én is öreg vagyok, én sem
Szeretem a tréfát;
Az enyimhez illik éppen
A te piros orcád.

Házasodjál, szép fiu, már,
Végy már feleséget;
Legényekkel járni úgy se
Illik már te néked.

322.

A gazdag az árva lányhoz
Küldött, hogy megtudja,
S kérdezte az emberektől:
Van-e vető magja?

És a lányka vissza tudott
Okosan felelni:
„Gazdag ember, kenyeret én
Nem m'ék hozzád enni.

Se enni, se inni, se meg
Czifrán öltözködni;
De ha nekem vagy rendelve,
Ugy is el fogsz venni.

Azért hogy én árva vagyok
S elvirágzott leány,
Megfontolva megyek gazdag
Fiuk szava után."

323.

Fond be, anyám, a hajamat,
Mig még leány vagyok;
Fond be, anyám, még egyszer, mig
Hétfőre virradok.

Pénteken majd szép fürtösen,
Szombaton úgy a hogy:
Mert vasárnap a tornáczon,
Hej, már sirni fogok!

324.

Végig mentem a faluban,
Ivánka fát vágott,
Alig tudtam reá nézni,
Szeme úgy villámlott.

Hej Ivánkám, szép Ivánkám,
Deres haj verjen meg!
Mennyi legény jár utánam,
S csak téged szeretlek.

Haj dududu, mondja Dudu,
S kérdi: kié leszek?
Hát Vaszilynak adom kezem',
De Iváné leszek.

325.

Hej Ivánka, kis Ivánom,
Fehér arczu Iván,
Adj kölesön egy házat nékem,
Édes kedves babám.

„Nem adok én neked kölesön,
Inkább csak úgy adom;
Mert én a te fehér arczod'
Szeretni akarom.“

326.

A szomszédtól a szomszédig
Keskeny palló vagyon;
A szomszédnőt ki ne tudná
Szeretni oly nagyon?

Hej szomszédnőm ninesen ittthon,
Az én kis halacska;
Elhajtotta a havasra
Négy ökrét lassacska.

Felmegyek én a havasra
Kaszálni a fűvet.
Hátha az én kis szomszédnőm
Még ott belém szeret?

Adta, adta, i'yen adta,
Nem baj az én nekem,
Hogy idővel a szomszédnő
Elszereti szívem'!

327.

Oh úgy szédül a fejecském,
Vállam közt is úgy fáj;
Hivassatok barna szemű
Orvost nekem mindjár'.

De nem azt az orvost, a ki
Orvosolni szokott,
Hanem azt az orvost, a ki
Csókolgatni szokott.

328.

Hej birák, polgárok,
A ki lelketek van!
Most volt szép szeretőm,
Már azt is ott hagytam.

Megáradt a patak,
Sok gazt vet ki ide;
Ott hagytam a rózsám',
És nem tudom kire.

329.

Végig mentem a faluban
S mindenütt világ volt;
De a hová betértem vón',
Ott már nem világolt.

Mikor mentem fel a fa'un,
Az ő háza felé,

Megrázkódott egész testem,
Mint a nyárfalevél.

Mikor mentem a rózsámhoz,
Galamb szállt mellettem;
S a mint jöttem visszafelé,
Ugy elkeseredtem!

Oh te sziklás hegytető ott,
Miért nem repedsz le?
Oh annak a kis leánynak
Be kemény a keble!

Megszólítnám a gyors folyót,
Meg a köveket is;
Téged, rózsám, nem szólitlak,
Tudom, szived hamis.

Pedig ha mi összekelnénk,
Kedves édes kis lány:
Akkor még a száraz tölgy is
Kiviritana tán.

330.

Ha elkezdek dalolni, hát
Tíz is sirva fakad:
Hej, mert búsan vesztegetem
Ifju napjaimat!

Termetem, szép ifjuságom
Elveszett mind kárba;
Ugrottam vón' magas hidról
Inkább a Tiszába.

331.

Ah fiatal éveim, ti,
 Kedves ifju évek!
 Be törődnek veletek a
 Bolondos legények.

Állogáltam volna inkább
 A sűrű málnában;
 Mért simultam, mért vettem részt
 Megtiltott csókjában?

Kacsák a rozst legázolták:
 Ki arat ott kedvvel?
 Lecsókolták a legények
 Orczám': ki vesz most el?

332.

Hej szeretett engem Péter,
 Vett is tarka reklit kétszer;
 De én Pétert nem szerettem,
 A reklijét elviseltem.

333.

Ha eljöttél, szeress engem,
 Mint tuskó ne állj mellettem!
 Ha tuskó vagy, de én élek,
 Lásd, én téged szeretnélek.

Hozzánk ezért minek jöttél,
 Ha még meg se ölelgettél?

Este, reggel sohse kellek;
Bohó vagy te, Janesi, hidd meg.

Ha eljöttél, ülj le, lelkem,
Nem először vagy te itten;
Ülj már hozzám, id' a padra,
S ölelgesd meg galambod' ma!

334.

Hóval fuj a szél a hegyen,
Kati répát vet sebesen,
Az én kis Katiczám,
Barna szemű babám.

Hej fekete szemed miatt
Nyugodalmam be elmaradt,
Oh én kis Katiezám,
Barna szemű babám.

S a te fehér arczod mián,
Kapálatlan kukoriczám,
Oh én kis Katiezám,
Barna szemű babám.

S a te fehér kezed miatt
A rét kaszálatlan maradt,
Oh én kis Katiczám,
Barna szemű babám.

S a te fehér lábad miatt
A szántás is mind elmaradt,
Oh én kis Katiezám,
Barna szemű babám.

335.

Édes kedves kolomeijkám,
Mit csináljak véled?
Hegyen, völgyön szedtelek fel,
Elvesselek téged?

Oh danolnék kolomeijkát,
Hogyha eltalálnám,
De idegen vidék ez itt,
Kinevetnék nótám'.

Mert idegen vagyok én itt,
A nép is idegen;
Fognak rajtam mosolyogni,
S fájni fog az nekem.

336.

Ej felmegyek a hegyekbe,
Hol a boijkák *) laknak,
Hol a zenét úgy aprózzák
S olyan jól vigadnak.

A mi orosz kolomeijkánk,
Habár aprós kissé,
Azért nekünk mindig kedves,
Az teszi kedveltté.

Ha elkezdek kolomeijkát
Danolni valahol,

*) Ugy nevezik a lengyeleket s a bukovinaiakat Máramaros legszélső határán.

Busulni fogsz , sirni rajta ,
S el-elgondolkozol.

Nincs oly táncz a kerek földön ,
Mint a kolomeijka ,
Keblemből a lelkemet is
Csaknem kiszorítja.

Ha ráhuzzák vagy danolják
Vége minden gondnak :
Oly ereje van ám a mi
Szép kolomeijkánknak.

Ha egyszer a kolomeijkát
Valahol meghallom ,
Miatta én akkor éjjel
Otthon el nem alszom.

Édes kedves kolomeijkám ,
Mi tesz oly kedvessé ?
Ha nem busitsz , vidítsd fel hát
Bús lelkem ' is kissé.

337.

Lőcse város felett
Foly egy kis patakcsa ;
Kinek nincs kedvese ,
Ugorják az abba.

„Bolond volnék biz én
Csak úgy beugrani ,
Egy mihaszna lányért
Halakat fogdosni.“

338.

A fa törzse tövig égett
 S hamu lett belőle;
 Mondtam, kedves, ne bántsuk mi
 Egymást egyelőre.

Szekér gördült le a hegyről,
 A küllő kiesett;
 Hej, azt a szép menyecskét már
 Szeretni nem lehet.

339.

Makoviczai dal.

Makovicza hegyes vidék,
 A hol csipös szél fuj mindég;
 Erdők, hegyek, jó fris vizek,
 Izmosítanak minket ezek.

Sok időt kén' vesztegetni
 S nem bizonyitná be senki:
 Mert tudva van az minálunk,
 Hogy dicsérést nem kívánunk.

Ki merem én bátran mond'ni,
 Hogy itt vigan lehet lakni;
 Rákóczy is betért ide
 Makovicza örö mire.

Kövár van itt elég számos
 S oldalt egy-egy ócska város;

De a mi oly nevezetes :
Hires savanyuvize ez.

Itt már látni, mennyi szőri
Ember van a kerek földön,
Mert ide sok befordul ám,
Széttelkintni Makoviczán.

Mint a hajnalesillag fénye,
Oly víg Makovicza népe,
Mely éjszaknak van fordulva
S mint a gyöngy kidomborulva.

Azért, hogy itt bor nincs soha,
Van Tokajnak elég bora;
Nincsen azért itt semmi baj,
A nép olyan itt mint a hal.

ROMÁN NÉPDALOK.

Balogh

A HAZAI NEM-MAGYAR AJKÚ
NÉPKÖLTÉSZET TÁRA.

HARMADIK KÖTET.

ROMÁN NÉPDALOK.

KIADJA

A KISFALUDY-TÁRSASÁG.

BUDAPEST.

AZ ATHENAEUM TULAJDONA.

1877.

ROMÁN
NÉPDALOK.

FORDÍTOTTÁK

EMBER GYÖRGY, GROZESCU JULIÁN, VULCANU JÓZSEF,

BEVEZETTE

VULCANU JÓZSEF.

KIADJA

A KISFALUDY-TÁRSASÁG.

BUDAPEST.

AZ ATHENAEUM TULAJDONA.

1877.

Budapest, 1877 Nyomatott az A t h e n a e u m r. társ nyomdájában.

A Kisfaludy-Társaság, keletkezése óta, egyik fő feladatának tekinti a magyar népköltészet termékeinek gyűjtését. Ebbeli törekvései azonban félszegek, ha a magyar népköltészet fölkinchelésében elő nem mozdítják amszláv, oláh, német ajku népek, melyekkel az országos élet egysége a magyart egy ezredéve összeforrasztotta s melyeknek költészete, valamint táplálkozott a magyar népköltészetből, úgy viszont maga is táplálta ezt.

A Társaság ennél fogva magyar népköltészeti kiadásait honunk más nyelvű népeinek költészeti kincseivel óhajtja kiegészíteni, s e végből mindazokat, kik valamely nem-magyar ajkú néptársunk költészetét ismerik s e mellett magyarul is tudnak írni, fölhívta és fölhívja, hogy a népköltészeti maradványokat, legalább a becsesbeket, mind a magyar irodalom, mind az illető nép irodalma érdekében, fordítsák le és küldjék be.

A Társaság oly szerencsés volt, hogy hazai, nem-magyar ajku népköltészetünk tárát 1866-ban megindithatta egy tetemes tót, 1870-ben pedig folytathatta egy szintén gazdag magyar-orsz népdalgyűjteménynyel. Most e tárnak harmadik kötetét, a román népdalok gyűjteményét nyújtjuk át, megújítva az óhaj-tást, vajha ezt többi népeink költészeti termékeinek kötetei minél gyorsabban és sűrűbben követhetnék.

Budapesten 1877 január havában.

Greguss Ágost,

a Kisfaludy-Társaság titkára.

BEVEZETÉS.

A román nép igen gazdag népköltészettel bir. Oly kiapadhatatlan forrás ez, melyből a gyűjtők mentül többet merítenek, annál frisebben s tisztábban buzog fel.

A természettől dús képzelő tehetséggel s mélyen érző szívvel megáldva, lelkének titkait hangzatos dallamokban s rögtönzött költeményekben önti ki. Ha keblét a szerelem nyomja, ha szíve örömben uszik, ha valamely nagy tett lelkesíti: megénekli fájdalmait és megelégedését, dicsőíti őseit, megörökíti történelmét, s ekként lelke az örök szép költészetnek kiapadhatatlan forrása. A román népköltemények, melyek annyi megbecsülhetlen érzemény-kincs foglalnak magokban, melyek annyi fenkölt eszmét, történelmi jegyzetet, superstitiosus hitet, ősi szokást tartalmaznak, valóságos nemzeti vagyont képeznek s napfényre hozataluk dicsőséget szerez nemzetöknek.

Igy ír a román népköltészetéről Alexandri Vazul az általa kiadott gyűjtemény előszavában.

De nehogy elfogultsággal vádoltathassam, ime egy idegen ajku írónak, a világhírű Michelet-nek szavai ugyane tárgyban: »Mihelyest kinyitod Alexandrinak népköltészeti gyűjteményét, mond ő, fejedet és szivedet szokatlan illatár tölti be, mámorral és részegítő elemmel vegyülve. Nem tudod miért, de sirsz, édes és mégis lengő búskomolyság fog el. A felleg nem sűrű, hogy egy napsugár át ne hasson rajta*).«

Idézhetném még más franczia, olasz, német s angol írók véleményét, de mind ezeknél teljesebb meggyőződést szül egy, habár rövid tanulmányozás.

A román nép dalos voltát leghivebben jellemzi ez általa énekelt dal:

Ha tavaszi szellő leng,
Dalom a mezőben zeng;
Játszom a virágfélével,
Versenyzek a fülmilével;
Ha jó a tél zuzmarája,
Dalolok, szobába zárva,
Vigasztalom magamat,
Éjeimet s napjimat.
Ha az erdő lombja zöldül,
Dalt éneklek vitézségrül;
S midőn hull a fa levele,
Az én dalom is sir vele.

*) Michelet, Légendes du Nord, 334. l.

Dalt mondok, dalt sohajtok,
 Dallal tartom életemet,
 Dalt éneklek, dalt sugok,
 Én csak dallal élhetek*).

S ime, e kis dal egyszersmind fényképe a román népköltészet egyik sajátosságának.

Ez a természet iránti előszeretet.

Alig van dal, melyben ez érzemény hangot ne adjon. A nap, a hold s a csillagok, a föld számtalan szépségei, az év szakai, a természet teremtményei, az erdők, virágok, lovak, madarak, stb. nagy szerepet játszanak benne.

A nap mindig »szépnek« s gyakran »szentnek« neveztetik, mely utóbbi elnevezés pogány mythologiai eredetre mutat.

A hold szintén igen gyakran előfordul.

De még gyakrabban a csillagok. E gyakori megemlékezés a néphiedelemben találja megfejtését. A román köznép ugyanis azt hiszi, hogy minden embernek van az égen egy csillaga, mely titkos összeköttetésben áll sorsával. Valahányszor az illető ember veszedelemben forog, csillaga elhomályosodik; midőn pedig ő elhunyt, csillaga is lehull.

Sőt a csillagok iránti tisztelete annyira megy, miszerint azt képzei, hogy minden jeles ember homlokán csillaggal született**).

*) Az idézett daltöredékek Alexandri gyűjteményéből vannak véve s általam fordítva.

***) Alexandri könyve, 4. l.

Az erdők szeretetét e pár sorral igazolja egy dal vége:

Még csak a zöld erdők tesznek
Igazságot a szegénynek.

A virágok majd mind egyike gyakran megénekeltetik, de különösen a bazsalikom. Ezt a leányok hajokban hordva, azt képzelik, hogy a férfiakat elbűvölik. Innen a dal, mely így kezdődik:

Bazsalikom virágszál,
Melyre a legény megáll.

A lovak dicsőítése e daltöredékben éri el tetőpontját:

Román levén, román biz én,
Hű pajtásom minden jó mén!

A madarakkal hasonlóképp igen gyakran találkozunk. A gerlicze, rigó, sólyom, stb. sokszor előfordulnak. Mind ezeknél azonban legtöbbször a kakuk madár említettetik. Valahányszor a dal valamit kérdez, rendesen a kakukot szólítja meg. S ez onnan van, hogy a román nép a kakukot rejtélyes madárnak tartja, melynek titkos összeköttetései vannak az ember sorsával. Ha valaki jobbról hallja a kakuk szavát, jót jelent, ha pedig balról, rosztat*).

A természet iránti rokonszenvről tanuskodik

*) Alexandri, 9. l.

azon jellemző körülmény is, hogy a román népdalok nagy része »zöld levél« (»frundia verde«) kezdéssel indul meg.

E »zöld levél« fájának vagy virágának megnevezése azonban nem csak a pusztá véletlenre van bízva. Tudjuk, hogy a cser, babér, fenyő, stb. fákhoz s a virágok mindegyikéhez más-más fogalom van kötve. E szerint aztán a »zöld levél« fájának vagy virágának megnevezése már előre jelzi a dalnak vig vagy bús szerelmi, epikai vagy elégiai hangulatát.

Igy például:

Gyöngyvirágnak zöld levele,
Volt nekem egy jó testvérem,
Édes szerető nővérem, stb.

Gyomnak, gaznak zöld levele,
Hazám rosz hernyókkal tele, stb.

Rozmarimnak zöld levele,
Jaj a szegény idegennek:
Mert őt csak a hold szereti
És csak a nap melegíti, stb.

Mindegyikben az első sor már jelzi az egész költemény jellegét.

Hasonló tüneményt találunk az olasz népköltészetben is, és különösen a piemonti, umbri, liguri és picenei népdalokban, azon különbséggel, hogy ezekben a »levél« helyett »virág« fordul elő.

E különben is vázlatos rajz még hiányosabb

volna, ha itt nem szólnék pár szót a román népköltészetnek bűbájos és rejtélyes hajlamáról.

A mesei csodákon kívül, mint az aczél hegyekre épített kristály paloták, felhőkig nyuló fák, melyeknek tetején tündérfészek vannak, a tulvilágról hirt hozó madarak, a királylányokat elragadó sárkányok, ezüst hidak, arany fák, melyek rubin almákat termenek s melyeken gyémánt madarak dalolnak, stb., találunk még itten arany almákat, melyek a földre dobva, császári palotákká válnak, ezüst rokkákat, melyek magoktól fonnak, szent szerda követ, szent csütörtök keféjét, szent péntek törülközőjét*): mind a hármat egy tündérfinak adva, ha netán a sárkányok üldöznék, a sárkányok elé dobott kő egy magas sziklává válik, mely az egekig ér, a kefe egy sűrű erdővé, melyen még a szél sem hat keresztül, s a törülköző egy nagy tengerré; a sárkánynak meg kell örölni a sziklát, ledöntenie az erdőt s meginnia a tengert, hogy a tündérfihoz juthasson**).

A tündéri és másféle szellemi lényeken kívül van egy alak, mely valamennyi közt a fő helyet foglalja el. Ennek neve Cosinzán Ilona (Iléna Cosandiana), mely tökéletesen megfelel a magyar Tündér Ilonának.

*) A s z e n t szerda, sz. csütörtök, sz. péntek szintén a pogány mythológiára emlékeztett: szerda = románul mercuriu, csütörtök = joe, péntek = vinere.

**) Alexandri, 22. l.

Ezen név : Cosinzán Ilona, magában foglalja a legszebb román népköltészeti eszmének megtestesülését.

Ő képviseli a fiatalságot, szépséget, szüzi ártatlanságot, angyali jóságot, szóval az emberiség tökéletesített példányképét, egy bájos s gyöngéd leány alakjában.

Számtalan népmese van, melyekben Cosinzán Ilona játsza a fő szerepet. Mellőzve ezeket, kísértsük jellemezni pár szóval ez alakot.

A román nép, Traján császár által Dáciába telepítve, áthozta magával ősi mythosát is. Ebből tudjuk, hogy Diána a hegyek, erdők és vadászok istennője volt s neki már a királyok idejében saját temploma volt Rómában*).

A románok, mint természet-szerető nép, iránta való hódolatukat még a keresztyénségre térésök után is hiven megőrizték, sőt szentnek vagyis San-Diánának nevezték el, s emlékére ma is ünnepet tartanak, melyet szükségesnek tartok itt röviden leírni.

Ker. Sz. János születése napján, mely junius havában ünnepeltetik, egy igen sajátos szokás uralkodik a román népnél. Ugyanis a családnak nőtagjai ekkor ugyanannyi koszorút kötnek sin-ziane (san-diane) nevű (magyarul Sz. János füve) sárga mezei virágokból, a hány tagja van a családnak; aztán mindegyik koszorút, a család valamely tagjának

*) Halicarn. Dion. Antiqu. Rom., I. IV.

ajánlva, énekszó kíséretében, feldobják a háztetőre: ha a koszorú fenmarad, azt jelenti, hogy az illető családtag élni fog; ha pedig elesik, ez az illetőnek halált jósol. (Természetesen tehát úgy iparkodnak feldobni a koszorukat, hogy egy se essék le.)

Ebből az következik, hogy a sin-ziane virágokhoz a nép rejtélyes tulajdonságot köt. A cosinzána pedig a sinzianának csak meghosszabbított neve lévén, Cosinzán Ilona nem lehet más mint ezen rejtélyességnek emberi alak általi képviseltetése.

A fentebbi mythologiai felvilágításra támaszkodva, már most látjuk, hogy Cosinzán Ilona a román nép Diánája.

Egy másik vélemény szerint Cosinzán Ilona a holdat jelenti*), a mint ez alább a »Nap és a hold« című balladából is kitűnni látszik.

Cosinzán Ilonát a nép aranyhajú s varázsló tekintetű tündérnek képzei. Ő annyira szép, hogy a napba lehet nézni, de az ő arczára nem; a madarak legszebb dallamaikkal üdvözlik utjában, a virágok lefeküsznek előtte, hogy szőnyegeül szolgálhassanak, a sárkányok megszelidülnek láttára s hunnyászkodva terülnek le előtte, s valamennyi császár fia nőül óhajtja őt venni.

Az ő kincsei megszámlálhatlanok. Háromféle öltözeke van: egyik olyan mint az ég, a holddal és

*) Densusianu Áron a »Columzia lui Trajan« című bukaresti folyóirat 1870-ki folyamában.

csillagokkal; a másik mint a mező, virágaival; s a harmadik mint a tenger, napsugártól megaranyozott habjaival.

Azt mondani, hogy valamely nő olyan szép mint Cosinzán Ilona, annyit tesz, hogy ő a napból van kiszakítva, vagyis égi lény.

A sok mű közül, mely róla közöltetett, legnépszerűbb azon kis költői elbeszélés, mely Argirral folyt szerelméről szól*).

Az itt előadottakat már most megfigyelve, ha ezek alapján a román népköltészetet röviden jellemezni akarnók, célunkra leginkább e szó felelne meg: pásztori.

Egy román író, A. Urechia Vazul, szintén e véleményen van. Ő ezt írja: »A román népköltészet az eszmék egyszerűsége és természetessége, az irány eleganciája és egyöntetűsége, a románnak földje, zöld völgyei, himes rétei, zugó patakjai, sokszínű virágai s általában a természet és költészet iránti szeretete által mindig a pásztorihoz szított**).«

Azonban nagyon tévednénk, ha e jellemzésnél megállapodva, azt képzelnök, hogy a román népköltészet csupa idylli darabokból áll.

Igaz, hogy benne a lyrához való hajlam tulnyomó, mindazonáltal nem mondhatjuk tisztán lyrai

*) Alexandri, 29. l.

**) Lásd A. Urechia V. »Bulet. instruc. publ.« f. év, 126. l.

költészetnek, mert ez esetben állításunk megegyezésére kelne azon sok »vitézi ének,« mely benne találhatók.

A román nem csak azért szereti az erdőket, réteket, völgyeket, földet, mert ezeken a természet ezerféle pompájával kábitja el, hanem mert mind ez hazájának földje; ő nem csak azért imádja a tavaszt, a felkelő napot, mert ezek természeti jótéteményt szülnek, hanem mert mind a kettő a feltámadás, a világosság, a szabadság jelképe.

A román népköltészetben tehát jelentékeny epikai anyagnak kell létezni.

Hallgassunk csak meg egy bölcsődalt:

Beli beli kis babám,
 Drága, kedves fiacskám:
 Mert anyád majd elrenget,
 Bölcsődnél énekelget,
 Hogy lehess egy nagy vitéz,
 Harczba, tűzbe menni kész,
 Nagy vitéz, s olyan szép épen
 Mint a fényes nap az égen,
 S hőn szeretve a csatákat,
 Mentsd meg ellentől hazánkat!

Ime ez a legelső dal, mit a román pórő gyermeke bölcsőjénél dalol. A boldog anya, hogy boldogsága teljes legyen, mint legszentebb ohaját adja elő, hogy fiából hies vitéz váljék, ki a csatában az ellent megverve szabadítsa meg hazáját.

A gyermekkori benyomások a legmaradandóbb emlékeket hagyják lelkünkben.

Azért nagyon természetesnek fogjuk találni, hogy a fiu, ki már bölcsejénél legelőször is vitézségről hall dallani, ez eszmével növe fel, később nem táplál más ohajt mint fegyveres és lovas vitézzé válhatni, s így dalol:

Fegyver nélkül a vitéz
Hal, mely víz nélkül elvész ;
Jó ló nélkül a legény
Hal száraz tó fenekén ;
S almafa kün az utszélen,
Mely nem élhet békeségben :
Ki csak arra jár és kel,
Mind megtépi erővel ;
De fegyverrel a kezében,
Ülve büszke sárkány ménen,
Csak úgy viilog, csak úgy csillog
Mint a fényes hajnalesillag.

Sőt még a lány szerelme is hősi tettekre buzditja, s ez részére egy valóságos vitézségi pályabér. Ime mit válaszol két érte epedő versenyzőnek :

Szivem im szeretni kész :
Küzdjetek mint két vitéz,
S a ki végre győztes lesz,
Jogot tarthat kezemhez.

S ha a küzdő netalán ellankadva csüggedést érezne ereiben, szerető anyja őt imigy vigasztalja :

Ha meghalsz, szívem magzatja,
 Legyen mint az úr akarja ;
 Ámde vésd az emlékedbe,
 Hogy az olyan vitéz mint te
 Mig csak elhull, mig csak meghal,
 Kigyót tipor a lábával.

Idézhetnék még számos példát állításom igazolására, mert hiszen a román népköltészetnek nagyobb része vagy legalább több mint fele ily eszméket tartalmaz; de ezt a fentebbiek után feleslegesnek tartom.

Mind ezek után már most, nehogy előadásom hosszúvá váljék, kísértsük meg röviden jellemezni a román népköltészetet.

A román, mint latin faj, népköltészeti tekintetben legtávolabb áll a francziától, közelebb az olaszhoz s még közelebb a spanyol és portugálhoz.

A szomszéd nemzetek közül népköltészete legközelebb áll a szerbekéhez.

Vagyis: a román népköltészet epikai magvú lyrai költészet.

Mintha ezt mondanám: epikai test, lyrai mezben.

Vagy másképen: az alak, mely előttünk áll, epikai; de a hang, mely belőle szól, lyrai.

Alább a balladáról szólva, lesz szerencsém e jellemzésemet talán jobban érthetővé tehetni.

S most pár szót az elosztásról.

A román népköltészet három fő részre oszlik: 1. colindák; 2. balladák és románezok; 3. dalok.

I. A colindák vagy másképen corindák, ezen latin szóból eredvén colo, colere, colenda, mint neve is mutatja, oly énekek, melyek valakinek tiszteletére énekeltetnek.

Ezek legrégibb darabjai a román népköltészetnek. Eredetök visszavihető a rómaiak idejére. S azon jeltől ítélve, hogy igen sokban Aurelián uralkodó említettik, szerzési időszakuk Aurelián római császár idejére tehető.

Ezek azonban nem csak azon korbéli eseményeket írják le, hanem kiterjednek sokkal előbbre is. Sőt a román nép ajkán ma is él egy colinda, mely két ezer év előtt történt esetet énekel meg, vagyis a sabin nők elrablását a rómaiak által a Romulus rendezte ünnep alkalmával.

A colinda tisztán római eredetű.

A rómaiaknak legjelentősebb calendájok volt az új év calendája, a midőn egymást üdvözölték, megajándékozták s szokásban vala a házaknál énekelni.

A rómaiak calendája ma is él a román népnél. Új év előestéjén, karácson előestéjén házról házra járnak, énekkel üdvözlik a házi népet, és ez őket megajándékozza.

A dal, mit ekkor énekelni szoktak, colindának neveztetik.

A colindák ismét két részre oszlanak: vallá-

sos- és világiakra. Az elsők folytatását képezik a pogány mythológiának a keresztyénség eszméivel vegyítve. Az utóbbiak megörökítik a legrégibb nemzeti szokásokat. Némely colinda aztán valóságos krónikaszerű ballada, mely elbeszéli Dáciának colonisatióját*).

II. A balladák és románczok felinél többjét foglalják magokban az egész román népköltészetnek. Nem lesz tehát érdektelen kissé tisztázni a román népballada fogalmát.

Lássuk mint értelmezik ezt a román írók.

Alexandri V. »régi daloknak« nevezi, s úgy határozza meg, hogy »történelmi eseményeket és nagy tetteket elbeszélő költemények**).

Mariencescu A. pedig, a nép elnevezését vevén alapul, a balladát »vitézi dalnak« hívja, s ez utóbbi bizonyára jobban meg is üti a mér téket***).

De hogy erről meggyőződhecssünk, vizsgáljuk kissé a román népballadát.

Ha a román népköltészet e műfaját a skót költészet e nembeli s példányszerű termékeihez hasonlítjuk, a különbség mind alanyi, mind alaki tekintetben feltűnő lesz. Mellőzve itt az elsőt, mely nemzetiségi és éghajlati okokban találja megfejtését, csak ez utóbbira utalunk.

*) A »Romanismulu« bukaresti folyóirat 1870. évi ápril-májusi számaiban.

**) Alexandri népköltészeti gyűjteménye.

***) Mariencescu, román népballadáinak 2-dik füzetében.

A régi dalok, mondja Russo*) a román népballadákról szólva, valóságos krónikák. Ezek feltárják előttünk mind azon eseményeket, melyeket a keleti latin faj átélt kezdetétől egész mostanáig.

A román népballadák tehát, mint krónikák, nem állítják elénk a drámai eseményeket, hanem azokat elbeszélik. A rövid, szakgatott s gyakran rejtélyes felkiáltásokat és elbeszéléseket bennök mindent megvilágító felkiáltások és párbeszéddek, tájékoztató leírások és gyakran lyrai ömlengések helyettesítik.

Innen következik az, hogy a román népköltészeti gyűjteményekben a »ballada« collectiv nevezet alatt osztályozott költemények nagyrészt tulajdonképen nem is balladák, hanem románczok, vagyis helyesebben epikai dalok románczi alakban.

III. A tulajdonképeni dalok közé soroztatnak mind azon szerelmi, vigalmi s rokon tartalmu apró költemények, melyek a román népköltészet mezejét örökké hervadhatatlan virággal díszítik.

E dalokban a szerelem ezer meg ezer érzeménei az igazi, megkapó költészet mindig új és tiszta színeivel festetnek elénk.

E dalokban a nő egy darab a napból, könynyebb mint a kőszáli zerge, s termete oly karcsu, hogy egy gyűrűn át lehetne huzni.

Pár szót még a verselésről.

*) Egy korán elhunyt román író,

A mértéket illetőleg a román népköltészet csak 1—8 tagig terjedő trocheus sorokat ismer, hosszabbakat nem, s csak trocheusokat azért, mert e mérték egyszersmind a nyelv hangsúlyozási szabályainak kifejezése.

Tekintve a rimeket, a versszakok párosával ölelkeznek, s e rimek oly tökéletesek, hogy assonance-ok csak nagy ritkán alkalmaztatnak. Ez a nyelvnek ringazdagságából származik, mely lehetővé teszi a költőnek ugyanazon rimet 10—16 változatban előteremteni.

Versszakot hijába keresünk, még a legkisebb dalokban is; de ha épen e szerint akarjuk rendezni, a dallamhoz alkalmazva, két soros versszakokra oszthatjuk.

A román népköltészet, e gazdag költői kincstár, hamarabb felkölté az idegenek mint véreim figyelmét.

Mielőtt a román írók annak gyűjtését eszközölték volna, már megjelent Berlinben a Kotzebue által németre fordított román népdalgyűjtemény.

E közben a legjelesebb román lyrikus, Alexandri Vazul elkészült gyűjteményével, s azt 1852-ben közzé téve, nagy lendületet adott a népköltészeti gyűjtésekre, úgy hogy azóta e könyv több s bővített kiadást nyert.

Utána következtek Marienescu A. 1859 és 1866-ban kiadott gyűjteményei; ezek után jöttek

mások ujabbakkal. S ez folyton tart, a román lapok szünet nélkül közölnek most is újabb darabokat.

Ez alatt a román népköltészet új német fordítókra akadt. Ezek voltak Schuller és Mokesch Nagy-Szebenben.

Ubicini, Philarète Chasles s mások megismertették a franczia közönséggel, Stanley az angollal, Ruscala az olaszszal s Ács Károly a magyarral.

Vulcanu József.

FOGLALAT.

	<i>Lap</i>
BEVEZETÉS	VII

ROMÁN NÉPDALOK.

I. CSAPAT EMBER GYÖRGYTŐL	
A. ELBESZÉLŐ KÖLTEMÉNYEK (1—9)	3
B. DALOK (10—31)	33
II. CSAPAT GROZESCU JULIÁNTÓL	
A. ELBESZÉLŐ KÖLTEMÉNYEK (32—39)	50
B. DALOK (40—74)	75
III. CSAPAT VULCANU JÓZSEFTŐL	
A. ELBESZÉLŐ KÖLTEMÉNYEK (75—87)	97
B. DALOK (88—104)	157

ROMÁN NÉPDALOK.

ELSŐ CSAPAT.

EMBER GYÖRGYTŐL.

A.

ELBESZÉLŐ KÖLTEMÉNYEK.

1.

Pintye és társai.

I.

Zöld bérczeknek aljában
Fellobogó nagy tűz van ;
Ugy mutatja a lángja,
Éghet ott egy szekér fa.
Még messziről meglátszott,
Hogy mikép ült Pintye ott
S körben hogy barátkozott,
S társival tanácskozott.
Tizenhárman ültek,
S egy bárányt sütöttek.
Mint szokás volt, nem piríták,
Egy horoggal forgatgatták.
A bárány majd sülvé volt . . .
Pintye kocsmára gondolt,
S hogy elmondja óhaját.
Igy emelte föl szavát :
»Társaim, bajtársaim,
Ihatnám, majd meghalok ;

Kis-Bányára fussatok !
 Pálinkát, bort hozzatok !
 Nagy-Bányáról pedig kettő
 Bort, kenyeret hozzon elő,
 Jó vacsorát csináljunk,
 Mind, mind együtt mulassunk !«
 Társai ezt felelték :
 »Valósággal jól esnék ;
 De Bányára nem megyünk
 Kedves még az életünk.
 S már ha épen menni kell,
 Csak a java menjen el.
 Ámde még így sem megyünk,
 Mig nem mondod meg nekünk,
 Vajon te a halálot
 Voltakép mitől várod ?«
 »Társaim, bajtársaim !
 — Szóltott Pintye ekképen —
 A halálom ez lészen :
 Három szentelt búza szem,
 Három ezüst golyócska
 Jól a csőbe betolva
 És szívemre czélozva.«
 Társai meghallván ezt,
 Felragadták a fegyvert,
 Hamarosan lóra kaptak
 S Bánya felé elvágattak.

II.

Hogy elértek Bányára,
 A kapu be volt zárva ;
 Bárdal sujtott mind rája,
 Hogy széttört hét darabra.

Bejutottak a városba
S elmentek a fogadóba,
Bort, pálinkát kértek ők,
Azt szerette Pintyájök.
Kényeret, söt kértének,
Hogy eledelt vigyenek.
Ott voltak egy keveset,
S nem sokára este lett ;
Nem vigyáztak magukra,
Minden pandur megtudta,
Hogy Pintyének a baráti
Ide jöttek iddogálni.
Meg is lepték rögtön öket,
Elvették a fegyveröket,
S öket guzsba kötözve
Imigy szólott egyike :
»Pandúrok, barátaim !
Hagyjatok el békében,
Nem teszünk mi semmit sem ;
Jobb ha elbocsátotok,
Pintye követelni fog . . .
Maradjunk jó barátok !
Ha tömlöczbe vezettek,
Pintye megöl bennetek !«
Igy szóltak a pandurok :
»Innen vissza nem juttok,
Mig csak meg nem mondjátok,
Hogy a Pintye halála
Vajon miből is állna ?«
»Pandurok, jó barátim,
A halála ez leszen :
Három szentelt búza szem,
Három ezüst kis golyócska,
Fegyvercsöbe jól betolva

S a szívére irányozva.«
 Pandurok nem engedték meg,
 Hogy még egyszer kimennének.
 Ezüst golyót, szentelt búzát
 Fegyverükbe tettek tehát.
 Sokan összetódultak
 S Pintye ellen indultak.

III.

Pintye a nagy tűznél üle,
 S mély álomba elmerüle ;
 Nagyon roszat álmodván,
 Elbámúla önmagán :
 Álmodta, hogy uj kardja
 Épen ketté tört volna.
 És milyen volt régi kardja !
 Eltört ép a markolatja.
 Annyira megijedett,
 Hogy rögtön felébredett.
 »Társaim, bajtársaim !
 Megjöttek-e emberim ?
 Félek, hogy mind elveszett !«
 Így szóltak a többiek :
 »Ki tudja, mint lehetnek ?
 Ime, éjfél közeleg,
 És még egyik sem jött meg.«
 Lovát hozza most elé
 Pintye és megnyergelé.
 »Társaim, bajtársaim !
 Távoznom kell érettök,
 Bajnokim mindegyikök.«
 Nagy-Bányaig nem pihent,
 S a mikor a várig ment,

Fütyöntett és hallgatózott,
Hát ha rája ismernek ott :
Mert minden társ ismerte,
Mikor Pintye fütyyente.
De a társak nem jöttek,
Mert ez történt ővelek :
Nagybányai pandur csapat
Várta Pintyét s a társakat,
Várták, vajon mikor jön el,
Mikor lesz az övéivel.
Mikor Pintyét meglátták,
Mind, mind utját állották.
»Add meg magad itt nekünk,
Pintye, másképp meglövünk
Szentelt három szem buzával
S egy kis ezüst golyócskával !«
»Nem adom magam meg, nem,
Bárha sohsem menekszem.
Öröместebb elveszek,
Ámde gyáva nem leszek.
Megmondották társim, látom,
Hogy miből áll a halálom ;
Ha a végett mondották meg,
Hogy szabadon mehessenek
Országom és vizen át,
Nekik isten megbocsát.
Ha eladtak engemet,
A teremő verje meg,
Büntesse meg az isten ;
Nem volt jó társ egyik sem.
Pandurok, pandur barátok,
Az uraknak megmondjátok,
Hogy nem adtam meg magam,
Hanem bátran harczoltam,

S hogy bölcsőmtől a sírig
 Hős maradtam én mindig.«
 S ott izibe rájok lőtt,
 És uj kardja — hogy megfogta —
 Közepében ketté tört.
 Három szentelt buza szem
 Földre sujta hirtelen.
 Mellét ömlő vér áztatta,
 Hogy lova is megsiratta,
 Nyiholt, kapart és rugott,
 Ura miatt búsult ott.
 Pintye mindent elvégzett,
 S mikor végsőt lélekzett,
 Mikor majd kiadta lelkét,
 Ilyen búcsúszót emelt még:
 »Százötvenen, enyimek.
 Mint oroszlán, oly hősek!
 Zöld bérczckre menjetek.
 Bányán elvesz éltetek!
 Mind, mind összetartsatok,
 S magatok
 Soha meg ne adjátok.

2.

Ilonka.

I.

A belgrádi lankában,
 A bércz mellett, egy kut van.
 Arra járkált szép Ilonka,
 A királynak unokája,
 A ki vizért indult oda.
 Vasárnap ment a vizért,

És a mint a kuthoz ért,
 Felgyűrte ott hó-inguiját,
 Fölemelte rokolyáját,
 És azután lehajolva,
 Ugy meritet a korsóba,
 Aztán ő is ivott nyomba'.
 Jött egy holló fáradtan
 És károgott legottan.
 Szép Ilonka ekkép szóla :
 »Holló, hallád, avagy nem,
 Hogy miként van a férjem ?
 Él-e, avagy kimult rég ?
 Mert a harczba távozték.«
 Szólt a holló ekképen :
 »Meghalt, tudom, kedvesem,
 Láttam saját szemeimmal
 A csatában mint esett el.«
 »Holló, szálljon átok rád,
 Roszat károgott a szád,
 Csak a halált kiáltád.«
 Aztán a mint haza tért,
 Mindent végig elbeszélte,
 Az anyjának ott mindjárt
 Elmondotta, hogy mint járt.
 »Anyám, nem látsz semmit sem
 Ott, a zöld mezőségen ?
 Nem tudom, a buza sárga ?
 Nem tudom, a mák virága ?
 Nem tudom, hogy a felhő-e ?
 De látván, én félek tőle.«
 Az ablakhoz ment az anya.
 Hogy azon át kipillantna :
 »Uram, isten, irgalmazz,
 Hisz a török tábor az !

Épen ide tartanak,
 Tudom, jönnek utánad.
 Menj a kertbe, kedvesem,
 Ott, a bokrok töviben
 Rejtsd el magad miennél jobban ;
 Nem találják fel azokban.«

II.

»Te belgrádi jó asszony,
 Jó napot ! mondd, ki van hon ?«
 »Biz magam csak, mind elmentek,
 Hogy hová ? azt nem mondták meg.«
 »Hát Ilonka, a szépséges,
 Ugyan él-e, egészséges ?«
 »Tudja isten, mit csinál
 Brassóban a bátyjánál.
 Egy mesternél tanul most,
 Rokolyát varr ott, fodrost.«
 De egy török így szóla :
 »Csitt, ne hazudj, vén banya !
 Bizony nem jól jársz velem ;
 Hol Ilon ? mondd meg nekem ;
 Feleségül elveszem.
 Ő már ismét férjhez mehet,
 Mert a férje rég elesett.«
 »Jaj, mi haszna, rut törökök,
 Mindenütt csak öldököltök.«
 De az egyik így kiált :
 »Eh, ne kérdezd a banyát,
 Jobb, nézz ki az ablakon,
 Lent a kertben mi vagyon.
 Bokorban egy rózsá len,
 Ragyog, mint nap, fényesen,

A nap alatt esőcseppek
 Áztatják a leveleket.«
 A törökök felkelve,
 Elindultak a kertbe,
 S abban össze-visszajártak,
 Mig Ilonra rátaláltak.
 A bokorban bujt el ott,
 Melyet könnyyel áztatott;
 És egy török katona
 Fehér kezét megfogta:
 »Kedves Ilon, szép lányom,
 Te leszesz az én párom!«
 Két kezét megkötözte,
 Őt a lóra fellökte,
 S elindultak egyszerre.

III.

»A holtaknak emlékére,
 Adjatok csöp vizet, kérlek,
 Törökök, a nagy porban
 De nagyon megszomjaztam.«
 Csak nyargaltak mindig véle,
 És Ilonka így beszéle:
 »Ott a Duna partja mellett
 Hamarább is átmehtetek,
 Hazám vizét ott hadd iszom,
 Ugy sem látom többé, tudom.«
 Elérkezvén arra tájra,
 Minden török megsajnálja.
 A ruháját mind megfogja,
 A mig iszik szép Ilonka.
 De bus volt a menyecske;
 Beleugrott a vízbe.

»Inkább egyen meg a béka,
 Legyek kövek zsiradéka,
 S a halakuak elesége,
 Mint töröknek felesége.«
 »Te királyi vérű lány,
 Hát ennyire megcsalál ?«
 Nyilaikkal lőttek rája ;
 Bátran uszott most Ilonka,
 A török még élni látta ;
 Szerelemtől sóvárogva
 Beugrottak a Dunába.
 De a mint beugrottak
 Csak porondba markoltak,
 S egytől egyig megfultak.
 Csak Ilonka uszott, uszott,
 Mig a tulsó partra jutott.
 S hogy a tulsó partra ért,
 Nagy sietve haza tért.

3.

Az anya átka.

- Lányom, lányom !
 Hol voltál az este ?
- Anyám, anyám,
 Ott voltam a kertbe' !
- Lányom, lányom !
 Mit csináltál ottan ?
- Anyám, anyám,
 Rózsát szakasztottam.

- Lányom, lányom,
Kinek adtad ottan ?
- Anyám, anyám,
A rózsámnak adtam.

- Lányom, lányom,
Mit csináltál még ott ?
- Anyám, üitem
Szeretőm mellett, ott.

- Lányom, lányom, .
Bár a víz elhajtná . . .
- Anyám, anyám,
A hegy ótalmazná . . .

- Lányom, lányom,
Hegy meg befalazza.
- Anyám, anyám,
Isten ótalmazza !

4.

Riszkozsél.

Ott a magas, szép kastélyban
 Ül egy lányka az ablakban ;
 A fülénél egy virágcsa,
 Másik virág szájacskája,
 Olyan czifra mint a páva . .
 A mint sétált ott,
 Föl-fölpillantott,
 Elbámult magán,
 Szép testalkatán.
 S kérdezék az ifjak aztán :

»Nem jönnél el, lányka, hozzám,
 Hogyha megkérnélek?
 Mert nőmül vennélek.
 A lány így felel:
 »Csak az vehet el,
 A ki vágyam teljesíti,
 Ha meg akar házasodni.«
 Ohajtását az ifjak
 Hallván, mind megborzadtak.
 Ezek közt csak Riszkozsél
 Mutatta meg, hogy nem fél.
 És a lányhoz ment.
 S az ily szót emelt:
 »Ifju, engem elvehetsz,
 Egy malmocskát ha emelsz
 Hegytetőre olyan módon,
 Hogy lisztje e házba folyjon,
 A házunkba, ide mindig,
 Folyjon épen asztalunkig.
 Ezt ha megteszed,
 Hítvesed leszek !«
 Aztán Riszkozsél,
 Mint egy hős személy,
 Mene, mendegéle
 Fölfelé a bérczre.
 A malmot felépíté,
 Ohajtását betölté.
 És hogy minden kész vala,
 Végre visszaindula.
 »No, kedves kis galamb, te,
 Jer most már az ölembe !
 Légy urnő a házamon,
 Mert te vagy menyasszonyom !«
 »Várj, szép ifju hajnokom,

Mert még van mit mondanom ;
Nem mehetek addig férjhe',
Mig a hegynek tetejébe
Olyan kutat nem ásol,
Melyből a víz hozzánk foly,
Kastélyunkba, ide mindig,
Folyjon épen asztalunkig.
Ezt ha megteszed,
Hitvesed leszek.«
Aztán Riszkozsél
Mint egy hős személy,
Mene, mendegéle
Fölfelé a bérczre.
A kutat elkészítette
Ohajtását betöltötte,
Elkészített már mindent
S a lánykához visszament.
»No, kedves kis galamb, te,
Jer most már az ölembe !
Légy urnő a házamon,
Mert te vagy menyasszonyom !«
De a lány így szólt tovább :
»Akkor megyek csak hozzád,
A mikor megállítod
A Marost e nagy folyót.«
Aztán Riszkozsél,
Mint egy hős személy,
Mene, mendegéle,
Mig a bérczre ére,
Aztán gátat vete
A Maros elébe.
És a lányhoz visszatérve,
Nem foly már az, elbeszélte.
»No, kedves kis galamb, te,

Jer most már az ölembe !
 Légy urnó a házamon,
 Mert te vagy menyasszonyom !
 »Várj, szép ifju bajnokom,
 Mert még van mit mondanom :
 Nem lehetek addig nőd,
 A míg csak le nem lövöd
 Az esthajnal-csillagot ;
 Mig nem adod azt ide,
 Hadd játszhassem el vele ;
 S nem teszed kis szoknyámba,
 Játszszam vele majd nyárba'.
 Riszkozsél, ha megteszed,
 Galambocskád úgy leszek !
 Aztán Riszkozsél,
 Mint egy hős személy,
 Azt mondotta néki :
 »Vajon nem aludt ki ?
 Lelövöm, lelövöm . . .
 Jer, mutasd meg tenmagad,
 Te irányozd nyilamat !
 Kimentek, meglátták ott
 A ragyogó csillagot.
 »Lőjed, lőjed egyszerre !
 Hogy ölembe essék le !
 Aztán Riszkozsél,
 Mint egy hős személy,
 Ivéhez kapott,
 Gyorsan czélozott,
 A mint csak tudott
 Olyan jó egyenességbe,
 Nem a csillag közepébe,
 Hanem a kis lány mellébe.
 »Lásd, miképen hullott le

Az a csillag öledbe ?
 Ime, ez volt vágyad, ez :
 Most már férjhez is mehetsz,
 Mivel többé — azt hiszem —
 Nem háborgatsz senkit sem.
 Tovább türni már nem tudtam ;
 Természetem férfias van.«
 A lány vértől patakzott.
 S a halállal hogy vivott,
 Ilyenképen kiáltott :
 »Nincs szerencséd, Riszkozsél,
 Bár a tűzön
 Elevenen megégnél !«

5.

A hátszegi bán leánya.

I.

Egy legény szép lánykát kapott,
 A mikor megházasodott :
 Szegény ember lánya volt,
 No, de ilyet választott ;
 De aztán, hogy nőül vette,
 Véle roszul bánt felette ;
 Mivel nem vitt hozományt,
 Mint cseléddel, akkép bánt.
 A legénynek édes anyja
 Őt szintén megpirongatta,
 És a férje nem sajnálta,
 S az anyjához ekkép szóla :
 »Hagyd el, anyám, hagyd, kedvesem,
 A vásárra szekerezem,

S három szijat veszek egyben :
 Egyikkel meglegyintem,
 A másikkal megverem,
 Harmadikkal elviszem
 Sztaroveczre, a vásárra ;
 Az asszonynak ott van ára.«

II.

A vásáron alá s fel járt,
 Hogy eladja élte párját ;
 De senki sem kérdezte,
 Mért van ott a menyecske ?
 Vagy mit akar ő vele ?
 És könyezve sirt neje . . .
 Az tehát most visszafordul
 S a falujok felé indul.
 Épen ekkor jött eléje
 Egy takaros ur legényke.
 Török ruha vala rajta,
 A férjet megszólította :
 »Menyecskéd tán eladod ?«
 A férj ekkép válaszolt :
 »De csak úgy ám, ha szereted :
 Mert nem azért adnám neked,
 Hogy rossz volna ez a nő,
 Vagy óhajtná talán ő.
 Oh, nem azért, sem pedig,
 Hogy talán nem dolgozik ! . .
 Dolgozni csak dolgozik,
 De — jól laktam már vele,
 Nem szereti anyám se.«
 »Mondd hát, mennyiert adod,
 Hogy elüsse a bajod ?«

»Eladom öt száz léért,
 S ugyanannyi apróért.«
 A fiu megvásárolta,
 A pénzt rögtön leolvasta.
 A menyecske sóhajtott,
 S a férjéhez így szólott :
 »Vigyázz, vigyázz, kedves férjem,
 Kihez akarsz adni engem ;
 Ugy ne járjak mint veled.
 Ha eladsz már engemet,
 Adj egy román tanítónak,
 Így találnám én azt jónak,
 Mert ilyenvel életem
 Sokkal jobbnak képelem.
 Férjem, hogyha megteszed,
 Meghálálom majd neked !«
 »Soha se tarts már te attól,
 Megmenekvél anyósodtól,
 Már sem apád, sem anyád
 Nem teszi a kezét rád !«

III.

Legény, nő s a férje
 A kocsmába térve,
 Ittak vigadozva.
 A legény így szóla :
 »Három napja, hogy iszunk,
 És mi mégis hallgatunk !
 Honnan valók is vagyunk ?
 Rokonok nem vagyunk-e ?
 Mondjad, rózsám, ki vagy te ?«
 És ekkor a leányka
 Siránkozva így szóla :

»Én vagyok a bán-leány,
 Hátszeg bánja az apám.«
 A legény elbámult ott,
 A székeről felugrott.
 »Édes, kedves, jó lelkem,
 Hát te vagy a nővérem?
 Mindketten a bán gyermeki?
 Hisz én fia vagyok neki . . .
 Hé, sógor, a nővérem
 Ismét a te nőd légyen;
 Őt eladni nem fogod,
 Mert nagy nemből származott.
 Hogyha vele nyugton élsz,
 Nem lesz sorsod oly nehéz:
 Pénzt, mikor csak készíthetek,
 Gyere hozzám, adok neked.

6.

A vér átka.

I.

Országunknak sok bojárja*)
 Egyik fogadóba jára,
 Ott ittak, ott mulattak,
 Sok napon át vigadtak.
 Szép volt a fogadósnécska.
 Gondoltad voln' galamboeska.
 Hát még aztán nagy leánya!
 Az országban nem volt párja.
 Hajnalsugár szeme párja,

*) Román főnemesek.

Virág-alak az orcája.
 Magas georgina-kép,
 Melle, mint egy kert, oly szép.
 A bojárrok megkedvelik,
 Hízelegve körülveszik.
 Egy bojár megszólítja :
 »Nem lennél nőm, szép Csítva ?
 Im, ezennel megkérlek,
 Mert én téged szeretlek !«
 Hallotta ezt a többi,
 S a leányt mind megkéri.
 Csítva felel ekképen :
 »Férjhez megyek szívesen,
 De csak ahhoz, ki erős,
 S agyba-főbe vágni hős.
 S ki rablókkal már küzde :
 Mert a rablók főnöke
 Hajnaltájban érkezik meg
 Virágihoz a kertünknek
 S vágyakodva szagolja meg.
 Jaj annak, kit megtalál
 Közületek házunknál,
 Feje többé fön nem áll.«
 A lányhoz így beszéle,
 Ki először megkérte :
 »Szép leányka, rég tudom,
 Mint kell ütni mást agyon ;
 Sok csatában küzdöttem én,
 Hogy a hazát védelmezém.«
 És a többi haragos,
 S ekkép szól az ifjuhoz :
 »Mit akarsz, te, árva magzat ?
 Hagyd e lányt és hordd el magad !
 Nem való e nő neked,

Mást kell itten keresned !
 Az idősek felvidultak
 És ekképen kiáltoztak :
 »Hisz épen csak az kell még,
 Hogy egy lányhoz se férnénk
 Egy mihaszna bojártól,
 Keseredett ifjutól.«
 Ám az ifju sajnálkozva
 Amazokhoz ekkép szóla :
 »Tudjátok-e, bojárok ?
 Tudjátok-e, mi lesz jobb ?
 Hogy velem megvijatok,
 Vagy egymásra karddal törve,
 Vagy bírokra, vagy ököltre :
 A ki legyőz, a ki megöl,
 Elveheti feleségül.«
 »Jó lesz,« egyik felszólal,
 S vinni ment az ifjuval,
 Kardot forgat, megpróbálja :
 Roszk, troszk ! és az ifju állja,
 S a bojárnak fejét vágja.
 A lány anyja szólni kezd :
 »Lányom, hát a tied lesz !«
 A legény s lány vígadnak.
 Rögtön gyűrűt váltanak,
 S a leányt egy kedd este
 A legény eljegyezte.

II.

A fiatal vőlegény,
 Ujjaira illesztvén
 A gyűrűt, egy szombat este
 A násznépet hitta egybe.

Az árvához készüle,
S hogy a lóra felüle,
Mint a szél, úgy vágatott,
Ostorával csattantott,
Hogy a légben is hangzott
S tán Csítváig viszhangzott !
És Csítvához hogy eljut,
Zárva látja a kaput . . .
»Jó anyósom, jere ki, jer,
Ne hagyj itt kün vendégimmel ;
A násznép megérkezők !«
De egy szó sem hallatszék.
A lova sem várhatott,
Tombolt, ugrált, nyihogott,
És kapart, és rugdosott.
»Jó anyósom, jere ki,
A szégyennek ne tégy ki,
Mert én vissza nem megyek,
Mig igaz vőd nem leszek ;
Erre esküt is teszek !«
Egy szó választ sem kapott,
És az ifju aggódott :
Mi történt itt attól fogva ?
A fogadó, hogy bezárva ?
Buzogányát felragadta,
És a kaput ketté vágta,
S széttört hetven darabra,
Mint akár a pozdorja.
Csítva anyja hát kijön,
És megáll a küszöbön,
Hajfürtje lebocsátva
Vállait eltakarta.
Arcza hófehér volt épen,
Köny csillogott a szemében ;

Bánata oly súlyos volt,
 Oly igaz, hogy nem is szólt.
 »Jó anyós, násznépem, itt!
 Hol vannak a tieid?«
 »Vidd csak vissza népedet,
 Nagyon későn érkezett!
 Csítva kimult, itt vagyon,
 Itt fekszik az asztalon!
 »Ah, isteni hatalom,
 Meghalt az én angyalom?«
 S a legény bemenve,
 Csítvához közelge;
 Keseregve látta,
 Hogy a kedves lányka
 Már letört virágcsa,
 Melyben nincsen illat,
 S egy aláhullt csillag.
 »Jó anyósom, jó lélek,
 Én csak egyre kérnék,
 Tépd a vásznat két felé,
 S Csítvával takarj belé,
 És temess el mindkettőnket,
 Mint igaz, hű testvéreket,
 És állíttass számunkra
 Keresztet a templomba,
 Oltár mellé, jó közel*).
 Hogy ki oda jó majd el,
 Sírunkat hogy meglássa,
 Az írásból olvassa,
 Hogy a tiszta szerelem
 Egy legény s lány közt terem.«

*) Ez a kimult előkelőséget és kiváltságos állapotát jelenti.

Csak ennyit szólott,
 S rögtön meghalt ott.
 Megijedt anyósa,
 És ekkép kiálta :
 »Nem segített még istenem,
 Hogy lányom a tied legyen,
 Hogy elvegyed lányom itt,
 S esküvőre hogy elvidd.
 Kettőtöknek a halála :
 A kiömlött vérnek átka.«

7.

Péter ispán.

Ott sívított,
 Furulyázott
 Egykor Péter ispán,
 Kertajtóban állván,
 Bodza furulyával,
 Mindig tüzzel-lánggal.
 Mert nagyon megszeretett
 Egy takaros kis lelket.
 A faluban rátalála
 Egy kedves kis leányra ;
 Jaj, de férjhez ment a lány,
 S Péter ott maradt magán.
 Péter anyja így szóla :
 »Szivem kedves csillaga,
 Mit sívíatsz,
 Furulyázatsz
 A te bodza furulyáddal
 Mindig nagyobb-nagyobb lánggal ?«
 »Hajh sívítok,

Furulyálok,
 Anyám, anyácskám,
 Mert volt egy lánykám ;
 Azután megtörtént vele :
 Másnak lett a felesége,
 Jaj, elvitték más helységbe.«
 »Fiam, Péterem,
 Nem tesz semmit sem :
 Kerül még itt más lány,
 Majd találunk egyet tán.«
 »Anyám, kedvesem,
 Több olyan nincsen ;
 Nem találok én olyat,
 Olyan szépet csinosat.
 Mert hisz vannak csillagok,
 Fehérek és ragyogók,
 De köztük legszebb a hold.«
 Azután megfordult volt
 S a Köröshöz ekkép szólt :
 »Körös, Körös, hallod,
 Jaj de sok a habod,
 Szelíd a folyásod !
 Oh, ne hajts el engem.
 Itt vagyok vizedben,
 Körösecske, kérdem tőled,
 Nem láttad-e szeretőmet ?«
 »Nem, nem láttam soha,
 Mert ha láttam volna,
 Fölismertem volna.«
 »Fölismernéd, föl,
 Akár száz közül.
 Mint a nádszál a tavon,
 Karcu és magas bizony ;
 Olyan az orcája

Mint a piros rózsa.
 Mint a piros rózsa,
 Rajt' a tavasz csókja ;
 Olyan mint a hóhalmocska,
 Mely éjjel hull a tájékra.
 Kezecskei a rózsámnak
 Méztől édes fonott ágak.
 Szempárja sötétlik épen
 Két fekete szederképen.
 Vihar soha le nem veri,
 Nap soha le nem perzseli.«

.
 »Hogyha rózsád ilyen épen,
 Akkor láttam őt nem régen.
 Egy hús forráskuthoz közel,
 A szép görög legényekkel
 Beszélgetett, mulatozott,
 Csókok között gyűrűt váltott.«

.
 »Jaj, nincs semmi jóm,
 Csak bú-bánatom.
 Nem látlak meg soha,
 Hűtelen kis lányka !
 Jaj, meghalok tán,
 Te meg élsz aztán,
 Oh, én szép rózsám !«

8.

Illés.

Egykor Illést éjjél körül
 Gonosz rablók fogták körül.
 Futott, futott az erdőre,
 S ráfeküdt egy fa törzsére.
 Orczájával föld felé,

S ott egy kigyó bujt belé.
 »Jaj, segítség !« kiabálja.
 A világon ki sem hallja.
 Egyedül csak a rózsája,
 És csupán ő fut hozzája.
 »Nyujtsd be, rózsám, a kezed,
 Azt a kigyót hogy kivedd !«
 »Jaj, biz én nem nyujthatom ;
 Nálad nélkül még megélek,
 Kezem nélkül meg nem élek !«
 »Jaj, segítség !« kiabálja.
 A világon meg nem hallja,
 Egyedül a hugoskája,
 És csupán ő fut hozzája :
 »Nyujtsd be, hugom, a kezed,
 Azt a kigyót, jaj, kivedd !«
 »Jaj, biz én nem nyujthatom ;
 Nálad nélkül még megélek,
 Kezem nélkül meg nem élek !«
 »Jaj, segítség !« kiabálja.
 A világon meg nem hallja,
 Egyedül az édes anyja.
 Csak az anyja fut hozzája.
 »Nyujtsd be, anyám, a kezed,
 Azt a kigyót hogy kivedd !«
 »Nyujtom, fiam, a kezem,
 Nálad nélkül jaj nekem !«

9.

Szép Honka.

Elindultak a hadak,
 Hat tájékra távoztak,
 A Dunán áthaladtak,

Nádat, kákát levágtak,
Azokból egy hidat vertek,
És a Dunán átalkeltek.
Aztán gyorsan elsiettek
Báznak kedves Ilonjához,
A mezőknek virágához.
Látta Bázs, hogy jönnek ők,
S ment azonnal eléjük,
S őket ekkép szólítá meg :
»Kérők, már megengedjeteK,
Bizony vissza kell térnetek,
Mert Ilonka gyermekem
Halva fekszik oda ben,
Takarója zöld selyem.«
Elhivé azt mindegyik,
Csupán Gruja kétkedik ;
El se hitte, rá se hajtott,
Mit előtte Bázs elmondott.
Ilon anyja is kiment,
S hozzájok ily szót emelt :
»Kérők, már megengedjeteK,
Mivel vissza kell térnetek,
Mert Ilonka gyermekem
Halva fekszik oda ben,
Takarója zöld selyem.«
Elhivé ezt mindegyik,
Csupán Gruja kétkedik ;
El se hitte, rá sem hajtott,
Mit az anya néki mondott.
Aztán Gruja ekkép szólott :
»Anyám, édes kedvesem,
Ily rossz órát ha értem,
Cselekedjél jót velem,
Távozzál el hamarjába

Fel Brassóba, a vásárra,
 És ott mérget végy nekem,
 Hogy magam megmérgezzem.
 Ha elvesztem életemet,
 Tégy egy sirba kettőnket ;
 A határban tétess le,
 S szálljon hírünk messzire,
 Egész ország szélire.
 Azután a sirra ott
 Ültess egy-egy virágot,
 A lábunkhoz őszi rózsát,
 Fejünkhöz bazsalyikocskát,
 Sirhantunkra, közép-tájt,
 Bazsalyikom fejvirágát.«
 Gruja kissé gondolkozott,
 Ámde himni most sem tudott ;
 És az anya látja, sejti,
 És ily módon hitegeti :
 »Hagyd a tüzes viharba,
 Vali más lány is számodra !«
 Ekkor Gruja így szóla :
 »Hej, hej, drága jó anyám,
 Kertetekbe de vágynám.
 Vágyam kissé csititnám,
 Bazsalyikom szálat tépnék,
 Ilonkáért, hogy ne égnék.
 S tépnék őszi rózsá szálát,
 Hogy feledném Ilonkámat
 S érte sohse érne bánat !«
 Gruja hát a kertbe tért.
 A virág közt nézdegélt,
 S Ilonkát meglátta ott,
 Takarója szép zöld volt.
 Arcza zöld selyem között,

Szép s csinos volt mód fölött.
Kis kezét megérintette,
És a kertből kivezette,
Kocsijára ültette,
Lovait úgy kergette.
Gyorsan vitte Ilonát,
Mig elérte a Dunát ;
És Ilonka így kiáltott :
»Oly gyorsan ne hajtánátok ;
Gyűrűm megigazgatom,
Nem jól van az ujjamon,
Jaj szorit, jaj fáj nagyon !«
Ők meg rá sem hallgattak,
Még gyorsabban hajtottak,
S Maros-partig jutottak.
Megpihentek ekkor ott,
És Ilonka így szólott :
»Álljon meg már kocsitok,
S egy kis vizet adjatok,
Ég a mellem, szomjazok !«
Megállottak, megszánták,
Vizzel is megkinálták :
De a csinos Ilonka
Őket bizony megcsalta ;
A Maroshoz szaladott,
S a vizéből mig ivott,
Néhány ember tartja meg.
Ilon így szólt nekiek :
»Hej törökök, hej pogányok,
Csak egy kissé elhagynátok,
Jobban esnék a víz nekem ;
Mostan is még, oh istenem
Jó anyámért fáj a szivem !«
És elhagyta mind szabadon.

Megcsalta biz őket Ilon,
 Mert beengrott a Marosba,
 S onnét ekkép kiáltoza :
 »Inkább leszek marosi hal,
 Semhogy éljek egy pogánynyal!
 Jobb ha ott a nagy halak
 Testvéröknek fogadnak,
 Azután a kisebbekkel
 Ugy uszom mint testvérekkel !«
 Rögtön hallá változott
 Szép Ilonka, s úgy uszott.
 Ilonkának szép fivére
 Került egykor e vidékre.
 Maros partján megállott,
 S kivetette a hálót ;
 Egy nagy halra lelt ; kifogta,
 Annak száját megcsókolta,
 Azután megszólította :
 »Hej, te marosbeli hal,
 Szájad tele illattal,
 Oly édeset lehelsz rám
 Mint testvérem Ilonkám.«

, . ,
 A fején átfordította,
 És szép lánynyá vált Ilonka ;
 Édesdeden átkarolta
 Soká, soká csókolgatta,
 Nagy örömmel átölelé,
 S vitte, vitte haza felé.

B.

D A L O K.

10.

Katona dala.

Teringettét valakinek . . .
 Teringettét — a németnek !
 Elfogott a hegyről nyárba
 S katonának vitt a várba.
 Többi közé állíttatott
 S reám czudor ruhát adott,
 A fejemre meg kucsmát tett
 Becsületes kalap helyett.
 Fehér nadrágom helyébe
 Vöröset adott cserébe,
 Elvette tőlem a botot
 S a kezembe puskát nyomott,
 És kedves, szép szűrőm helyett
 Adott fehér köpenyeget.
 No, de várj csak, várj te, német !
 Nyakadat a vas enné meg,
 Hisz a széles szíjak alatt
 Alig birom a hátamat . . .
 A mily nagy egy ország, világ,
 Oly bú gyötri a katonát,
 Mert a honnan eljött régen,
 Marad háza szegénységben ;
 Kis ekéje ben, a színben
 Háza vágyban és reményben.
 Gyermeki a tűzhely mellett ;
 Azt se tudják a kicsinyek,
 Édes atyjok ki lehetett !

11.

Gyertyám ég az asztalon,
Kit szeretek nincs itthon.
Három, négy, öt gyertya ég,
S az én rózsám nincs itt még.

A sok gyertya mily jól ég,
S az én rózsám nem jön még,
Eltávozott, elhagyott,
Jó éjszakát is mondott.

Gabona zöld levele,
Be jó voltál az este,
És habár a dér borít,
Nekem egykép jó lesz itt

Legyen jó vagy rossz dolgom,
A baj közt elkínlódom :
Mert ha nappal látlak, drága,
Szívem olyan mint a rózsza.

Hogyha holdnál látlak meg,
Az én szívem úgy remeg,
Ugy epedek, úgy várlak,
Hogy keblemre zárjalak.

Rózsámnak a szíve kő.
Mert mihozzánk sohsen jó :
Jer házunkig, kedvesem,
Hogy még egyszer láss engem.

Hogy lásd, vajon menyecske,
 Vagy most is lány vagyok-e?
 Jer kapunkig, tekintsd meg,
 Meghaltam-e, vagy élek?

12.

Olt vizecske, Olt vize!
 Száradjon ki a vized,
 És maradjon köved csak,
 S égessék napsugarak.
 Olt vizecske, medredben
 Dudva és fű teremjen,
 Hadd legeljen a szürkém ott,
 A melyet az isten adott.
 Felzavart víz az Oltban,
 Mért folydogálsz oly lassan?
 Mért nem viszesz tőkéket?
 Hanem vitéz fejeket:
 Azokat a hősökét,
 Kik nagy harczot éltek át,
 Mert szerették — a hazát.

Szülők, testvér és rokonok,
 Érettem ne búsuljatok!
 Ha béke lesz a hazában,
 Visszatérek tavasz-tájban.
 De hogyha rossz idők lesznek,
 Majd levelet írok nektek,
 És mind a négy szögletére
 Könyeimet csorgatom le.
 A szélére bánatomat,
 Közepére óhajomat,

Szívbeli nagy siralmamat.
Ez az ország idegen,
Nincs itt, uram, senkim sem !
Ha valakim itt lenne,
Istenem, be jó lenne.
De ez Lengyelország itt,
Tűz égetné határit.

13.

Ha rákezdem a dalom,
A bérzet megingatom,
Kövek összeomlanak,
Nyájak megzavarodnak.

Nagy a szívem fájdalma,
Itt egyedül busulva ;
Édes hazám messze van,
Idegen itt — csak magam.

Hontalanság, jaj be gyakran
Tettél mint egy igaztalan !
Sok országot is bejártam,
Bennök jóra nem találtam.

Mióta eltávozám,
Idegennel lakhatám,
Sok országot megnéztem
S bennök nyugtot nem nyertem.

A hány levél az erdőben,
A hány vízcsepp a tengerben,
És harmatcsepp a levelen,
Annyi bú-gond gyötrött engem.

Anyám, anyám, én kedvesem,
Nem hallod-e töprengésem ?
Életemről hogyan tudnál,
Be kebledre ohajtanál.

Oh, jöjj, édes gerliczém,
S mutasd, merre menjek én !
Hadd menjek túl a Dunán,
Hadd lássam meg szép hazám.

Ugy vágyom ki a mezőre
S a virágos hegytetőre !
Ott dalom elsirdogálom,
Bár elérne — a halálom !

Anyám, tán míg ringattál,
Bölcsőmben megátkoztál,
Tán haragos szavad miatt
Szerencsétlen lett a fiad.

Ugy füröszttél meg engemet,
Hogy tán az én füröszttömet
Fenyű kertbe öntéd széjjel,
Hogy ne éljek testvérimmel.

14.

Nyári felhőcském,
Az ország szélén !
Tőled azt kérdem :
Nem láttad szépem ?
Oh, ha láttad volna,
Fölsímted volna.
Fölsímnéd, föl

Akár száz közül.
 Gyönyörű szem párja
 A mező virága ;
 Szemöldöke mint a
 Holló madár tolla ;
 És két orozája
 Két piros rózsza.
 Ha meglátnám még,
 Be boldog lennék.

15

Rosz az utam felette,
 Mert a fű mind benőtte.
 Hadd nőjenek, hadd nőjenek,
 Rajtok ökrök legeljenek.
 Hadd nőjenek magasra,
 Utaim elborítva,
 Hadd csapkodják a szelek
 Mint a gondok engemet.

16.

Kinek nincsen édes anyja,
 Elmehet a nagy világba ;
 Kinek nincsen anyja, kedves,
 Annak szeme könnyűl nedves.

17.

Akármivé tégy, isten !
 Vig madárrá tégy engem,
 Hogy anyácskám ablakán
 Bánatomat kisírnám,

Hogy anyám elhissegetne . . .
 »Ne hissegezz engemet, ne,
 A míg el nem mondom neked,
 Idegennel hogy mint élek :
 Vacsorához ha leül,
 Engem használ mécsesül,
 Sohsem eszünk mi ketten ;
 Sohsem kérdez, mit ettem,
 Hanem, hogy mit végeztem.
 Én hallgatok, szenvedek,
 Bánatomban könyezek.
 Törülgetem a könnyem,
 S még jobban foly képemen.
 Képemről a földre csorog ;
 Fiatalon oly bus vagyok.
 Száraz kenyér-darabom
 Könyeimmal áztatom.

18.

Jobban tudok én dalolni
 Mint akárki hegedülni.
 Hegedűnek törik hurja,
 Az én dalom sok hallgatja.
 Hegedűnek törik hurja,
 Az én dalom de sok várja.

19.

Ha négy ökröd nekem adnád,
 Tudd meg, még se mennék hozzád ;
 Másnál csak egy tehén legyen,
 Csak a szemét megszeressem.

Hogy szeretttél, nem is tudtam,
 Két szememre elaludtam,
 Mióta elváltunk, meg
 Mind két szemmel kereslek !

20.

Nincsen olyan árva legény
 Brassó-tájig innét mint én ;
 Hanem miért is hazudjam :
 Hisz a kakuk is akkép van,
 S még sem olyan árva madár,
 Mindent megnyer, a mit csak vár.
 A betegség ha lecsapja,
 Jön a rigó s ápolgatja.
 De hát engem ki ápolna ?
 Idegennel ki gondolna ?
 Egy szép rózsám vala régen,
 Ott rothad már len, a földben.
 Oh, de nagy is a bánatom,
 Elhagyott az én angyalom ;
 Bubánatban töltöm napom ;
 Gyászos az én ruházatom.

21.

Bármivé tégy, istenem,
 Gombocskává tégy engem
 Kedvesemnek a szijára,
 Hogy kössön a derekára.
 Vagy változtass át másra :
 Kertbeli kis virágra,
 Hogy az az én kis galambom,

Ki után rég sóhajtozom,
Tüzzön a kalapjára.

22.

- Mondd meg, anyám, őszintén,
Minő vízben fürösznél ?
— Biz, fiam, kedd esti vízbe,
Hogy egész országot járd be !
Azután pénteki vízbe,
Hogy a nagy világot járd be*).

23.

»Rajtam ránczos szoknya van ;
És kün állok egy magam !«
»De én rajtam sima van,
S forgatnak minduntalan !«

»A falunak végibe
Nehéz felhő szállott le.«
»Nincs ott felhő, ha más van,
Rózsám szürke gubában !«

»Falu, vessen a tűz föl
Egész másik végedről.«
»Csupán egy ház maradjon
Azt szeretem én nagyon.«
»De perzselje azt is meg,
Csak maradjon rózsám meg.«

*) A keddet és pénteket szerencsétlen napoknak hiszik.

Borulattal jár az ég :
 Szerelmed nagy édes-ség.
 Együtt jár nap s fellegek :
 Ugy óhajtom szivedet !

Verd meg, isten, ha tennéd,
 Verd meg, verd, a vármegyét,
 Börtönt, hogy mért készíte ?
 Készített voln' helyette
 Vendéglőket bércek alján,
 Ott rózsámmal mulatoznám.

24.

Gúnydal vén leányra.

Ha vénülnek a lányok,
 Senki sem jár utánok.
 Járnak búsan, csendesen,
 Mig a bőjt tart, szennyesen.

Karácsonynak idejében
 Felöltöznek czifrán, szépen ;
 Ünnepeken és vasárnap
 A kérőkre várva várnak.

Es mikor a kutya csahol,
 Főlngornak ágyaikból,
 Fazekakat tüzhöz tesznek,
 Öltözködnek, fészülködnek.

»Vaj, kérők-e, jó anyám ?
 Az ajtónál állnak tán.
 Jaj, anyám, hadd jöjjenek
 S az asztalhoz üljenek.

»Aztán adjunk enni nekik,
Talán megkér valamelyik;
S adjunk nekik italt nyomba',
Nem bámulnak a szájamba *).«

»Kedves lányom, jaj de kár,
Bár csak asszony lennél már;
Ámde férjed nem akad,
Mert nem hordod jól magad.

»Mint leány, úgy tartsd magad,
Ne tátsd ki a szájadat;
Hányszor mondtam már neked,
Mit mondj a legényeknek?«

»Azt mondom a legényeknek,
Hogy csak négy év múlva leszek
Ötven meg tiz éves én,
S így még nem is vagyok vén.«

25.

Azt mondotta az én rózsám:
»Férjhez megyek, elhagylak ám,
Sok megkérte már a kezem,
És te föl se vettél engem.

»Mért irod és mért hazudol,
Hogy te már megházasodol?
Vártam, hittem eleget,
Hisz a fránya már neked.

*) T. i. hogy fogai nincsenek.

»Vaj! te kedves, szép legény,
Valld be híven, őszintén:
Van-e kedved házasodni?
Útamat nem kell elzárni!

Férjhez mennék, sokan kértek,
Jaj, de majd meghalok érted;
Ha elvisznek, meghalok,
Édes szádra gondolok.«

»Kedves rózsám, te tudod,
Ugy tégy a mint akarsz.
A kit szeretsz, menj ahhoz,
Csakhogy — meg ne csalatkozz'.

»Azt már épen nem mondhatom,
Hogy mostan megházasodom;
De fogadást tehetek,
Hogy csak téged szeretlek.

»Várj még, rózsám, pár napot,
S nőm leszel, ha akarsz!
Ime, férjhez ment a lány,
Nekem meg nincs már babám!

Áldja meg a jó isten,
Nem búsulok érte sem;
A világon van még lány,
Majd csak akad egy pár tán.

26.

Hallod, hallod, barátom,
Jaj be nagy a bánatom:

Hat leányka sug nekem,
 A mért nőül nem veszem
 De, barátom, már hogy vegyem,
 Mikor mind, mind élhetetlen :
 Mert Mariska nem tudd fonnai,
 Flóra meg kenyeret sütni,
 Tódora nem tud kapálni,
 Juli meg nem tud kaszálni,
 Ána meg szőni nem képes,
 Nicza meg nem egészséges . . .
 Jobb, maradjak nőtelen
 Mint busitsam a fejem.

27.

Diófának hull levele . . .
 Mennem kell, itt az ideje.
 El kell mennem nagy bánattal,
 Mint a holdnak borun által.
 Megyek, szívem nagy bút hord,
 Mint csillagok közt a hold.
 Hogy a vágyam rám ne törjön,
 A rózsámért meg ne öljön.
 Mert ha vágyam el fog érni,
 Sírni fogok és dalolni,
 Hogy a bérce meg fog inogni.
 A pávák elámulnak
 S rögtön hozzám indulnak,
 S kérdi majd mindegyike :
 Nagy keservvel mért sírsz, te ?
 Mért sírsz, bajnok legényke ?
 Elhagyott a rózsád tán ?
 Én lelkemből sóhajtván,

Sirva ekkép felelek :
 »Elhagyott biz engemet,
 Isten verte volna meg !«

28.

A nő szíve épen olyan
 Mint viola az ablakban :
 Hogyha azt a szél lecsapja,
 A házat beillatozza ;
 De a leány-szerelem
 Mint virág az utfelen,
 Melyet szellő átölel,
 S érzés miatt ott hal el.

29.

Tasnád, verje meg a tűz,
 Hej de sok legényt elűz.
 Most jön a sor én reám,
 Hogy én is eltávoznám . . .
 Idegenség, árva vagy te,
 Ne hajts engem olyan messze ;
 Nincs szülőm, nincs, hogy kivenne.
 »Keresd fel a bírót, atyám,
 Járd el az én dolgom aztán !«
 »Fiam, voltam már nála ;
 De a bíró nagy kutya,
 Mert csak téged akar a'.«
 »Menj el hát te, édes anyám.
 Tégedet csak meghallgat tán !
 Ird a levél elejére,
 Fiu vagyok ám én észre ;
 Hátral aztán a levélbe

Egy ekét s hat ökröt írj be !
 » Voltam biz én, gyermekem,
 Nagyon drága legényem ;
 De a biró nagy kutya,
 Mert csak téged akar a' .
 » A halálod biró uram,
 Mennyit jártál a dolgomban !
 Hej csákója, puskája.
 Tenném fia vállára.
 A birónak, add istenem,
 Hat tört szarvu ökre legyen,
 Büntesd meg rossz gyermekit,
 Éhhalált, azt küldj nekik.«

30.

Hire ment egy zshiváynak,
 A kit »Tursz«-nak mondanak.
 Vagy hat czinkos társsal jár ;
 Rettegi az ország már,
 Ott a bérczek közt bujkál.
 Jeles pandur-bajnokok,
 Mézes-mázos tolvajok,
 Mind csak fától fáig jár,
 És a ki csak ott járkál,
 Mind miattok sírdogál.
 Mert, hol nem is képzeled,
 Ott találkozol velek.
 Takarosan kivallat,
 Mond szép, nyájas szavakat.
 » Honnan jössz te, ifju, szólj,
 Melyik falu- s városból ?
 Hoztál rovást, legényem,
 Hogy valami ne érjen ?

Van valami hivatalod ?
 A béredet kinek adod ?
 Legény, mondd meg őszintén !
 Megesketlek, im, meg én,
 Megesketlek puskámra,
 Mely ide dől vállamra.
 Ha van pénzed bőségesen,
 Add ide a felét nekem.
 Rovást adok a markodba,
 Hogy ne légy megkárosodva :
 Majd idővel, ha élek,
 Mindent visszafizetek ;
 Ha meghalok, majd helyettem
 Megfizeti a jó isten !

31.

Három nap s egy éj mulik,
 Hogy a rózsám haldoklik.
 Ha meghal az éjjelen,
 Nagy lesz a bűm, istenem !
 Szól a lányka ekképen :
 »Hallj meg, rózsám, vagy kelj föl
 Hosszas betegségedből !
 Vagy mondd, mi az orvosságod ?
 Felkeresem, rá talállok !«
 Fredj, szépem,
 És jégcsapot nyárközépen,
 Piros almát őszközépen
 Hozz énnékem !«
 »Alí, de honnét hozzak neked,
 Kis galambom, ilyeneket ?
 »Balga vagy biz, lányka, te,

Balga, mert nem látod be,
Nem látod be, szép leányka,
Hogy a világ nagyon csalfa :
Jégcsap, rózsám, a te szád,
Piros alma az orczád ;
Jere, csókold meg a szám,
S menj csak férjhez, kis csalfám !«

MÁSODIK CSAPAT.

GROZESCU JULIÁNTÓL.

A.

ELBESZÉLŐ KÖLTEMÉNYEK.

32.

Az átok.

Ama dombon, ama hegyen
Egy lány és egy ifju megyen :
Megy az ifju dalolva,
Rárojával tánczolva ;
A lány pedig sohajtva
A legényhez kiáltva :
»Vegyen bácsi fel a lóra,
Mert nem bírok már lábomra !
Rosz az út . . . mily göröngyek ! . .
Gyalog már nem mehetek.«
»Ugyan, édes kedvesem !
Felvennélek szívesen,
De a lovam kicsiny pára,
Lám mily vékony a lábszára !
Lovam gyenge, az út roszt,
Velem is hogy roskadoz ;
Alig bírja bünös testem
S fegyverekkel teli nyergem.«
»Nem félsz-e, hogy vétkezel ?
Szülőimtól hoztál el

S a vadonba rejtél el . . .
 Bár csak bána istenem
 Véled úgy mint te velem !
 Bolyongnál a nagy világba,
 Esnél török szolgaságba ;
 Vernék lábad nehéz vasba,
 S erős karod ronda lánczba !
 Érjen utol szerelmem,
 Hol nehéz utad leszen ;
 Érjen utól fájdalmam,
 Hol legroszabb utad van !
 S ott lovad akadjon fel,
 Véled földre dőljön el,
 És két karod törje el !
 Vaczogjanak fogaid,
 Sirassanak szüleid !
 S legyen kilencz gyermeked,
 Mind növelje gyötrelmed !
 Erre nősülj egyszer még,
 S egy lánykát adjon az ég,
 Ki majd tömlőczödbe lenn
 Zavaros vizet vigyen !

33.

Brankovianu Konstantin*).

Brankovianu Konstantin
 Ős bojár, nagy keresztyén.
 A mily nagy volt ős hatalma,

*) Brankovics Konstantin, Havasalföld (Románia) fejedelme, a XVIII-dik század vége felé a török által trónjától megfosztva, megöletett Konstantinápolyban.

Annyi irigy járt utána . . .
 Im csütörtök hajnalára
 Közelgett az ő halála ;
 Alig hagyta el nyugágját,
 Megmosá szép tiszta arczát,
 Hálát adott a nagy égnek,
 S az ablakon hogy kinézett,
 A látványtól szíve vérzett.

A még alvó három fiát
 Felkölté és ekkép kiált :
 »Gyermekim, föl ! gyorsan lábra !
 Gyásznapi ébredt jó hazánkra :
 Nézzetek ki az ablakon
 Mit szemléltek a zöld halmon ? !
 Harczra . . . fegyvert fogjatok !
 Ránk törtek a pogányok . . .
 Ágyuk állnak csata-készen . . .
 Gyermekim, föl ! föl, jó vérem ! «

Alig szól a tisztes öreg,
 A pogányok rájuk törnek ;
 Küzdenek bátran, elszántsággal . . .
 De ki bir oly sokasággal . . . ? !
 Mind a négyet megkötözték
 S egy hajóra elvezették,
 Vitték őket messze tájra,
 Tenger mellett régi várba . . .

 »Brankovianu Konstantin,
 Ős bojár, nagy keresztyén !
 Tagadd el most Ős hitedet,
 Légy muzulmán, ha szereted

Gyermekidet s a te élted,
Mert különben jaj tenéked . . . »

.
»Gaz tatárok, vad pogányok,
Egyre-sorra pusztulnátok !
Jó fiaim bár sajnálom,
Haljon inkább mind a három ;
Haljak én is, készen vagyok :
Ős vállástól el nem állok.«

A nagy basa »halált« intett,
És a dühtől arcza égett ;
Megjelen a sötét bakó,
Borus arcza veszélyt jósló ;
Három ifjút rendre nézi,
Választ egyet és int neki.

Bátran megy a nagyobb ifjú
És orcáját nem fedi bú ;
Vérpadon áll kötött szemmel,
Sújt a bakó, és vér szökel . . .
Bú leverten a jó apa
Égre nézett és sohajta :
»Legyen égnek akarata !«

Ujra belép már a bakó . . .
Int a szőke szép ifjunak,
Gyászallványra im feljutnak,
Vérpadon áll kötött szemmel,
Sújt a bakó és vér szökel . . .
Bú leverten a jó apa
Égre nézett és sohajta :
»Legyen égnek akarata !«

És a basa csodálkozik,
A bakónak int, távozzék,
S hízelve szól szelíden :

»Brankovianu Konstantin,
Ős bojár, nagy keresztyén !
Két ifjut már elvesztettél,
Már csak az egyetlened él,
Ez utolsó jó reményed :
Ha óhajtod, hogy még éljen.
Tagadd el rossz ősi hited,
Légy muzulman, mentsd meg élted !«

»Nagy az isten, égnek ura . . .
Mint keresztyén élek, halok ;
Ős hitemtől el nem állok . . .
Ne sirj, fiam, kis gyermekem,
Mert a bűtől sajog szívem ;
Békén halj meg ősi hitedben,
Jobb éltet nyersz fön az égben !«

A bűsz basa dültől égett,
Kancsal szeme vértől megtelt,
Rekedt hangon »halált« kiált,
És a bakó készen ott állt.
Az ártatlan szép kis gyermek,
Az apának egy reménye,
Vérpadon áll . . . vége . . . vége . . .
Szép kis fejét fölemeli.
Szeme öröm- és könnyteli ;
Imádkozva néz az égre . . .
Sujt a bakó s foly a vére.
Az ősz apa könnyt hullatva

Égre nézett és sohajta :

»Legyen égnek akarata !«

A világ sötét előtte,

Mert a bú szívét megtörte.

Fájdalommal fölkiálta,

Zeng az apa sulyos átka :

»Rajta, rajta, vad pogányok !

— — gaz tatárok !

Hol van három jó gyermekem ?

Mind a hármát elvesztettem.

Adná az ég, mint kívánom,

Hogy e széles nagy világon

Ne volna hely számotokra,

Pusztulnátok mind . . . mind sorra,

Oszolnátok mint a felhő,

Midőn fú a nyári szellő . . .

Ég ne nyílják lelketeknek

És a nagy föld testeteknek ;

Vagy ha éltek, átkom érjen,

Fiaitok egy se éljen ! . . . «

.
A pogányok földühödnek,

Kardot rántnak, rája törnek ;

Rája törnek vad erővel,

Ölni készek szomjas törrel.

Vad haraggal földre vetik,

Bőrét metszik és lefejtik ;

Im kitömik, fölállítják,

Vad örömmel csuful szidják,

És kaczagva így kiáltnak :

»Brankovianu Konstantin,

Ős giauru nagy keresztyén !

Tekints föl és nyisd meg szemed,
 Vajon bőröd megismered ?
 . . . »Gaz pogányok, csorda népek !
 Húsom is ha megeszitek,
 Brankovianu Konstantin
 Meghal, de mint keresztyén.

31.

A vadon hangja.

»Tölgyfa bátya, hajtsd le magad,
 Hadd messem le egyik ágad.«
 »Aztán mit csinálsz vele ?«
 »Eltört kocsim tengelye . . .«
 »Öcsém, szavad hallgatnám,
 Egyik ágam od'adnám,
 Ha csinálnál belőle
 Buzogányt. hogy küzdj vele,
 Avagy lándsát erőset,
 Vernél bele szögeket,
 És vele mint hős küzdesz,
 Mig nem hazád szabad lesz !«

»Cserfa bátya, hallgass engem,
 Hogy az egyik ágad metszem ;
 Letörött az ökörjárom,
 Okvetetlen kell csinálnom.«
 »Hosszu ágam od'adnám,
 Ha bizonynyal azt tudnám,
 Hogy nyilat készítenél,
 A hazáért küzdenél.
 Hagyd, öcsém, az ökröket,
 Vedd nyilad, hú fegyvered :

Nincs idő most a szántásra,
 Hanem babér aratásra,
 Jön az ellen a határra,
 Rabigát hoz a hazára.«
 »Vadon ! ime esküszöm,
 Hogy küzdök vagy elesem ;
 A hány fa van e vadonban
 Annyit ölök le a harczban.«

35.

Toma.

I.

Kiált Tamás egy szép este :
 »Jöszte ide, szép menyecske !«
 Janka ugrik ablakához,
 S kérdi : vajon ki kiáltoz ?
 »Én vagyok . . . csitt ! . . . Janka lelkem,
 Készülj hamar, gyorsan, sebtén,
 Hogy elmenjünk mind a ketten,
 Messze, messze . . . isten tudja
 Merre visz a sorsunk útja.
 Jöszte velem, Janka lelkem.
 Hőn szeretlek, hidd el nékem ;
 Menjünk messze, messzire,
 A világ legszélire,
 Mert e házban férjed miatt
 Hő szerelmünk nyugtot nem ad.
 Jőj hát, Janka, jöszte velem !«
 »Tamás, Tamás, én nem megyek,
 Mert megvernek a nagy egek ;
 Még nagy bűnbe eshetem,

Mert van kedves hitvesem
 S nevetlen gyermekem.«
 »Büntől magad soh'se féltsed,
 Majd mondatok misét érted.
 S papunk tudom megbocsát.
 Jöszte Janka, jöszte hát! . . .
 Gyere hamar hevenyében,
 Mert van pénzzel telt erszényem;
 Van négy lovam, tüzes, szeles,
 Tied minden, csak te szeress.
 S ha elfogy teli erszényem,
 Csak megélünk jól, szegényen,
 Ketten csak megélhetünk.«

Janka végre engedett,
 S biz ő kelme csak elment,
 Elhagyta hű kedvesét,
 Hitvesét, kis gyermekét.
 Bolyongtak hegy-völgyön át,
 Mig találtak egy nagy fát,
 S ott megálltak pihenni.
 »Pihenjünk itt, Janka lelkem,
 Mert már fáradt lelkem testem,
 Fáradt vagy te szinte velem.
 Tedd öledbe fejemet,
 Keress benne keveset,
 Talán majd egy jót alszom.«
 Tamás fejét leereszti,
 És csakhamar elaludt;
 Janka pedig könyezett,
 És egy könye leesett
 Kedvesének homlokára,
 Onnan aztán az arcára.
 S ama könye úgy égett

Hogy rá Tamás fölébredt
 S bosszúsággal ekkép szólt :
 »Megégeted homlokom,
 Álnok asszony, most látom,
 Hogy te engem nem szeretsz,
 Tőlem most már elmehetsz !«
 »Tamás, Tamás, szeretlek,
 És csak azért kesergek,
 Mert a szívem megesett,
 És a bánat meglepett,
 Szinte, szinte remegek,
 Mert eszembe most jutott
 Neveletlen gyermekem,
 Mít csinálhat nélkülem,
 S félek nagy bűnbe estem.«

Ekkor Tamás bánkodik,
 Bánkodik, gondolkozik,
 S mondja végre : »Mit mondasz,
 Látom, Janka, hogy igaz !«
 Szól, s Jankának szép arczára
 Csókot nyom, tán utoljára.
 Selyembe öltözteti,
 Ne ismerjen rá senki,
 S szól : »Fájdalmid érzi szívem,
 Menj el tehát, Janka kincsem.
 Láss kis gyermeked után,
 Férjed kibékül aztán ;
 Csalogasd és ámitsd szépen,
 Mondd meg néki tréfaképen :
 ,Hoztam neked négy lovat,‘
 S az én gondom lesz holnap
 Visszalopni azokat . . .«

II.

Aztán Janka ment, csak ment,
Miglen egész haza ment.
S a mint bemegy így magába
Házikója udvarába,
Látja . . . kit lát ? . . . szegény urát
A mint egyre vágja a fát,
Házi bajjal gyötri magát.
»Adjon isten jó estét,
Bátyám uram, jó szomszéd !
Kelmedhez egy utas szállna,
Adna szállást éjszakára ?
Messze tájról érkezem,
S jó volna megpihennem,
Mert már késő este van.«
»Éji szállást adnék én,
Ha nem volnék ily szegény.
Van egy árva gyermekem,
S nincsen anyja, hitvesem ;
És a gyermek sirdogál,
Nappal sir, és majd megáll.
Ha az álom reá száll ;
Éjjel egyre kiabál.«
»Nem tesz semmit, elalszom,
És a lármát nem hallom.«
»Ha úgy véled, szívesen,
Hajtson be hát vendégem«
Janka ekkor behajtott,
A szekérből kifogott ;
És a házba hogy bement,
Megkérdezte az embert :
»Tehát sir a csecsemő ?«
»Bizony sir ám egyre ő.«

»Meghalálozott-e nőd?»
»Nem biz a! elhagyta őt
S valakivel elszökött.«
»Ha eljőnnne hitvesed,
Megszoptatni gyermeked,
Mily halállal büntetnéd?
Mig meghal: addig vernéd?
Vagy pedig megégetnéd?»
»Sem halálíg nem verném,
Sem pedig nem égetném,
Ha szoptatná gyermekem,
És segítne majd nekem;
De szeretném keveset.
Arra tenném kezemet,
Ki elvitte hitvesem
S oly sok bút szerzett nekem;
Számadásra venném én
Csak amugy, rövideden,
S földre leteriteném.«
»Hogyha nődet nem vernéd
Sem pedig nem égetnéd,
Akkor, kedves hitvesem,
Szoptatom majd gyermekem,
Mert én vagyok édes anyja
Te pedig az édes apja.
Vásárolni voltam én,
Pénzem volt, adott szülém,
És elmentem kis időre,
De nem mondtam meg előre,
Hogy csináljak örömet.
Hoztam valamit neked:
Négy pejlovat, mind oly szeles,
Mind oly szeles, mind oly kedves,
Legyen tied, csakhogy szeress!

Jere, nézd meg, jere ki,
Tudom fognak tetszeni.«

Erre aztán ők kimentek
Hanem ottan mit szemléltek ?
Oda kint egy ló sem volt.
Szalad velők ni, amott ! . .
Mert Tamás ellopta volt.
Erre meg a férj se rest,
Fut utána egyenest,
És a tolvajt, hogy megfogja,
Mellen fogva és ledobja,
Hogy az lelkét kiszuszogja :
Lovait meg haza hozza,
Aztán szent a békeség.

36.

Buzsor.**I.**

Kivírult a gyöngyvirág,
Már Buzsoré a világ !
Mint a madár az égen
Ő az ur a vidéken,
S fosztogat, de sohsem öl,
Mindenkit megemberöl ;
De ha tud egy dús csokojt*),
Bajtársival reá ront,
Elveszi szép aranyát
S minden gazdag ruháját.
Aztán ismét barangol,

*) Csokoj annyi mint népszaroló

Nagyhetykén megy és dalol :
 »Jertek ifjak utánam,
 Mert az én hős bandámban
 Jó és boldog világ van.
 Kövessetek engemet,
 Ismerem a berkeket,
 S tudom jól az utakat,
 Senki ránk nem akadhat ;
 De ha ránk is akadna,
 Buzsor tudom nem futna ;
 S tudok kövér nyájakat,
 Édes vizü kutakat,
 Jó bort, sok szép menyecskét.
 És sok pénzzel telt erszényt !«
 Hol a völgy telt virággal
 Lágyan zeng e leánydal,
 Dallama egy angyalnak,
 Tőle Buzsor csókot kap ;
 És ha megy a völgyön át,
 Ott két lányka gyomlálgat,
 Buzsor velök mulatgat ;
 S ott a patak hid megett
 Két szép angyal lencsét szed,
 Buzsor velök enyeleg . . .
 És ez egyre csak így megy.

II

Árva madár az ágon,
 A foksányi határon
 Lombos fáknak árnyában
 Alacsony kis csárda van ;
 Ott Anicza asszonynál
 Buzsor mulat, iddogál.

Szép a nő, egy virágszál,
 Hordja a bort kupával,
 Megrészegít csókjával.
 »Szép Anicza, galambom,
 Van én nekem egy bajom :
 Egy virágra vágyódom,
 Piros rózsa virágra,
 Édes ajkid csókjára !«
 »Sztefanicza, virágom,
 Itt az ajkam, nem bánom,
 Csókold meg, ha úgy tetszik,
 Egész holnap reggelig ;
 De már többet ne igyál,
 Mert a veszély közel vár,
 Istenem ! tán jön is már !«
 »Hadd jöjjön, én nem bánom,
 Kezemnél van handsárom,
 S az ölemben virágom . . «
 A csókkal el sem végzett,
 S már egy csapat érkezett,
 Buzsor küzdött eleget,
 Végre mégis fogva lett.

III

Busan, busan fuj a szél,
 Szomorító hirt beszél :
 Bizony Buzsort megfogták,
 Minden felé hurczolták.
 Erdő, erdő, szép erdő,
 Be szép vagy ha a nyár jó,
 Télen pedig puszta vagy,
 Ember, madár, mind elhagy,
 Vizeid is befagynak,

Lombjaid lehullanak,
 Levelid elhervadnak . . .
 Buzsor is hervadozik,
 Mély börtönben kinlódik !
 Hervadt rózsá levelét
 Hullatja már szerteszét.
 Gyűlést tart a magas szék,
 Ott Buzsört megkérdezték :
 »Hallod-e te nagy zsivány,
 Mondd meg nekünk igazán,
 Hány jó hitűt öltél meg ?
 S megbocsátunk teneked !«
 »Soha embert nem öltem,
 De sok csokojt döngettem !«
 »Stefanicza nagy zsivány,
 Mondd meg nekünk igazán,
 Hová rejtéd kincseid ?
 Megszámlálvák perczeid !
 Valld be hát mind ezeket,
 És megmented életedet !«
 »Kincseimet, mi még maradt,
 Elrejtettem a fák alatt :
 A szegény majd rá akad,
 Vegyen rajta magának
 Ekét, ökröt, tehenet
 S gyermekinek kenyeret !

IV.

Pusztá már a nagy határ,
 Buzsor »magas« lépcsőn áll,
 S a hogy őt megsejlelték,
 Sirt, csak sirt a szegény nép,
 Mert őt nagyon szerették.

Ileana Braileana.

I.

Kies völgynek szép ölében,
Kristály patak szép vizében
Szép Ileana Braileana
Ruhát mos csak egymagába':
Bútelt keble kintől sajog,
Két szép szeme könnytől ragyog.
Néhány török hozzá jött,
Egy ekkép szólítá őt:
»Szüntesd, lányka, könnyeid,
Mert a hegyek vizeit
Áradással fenyegetik.
Ne áraszd e vizeket
Hogy átvigyam sergemet.
Mert ha még sírsz, ben fuladnak,
Katonáim kik még vagynak.«
Szép Ileana sóhajtott,
És ekképen válaszolt:
»Könyeimmet szüntetném,
Ha búmat feledhetném.
Szerencsétlent, mint én vagyok,
A szép nap is alig látott.
Mélyen gyászol sajtó szivem,
Mert elvesztém jó testvérem.
Vajon merre jártatok?
Bátyámat nem láttátok?»

»Maglehet, tán utban értük,
De mi őtet nem ismertük.«

»Őt ismerni könnyű dolog,
 Párja, mása nem is forog ;
 Oly szép karcsú, deli ifjut
 Kivüle nem látni másutt.
 Mert testvérem szép arczára
 Ragyog a nap bájsugára,
 És a holdnak tüneménye
 Az ő szeme bővös fénye.
 Egy-egy csillag minden vállán,
 Csak úgy csillog,
 Csak úgy villog . . .
 Holló szárnya ércz sisakján . . .«

Ekképen a szép kis lány.
 S erre szólt egy ősz ozmán :
 »Ha valót szólsz, kedves lányom,
 Akkor biztos jelünk vagyon,
 Hogy mi láttuk hős testvéred,
 De nem tudtuk, hogy a véred.
 Ott van len, azon a tájon,
 S készen van, hogy harcra szálljon.
 Ő a népnek hős vezére
 Vert sergünknek nagy vesztére.
 Nem kegyeimez egy töröknek,
 Hős vitézi dulnak, ölnek ;
 Az ő kardjok suhintása
 A mennykőnek nagy csapása.
 Hagyd ezért hát ezt a tájat
 És keresd föl hős bátyádat.
 Hegyen völgyön repülj által,
 Repülj gyorsan, szellő szárnynyal,
 Hogy elérjed még estére,
 Mielőtt a nap nem tér le ;
 És ha őtet megtalálod,

Szólj hozzá így, a mint hallod :
 Gyere haza, jó testvérem,
 Ne ölj senkit, kérlek szépen.
 Legyen eszed, hagyd e harczot,
 Hogy ne vallj még tán kudarcot..
 Mert ha dühöd meg nem szünik
 Az ozmán nép megharagszik,
 És megtöri seregedet,
 Téged pedig megköztöztet.
 S akkor ne várj kegyelmet,
 De várd gyászos vesztedet ! . .
 Szólj ekképen szóról szóra,
 S még fordulhat minden, jóra..
 Ekképen szólj, jól megértsed,
 Mert veszélyben forog élted !

II.

A lányt viszi szellő szárnya,
 Hegy, völgy, bércz marad utána.
 Testvérénél volt estére,
 Mielőtt a nap leére.
 És a kedves gondos lányka
 Ekképen szólt a mint látta :
 »Hős jó bátyám, kedves vérem,
 Hallgasd meg egy hő kérésem !
 A mint mostam pataknál,
 Néhány török ott talál.
 Hogy megtudták, húgod vagyok,
 Egyik hozzám ekképen szólt :
 Menj el, mondd meg testvérednek,
 Kérjük szépen, mint csak lehet,
 Hagyja abba dúló harczát,
 Hogy ne vallja majd kudarcát,
 Mert ha dühöd meg nem szünik,

Az ozmán nép megharagszik,
 És megtöri seregedet,
 Téged pedig megköttöztet,
 S akkor ne várj kegyelmet,
 De várd biztos vesztedet !
 Hogyha még öl, dul testvéred,
 Te is élted végét éred.«

Erre a szép hős testvér,
 Nemes haraglágra kél :
 »Mit vélsz ? lesz-e jobb világom,
 Ha a harczban lesz halálom,
 Vagy ha nézem ez országot,
 Mint tür önkényt, szolgaságot,
 Mért majd ránk száll, mint apákra ,
 Unokáink súlyos átka ? !«

— — — — —
 »Mint sem ezt szenvedje népünk,
 Akkor inkább egy se éljünk.
 Én azonnal visszatérek
 Ott, hol fénylők ama hérczek ;
 Tudósítom Ozmán népét,
 Hogy ne várjon tőled békét.
 Én most éltem végét érem,
 Te hazánkat mentsd meg véren !«

— — — — —
 Szólt ihletve szép Ilyána,
 És a tábor ő utána :
 »Tudósítsad Ozmán népét
 Hogy ne várjon tőlünk békét,
 Nem engedjük ez országot
 Törni önkényt, szolgaságot,
 Hogy ne szálljon ránk, apákra,
 Unokáink súlyos átka !«

Most a hős szólt, inti hűgát :
 »Ne térj vissza, kedves hűgom,
 Maradj itt, nézd véres harczom.
 Nézd a román nagy csatáját
 Midőn védi ős hazáját,
 Mint rohan majd a csatába
 Mint az égnek nagy villáma.
 Légy itt, hűgom, légy mellettem,
 Mig a harczban el nem estem.
 Habár éltem végét erem,
 E szent földön rab ne éljen.
 S ha a harczban majd elestem,
 Kedves hűgom, keresd testem,
 És temesd el itt hazámban,
 Lombos fáknak árnyékában.«
 Szól, s a lánynak szép ajkára
 Csókot nyom, tán utoljára.

III.

Harczi kürtnek rivalgása
 Hí csatára, bajvivásra.
 A románok legélére
 Megy a népnek hős vezére ;
 Táborának rohanása
 A mennykőnek nagy csapása.

 Zászló lobog, kürt rival,
 Románé a diadal . . .
 Mostan zengnek gyászos dalt,
 Mert vezérok is meghalt.
 Nyíl hasítá drága szívit,

Paripája tombol, nyerít . . .

Nyugszik a nap vég sugára,
Gyász éj szállt a bérczes tájra.

Mily halvány a hold világa !

De halványabb szép Ileana.

Köny hullatva a gyász téren

Bátyjának sírt ásat mélyen ;

Fátyolt köt a gyász keresztre,

Esti szellő lengedezte ;

Fátyolt köt szép koszorúval,

Örömet temetve búval.

»Hon szerelme ölt meg téged,

Örvend s gyászol szabad néped.«

38.

A fecskék*).

Ott az almafa alatt

Szépen ragyog egy csillag.

Mért van ott oly nagy világ ?

Fenyőfából van egy ágy,

Mely csak egyre tündöklük,

Tündöklük és villámluk,

Mert az ágynak legfején

A nap nyugszik könnyedén,

És az ágynak hosszába'

Ül az égnek villáma,

És az ágynak lábai

Viasz gyertyák lángjai . . .

*) Colinda, karácsonyi ének.

Ott az isten szent fia
 Nyugszik bíbor pólyába',
 S a mint ekkép ott nyugszik,
 Boldog álmod álmodik :
 Jöttek kedves madarak,
 Melyek szépen daloltak,
 A kis Jézust ringatták,
 Kedves dallal altatták ;
 Aztán onnan messziről,
 Ott, a tenger széliről
 Jöttek barna szép fecskék,
 Tőlük sötét lett az ég ;
 És a fecskék tollain,
 Tollain és szárnyain
 Ragyogtak a szép kövek,
 Szép kövek és vízcseppek,
 Miket hoztak messziről,
 Meszi tenger széliről ;
 És az isten szent fiát
 Sorra körül szárnyalák,
 Köv-cskékkel megdobták,
 Tengervízzel locsolták,
 Szép álmát elrabolták . . .
 Arra Jézus fölébredt,
 S azután mindegyiket
 Megátkozta, mint kellett :
 »Átkom érjen, rosz madár !
 A mint te háborgattál,
 Soh' se legyen nyughelyed ;
 És ha rakod fészket,
 Ne találj te jobb helyet
 Mint a ronda, rosz ereszt,
 Barna kéményt, színeket.

A pásztorok.

Túl az erdős hegy megett
 A nagy domb kizöldellett,
 Három nyáj ott legelget,
 Három pásztor beszélget.
 Mind a hárman testvérek ;
 Régi multról mesélnek.
 A legifjabb kis juhász,
 Egyre dalol, furulyáz.
 Nyáját őrzik az ebek,
 Ő meg tova tévelyeg,
 Egyre jár és dalolgat,
 Számos juha elveszett,
 Róluk elfelejtkezett.
 És a másik két testvér
 Látván ezt, összebeszél :
 Hogy mivel ő csak dalol,
 És a nyájjal nem gondol,
 Mikor beestveledik,
 Kegyetlenül mezőlik,
 S mikorra hajnalodik,
 Majd muhorral befedik . . .

 »Nem sajnálom éltemet,
 Nem is kérek kegyelmet,
 Oltsátok el világom !
 S higyétek el, nem bánom,
 Szívem ha átszúrjátok ;
 De fejem ne vágjátok,
 S azért kérlek titeket,

Hogy illőn temessetek,
 Ott közel, az akolnál,
 Hol a csermely folydogál
 És virúl a rózsaszál,
 Dalolgat a bús madár.
 S aztán így temessetek :
 Tegyétek rám szűrőmet,
 Bokrétás szép kalapom,
 S az én kedves tilinkóm,
 Mert a szellő testvérem
 És barátom volt nékem,
 Kinek majd elmesélem
 Halálom, hogy mint érem.
 Engemet ha fölkeres,
 Sirom felett ha repdes,
 Szűrőmet meglengeti,
 Tilinkómat zengeti :

»Selyem szőrü juhaim,
 Kik hallátok dalaim,
 És ti kedves báránykák,
 Kérjétek az ég átkát
 Azokra, kik engemet
 Ártatlanul megölték !«

Szegény juhászt megölték,
 Hajnalban eltemették ;
 A szellő felkereste,
 Szép szűrét meglengette,
 Tilinkóját zengette :
 »Selyemszőrü juhaim,
 Kik hallátok dalaim,
 És ti kedves báránykák,
 Kérjétek az ég átkát
 Azokra kik engemet
 Ártatlanul megölték !«

B.

D A L O K.

40.

Ilenucza, bérce virága,
Rózsafának virultsága,
Elbűvölted a világot,
Mind rabod ki téged látott.

Én is szíved rabja vagyok,
Kín fájdalmim igen nagyok :
Adj egy csókot, orvosságot,
Hű szerelmet, boldogságot.

»Adok csókot édeset,
Látom, szíved nagy beteg ;
Ám de te is gyógyíts meg,
Mert az enyém is szenved.«

41.

Jianu dala.

Gondolkodom út szélén,
Mi tevő hát legyek én ?
Kenyерem hogy keressem,
Gyermekeim hogy neveljem !
A mint így töprenkedem,
Fenn vagyok a nagy hegyen ;
S a mint innét lenézek,
Látom, hogy az emberek

Sorra szántnak és vetnek ;
Egyedül az én ekém
Sehol se szemlélhetém.
Nekem is volt ökröm haj !
De elrablá a sok baj :
Sirtam már sok gazdagnál,
Kinek földje rég kész már,
Adna ökröt vagy lovat,
Hogy szántsak egy pár holdat ;
De hijába kértem én,
Még csak nem is néz felém.
Akkor hát megfordultam,
S magamba azt gondoltam :
Majd néz hát az ég felém,
S megindul az én ekém ;
Valahogy kitelelek,
Szabad lesz a zöld berek,
Majd húzok egy barázdát,
Hosszan, túl a dombon át,
Le a falu széleig,
A gazdagnak földjeig,
De még azon is jól át
Mig elérem ajtaját.
Tudom akkor hogy majd ad !

42

Néroi szép galambom,
Be csunya férjed vagyon.

Elég rossz az énnekem,
De el nem temethetem.

Olyan hideg mint a hal,
De meghalni nem akar.

Ha nem akar, hát, látod,
Mondok egy orvosságot.

Menj 'jjel a temetőbe,
Végy földet a kezkenődbe.

Egy maroknyi sir földet,
S meggyógyítod férjedet.

Titkon tedd feje alá,
Reggel aztán borulj rá.

Sirasd az ott nyugovót,
Mert már akkor rég meghót!

43

Vén lány dala.

Férjhez menni akarnék,
Málét gyurni nem tudnék ;
A lapátra ha teszem,
Előbb jól megköttözöm.

Hogy egy kutba benéztem,
Láttam, hogy vén lány lettem ;
Kértem hát jó istenem,
Küldje meg már emberem.

Legyen akár mily rossz, vén,
Csakhogy kucsma a fején ;
Csakhogy elhíreszteljék,
Én is hogy férjhez menék !

44.

Mikor még legény voltam,
 Ha jártam a faluban,
 Dalolgatva az utcán
 Nézve szerető után :
 Lányok ha meghallották,
 Ajtót, kaput nyitottak ;
 Meggyújták a gyertyákat,
 S ekképen szólitottak :

»Széles vállu szép ifju,
 Csókra termett ajaku !«

De mióta nős vagyok,
 Az utcán ha ballagok,
 Alig, hogy meghallottak,
 Eloltják a gyertyákat ;
 Ajtót, kaput becsuknak,
 És ekképen csufolnak :

»Hideg száju kalandor,
 Görbe lábu komondor !«

45.

Újencz dala.

Isten, verd meg a papot,
 A bírót és hadnagyot !
 El kell hagynom nyájamat,
 Angyal szép kis rózsámat.

El kell hagynom hazámat,
 Mert befogtak bakának ;

El szép pitykés övemet,
S adtak szíjból keresztet.

Elhagytam a jó subát,
Adtak érte rossz gunyát ;
El a szijas szép bocskort,
S adtak ronda bakancsot.

Elhagytam juhász botom,
S most puskával bajlódom ;
Én vezettem a juh nyájt,
Most tanulom a »rigtájt.«

46.

Napraforgó virágszál,
Voltál, rózsám, a papnál ?
Menj gyónni ha nem voltál,
Mert ajtódnál a halál.

Menjen bizony a mennykő,
Még a házba is ha jó.
Mert a gyónást ha kezdem,
Hat-hét pap is kell nekem ;
Hat-hét pap és hét kispap
Örökké gyóntassanak.

47.

Ugyan, édes kedvesem,
Szól-e anyád ellenem ?

Lelkemre, so'se hallám,
Ellened hogy szól anyám.

Semhogy kissé magas vagy,
Mindegy, kicsiny avagy nagy.

Egyre dicsér kicsiny, nagy,
Hogy te dolgos leány vagy.

Szép kis templom a lakásod,
Szóval ebben nincsen párod.

De azt mondja kicsiny, nagy,
Hogy te kissé nyelves vagy.

Ne tarts attól, kedvesem,
Mert hát teljes éltedben

So'se félj a szájastól,
Ha nem fél a munkától.

De kerüld azt egyenest,
Ki ha jó is, mindig rest !

48.

Kértem Ilyés szent atyát,
Forgassa a bibliát,
Forgassa maga rendin;
Számítsa meg bűneim.

Mert a hány unoka van,
Sorra mind megcsókoltam.
Mivel velők beszéltem,
Dolgozom majd egy héten..

A sok csókért, nem bánom,
Majd kaszálok a nyáron.
S mivel megölelgettem,
Büntessen meg keményen.

És a pap ily kánont ad :
Vegyem nőül Katiczát.
Mert ha ő lesz hitvesem,
Elég kánonom leszen.

49.

Tört virág a zöld ágon,
Busan élem világom,
Busan élem, jaj ! anyám,
Nézd, hogy hervad két orczáam.

Busan élem világom,
Tán nagy átok sulya nyom,
Éjjel, nappal könyezem,
Semmiben sincs örömem.

Mások élte oly hosszú,
Még sem tudják mi a bú ;
Én még ifju kis leány,
S nem derül szép nap reám !

Szivem egyre szomorú,
Rég emészti már a bú ;
Tűrj csak, szívem, míg lehet,
Vége lesz már mindennek.

Egy-két napig tűrj csak még,
S megvigasztal a nagy ég,

Kedvesem ha fellelem,
Siron át a menyekben !

50.

Élnék világ végeig,
Juhászt én nem szeretnék ;
Egész áldott nyáron át
Soha sem fog egy kaszát.

Kedvese ha még oly szép,
Jobb neki a hűs árnyék ;
Szépe várja keservvel,
Ő az árnyékban hever.

Kedvesével ha beszél,
Egyre nyájáról mesél ;
Alig hogy kezd szerel'immel,
Már is látod, hogy felkel.

Azt mondja, most kedvetlen,
Mert sok farkas jár-megyén ;
Tegnap is hát megették
Birkái legszebbikét.

Bár csak őt is megennék,
Mért hagyja el kedvesét.
Élnék világ végeig,
Én juhászt nem szeretnék.

51.

— Jaj, anyám ! édes anyám,
Olyan nagyon alhatnám.

— Menj hát, lányom, feküdni,
Bátyád ágyába ott ni !

— Nem anyám, nem édesem,
Oda soha sem fekszem,
Mert a bátyám rossz ágát
Hid deszkából csinálták,
Százán is elátkozták,
Kik a hidon mentek át.

— Jaj anyám, édes anyám,
Olyan nagyon alhatnám !

— Menj hát, lányom, feküdni
Nénéd ágyába ott ni !

— Nem én, anyám, édesem,
Oda bizony nem fekszem,
Mert a néném rossz ágát
Diófából csinálták,
Olyan nehéz szaga van.

— Jaj anyám, édes anyám,
Olyan nagyon alhatnám !

— Menj hát, lányom, feküdni
Atyád ágyába ott ni !

— Nem én anyám, édesem.
Oda bizony nem fekszem,
Mert az atyám rossz ágát
Szilva fából csinálták,
Olyan öreg szaga van.

— Jaj anyám, édes anyám,
Olyan nagyon alhatnám !

— Menj hát, lányom, feküdni,
Oda ni, a rétre ki,

Ki a fák hús árnyába,
Szeretőd subájába.

— Isten áldjon, jó anyám !

Én is ép azt gondolám.

— Ejnye, lányom, lám, lám, lám !

52.

Istenem, jó istenem,
Hol lehet hű kedvesem !

Fú a szél a fák fölött,
Kergetik az ördögöt.

Én is lovam nyergeltem,
Más világba repültem,

Mert babám, hű kedvesem
Még csak ott nem kerestem.

A hogy oda len vagyok,
A pokol még nyitva volt.

Oda is hát bementem,
Egy kisé meghökkentem.

Egy nagy kerek asztalnál
Sorra csupa ördög áll.

Olyan csunyán nevettek,
Én hát keresztet vetek.

Alig hogy egy párt vetek,
Mind futásnak eredtek.

Egyedül csak egy maradt,
Ölelve hű rózsámat.

Gyorsan vissza nyargaltam,
És a gonosz ott hagytam.

53.

A hány csillag az égen,
Reggelre mind lemégyen ;
Csak is kettő marad még,
Napfeljöttkor is ég.

A míg ezek ragyognak,
Napjaim vigan folynak,
Boldogságom örjei,
Édes rózsám szemei.

54.

Jőj babám a rétre ki
Ilyána, Ilyána !
Makvirágot ültetni,
Ilyána, Ilyána !
S ha megérik, mák szemet
Ilyána, Ilyána !
Adjunk be a férjednek
Ilyána, Ilyána !
Hogy aludjék jó mélyen,
Ilyána, Ilyána !
Mig a nap lesz az égen
Ilyána, Ilyána !
És aludjék nehezen,
Ilyána, Ilyána !

Mig a nap lesz oda fen,
Ilyána, Ilyána !

55.

Sír a madár az ágon,
Nyugta nincs e világon.
Hej be nagy a bánatja !
Két szép fiját siratja.

Mert elszálltak világba,
Az aradi nagy várba.
Jertek gyorsan, búcsúzzunk,
Mert innét eltávozzunk.

Elvisznek jó távolra,
Messzi, messzi Váradra ;
Onnét — tudja a nagy ég —
Hova s merre visznek még !

56.

Irt a király levelet,
Hogy a lány nem viselhet
Rokolyát virágosat,
Mert legény nélkül marad.

És ne hordjon gyöngyöket,
Mert az ország nagy beteg ;
És ne hordjon virágot,
Mert baj érte hazánkot.

Hanem hordjon rozmarint,
Mert nem látsz csak bajt és kint.

Mind elmennek a legények,
Messzi mennek, jaj ! szegények.

A leányok úgy sírtak . . .
S a királynéhoz irtak :
Bocsássa el — ha lehet —
Haza a legényeket !

57.

Istenem, jó istenem,
Mért nem hallgatsz meg engem ?
Szivárvány ha lehetnék,
A szép égre fölmennék.

Megkérdezném istenem :
Miből lesz a szerelem ?
De hisz tudom nagyon jól
Hogy nem lesz az aranyból.

Aranyból, nagy kincsekből,
Hanem tüzes szemekből,
Iczi-piczi kis szájból,
Ürge-fürge szép lányból.

Az én szép kis angyalom
Kincs-aranyért nem adom.
Ő tanított meg engem,
Miből lesz a szerelem !

58.

Hallod, szépem, édesem,
Mit csináltál te velem ?

Akár hova elmegyek,
Téged nem felejtethlek.

Ne kárhoztass engemet,
Mert nem tettem egyebet
Csak bal lábad egy nyomát
Egy banyának adtam át.

Ő aztán eltemette,
Misét tartott felette :
Hogy meghalj szerelmemért,
Mint én is a tiedért !

59.

Fúj a szél a fák felett,
Szeretőm oly néma lett.
Mért nem beszélsz, édesem,
Szóba sem állsz te velem ?

Talán bizony valaki
Jónak látta mondani,
Többé hogy ne járj velem
És ne ülj le mellettem ?

Részemről hát nem bánom,
Van még lány e világon :
Te ellehetsz nélkülem,
S én sem töröm be fejem.

Mi egy Péter avagy Pál ?
Mezőről egy virágszál.
Mi egy Panna, Örsike ?
Mezőről egy gyöngyike.

Iszom hát egy jó nagyot,
S tudom, rád sem gondolok ;
Alig iszom pár cseppet,
S már is elfelejtelek.

Lesz vasárnap még talán,
S lesz énnékem is babám ;
Egyet, kettőt tánczoló,
S szeretőre találók.

60.

Istenem, egy reményem,
Ne ítélj el keményen,
Ha oly nagyon szeretek,
Ohajtom a szépeket.

Egy szép férfit ha látok,
Vele szóba megállok ;
Leülök, ha leültet,
S szerelemről beszélget.

Hej ! a szépre ki-ki néz,
Mert szépsége megígéz ;
Mindenütt azt beszélík :
A szép férfi vétkezik.

A hány csunya férfi van,
Ritka ki nem ártatlan ;
Annak pedig a ki szép,
Ezer bűn nyomja lelkét.

61.

Tisztelendő szent atyám,
Mondja meg hát igazán :

Szép asszonyoknak szabad-e
Szerelmesnek lennie ?

Erre mondá a jó pap :
Persze, fiam, hogy szabad,
Nem haragszik meg az ég
Ha enyelg mind a ki szép.

Veled is, de velem is,
Csak ne tudja férje is ;
Vélem, véled s mással még,
Csak ne tudja a helység.

62.

Virágos fa a dombon,
Tudod-e még, galambom ?
Milyen boldogok valánk,
De rossz szemmel néztek ránk.

Valaki irigykedett
S elválasztott bennünket ;
Ki megrontott bennünket,
Gyóntatlanul haljon meg.

Útfelen tartózkodjék ;
A tömlőczbe nyugodjék ;
Legyen kakuk hajléka,
Vadgalamb tápláléka.

Ki bontja a szerelmet,
Földben se pihenjen meg ;
Elevenen temessék,
Hogy a férgek megegyék.

63.

Tánczvers.

Nézz csak ide, istenem,
Mily sok rossz lány van itt len :

Ma én fogom őt a tánczba,
Holnap ő fog már a lánczba,
És aztán — a paphoz ránt be.

64.

Csereg, csereg a kavics,
A kavics a patakban ;
Sir-ri, sir-ri a rózsám,
A rózsám nagy bánatban.

Csereg, csereg a kavics,
A kavics a zöld réten ;
Sir-ri, sir-ri a rózsám,
A rózsám keservében.

Csereg, csereg a kavics
A sebes, a mély Oltban ;
Sir-ri, sir-ri a rózsám,
Szerelmes bánatokban.

Csereg, csereg a kavics
A hideg, mély habokban ;
Hol van, hol van a rózsám ?
Halva fekszik azokban !

65.

Azért, a kit szeretek,
 Robotolnék egy hetet ;
 Azért, a kit utálok,
 Egy napot sem szolgállok.

66.

Istenem, jó istenem,
 Egy kérésem van nekem.
 Nem kívánok egyebet,
 Csak is aztat az egyet.

Szeretőnek adj egy lányt,
 Szomszéd falu virágát,
 Aztán no egy paripát,
 Hogy gyakran mehessek át !

67.

Az a Szeben, Nagy-Szeben !
 Róla megemlékezem :
 Háromszor is megjártam,
 Rózsát még sem találtam.

Üssön belé a mennykő !
 Ültettem, és lám ! nem nő.
 Ültettem szép rózsákat,
 Sorra mind, mind elszáradt.

Ültettem mákvirágot,
 De egy szem se csirázott ;
 Aztán bazsalikomot,
 Még csak egy szál sem fogott.

Egyre hű lányt keresek,
Mind kerülget engemet ;
Már hijába keresem,
Mind elfordul éntőlem.

Az a Szeben, Nagy-Szeben
Rosz galibát tett nekem,
Mert mióta megláttam,
Nincs nyugtom e világban.

Sok virág van a réten,
Egy sem virúl énnékem,
Reám egy se mosolyog,
Pedig csak jót gondolok.

Hej tudom én, tudom már,
Mért kerülget minden lány :
Azért kerül engemet,
Mert oly hiven szeretek.

68.

Édes anyám házánál
Egy kis csermely folydogál.
Oda mosni jár anyám,
S mosolyogva gondol rám.
Szegény anyám mosolyog,
Gondolja, boldog vagyok.
Hej ha tudná jó anyám,
Hogy a mikor gondol rám,
Ama csermely cseppjei
Az én szemem könnyei !

69.

Édesem, szép kedvesem,
Akkor tetszenél nekem,
Ágyad hogyha kün vetnéd,
Én meg nyári szél lennék.

El-elszállnék tehozzád,
Édes álmot hintve rád ;
S míg te alszol édesden,
Álmodva tán felőlem,

Selyem hajad lengetném,
Hó kebled megölelném,
Derekad átkarolnám,
Édes szád megcsókolnám.

70.

Menj odébb, te potrohos,
Mert nadrágod is rongyos !
Mozgasd szépen lábodat,
Hagyd már abba a tánczot,
S foltozd inkább nadrágod.

71.

Erdő, berek kizöldelt,
Szép rózsára tettem szert ;
Erdő, bercekel hervadt,
Az én rózsám már meghalt.

72.

Csókolom azt a szép szád' . . .
 Ha úgy tetszik, rajta hát!
 Csókolom szép szemedet . . .
 Csókold meg mindegyiket!

73.

Kakukdal.

Hej, te kakuk, szép madár,
 Menj, mert rózsám várva vár,
 S mondd, hogy azt izentem:
 Ne felejtsem el engem,
 A mint én sem felejttem,

Menj csak gyorsan, szép madár,
 Mert a rózsám várva vár,
 S mondd, hogy én azt izentem:
 Jöjjön gyorsan érettem,
 Mert nem birom keservem.

74.

Édes gyümölcs a dió,
 De édesb a mogyoró;
 Bizony szó már a mi szó:
 Jó egy atya s anyával,
 De jobb egy hű rózsával:
 Mert ha meglát betegen,

Felgyürkőzik sebesen
S a forráshoz elmegyén,
Orvosságért szaladgál,
Mig csak fel nem gyógyultál,
És ha egyszer jobban vagy,
Átöleli derekad,
Hogy a szived megszakad
A nagy boldogság alatt.

HARMADIK CSAPAT.

VULCANU JÓZSEFTŐL.

A.

ELBESZÉLŐ KÖLTEMÉNYEK.

75.

A kakuk és a gerlicze.

A kakuk.

Fejér kis madárka,
Gerlicze madárka,
Jöjj, szeressük egymást,
A mig élünk folyvást.
Ha esik, ha nap süt,
Bokorban, mindenütt,
Holdvilágos éjjel,
Tisztán, hiven, kéjjel !

A gerlicze.

Lennél csak egyedül,
Szeretnélek szívből ;
De anyádtól félek,
Mert ő gonosz lélek ;
Félek haragjától,
Mert ő átvarázsol *) ,

*) E szavakhoz »mert ő átvarázsol« Alexandri Vazul a következő magyarázatot csatolja : A nép hisz a varázslat erejében, a varázslás tudását a vén asszonyoknak tulajdonítja,

Ha szeretni látna,
 Utól érne átka
 És megbabonázna.

A kakuk.

Fejér kis madárka,
 Gerlicze madárka,
 Ne légy nékem
 Ellenségem !
 Nézd a zöld tavaszt !
 Im a lomb s haraszt
 Sugja : szerelem !
 Szeress, édesem !

innen a közmondás, hogy »a vén asszony az ördög lova.« (Bab'a e calulu dracului.) Az ő szemeiben egy szórakozott elméjű ember meg van varázsolva, s a szerelemtől lángra gyuladt ifju kebel szintén valamely vén vas orru banya által van megbabonázva. Az ilyen szerencsétlen aztán kénytelen egy fa husángra ülni, s arra lovagolni rajta a levegőben, a mely felől a varázsló szava hallszik; ez pedig padkán ülve, kis mogyoró-fa vesszővel egy bögrét ütöget, szüntelen hívja kedvesét. Vannak emberek, kik erősítik, hogy ők láttak ily fantasztikus lovagokat, haladván mint nyíl a légben. Semmi sem tartóztatja fel őket utjokban, csak egy késnek a földbe szurása. A varázslónők képesek szerelmet varázsolni karácson éjjelén fogott denevér csontokkal, melyek elevenen ásattak el egy hangyaturásba. A denevér csontvázából csak egy kis horog és egy kis lapát marad. Az első a szeretettnek oda vonzására, az utóbbi pedig a gyűlöltnek eltávolítására használtatik. A varázslónők képesek megfogyasztani a vizet, megállítani az esőt, s eltalálni az ember sorsát, meggyógyítani különféle betegségeket énekléssel és kezdetlen vízzel. (Lásd Alexandri népköltészeti gyűjteményét, 9. 1.)

A gerlicze.

Hallgass, kakuk, kérlek !
 Nem hallgatlak én meg,
 Hagyj te nekem békét,
 Mert megbánod végét ;
 Átváltozom, várj csak,
 S leszek kis pogácsa,
 Könyekkel locsolva,
 A parázsba dobva,
 Tüztől megégetve,
 Mindentől megvetve.

A kakuk.

Ölts bár mi alakot,
 Békét még sem hagyok,
 És követlek legott.
 Átváltozom hát
 S leszek kis lapát,
 Tűzbe megyek hozzád,
 Megcsókolom orcád,
 Szépen betakarlak,
 A tüztől megóvlak,
 S ekként valahogy
 Ellenszenved fogy,
 S kényszerítve tán
 Megszeretsz, babám !

A gerlicze.

Lennél csak egyedül,
 Szeretnélek szívből ;
 De anyádtól félek,

Mert ő gonosz lélek ;
 Félek haragjától,
 Mert ő átvarázsol.

S drága kincsem,
 Inkább mint sem
 Ő megpirongasson,
 Vagy megbabonázzon,
 Mert szeretni merlek,
 Átváltozom s leszek
 Egy sugár nádszál,
 Mely a tóban áll.

A kakuk.

Ölts bár mi alakot,
 Békét még sem hagyok,
 És követlek legott.
 Átváltozom szintén,
 Leszek juhász legény,
 S keresek a tóban
 Egy nádszálat gyorsan.
 S ha meglátlak,
 Majd leváglok,
 Megcsinállak
 Furulyának,
 S furulyázom véled,
 Csókolgatlak téged.

A gerlicze.

Eredj, kakuk, kérlek !
 Nem hallgatlak én meg.
 Iczike
 Piczike,

Eszem adta
 Kis madárka,
 Én is szeretnélek ;
 De anyádtól félek,
 Mert ő gonosz csont,
 Mindent csak ront-bont.
 Mint sem véle lakjam,
 Átváltozom magam,
 S rád gondolva ekkép,
 Leszek kis templomkép.

A kakuk.

Ölts bár mi alakot,
 Békét még sem hagyok,
 És követlek legott.
 Ha lennél templomkép,
 Én meg kis pap lennék ;
 Ájtatosan, mint ez,
 Járnék a képekhez,
 S leborulva orczám
 Sorba megcsókolnám,
 Hétfő reggeltől mindig
 Egész vasárnapig ;
 S ha megtalálnálak,
 Ekkép szólnálak :
 Szentséges kis képem,
 Légy madarkám nékem,
 Jöjj, szeressük egymást,
 A míg élünk folyvást,
 Ha esik, ha nap süt,
 Bokorban, mindenütt,
 Ha csillag van, hold süt,
 Mind örökké együtt !

A kis bárány.

Kies hegyoldalról,
Egy kis mennyországból,
Ereszkedik ime
Le a völgy ölibe
Három nyáj bárányka
Három kis juhászszal.

Egyik moldován,
Másik ungureán,
Harmadik vrancsán.

S amaz ungureán
És eme vrancsán,
Összebeszélének
És megesküvének,
Hogy ha a nap lementén,
Megölik lementén
Szegény moldovánt,
Ki senkit sem bánt,
Ámde nyája szebb,
Nagyobb, becsesebb,
Hűbb kutyái vannak,
És lovai jobbak!

Ámde egy kis bárány,
Göndör, jerke bárány,
Három napja már,
Szája egyre jár,
És nem eszik már.
— »Kis báránykám, lelkem,
Mi lelt, monddsa nekem?
Három napja már,

A szád mindig jár,
 A fü fonnyadt már ?
 Vagy beteg vagy talán,
 Édes, kis báránycám ?
 — »Bácsim, hajtsd el nyájad,
 Hagyd el ezt a tájat ;
 Egy csalit amott
 Ad füvet legott
 S nektek árnyékot.
 Gazdám, én jó gazdám,
 Hivj egy kutyát is ám,
 Szilaj, hamis ebet,
 Hidd a leghivebbet,
 Mert ha a nap lemén,
 Meggyilkolnak estén
 Amaz ungureán
 És eme vrancsán.«
 — »Berzai báránycám,
 Ha valót beszélsz ma,
 S ha meghalnék rögtön
 Ott a muhar földön,
 Mondd meg vrancsánnak
 És ungureánnak,
 Kérd : temessenek el
 Itt valahol közel
 Az akolban, legyenek
 Mindig tiveletek,
 Végén az akolnak,
 Hol ebim csaholnak.
 Mondd nekik azt így,
 S a fejemhez vigy
 Bükk-fa furulyát,
 Kedves hangot ád,
 Egy csont furulyát,

Mely bus hangot ád,
Bodza furulyát,
Tüzes hangot ád !
Majd ha jó a szél
Általok beszél,
Összegyül kis nyájam,
Sirni fog utánam.
De a gyilkosságról
Ajkad semmit sem szól ;
Mondd meg nekik nyiltan,
Hogy megházasodtam,
A nőm király lánya,
A világ arája,
És nászunkkor legott
Egy csillag lehullott ;
A hold és a nap
Tarták koszorunkat,
Fenyők és jegenyék
Voltak a násznépség,
Papok a nagy hegyek,
Madarak zenészek,
Bájdalú madárcák,
S a csillagok fáklyák.
És ha meglátsz,
Hogyha találasz
Egy jó öreg anyát,
Kit gypju-öv fog át,
Kinek szeme nedves,
S a mezőkön keres,
Mindenkit kérdezve,
És mindenkit kérve :
» Vajon ismertétek,
Láttátok-e, kérlek,
Szépséges fiamat,

Gyűrűn áthuzottat ?
 Az ő kedves arcza
 Tiszta tejnek habja,
 Picziny kis bajusza
 Buzának kalásza,
 Az ő drága haja
 Hollónak tolluja,
 Az ő szemefénye
 Az erdők kökénye . . . «
 Édes kis bárányom,
 Könyörülj anyámon,
 S mondd el neki nyiltan,
 Hogy megházasodtam,
 A nőm király lánya,
 Mennyország arája.
 S édes jó szülőmnek
 Ne beszéld el, kérlek,
 Hogy nászunkkor legott
 Egy csillag lehullott,
 S fenyők és jegenyék
 Voltak a násznépség,
 Papok a nagy hegyek,
 Madarak zenészek,
 Bájdalu madárcák,
 S a csillagok fáklyák ! «

77.

Mátyás király.

Ott fen a Duna folytában,
 Ódon régi Buda várban,
 Uri fényes nagy termekbe,

Sok magyar nemes gyült egybe,
S mindnyájan egy asztal mellett
Foglalnak el sorban helyet.

De ki látszik a fő helyen ?
Mátyás király ül oda fen,
És ő velök tanácskozva,
Ajka ilyenképen szóla :
— »Halljátok im, uraim,
Halljátok im, nemesim,
Merr' a honban jártam-keltem,
Ily panasz szót hallott lelkem :
»Urunk király, Mátyás király,
Kinek ez hatalmadban áll,
Segits hogyha igazunk van,
Ha hibáztunk büntess nyomban ;
Tégy mit tudsz, de igazságot.
Ne hagyd bűnben az országot !«

Hallván őt a nemesek,
Egy szót sem feleltenek,
S tudván, hogy igazat beszél,
Reszkettek mint nyárfalevél.

S kérdi ismét az urakat,
De ők ismét csak hallgatnak.

Hét öreg fő ur felkél,
S a szakálok övig ér,
S lecsüggesztve mind a főt
Mátyás királyuk előtt,
Térden állva kéri őt.
Ám de őket hallgatva,
Csak erősbült haragja,
S gyorsan parancsot ada.
Ekob tűzér jött oda,
Néhány vitéz bajtársával,
Ki mind nehéz munkát vállal,

Hozva három nagy ágyut is,

Mely megdönti a falat is :

— »Ekob, te öreg tűzér,

Hallgasd mit urad beszél,

Szegezd három ágyud ki,

S ne engedd, hogy valaki

Ódon régi Buda váron

Élve tovább megmaradjon !«

Ám de Ekob elrémülve

Kéré Mátyást könyörülne :

— »Uram király, bocsáss meg,

Ám azt tennem nem lehet,

Három kedves fiam van

A te szolgálatodban,

S ezenkívül feleségem,

S öreg anyám van itt nékem !«

Mátyás király hajthatatlan :

— »Ha nem teszed, meghalsz nyomban !

Hogy a sok rossz mind kiveszszen,

Néhány jó is csak hadd veszszen ;

Én ezt ekként akarom,

Ez királyi parancsom !«

Ekob erre kiszegzé

Az ágyukat s elsüté,

És a várost romba döntve,

A sok nemest mind megölte.

Ki jár a falak között ?

Ekob búa öltözött,

A romok alatt s fölött

Halva leli három fiát,

Feleségét, öreg anyját. . . .

Jaj szegénynek, jaj neki,

Éltét törrel oltja ki !

A fenyő és a hárs.

A zöld fának zöld levele,
Két fa csak vitázott egyre,
S a kettőnek e volt neve :
Egyik hárs,
Fenyő társ.

Az dicsekvék
S szóla ekkép :
— »Fenyő gyom,
Szomszédom,
Magas vagy és ágasbogas,
Ám de észre nem vagy fogas.«

Fenyő hallgatá,
S ezt válaszolá :
— »Hallgass, te mihaszna,
Rothadt kérges fajta,
Nem való vagy használatra !«

És a hárs lobbant haragra :
— »Nem jó vagyok használatra !
A mesterek kiválasztanak,
S engem tövestül kivágnak,
Bárdaikkal megbárdolnak,
Gyaluikkal meggyalulnak,
És a festők befestenek,
Mindenféle szent képeknek,
Hogy a világnak tesseem meg,
Betesznek a szent templomba,
S jön a világ imádkozva . . .

De te fenyű,
 O ! együgyü,
 Magas vagy és ágas-bogas,
 Ám de észre nem vagy fogas !«

— »Biz én vagyok, csak te hallgass
 A mesterek kiszemelnek,
 És a földre leteritnek,
 Fűrészekkel megszabdálnak,
 Bárdaikkal megvagdálnak
 S belőlem zsindelyt faragnak ;
 Befedem a templomot,
 Ne havazzék s essék ott,
 Mert különben a templomba
 Nem jönnének imádkozva !«

79.

A gyűrű és a holló.

I.

Volt hajdanta egy király,
 Ifju, szép és derék szál,
 Összegyűjtve seregét,
 A csatába távozték.
 Harczolt, küzdött s végre győzött,
 Tönkre tette a törököt,
 S hogy leverte, visszatére
 Őseinek szép földére,
 Hol a virág irul-pirul,
 S el nem hervad szárairul,
 A viz tisztán patakszik,
 És a buza aranyzik,

Derült az ég arczulata,
 És az ország kert alatta,
 És a kertben galambocskák,
 Hófejérek és piroskák,
 Kedves szép román lányocskák,
 Szemök fénye legényeknek,
 Majd meghal a szivök értek.

II.

Az az egyszeri király
 Egy ily román lányt talál,
 S vele szóba ekkép áll :
 — »Kis galambom, kedvesem,
 Mivel mosdasz ? mondd nekem,
 Hogy szemeid ilyen szépek,
 Arczáid ily hófejérek,
 S ajkaid pirosak, épek ?«

És a lányka mosolyogva,
 Erre aztán ekként szóla :
 — »Zöld mezőre sietek el,
 Pitymalatkor jókor reggel,
 Füvek harmatát ellopom,
 S magam aztán avval mosom,
 S napsugárral törlöm arczom.«

S a legényke szóla erre :
 — »Kis galambom, szivem szentje,
 Tudom is én, hogy mit tettél,
 Csupán azt, hogy megtetszettél ;
 Megfejtetted a harmat,
 Pirossá tett virág-csapat,
 Napsugártól fényes lettél,

Te pediglen megigéztél,
 Mosolyod felgyujta engem,
 Olthatlanul ég a keblem :
 Add, galambom, nekem, add,
 Kedves ajk-rózsáidat,
 Szagoljam míg harmatos,
 Vagy mind kettőt adjad most !«

A lánynak ez enyelgésre
 Felhevüle arcza-vére,
 S fel nem néze a legényre,
 Ámbár tetszett a beszédje.
 — »Kis galambom, szivem szentem,
 Adj egy csókot tehát nekem !
 Szép vagy nekem mint az élet,
 Feláldozom magam érted,
 Csak meghalva válhatok el,
 Akkor is még egy nap jó fel,
 És az égben újra látlak,
 Ujra szeretlek s imádlak.«

Pir borítá a lány arczát,
 Ámde még sem hitte szavát,
 Tette magát, hogy elmélyedt,
 S ajka kezde ily beszédet :
 — »Ám de hogyha elfelednéd
 Szivednek ez ígérétét ?«

— »Esküszöm, galambom, néked,
 Hogy elveszlek majdan téged !
 Ég a vágytól egész belsőm,
 Meghalok ha nem leszesz nőm !«

S sugva bugva hajlik felé,
 Átkarolá s megölelé,
 Szerelmesen néze rá,
 S ajkit hévvel csókolá.

Végre Erzsi ekként szólott :
 — »Szeretlek, ha szavad tartod,
 Ám de hogy ha megcsalsz engem,
 Majd megátkoz szivem lelkem,
 S megboszúl az ég felettem !«

— »Ne aggódj, galambom, kérlek,
 Esküszöm elveszlek téged !«

III.

Az örömnek vig ideje
 Esküvő nélkül eltele,
 Ám a lányka hő szerelme
 Aggódást szült a kebelre,
 S kedvesét ő megcsókolva,
 Hozzá akkor ekként szóla :
 — »Mikor esküszünk meg hát ?
 Nem várhatok már tovább !«

— Ha meg sem esküdnénk talán,
 Hallgass, ne aggódj a mián ;
 Mert hát tudd meg, mennem kell,
 Kész vagyok s indulok el.«

— »Verjen isten tégedet,
 Mert megölted lelkemet,
 A te hazug esküvése
 Engem szerencsétlenné tett ;

Anya leszek, csalfa vagy.
 Lelked rajta, vétked nagy !
 S szegény Erzsi sirva-riva
 Elmerüle bánatiba.

» — Hallgass, lelkem, ne sirj hát,
 Im e gyűrűt adom át,
 Jöjj fel véle űs Budára,
 űs Budának űs várába ;
 És ha be nem bocsátnának,
 Mutasd az űr katonának,
 S az megfogva kezedet
 A királyhoz elvezet.
 — Teremtőm, hát te volnál,
 Talán maga a király !

— Hallgass s ne szomorkodj hát,
 Gondom leszen mindig rád !
 S csókot nyomva ajakára,
 Elindula Buda várba.

IV.

Egy-két éve elmúlt már,
 S Erzsinek eszébe jár,
 Hogy mit mondott a király.
 S bepólyázva kis fiát,
 Ringatva ölelte át.
 Kérdezé és csókolá,
 S újra maga felelt rá :
 » — Kis Jánoskám, gyermekem,
 Ismered apád vagy sem ?
 Nézd e gyűrűt, apád adta,
 ű király, légy méltó sarja !

S kis fiát ölébe véve,
 Fivérét is híván véle,
 Ind ult a király elébe.
 Sajnálja az esküvőt,
 Ámde vigasztalja őt
 Kis fiának jövő napja,
 Mert hát a király az apja.

S a mint mentek, mendegéltek,
 Egyszer egy nagy fához értek,
 És a zöld mezőben ottan,
 Hol a leghüsebb árnyék van,
 Telepedtek le nyugodni,
 Tarisznyából falatozni.
 S míg ő és fivére evék,
 A kis Jánost lefektették,
 S hogy hallgasson, oda tette
 A gyűrűt, mulasson vele.

S végre ők elszenderedtek,
 Ámde sirni kezd a gyermek :
 » — Hallgass, szép kis galambkám,
 Mert apádhoz viszlek ám ;
 S ő mint király fogad át,
 Mert szeret mint magzatát ! «

S kis fiát ölébe vette,
 De a gyűrűt már nem lelte ;
 A fiu csak néze fel,
 Hová száll egy holló el,
 S ime az egy ágra kel.
 És az anya, arra nézve,
 Im, nagy isten, mit vett észre !
 A gyűrűt a holló-csőrben,

Tündökölve kis fénykörben !
 » — Elvesztettél mindent hát ?
 Nincsen neked már apád !
 Átkozott légy te holló,
 Reánk ily nagy vészt hozó ! «

De fivére ívet feszít,
 S kipattantja nyilvesszeit,
 S hogy a holló lebukott,
 A gyűrű is lefutott.
 S im az anya megtalálta,
 Megörüle szive rája,
 S elindula Budavárba.

V.

Hogy Budára felérkeztek,
 A király után kérdeztek,
 A sok ember megmutatta,
 S ők beléptek az udvarba.
 De az ör az ajtó mellett :
 » — Vissza ! Tilos a bemenet !

— Mondd meg hát, hogy hozok itt
 Egy elhagyott királyfit,
 Kit egy gyűrű becsesít ! «

A király ezt meghallotta,
 A szolgáltnak parancsolta :
 » — Bocsássátok, hadd nézzem meg,
 Vajon szép e az a gyermek ? «
 És felüle trónusába,
 Koronával, mely csillámla.

S in az anya, hogy belép,
 Megretten. látva ilykép
 Koronával kedvesét :
 » — Király, ime gyürüd, vedd,
 Fíjad hozza ezt neked ! «

S a király, hogy reá néze,
 Rá ismere gyermekére,
 S beszédét így kezdte meg :
 » — Üdvözölve legyetek !
 Ne aggódj, ne sirj, ha mondom,
 Mert a gyermek az én gondom !
 Im e levél, gondom jele,
 Szeretettel van az tele ;
 Keress férjet házasságra,
 Mert hát egész Hunyad vára,
 S körülötte egy pár helység,
 A fiúé, mint örökség.
 Éljetek boldogan ketten,
 És ne felejtsetek engem !

— Isten áldjon meg, király,
 Atyaként gondoskodál ! «

80.

Zsigmond király.

I.

Amoda fen épen,
 A Maros mentében,
 Hol a sebes Maros
 Régi váracsát mos,

A fűvényes parton,
A mély gödör-sarkon,
Fényes palotában
Zsigmond királyében,
Sok nagy ur jött össze
Zajos vig örökre . . .

S hátuk mögött állt,
Borokkal szolgált,
A mint az egyiknek,
Ép úgy mindegyiknek,
Katalina Lina,
Fiatal verbéna,
Kertbeli virágcsa,
Fejér román lányka . . .

És Zsigmondhoz lépve,
Tölte serlegébe
Ürmös bakatort,
Régi veres bort !
Zsigmond hogy rá néze,
Meg leve ígézve ;
Kezét megfogá,
S úgy megszorítá,
Hogy gyűrűi törve
Hullottak a földre . . .

Zsigmondnak az anyja,
Magas király anyja,
Szintén ott mulatva,
Ezt hogy észrevette,
Nagyon szégyenlette ;
Eszébe az juta,
Hogy király a fia,

S a lány, Katalin,
 Román lány szegény,
 Az udvarában van
 Havi szolgálatban.

II.

A vendégség elmúlt,
 A sok úr elindult,
 Király-asszony dúlt fúlt,
 S szólt Katalinának,
 Ifju verbénának,
 Kertbeli virágnak,
 Fejér román lánynak :
 »— Jer, induljunk most mi,
 Ingeket kimosni,
 Hol a sebes Maros
 Régi váracsát mos !«

Katalina, Lina,
 Fiatal verbéna,
 Hallva ezeket,
 Gyűjte ingeket,
 S menve a Marosra,
 Mindet ott kimosta.
 S hogy ki voltak mosva,
 Zsigmondnak az anyja,
 Magas király anyja,
 Így szólott hozzája :
 »— Halld, szivem drágája,
 Ne feledjük mostan,
 S nézzük a folyóban,
 Melyikünk a szebb,
 S szemre kedvesebb ?«

S a lány, gyenge ész,
Cselt észre nem vész,
S a folyóba néz.

Zsigmondnak az anyja,
Magas király anya,
Gyorsan hátra állt,
És Katalinát,
Ifju verbénát,
A folyóba dobta,
Hol az megfulada.

Zsigmondnak az anyja,
Magas király anya,
Aztán haza tére,
S erről nem beszéle . . .

III.

Más nap jókor reggel,
Zsigmond hogy ébredt fel,
S hogy fel kívánt kelni,
Igy kezdett beszélni :
» — Katalina, Lina,
Kertbeli verbéna,
Jere és hozz, lelkem,
Fürdő-vizet nekem
És füröszsz meg engem !«

De idegen lány
Lép be ajtaján,
Neki vizet hozva.

Zsigmond megpillantva,
Lángra gyult haragja :
»— Lina jőjön csupán,
Nem kell nekem más lány !

S az idegen lányka
Igy válaszolt rája :
»— Tegnap pitymalatkor,
A harmatban jókor,
Édes anyád és ő
Elment mind a kettő,
Hogy inget mosson ő
Hol a sebes Maros
Régi váracsát mos,
A fővényes parton,
A mély gödör sarkon . . .
Anyád visszajött,
Lina meg nem jött.«

IV.

Zsigmond most megrémlett,
S hallva e beszédet,
Gyanuja felébredt.
Felöltözve gyorsan,
Összehíva nyomban
Sok halászt hálókka,
Számptalan fogókkal,
S a gödörbe menve,
Hálót kivetette,
S addig keresgette,
Végre mig meglelte,
S aztán kihalászta
S haza vitte házba.

Ottan a holt test re
Szép ruhát öltete,
Veres bort vett elé,
Arczát befecskendé,
S csókjaival fedé,
S leborulva mellé,
Elővette kését
És kioltá éltét . . .

Édes anyja, szüle,
A papokhoz küldé
Nekik sok pénzt küldve,
Zsigmond királyt
Drága fiát
Eltemetteté
Az oltár elé,
Katalint az alatt
Kint az eresz alatt . . .

Zsigmondból fenyű ág
Kelt ki s nőtt mint virág,
Magas fenyű s ágas,
Sűrű lombú s árnyas.

Katalinból szegény,
Nőtt egy vékony repkény,
S addig nyult egy végbe,
Mig nem csak elérte
Fen az ablakot,
Azon benőtt, s ott
Fűzve indáját
Ugy karolá át
Azt a fenyű fát.

Akárki csak látá,
 Mind csak azt mondá rá :
 — Bár ki bontja is szét
 Tiszta s hű szerelmét
 Lánynak és legénynek,
 Az isten verné meg !

. 81.

A fenyő.

Ott a hegyen, oda fen,
 Virág terem bőviben,
 S a virágok árnyinál
 Cseresnye hidacska áll,
 S a hid szélén le van festve
 A leánynak hű szerelme ;
 Másik végén, oda át,
 Nő egy magas fenyő ág,
 A mely egyre izeg-mozog,
 Földig hajol, a nélkül hogy
 A szél érne, eső verné,
 Vagy a köd megdermesztené.

» — Mi a bajod, te fenyő,
 Hogy úgy inogsz, a nélkül
 Hogy szél érne, eső verne,
 Vagy a köd megdermesztene ?
 Tán a törzsöd gyengült el.
 Vagy gyökereid rothadt el ?

— Gyökerem nem rothadt el,
 Sem törzsöm nem gyengült el.
 Ingok szomorúságomban,
 És hajlok mély bánatomban,

Mert szomorú hírt vettem :
 Hogy elindult elleném,
 Három részről, három vitéz,
 Darabokra szétvágni kész,
 Három legény mind fejszével,
 Hogy a földre döntsének el,
 S gerendákba szelve széjjel
 Vigyenek kilencz szekérrel,
 Tegyenek ki az útfélre,
 Épen a határ-meszyére,
 S legyenek ottan örökre,
 A legények tömlöcze,
 A legények gyalázása,
 Vitézek siralomháza,
 A legények tömlöcze,
 Gazdagoknak öröme ;
 S ottan aztán, jaj nekem,
 Oda lesz szegény fejem,
 Soha nyugtom nem lelem,
 A leányok sohajától,
 A menyecskék sirásától,
 A legények nagy gyászatól,
 A nővérek bus voltától,
 A vitézek vágyásától,
 A szeretők siralmától,
 És a szülők bűsz átkától. «

82.

A király és nővére.

Béfagyott, fagyott egészen,
 Niszter vize mélyen, mélyen ;

Nem a hideg fagyasztotta,
 Fagyását a bú okozta,
 Mert királya egyre készül,
 Hogy nővérét vegye nőül.

Margalina annak neve,
 S szólt a király enyelegve :
 »— Szerelmetes én nővérem,
 Öltözködjél fel ma szépen :
 Vedd kendődet a szobából,
 Süss kalácsot uj buzából,
 S esküvőre jere fel,
 Nekem leány más nem kell !

— Nagy családú én fivérem,
 Tündököljék élted szépen,
 Mint a szent nap ott az égen !
 Az országban
 Sok leány van.
 Válassz, kérlek,
 S házasodj meg ;
 Menj el tőlem,
 Ne terjeszsz rossz hírt felőlem !

— Én, nővérem, jártam sokat,
 Ismerem mind a lányokat ;
 De hol én csak jártam-keltem,
 Olyat mint te sohse leltem,
 Sem nővésre, sem járásra,
 Sem az édes csókolásra,
 Sem az uton sétálásra !«

Margalina, szép nővére,
 Erre aztán így beszéle :

» — Én, fivérem, akkor megyek,
 Hogy te veled összekeljek,
 Ha elhagyod ős lakhelyed,
 És az utat mind befested,
 Hogy rá lépni leljek kedvet !«

A király meg is cselekvé,
 És az utat mind befesté,
 S aztán a házba lépve,
 Nővéréhez így beszéle :
 » — Nővér, nővér, Margalina,
 Kertembeli szép verbina,
 Vedd kendődet a szobából,
 Süss kalácsot uj buzából,
 S esküvőre jere fel,
 Hitvesemül veszlek el . . .
 Parancsod im elvégezve,
 Az út szépen be van festve.

— Fivérem, jó fivérem,
 Drága kedves testvérem,
 Én csak akkor indulok,
 Ha te lakod elhagyod,
 S építsz a mit gondolok :
 Réz hidacskát
 A folyón át ;
 Ezüst hidat
 Hol viz szalad,
 Aranyos kis hidat nekem,
 Hogy rá lépni legyen kedvem ;
 S a híd szélén, a hídfőn,
 Ültess mennyfát a tetőn,
 S legyen ottan fen a fákon
 Madár-fészek minden ágon,

Arany tollu kis madarak
Ha átmegyünk daloljanak.«

A király ezt megtevé,
S gondolkodva négy felé,
A hidat felépité :
Réz hidaeskát
A folyón át,
Ezüst hidat
Hol viz szalad,
S a hidat megaranyzá,
Mint volt parancsolva rá,
S a híd szélén, a hídtőn,
Plántált mennyfát a tetőn,
S rakott ottan fen a fákon
Madár tészkét minden ágon,
Aranytollu madarakat,
Ha átmennek daloljanak.

S a madarak úgy daloltak,
A hídlábak is inogtak ;
Oly szomorán énekeltek,
Hogy lehulltak a levelek,
Nem daloltak örömlükben,
De nagy keserűségükben :
Mert a király egyre készül
Nővérevel hogy megnősül,
Margalínát vegye nőül.

A király vig kedvel hallá
A madarak méla dalát,
És lakába visszatérve
Nővérehez így beszéle :
» — Édes kedves, jó nővérem,

Öltözködjél fel ma szépen;
 Vedd kendődet a szobából,
 Süss kalácsot uj buzából,
 S esküvőre jere fel,
 Hitvesemül veszlek el;
 Parancsod im teljesedve,
 Minden el van már végezve.«

De nővére Margalina,
 Így válaszolt szavaira :
 »— Nem megyek én a templomba,
 Ha csak meg nem hívod nyomba,
 A szent napot
 Nagy komának,
 A szent holdat
 Nász asszonynak
 A szép csillagokat
 Nyoszolyó lányoknak,
 A hajnali csillagokat
 Vőfényeknek nagyon sokat,
 A legszebbek azok együtt,
 Hadd mulassunk mi is velük !«

A király kiment ismét,
 S gondolkodva e szerint,
 El is jöttek ők tüstént.

S ő lakába visszatérve,
 Nővéréhez így beszéle :
 »— Drága nővér, jó nővérem,
 Öltözködjél fel ma szépen,
 Vár a lakadalmas népem . . .
 Vedd kendődet a szobából,
 Süss kalácsot uj buzából,

S esküvőre jere fel,
Hitvesemül veszlek el.«

S nővérének nagy a bűja,
Mit csináljon, azt sem tudja,
S a szobába viszi utja,
S nász-ruháját ott felvéve
Elindult az esküvésre . . .

S a templomhoz hogy elértek,
A templomba hogy betértek,
Összegyültek a fellegek,
Villámok cikázni kezdtek,
Rémitőn mennydörgött legott,
Hogy az egyház csak úgy ingott ;
A sok szent csak néz ijjedve,
Az ur anyja sirni kezde,
De nem sírt ő mint szokott,
Vérkönyeket hullatott.
S elkezdett a pap esketni,
A szent képek mind könyezni,
Evangelium reszketni,
S szüz Mária drága képe
Ott a templom belsejébe,
Tovább már nem állhatá,
S fohászát így kezdte rá :
» — Vigyázz, pap, nagy véték ez !
Hol volt vajon és hol lesz,
Fivér nővért, hogy elvesz ?
Vigyázz, pap, az istenért,
Ne eskess meg két testvért,
Ne fertőztesd meg a vért ;
Vétked nagy lesz ezerszer,
És az isten meg is ver !«

A pap erre, megijedve,
 Kezeiket összetette,
 S a templomból kivezette ;
 S hogy ők ketten kihaladtak,
 Mindjárt ottan szörnyet haltak :
 A király ott közel elől,
 Margalina hátrább belől.

A király lett egy virág,
 Margalina rózs-ág ;
 S felérték a templom csúcsát,
 Egymást ottan ölelték át !

83.

A biró leánya.

» — Biró lánya, lelkem,
 Adj egy csókot nekem !
 — Nem lehet, galambom,
 Téged meghallgatnom,
 Mert csak rászededsz
 S nőül nem veszesz.
 — Esküszöm az égre,
 Melynek nincsen vége,
 Szivem azt ohajtja,
 Légy gyermekim anyja ! «
 A lány hallgat rá,
 És megcsókolá,
 Ám de aztán más nap,
 Midőn feljött a nap,
 Sirva keservesen,
 Átkozá rémesen ;
 A lány sirva-ríva,

A legény így szóla :
 » — Biró lánya, lelkem,
 Ne átkozz te engem,
 Ne sirj mint a csermely,
 Hogy én vegyelek el !
 Szived mit kesereg ?
 Mert hisz én elveszlek,
 S akkor nőmmé lesz,
 Midőn látni vélsz
 Medvét fülbevalóval
 Jární bárányokkal,
 Farkast csimpójával*)
 Jární juh-falkával,
 Drága gyöngyös rókát,
 Keresni fa mohát,
 És egy sánta nyulat,
 Mely fatetőn mulat.«

84.

A megunt férj.

— Menj te, csunya férj,
 A juhokhoz térj,
 Hegytetőre fel,
 S rejtőzködjél el
 Ott a zöld cserjébe,
 Sötét belsejébe ;
 Menj s hagyj békét nekem,
 Mert nem élhetsz velem,
 Nem akarok többé
 Kinlódni örökké,

*) Duda.

S keseritni lelkem,
 Lelkem, szívem, testem,
 Mert az egész élet
 Nyomoruság véled ! . . .
 Midőn jegyet váltál,
 Hitvesül kívántál,
 Azt hívém eszemmel,
 Ime ki veszen el :
 A buza kalásza,
 A vásár virága ! . . .
 Csalódásom nagy,
 Mert hát im mi vagy :
 A rozsnak kalásza,
 Az ország csunyája,
 Ehetetlen konkoly,
 Rút, fertelmes szipoly.
 Sem el nem dobhatlak
 Sem el nem adhatlak,
 Férjem vagy és rája
 A világ csunyája.
 Veled, nagy egek,
 Mit tevő legyek ?

— Tégy a mit akarsz,
 Csak enyém maradsz !

— Menj te, csúnya férj,
 A juhokhoz térj,
 Heg, tetőre fel
 S rejtőzködjél el
 Ott a zöld cserjébe,
 Sötét belsejébe ;
 És hagyj nekem békét,
 Mert meglásd, hogy én még,

Hogy ne találj rám ott,
 Egy kis hallá válok,
 Aranyhallá vizben
 Tónak legmélyiben !

— Válgál, bánom is én,
 Mert hát akkor szintén
 Átváltozom s leszek
 Fúrge halász-gyerek,
 És adddig járkálok,
 A míg csak talállok
 Aranyhalat vizben
 Tónak legmélyiben ;
 S aztán ha meglellek,
 A kezembe veszek,
 Csókolva szeretlek,
 S enyim leszesz újra,
 Nem lesz másé soha !

— Menj te, csunya férj,
 A juhokhoz térj,
 Hegytetőre fel,
 S rejtőzködjél el
 Ott a zöld cserjébe,
 Sötét belsejébe ;
 Menj s hagyj nekem békét,
 Mert meglásd, hogy én még,
 Szilvesszővé leszek
 Ott fen az út mellett.

— Légy az, bánom is én,
 Még sem hagylak békén,
 Mert én akkor szintén
 Átváltozom s leszek

Serény utas-gyerek,
S addig járok-kelek,
Mig nem végre lelek
Szilveszút ut mellett,
Milyen nekem kellett ;
S aztán ha megellek,
Magamnak lemetszlek,
És ölembe veszek,
S enyém leszesz újra,
Nem lesz másé soha !

— Menj te, csunya férj,
A juhokhoz térj,
Hegytetőre fel
S rejtőzködjél el
Ott a zöld cserjébe,
Sötét belsejébe ;
Menj s hagyj nekem békét,
Mert meglásd, hogy én még,
Csakhogy menekedjem,
Bodza ággá leszek,
Ott a folyó mentén,
Épen a hid végén.

— Légy az, bánom is én,
Még sem hagylak békén,
Mert én akkor szintén
Átváltozom s leszek
Egy kis juhász-gyerek,
Ifjú, vig juhász,
A ki furulyáz,
S addig járok-kelek,
Mig nem végre lelek,
Bodzát a víz mentén,

Épen a hid végén ;
És ha megtalállok,
Magamnak leváglak
Bodza-furulyának :
Tüzes erős hanggal,
Gyémántos lyukakkal,
Mik az én szívennek
Mélán énekelnek,
S enyém leszesz újra,
S nem lesz másé soha !

— Menj te, csúnya férj,
A juhokhoz térj ;
Mintsem veled tovább,
Biz én leszek inkább
Sárga virág rögtön
Ott az ugar-földön.

— Légy az, bánom is én,
Még sem hagylak békén :
Mert hát akkor szintén
Én sem leszek más
Mint szerény kaszás,
Milyen nincsen más ;
És kaszámat véve,
Járok keresgélve,
Mig találok végre
Sárga rózsát rögnön,
Ott az ugar-földön ;
És ha megtalállok,
Mindjárt lekaszállak,
S szárítlak napfényben,
S dörzsöllek tenyérben,
S elfujlak a szélbe . . .

S nem lesz enyém, nem,
Ámde másé sem !

85.

Jorgován János és a kigyó.

Vaj mi látszik ottan
Fen a zöld vadonban ?
Cserna erdejéből,
Orsova révéből,
Elindult és ment,
Kis faluból fent,
Hajnali órában,
Setétben harmatban,
Három szép nővér,
Három lány testvér.

A nagyobb nővért,
Ki a csókhhoz ért,
S Garofin a neve,
Szépségit tekintve,
Szép tündérnek néznéd,
Látva haját, keblét.

A középső nővér,
Kis Mariska testvér,
Kis ördöggel felér !
Az ő kacsintása,
Szemének járása,
Kiforgat elnédből
S meghalsz igézéstől.

De a harmadik,
A legkisebbik,
Girozáni Anna,
Mint Tündér Ilona,

Felülmulja szépen :
 Ő csillag az éjben,
 Hajnalnak csillaga,
 Virágok virága.

Mentek, mendegéltek,
 Virágokat téptek,
 Koszorut kötöttek,
 És szavuk dalolva
 Hangzék a vadonba.
 S a mint ekként mentek,
 Végre kimerültek,
 S lefeküdve legott
 A kicsi elaludt.
 A két nagyobb testvér,
 A két idősb nővér,
 Este felé, lopva,
 Visszaindult haza,
 S elhagyák a kicsit,
 Ki folyvást alvék itt,
 Egészen hajnalig.
 Kiáltá nevöket,
 De nem hallá őket,
 Csak egy kakuk-madárt,
 Mely ott repülve járt,
 Füttyölve, dalolva,
 Az erdőn hangozva :
 » — Hallod-e, te madár,
 Vitéz kakuk madár,
 Vezess innen engem,
 Mutass utat nekem,
 Nővérim megleljem,
 S leszek én te néked.
 Unoka-nővéred !
 — Nem tudom, kedvesem,

Kimentselek vagy sem ;
 Unoka-nővérem
 Van mint virág hegyen.
 — Hallod-e, te madár,
 Vitéz kakuk madár,
 Vezess innen engem,
 Mutass utat nekem,
 S leszek majdan néked
 Szerető nővéred.«

S a kakuk így szóla
 » — Nem lehet, leányka ;
 Van nekem nővérem,
 Mint virág a réten.
 — Hallod-e, te madár,
 Vitéz kakuk madár,
 Vezess innen engem,
 Nővérem megleljem,
 S leszek majdan néked
 Édes feleséged.
 — Nem nősülhetek én,
 Mert nem vagyok legény,
 Hanem kis madárka,
 Nem leány a párja . . .«

S ím a bérctetőről,
 Magas szikla tőről,
 Csuszik le a völgybe,
 Sziszeg, hömpölyögve,
 Egy irtóztató,
 Hosszu nagy kigyó ;
 Siklik, gyorsan fut,
 S a leányhoz jut,
 S farkával öv gyanánt

Átfogá a leányt,
S ez elborzada,
Egyre sikolta,
Messze hangozva . . .

Fel, a Csernán fel,
Sok vitéz ment el,
S mind ott veszett el;
Mégis maradt ám
Egy vitéz román
Hires Jorgován,
Keble buzogány,
S van egy könnyű lova,
Mint a bércek sasa,
Ügyes két kutyája,
Miknek nincsen párja,
S dicsekedve,
Hetykélkedve,
A Cserna mentén
Titokban felmén,
Lovát tánczoltatva,
Nyilakat bocsátva,
Kutyáit uszítva,
Tőrét hegyesítve.

S hallgatózni kezdé,
De ki nem vehette,
Mi hangzik ott egyre?
Vajon férfi hang,
Vagy tán női hang?
Mert a Cserna nagyon
Zugott a kavicson.

Erre megfordulva,
A Csernához szóla:
» — Cserna, tiszta folyam,

Szünj meg kissé mostan,
Mert majd néked adok,
S a méhedbe dobok,
Egy kis ezüst halat,
Szép arany fonalat,
Sárkány szemekkel,
Magát szövö fel,
Magát fejti fel.«

Cserna őt meghallva,
Mindjárt meg is álla . . .
Vitéz Jorgován,
Erős buzogány,
Megérté a hangot,
S megismeré legott,
Hogy nem férfi hang,
Hanem női hang,
S felbőszülve erre,
Büszke lovát verve,
Sarkantyuzva egyre,
Mint egy oroszlán,
Ment fel a Csernán.

A kigyó őt látva,
Elfuta borzadva ;
De ő üldözé,
S átugorván
A Csernán,
Utól is éré.

A kigyó bevará,
És ekként kiált rá :
»— Vitéz Jorgován,
Kebled buzogány,
Monddsza mostan sebtén,

Mi jót hozasz nekem ?
Az jár tán eszedben,
Hogy meggyilkolj engem ?
Kérlek, hagyd meg élttem,
S eredj haza szépen !
Esküszöm magamra,
Roszabb leszek halva !
Mert ha megölesz,
Fejem büzbödt lesz,
A férgek ellepnek,
S támadnak majd legyek,
S ha lovad megcsipik,
Az rögtön megdöglök,
S megmérgezvén ökröd,
Megáll szántó-vetőd.
— Átkozott kigyó te,
Mit beszélsz itt egyre !
Megtanitom hazám,
És ez hallgatand rám,
Legyen füsttel kész,
Melytől a légy vész.
Lovam megmarad,
S elveszesz magad :
Mert hallám az imént
Fogaiddal miként
Tépéd, harapát
Ama leánykát !
— Vitéz Jorgován,
Kebled buzogány,
Midőn hallám,
Hogy jössz hozzám,
Hallván büszke lovad
Oroszlán hangodat,
Elhagyám tüstént

S nem bántám szegényt.
 Kérlek, hagyd meg éltet,
 És menj haza szépen !
 Esküszöm magamra,
 Roszabb leszek halva !«

Vitéz Jorgován,
 Erős buzogány,
 Kardját markolá
 S egyet huza rá,
 S összetörte testét,
 Vagdalá szerteszét.

A leányka nézte,
 Mig nem összetépte,
 Aztán előlépve
 Ekképen beszéle :
 » — Vitéz Jorgován,
 Kebled buzogány,
 Vezess innen engem,
 Mutass utat nekem,
 Nővérim meglelnem,
 S aztán leszek néked
 Kedves feleséged !«

Midőn az meglátá,
 Ámulva nézett rá,
 Csodálá sok báját
 És fiatalságát :
 » — Édes, kis nővér,
 Drága szép tündér,
 Légy tehát énnékem
 Kedves feleségem !«

S mig átkarolá,
 A mig csókolá,

Ő elfelejté
 Hogy vagdalja szét
 A kigyó fejét ;
 A fej elfutott hát
 S megvérzé a Csernát,
 S a Dunába méne,
 S ott elrejtőzködék
 Egy barlang mélyébe.
 Itt aztán megbüzhödt,
 És sok férget költött,
 Számtalan sok legyet,
 Melyek el nem vesznek,
 S e legyek azóta
 Kárt tesznek a lóba,
 S megölik az ökröt,
 Nem szánthatnak rögöt*).

86.

A nap és a hold.

Jár a szép nap háztűz nézni,
 Jár mennyasszonyt hozni, kérni,
 Kilencz évben,
 Kilencz ménen,
 Mik legelnek éjjel égben ;
 Bejárja a földet s eget,
 Mint csak szélnek s nyilnak lehet.
 Minden lova már kiáll,
 Ámde olyat nem talál,

*) Ezek az ugynevezett kolumbácsi legyek, melyek a Bánságban s a közel eső megyékben oly nagy károkat okoznak. Jorgován a román népköltészet Herku'ese.

Mint nővére, szép rokona,
 Ragyogó Tündér Ilona.
 Ritka ő mint rózsza télen,
 Mikor nem süt nap az égen.

»— Én lelkemnek szép rokona,
 Ragyogó Tündér Ilona,
 Jöjj, jegyezzük el mi egymást,
 Összeillünk szemlátomást,
 Mind fürtinkre, mind orczánkra,
 Mind egyéb más bájainkra :
 Az én fürtim ragyogóak,
 A tied aranyosak ;
 Az én orczáam égő forró,
 A tied meg vigasztaló.

— Én testvérem, jó fivérem,
 A te véred az én vérem ;
 Nem hallottam, lehetetlen,
 Testvér nővért hogy elvegyen ;
 Maradj te fön az égövön,
 Én maradok len a földön,
 Mind rendelé isten ott fön !«

A nap elsötétüle,
 És hamar elsiet
 Föl az urnak elébe,
 És ott ekként beszéle :

»— Isten, atyám,
 Jó, szent atyám !
 Im az idő eljött,
 Hogy tarthassak menyegzőt,
 Nem találtam más illőt,
 Mint szivemnek rokonát,
 Drága Tündér Ilonát.«

Az úr őt kihallgatá,
 És kezeit megfogá,
 S áthordá a poklokon,
 Tán elborzad azokon;
 S áthordá a mennyeken,
 Lelkesül tán ezeken.
 Aztán az úr fön az égben
 Szóla hozzá ilyenképen,
 S midőn az úr megszólamlott,
 A világ fölébredt legott,
 És a mennyek tündököltek,
 Mindnyájan hallgaták őtet:
 »— Nap, világos, tiszta nap,
 Vétek nélkül test-darab!
 Láttad fön a mennyet amott,
 Láttad oda len a poklot:
 Mit szól szíved mind ezekhez?

— Azt mondom én mind ezekhez,
 Inkább választom a poklot,
 Csak ne legyek egyedül ott
 Hanem lelkeim, rokonával,
 A szép Tündér Ilonával.«

És a nap leereszkedve,
 Nővéréhez méne estve,
 S Ilonával ottan legott
 A lakodalomhoz fogott;
 Vett neki szép nász ruhát,
 Császárnői koronát,
 Viganót, mely nincsen szöve,
 Drága kővel van megöltve.
 Aztán ketten büszkén nyomba,
 Elindultak a templomba;

Ánde midőn eskedték
 — Minő szerencsétlenség ! —
 A csillárok kialudtak,
 A harangok elnémultak,
 Arczukat földék a szentek,
 S a papok letérdepeltek !
 S a mennyasszony, jaj neki,
 Halál-kinokat állt ki,
 Mert im egy kéz nyult alá,
 S a magasba hurezoló,
 És a tengerbe dobá.
 A habok feltornyosultak,
 Zugva bögve dultak fultak,
 S ő alig hogy elmerüle.
 Kis arany hal lett belőle.
 A nap pedig felszállt ismét,
 S nyugatra leereszkedék,
 Keresve a tenger öblét,
 S a tengerben szép rokonát,
 Ragyogó Tündér Ilonát.
 De az isten, a ki szent,
 Itt alant mint oda fent,
 Benyúla a habokba,
 S a halacsját kifogá
 És az égre földobá,
 S az ott változék holddá.

S aztán az úr fön az égben
 Megszólamlott ilyenképen,
 S midőn az úr megszólamlott,
 A föld megfélemllett legott,
 Tengerek meghunnyászkodtak,
 És a hegyek megrázkodtak,
 Mennyek elhomályosodtak !

» — Te szép Tündér Ilona,
 Szeplőtlen lélek hona !
 És te nap, világos nap,
 Véték nélkül test darab !
 Egymást mindig lássátok,
 Soh se találkozzatok,
 Éjjel nappal, hön szeretve,
 Olthatatlan tűzben égve,
 Kergessétek ketten egymást,
 Mind örökké folyton folyvást,
 Járjátok be fön a mennyet,
 Világítsátok a földet !«

87.

Az argesi zárda.

I.

Argesiu völgy medrében,
 A patak mentében
 Halad Negru vajda
 S vele tiz bajtársa :
 Kilencz hires mester,
 Mind kőmives mester ;
 Manoli tizedik,
 A leghiresebbik.
 Mennek, mendegélnek,
 Helyet keresgélnek,
 Hová építnének
 Egy zárdát emléknek.
 S a mint haladnának,
 Az utban találnek
 Egy szegény juhászt,
 Ki jól furulyáz.

És a mint meglátá
 Az úr, így szólthozzá :
 » — Hallod-e, te legény,
 Dallos juhász legény !
 Nyájaddal már jártál
 Fen Argesiu partjánál ;
 Az alját is láttad,
 Arra hajtva nyájad :
 Merre jártál, keltél,
 Vajon nem szemléltél
 Egy régi, elhagyott
 Be nem végzett lakot
 Az erdősarokban,
 Mogyoró-bokorban ?
 — Biz én, uram, láttam,
 A hol ott járkáltam,
 Egy régi, elhagyott,
 Be nem végzett lakot.
 Ha látják az ebek,
 Hozzá közelednek,
 Ugatnak falinak
 S rémesen vonítanak.«
 Hallván az úr, erre
 Nagyon megörvende,
 S elindula gyorsan
 A lak felé nyomban,
 S vele kilencz mester,
 Mind kőmives mester,
 S Manoli tizedik,
 A leghíresebbik.
 » — Ime, itt van falam :
 E helyt választottam
 Zárda-építésre
 És örök emlékre.

Nos fel, kilencz mester,
 Mind kőmives mester,
 Gyorsan a dologhoz,
 Kezdjetek munkához !
 Építsetek itten
 Gyorsan és sebtiben
 Egy gyönyörű zárdát
 Mely ritkítsa párját.
 Majd adok pénzt nektek,
 S bojárokká teszlek ;
 Ha nem akarnátok,
 Falt építetek rátok,
 S befalazlak élve
 Az alap beljébe !«

II.

Erre a mesterek
 Nyújták a kötelet
 S megmérték a helyet.
 Nagy alapot ástak,
 Szüntelen munkáltak.
 Építék a falat ;
 De a mit felraktak,
 Ledőlt az éj alatt.
 Más nap aztán újra,
 És harmad nap újra,
 És negyed nap újra
 Ledőlt a sok munka.

Az úr bāmula,
 S rájok tánada,
 És haragtól égve,
 Szóla fenyegetve,
 Hogy bezárja élve
 Az alap beljébe.

A sok híres mester,
 Mind kőműves mester,
 Reszkete dolgozva
 S reszketve dolgoza
 Egész nyári napon
 Estig ott a falon ;
 Csak Manoli állt,
 Csak ő nem munkált ;
 De lefeküvék
 S egyet álmodék,
 Aztán felébredve
 Így szólalt meg nyelve :
 » — Kilencz híres mester,
 Mind kőműves mester,
 Ime mit álmodtam
 A mint lenyugodtam :
 Egy magasabb szellem
 Azt sugta énnékem,
 Dolgoznánk bár mennyit,
 Éjjel lehull megint,
 Mig nem egyszer végre
 Eltemetjük élve
 A legelső nőcskét,
 Az első nővérkét,
 A ki megjelen
 Holnap reggelen,
 Hozva eleséget
 Testvérnek vagy férjnek.
 Ha akarjátok hát
 Végezni a munkát,
 Hogy a híres zárda
 Fel legyen állítva :
 Esküdjünk meg mind
 Mostan egyenkint :

A titkot megtartjuk
 És el nem áruljuk,
 S akármely menyecske
 S bármely nővérecske
 Holnap jókor reggel
 Legelsőnek jó el,
 Azt feláldozzuk
 És befalazzuk.«

III.

Im hajnalban sebtén
 Manoli felserken,
 S azután felméne
 A vessző-sövényre,
 Fel az emelvényre,
 S néze a távolba,
 Hogy ki jó majd onnan?
 És ime, jaj, mit lát,
 Onnan ki jöve hát?
 Az ő életpárja,
 A mezők virága!
 Az közelge ottan,
 Hozva neki gyorsan
 Ennivalót délre
 S bort a jó ebédre.

Hitvesét meglátva,
 Szorult szíve tája,
 S leborula térdre,
 Sírva így beszéle:
 »— Adj, uram — kéri őt —
 Adj egy zápor-esőt!
 Támadjon sok patak,

Dagadva folyjanak,
 Vizek áradjanak,
 Tartsák fel rózsámat!
 Tartsák fel a völgyben,
 Fordítsák el tőlem!«

Könyörült az úr rá,
 S fohását hallgatá,
 S gyűjtve sok felleget,
 Befődé az eget;
 S mindjárt eső fakadt,
 Zápor eső szakadt,
 S lett aztán sok patak,
 A folyók dagadtak.

De bár mennyit esék,
 Nem tarták fel nejét:
 Az csak jöve egyre,
 Felé közeledve.

Manoli őt látva,
 Sirva nézett rája,
 S ismét leborula
 S az úrhoz fordula:
 » — Adj, isten, nagy szelet,
 Fujjon a föld felett,
 Csavarja ki töből
 Fákat az erdüből,
 Forgasson hegyeket,
 Tartsák fel szépemet!
 Tartsák fel a völgyben,
 Fordítsák el tőlem!«

Könyörült az úr rá,
 S fohását hallgatá,
 S fuvott egy nagy szelet
 Az egész föld felett,
 Mely kicsavart töből

Fákat az erdőből,
 S hegyeket emelt át ;
 Ámde szép Annáját
 Fel nem tartóztatták :
 Az csak jöve egyre,
 Széjjel nézegetve,
 Felé közeledve.
 S ime, jaj, szegényke
 Me_érkezett végre.

IV.

A sok híres mester,
 Mind kőmives mester
 Nagyon megörüle,
 Hogy megláták jöve ;
 Csak Manoli dult, fult,
 Szép nejére borult,
 S vivé az ölébe
 Fel az emelvényre,
 Letevé a falra,
 S szóla tréfálgatva :
 » — Állj csak itten, lelkem,
 Ne félj egy cseppet sem ;
 Csak tréfa az egész,
 Hogy befalazva lésszsz ! «
 Anna bizott benne,
 Vígan nevetgetve ;
 De szegény Manoli
 Sohajtva fog neki
 A fal-építésnek,
 Álom-betöltésnek.
 Nőtt a fal felfelé
 És nejét elfedé

Egész a bokáig
 És a lábikráig.
 És az, szegény feje,
 Többé nem nevette,
 Hanem így esdekle :
 »— Manoli, Manoli,
 Mesterem Manoli,
 Ne tréfálj már, kérlek,
 Mert nem jó ez, hidd meg.
 Manoli, Manoli,
 Mesterem Manoli,
 Szorit a fal nagyon,
 Testem zuzza agyon.«

De ez nem hallgat rá,
 S a falat csak raká,
 S nyúlt a fal felfelé,
 És nejét elfedé
 Egész a bokáig
 És a lábikráig,
 Oldaláig fel, fel.
 Födve már a kebel.
 S a szegény nő erre
 Síra esdekelve,
 S így szólalt meg nyelve :
 »— Manoli, Manoli,
 Szorit a fal nagyon,
 Keblem zuzza agyon,
 S alatta magzatom !«

Manoli veszetten
 Csak építget sebtén,
 S nyúlt a fal felfelé,
 És nejét befedé
 Oldaláig fel.
 Fedve a kebel,

Ajka is befedve,
 Nem látszik két szeme.
 Jaj, reá mi vár !
 Őt sem látni már,
 Csak siralmas hang szól
 Ott alant a sírból :
 » — Manoli, Manoli,
 Mesterem Manoli !
 Szorit a fal engem,
 És kialszik éltém ! »

V.

Argesiu völgy medrében,
 A patak mentében,
 Im jön Negru vajda,
 Hogy meglátogassa
 Azt a hires zárdát,
 Mely rikitja párját,
 És hogy ájtatosan
 Imádkozzék ottan.

Látva ezt a vajda,
 Megörüle rajta,
 S ekkép szóla ajka :
 » — Kőmives mesterek,
 Tizen nagy mesterek,
 Valljátok meg végre,
 Kézt a szivre téve :
 Tudnátok-e ti még
 Építeni ismét,
 Ha van képességetek,
 Egy zárdát emléknek,

Ennél fényesebbet,
Ennél is még szebbet ? «

S a híres mesterek,
Kőmives mesterek
Fen az emelvényen,
A fal tetejében,
Vigan büszkélkedve,
Igy beszéltek erre :
» — Olyan nagy mesterék
Mint mi itt nincsenek ;
Hogyne tudnánk hát mi
Ujra hozzálátni,
S építeni ékül
Egy zárdát emlékül,
Ennél sokkal szebbet,
Sokkal fényesebbet ! «

Az úr megfélemllett,
Hallva e beszédet,
S gondolatba mélyedt ;
S parancsolá gyorsan,
Hogy bontsák el nyomban
Mind az állásfákat
S a magas létrákat,
S a sok híres mestert,
Tiz kőmives mestert
Hagyják ott maradni
Oda fen rothadni
Az álláson fön,
Épület-tetön.

Mesterink össz'álltak,
Szárnyakat csináltak,
Könnyű röpke szárnyat
Zsindelyekből vágtak,
S kinyujtva egy végbe,

Fölszálltak a légbe ;
De tüstént lebuktak
S kitörék nyakukat.

De szegény Manoli,
A mester Manoli,
A midőn próbálna,
Hogy ő is felszállna,
Ime csak egyszerre
A kőfalból erre
Hallja, hogy szól egy hang,
Mint a lélekharang,
Siralmas s elfojtott,
S az ily szókat mondott :
»— Manoli, Manoli,
Mesterem Manoli !
Szorít a fal nagyon,
Keblem zuzza agyon ;
Magzatomat fojtja,
Éltemet kioltja !«

A mint ő ezt hallá,
Felháborodék rá,
S látását elvesztve,
Forgott a föld vele,
S a felhők felette ;
S az állás fejről,
Zárda tetejéről
Meghalva rogyott le.

S im belőle ott len
Ép a zárda alatt
Egy kis forrás fakadt :
Sós ennek a nedve,
Könyekkel van telve.

B.

D A L O K.

88.

Az én érző tiszta szívem
 Gyakran kérdez : mi fáj nekem ?
 S esküdözve felelem,
 Hogy biz ez nem szerelem.
 De oly ember nem lehet,
 A ki senkit sem szeret :
 Így hát én is szeretek ;
 De azt mondom szívemnek,
 Hogy ne tudja senki meg !
 Szerelmes-e az én gondom ?
 Mindenkinek el nem mondom ;
 Szeretek-e én avagy nem ?
 A falunak nem beszélem.
 A szent nap ott fen az égen
 Megesküdnék tudom értem ;
 De a hold,
 Halvány hold
 Azt mondá nekem nem rég,
 Hogy nem védne s esküdnék,
 Mert meglátott tegnap estve
 Hogy mit tettem titkon menve
 Ott a kerti kis ajtónál,
 Esteli szép holdvilágnál,
 Tartva lovam kantárszárát,
 Csókolgatva rózsám száját. . .
 Csak a hold s egy kis csillagszem
 Ismerik az én szerelmem !

89.

A galambom messze ment :
Irnék neki, nem lehet,
Elküldnék, de nincsen kit,
Magam mennék, nem illik.

Elküldeném én a holdat,
Hogy elmondja bánatomat ;
A hold gömbölyű nagyon,
Nem ért engem, jól tudom.

Elküldném a csillagokat,
Hogy mondják el bús gyászomat ;
A csillagok kicsinyek,
Nem tudják mint szenvedek.

90.

Panaszkodnám, de nincs kinek :
Panaszkodom az utszélnek ;
De az ut is szomoru már,
Rajta sok nehéz szekér jár.

Panaszkodnám, de nincs kinek :
Panaszkodom a tövisnek ;
De a tövis nagyon szur,
Rajtam ő meg nem indul.

Panaszkodnám, de nincs kinek :
Panaszkodom az erdőnek ;
De az erdő zöld és lombos,
Nem hiszi mint szenvedek most.

Panaszkodom a pataknak ;
De habjai gyorsan futnak,
S nem hiszik el az én búmat.

91.

Szeretem a leányokat,
Mint a papok a bankókat ;
Szeretem a menyecskéket,
Mint a papok a szent képet.

92.

Barna fürtű kedvesem,
Ne üzenj te szüntelen
Oly sok szerelmet nekem ;
Megérem én kevesebbel,
Csak hogy aztán magad hozd el !

93.

Verjen téged, édes lelkem,
Az én üldöző szerelmem,
Az epedő szerelem !
Várj ajtódnál szüntelen :
Uzsonnakor ha nap száll,
Gyuladj meg mint gyertyaszál ;
Estve ha lenyugodt az,
Olvadj miként a viasz ;
Aztán később vacsorára,
Aludj el mint gyertya lángja ;
Ha az éjfél közeleg,
Halálos kín törjön meg ;
És mikorra hajnal lesz,

Érj éltednek végihez ,
 S reggelre a koporsóban
 Feküdj kiterítve holtan :
 Mert galádul megcsaltál.
 Nem tudom, mit hallottál !

94.

Mi rosszabb az unalomnál ?
 A szerelem rosszabb annál.
 Attól magad rejtheted,
 Szerelemtől nem lehet :
 Mert bár hová is bujnál,
 Mindig sziveden talál.

95.

Innét egész kedvesemig
 Rövid volt az utam mindig ;
 Ám de onnan visszafele
 Vajon ki ne unna bele !
 Egy elpusztult világ erre,
 Szerellemmel s vágygyal fedve.

96.

Szóla halál ablakon be :
 — Meggyóntál-e, szép menyecske ?
 — Mit kérdesz te, halál, engem
 Meggyóntam-e én avagy nem ? !
 Ha meggyónok, akkor nékem
 Vagy hét papra lesz szükségem,
 Vagy hét papra hét faluból,
 Kik feloldnak vétkim alól ;

S még egy magyar pa pot kérek,
Hogy ne értse mit beszélek !

97.

Nem sajnálod, istenem,
Hogyan múlik életem ?
Sírok mint a zápor-eső,
S bánkodásom csak egyre nő.

Könyeimmel nem törődöm,
Kezkenőmmel mind letörlöm ;
De sajnálom az orczámat,
Elhervasztja a sok bánat.

98.

Tégy, isten, bár micsodává,
Változtass át vékony náddá ;
Legyek karcsu, magas nádszál,
Mely a tóban zöldül s felszáll.

A kaszások vágjanak le,
A sok gyűjtő hordjon egybe,
S rakjanak oszt' rudasokat,
Nagyot, kicsit, nagyon sokat.

És az ökrök jőjenek el,
S szarvaikkal lökjenek fel,
S dobjanak ki más országba,
Messze, messze egy sikságba.

S legyek ottan szőlő-vessző,
S legyen fürtöm egy vagy kettő,

Egyen meg a rózsám, lelkem,
Majd megszeret talán engem.

99.

Szemöldököd s két szemed
Heviti fel keblemet ;
Szemöldököd s két szemed
Hervasztja el éltemet.

Szemöldök s szem ha nem lenne,
Oly sok vétek nem létezne ;
De szemöldök s szem van ám,
Nő a vétek szaporán.

100.

Még a föld is sir alattam,
Hogy oly árvának maradtam ;
Sirok én is a föld felett,
Mert a rózsám hűtelen lett.

De mit sirok, mit bánkódom,
Mit epedek s panaszkodom !
A rét sem áll egy virágból;
Kapok kedvest még akárhol.

Kapnék, kapnék ! Ám de olyat
Mást a világ fel nem mutat ;
Nála nélkül nem élhetek,
Érte kioltnám éltemet !

101.

A szerelem, hő szerelem,
Mint a madár itt-ott terem,

Dalolgatva fürgén lebben
Sik mezőben, zöld berekben
S a kietlen vad hegyekben.

Nagy szerelem rablóképen
Lesben támad az ut-félen ;
Kis szerelem pedig szintén
Ott vár mindig a hegy mentén.

Sáros tóban tisztán megy át,
Legényekhez köti magát ;
Nem fulad be mély vizekben,
Lány átviszi hó kebelben ;
Átmegy tűzön s el nem olvad,
Annál jobban ég s rabolgat.

102.

Édes rózsám, nagy a vétked !
Vártalak az este téged,
Parázstüzzel, gyertyalánggal
És szivemben égő vágygyal . . .

Irva párnám felszélére
Szemeimnek tintájával,
Pilláimnak pennájával.

104.

Édes babám, pej paripás,
Ha tudnád mily rossz a vágyás :
Éjjel nappal nem nyugodnál,
Mig nem ismét nálam volnál.

A hol vágyam repülve ful,
Oda még a jó ló sem jut ;
Sem a madár röpke szárnya,
Sem a szélnek gyors fuvása.

A hol az én vágyam megyen,
Minden bús lesz völgyön hegyen ;
A hol az én vágyam megszáll,
Könyez fű, fa és virágszál.

— — — — —
A rét sem áll egy virágból;
Kapkok kedvest még akárhol.

Kapnék, kapnék ! Ám de olyat
Mást a világ fel nem mutat ;
Nála nélkül nem élhetek,
Érte kioltnám életemet !

101.

A szerelem, hó szerelem,
Mint a madár itt-ott terem,

PH Kisfaludy Tarsasag
3163 A hazai nem-magyarajku
K5 nepkolteszet tara

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

